

Berxwedana dîrokî a Afrînê 2

Abdusamet Yîgît

Berxwedana dîrokî a Afrînê 2

21 Sibata 2018

Weşanên SORAN e

Çille-Sebat-Adar

21 Sebat 2018

Edîtor : Zeynel Abidîn Han

Berpirsiyariya Redaksiyonê: Zagros Baran

Grafîk û Design : Gazîn Han

email: han-grafik@hotmail.de

<https://www.facebook.com/kovaraxwenas>

Çap û Grêdan : Concept Medienhaus GmbH

Bûlowstr. 56-57 10783 Berlîn

ISBN 978-3-981668-67-4

Berxwedana dîrokî a Afrînê 2

Rojava, rojhilata navîn, kurd hêzên hegomonîk û hêrîşên rejimên herêmê li civake kurd

Kurd ku mirov ji kîjan aliyê ve li rewşa wan binerê wê were dîtîn ku ew êdî derketina li dika dîrokê. Rewşa kurdan wê weke rewşeka teybet a herêmê ya. Kurd derketina li dika dîrokê. Bûya xwediyê rewşa xwe ya 'defacto' li giştîya herêmê. Kurd, wê ev rewşa wan wê çawa wê were herêkirin, ew wê bê mijara hemû şerên li dijî kurdan in. Ber çi wê rewşa kurdan wê bê mijara şer? Ber ku welatê kurdan di nava çar rejimên metinger de hatîya qatkirin. Ya ku wê, şerê metingeriyê wê, li dijî kurdan bidin jî wê ev bin. Di dewama wê de wê, bê gotin ku wê, pirsgirêka kurd wê, li herêmê wê zor bê çareserkirina wê. Ber çi wê zor bê? Ber ku van rejimên ku wan welatê kurdan û civake kurd di nava xwe de qatkirina ew naxwezin ku ew herêmên kurdistanê ên ku wan dagirkirina ew, naxwezin ku ew li wan dawiyê li wan dagirkerîya xwe werênin.

Di vê çerçoveyê de wê çarna wê amarika û hin welatin din ên ewropî û deverên din ên cihanî wê, hênceta 'parastina sînorên xwe n tirkan' wê werênina li ser ziman. Ji aliyekê din ve jî mirov dikarê wê gotina sînoran ê hildê li dest. Ji aliyekê din ve jî wê, bahse 'xesasîyetên tirkiya' wê bikin. Ev xesasîyet çi na? Ev jî ew in ku rejima tirk ew herêmên kurdistanê ên ku wê dagirkirina ew naxwezê ku ew li wan dawiyê li dagirkerîya xwe werênê. Wê, bi wê re wê, dema ku wê, weke mirovên wê axê kurd ku ew bahse maf û azadiya xwe bikin û bahse statûya xwe bikin jî wê, ev gotinên dijmirovî û bêtemen wê werina hanîn li ser ziman.

Heta roja me wê, rejima tirk wê şerê tûnakirina nasnemaya kurd a li herêmên wan bi dîrok, çand û mejûya wan tûnabikê. Dixwezê ku ew li ser kurdan dsthilatdarîyên xwe bide domandin. Hemû şerê wê ya bi kurdan re dikê. Ji aliyekê din ve wê dema ku ew bahse 'rewşa afrînê dikin wê, 'weke tehdîdekê' werênina li ser ziman. Ber çi dibê tehdîd? Di aslê xwe de nabê tehdîd. Ev derew a. Lê ber ku rejima tirk dixwezê ku ew bakûrê kurdistanê tûna bikê û kurdên bakûrê kurdistanê bêstatû bihêlê û wan bi demê re tûna bikê wê, rewşa statûya afrînê wê ji vê rengê hizirkirina wan re wê, rast bê ku wê weke tehdîdekê bê.

Ber ku ew dixwezin ku kurdan di bin kontrola xwe de bêmaf û azadî bigirin. Wê dema ku rewşa kurdên afrînê bimaf û azadî û statû bê wê, vajî wê, rewşa wan bê. Weke ku ew jî wê werênina li ser ziman wê, 'kurdên bakûrê kurdistanê wê, çav li wê bikin û wê doza statû û maf û azadiyê bikin.' Ber vê yekê wê, li gorî xwe wê, çawa wê pêşîya pêşketina hêst û hizira bidest xistina maf û azadiyê wê tûna bikin wê, di vê çerçoveyê de wê hemû rewşên ku wê, bi vê rengê wê ji xwe re wê bikin armanc. Di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, bi teybetî wê, rewşa hebûna civake kurd ku ew temenê xwestina maf û azadiyê û hebûna statûyê ya wê, bi vê rengê wê ji xwe re wê bikina armanc. Di vê çerçoveyê de wê hemû tiştên bi navê civake kurd wê ji wan re wê weke armanc bikin ku ew wê tûna bikin. Wê zimanê kurdî wê qadaxa bikin.

Wê 'têcirî û tenkîl' kirina kurdan wê pêşbixin. Wê, di vê çerçoveyê de wê, hemû aliyên civakê wê bikina bin pêvajoyên **hêrîşan de**. Ber vê yekê ew hêrîşî kurdan û nirx û hemû rengên wan dikin. Di vê çerçoveyê de wê, rewşa statûya kurdan ew hêrîşî wê dikin. Wekî din ew bi çî rengê werênina li ser ziman û propaganda bikin jî wê, derew bê.

Di vê çerçoveyê de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa kurdan û rewşa statûya kurdan wê, ji wan re wê weke tehdîdekê bê. Ev 40 salin ku wê, rejima tirk wê şerê tûnakirina kurdan wê bi kurdan re bikê. Dema ku rewş ev bê wê demê wê, rewşa maf û azadîya kurdan û bi zimanê kurdî axiftin wê ji wan re wê, weke tehdîdekê bê. Gotina 'sînore me tehdîd dikin' jî wê, li vir wê, temenê wê li ser wê bê ku wê, kurdên bakûrê kurdistanê û rojavayê kurdistanê ku ew têkiliyê bi hevdû re didênin ew ji wê re gotina tehdîdê bikardihênin. Hin rayadarên tirk dibêjin ku "wê, dema ku kurdên rojava bibin xwediyê statûyê wê, kurdên bakûr jî wê statûyê wê bixwezî. ' Di vê çerçoveyê de ew şiyarbûna kurdên bakûr û xwestina maf û azadî û statûya civakî ew ji xwe re weke tehdîdê dibînin. Ber ku ew bi têgihîştina rejimek metinger a serdest tevdigerihin. Li gorî mantiqê wan divê ku kurd şiyar nebin. Divê ku kurd doza maf û azadîyê nekin. Ku kurd doza maf û azadîyê bikin wê ji serdestî û desthilatdariya wan re wê, weke tehdîdê bê. Mantiqê gotina tehdîdê ê ku ew bikardihênin wê ev bê. Ew dema ku gotina tehdîdê, li ser gotina sînoran re werênina li ser ziman. Dema ku ew li çî rewşê re wê werênina li ser ziman wê, bi vê mantiqê wê werênina li ser ziman. Rewşa kurdan, statûya kurdan û gihîştina maf û azadîya kurdan wê, temen, çerçoveya û kirdeya gotina rayadarên tirk a 'tehdîdê' wê biafirênê.

Di vê çerçoveyê de wê, gotineka tehdîdê ku ew bikardihênin wê, di vê rengê û awayê de bê. Di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Wê di vê çerçoveyê de wê, dema ku wê, kurd wê bi zimanê xwe bi axifin wê ew tehdîdê bê. Ber vê yekê ya ku wê, zimanê kurdî qadaxa bikin. Wê, çanda kurd wê, çawa wê tûna bikin û ankû wê ji nav û aîdîyeta kurd cûda wê bi dîroka wê re wê, werênina li ser ziman wê, di wê çerçoveyê de wê, di nava hewldanakê de bin. Hemû kesên ku ew li tirkiya weke 'aqadamîsyen' bi nav dikin wê, bi hezaran pirtûk ên di derbarê axa kurdistanê û ankû mesopotamîya de wê, binivîsênin. Lê tenê di yekê de jî winê rastî gotineka bi navê *kurd* û *civake kurd* newin. Wê di vê çerçoveyê de wê, şerê nasnemaya kurd wê li ser gotina 'aqademisyeniyê' re wê, di bin navê 'zanistîfîyê' de wê bi kurdan re wê bikin. Di vê çerçoveyê de wê, dema ku kurdan bahse xwe kir, bi zimanê ku kurdî axift û bahse maf û azadî û statûya kurd kir wê, ew weke yê ku 'ew welêt qat dikê' wê bi nav bikin û wê hêrîşan lê bikin. Her tiştê bi navê kurd wê, çerçoveya gotina wan ya tehdîdê' wê biafirênê.

Di dewama wê de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê pêvajoyên hemû hêrîşên li civake kurd dikin wê, di vê çerçoveyê de wê bikin. Şerê jenosîdkirina civakê bi navî, rewşenbîrî, zimanî, çandî û her weha hemû cûreyên din wê li ser serê kurdan wê bimeşênê.

Li rojhilat wê, dîroka wê weke dîroka şer bê. Ber çî wê, li herêma rojhilat wê, ti hewldanên demokratîkî wê, bi başî wê bi encam nebin? Hemû jî wê, ber vê rengê zihniyetî ya. Li rojhilat wê, ti rejimên ku ew hena wê, ne rejim û desthilatdariyên xalkên herêmê bin. Wê weke rejimna ku wê çawa wê xalkên herêmê wê di bin dest de wê bigirin û wê li ser wê xwe bikina desthilatdar û serdest bin. Ji aliyekê din ve jî wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, rengê desthilatdarî wê, bi dîrokê re çanda

ku wê çêkirîya wê, weke çandaka serdest a metingerî a desthilatdarî. Wê hemû hewldanên demokratîkî wê li wê bialiqin. Hewldanên demokratîzekirina wê jî wê, hertimî wê ji aliyê rejimên herêmê ve wê werina vala derxin. Di vê çerçoveyê de wê, weke rejimna ku ew hertimî bi şer xwe didna domandin bin. Rewşên asayî ên xweza wê, rejimên herêmê wê ji xwe re wê weke mirinê wê bibinin.

Li vir divê ku mirov wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa rojhilat wê, temenê hemû tengezerîyên wê, wê ne tenê têgînên oryantelist bin. Wê bi wê re wê, hebûna rejimên herêmê ên bi rengê û felsefeyek oryantelist jî bin. Di vê çerçoveyê de wê, ev rejim wê temenê hemû şer û pevçûnên li herêmê bin. Her çendî ku wê, bi hêncetên derve û rewşên derve wê werina li ser ziman jî lê wê ev wê ne rast bê. Rejimên herêmê wê di ti demê de wê, ne xwediyê felsefe û têgihîştinaka civakî a bi jîyane civak û xalkên herêmê û dîroka herêmê re bin. Wê, ji fahm û têgihîştina wê dûr bin. Ev jî wê, weke aliyekê din ku wê di temenê şerê wan ên bi xalkên herêmê bixwe re jî bê. Wê, bêjin ku wê, 'nîjadperest bin' weke rejima tirk. Lê wê, xalkê xwe bixwe jî wê, bi zihniyek metinger wê, nêz bibin. Mantiqê civaketîyê û rastîyê wê bi wan re wê nebê.

Wê çendî wê weke "rejimên herêmê" wê werina bi navkirin jî lê wê, ji wê rastîyê dûr weke rêveberîyana ku ew li herêmê hena bin. Di rastîyê de wê, pîr jî wê dûr bin. Lê wê bi gotinên mazin û yên binxatîrî wê xwe bi wê rengê wê werina li ser ziman. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Mînaq wê, rewşa rejima tirk wê, çendî wê xwe bi wê rengê werênê li ser ziman jî lê wê, bi mantiqê, hezar sal berê ku ew li ser piştî hasp hatina herêmê û bi şûr herêm dagirkirina û xwe kirina 'weke xwediyê wê' wê, bi wê mantiqê wê nêz bibin. Gotina "fetihkirinê" wê hinekî jî wê, bi wate û kirdeya ku ew bi wê dihê hanîn li ser ziman wê ev bê. Ev gotineka olî bê. Wê di nava ola îslamê de wê, were bikarhanîn. Ber ku ev gotin û rengê watelekîrinê wê li wê rewşa wan were wê, zêdetirî wê, xwe biavêjina li ser wê gotinê. Devera ku an dsagirkirîya wê xwe weke xwediyê bibînin. Wê bi vê mantiqê wê nêz bibin. Di dmên dîrokê ên berê yên herêmê de wê rewşên bi vê rengê ên bi dagirkerî xwe serdest kirinê wê hebin. Wê, ew jî wê, ji xwe re bikin mînaq. Wê, bi wê mantiqê 'fetihkirinê(*)' û ankû dagirkirinê wê hêrîş bikin. Wê bikin ku ew bidest bixin. Wê, ev zihniyet wê di temenê hemû pîrsgirêkên herêmê û tengezerîyên wê yên civakî û dîrokî de jî bin.

Di aslê xwe de wê, piştî hêrîşên lî ser afrînê hin gotinên ku ew ji rayadarên amarîkî dihên bi lêvîkirin em, divê ku wan jî kifşbikin û balê bikişênina li ser wan. Mînaq wê, bê gotin ku «xîsasiyetên wan ên parastina sînoran hena, em wê fahm bikin.» Ev gotin wê, bi serê xwe wê weke gotineka bi pîrsgirêk bê. Di aslê xwe de wê, ji aliyekê ve wê, ev gotin wê weke kirdeyek wê ya din jî wê, şerê jenosîdkirina civake kurd wê, ji aliyekê ve jî wê, ji aliyê xwe ve wê meşrû wê bide nîşandin bê. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de wê mirov dikarê wê werênê li ser ziman.

Di dewama wê de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, ev gotin wê, ji aliyekê ve jî wê, ji aliyê rayadarên tirk ve wê, temenê şerê wan ê jenosîdkirina civakê û bi wê, bêdengkirina rayagiştî a navnetewî jî bê. Ber vê yekê em vê yekê gotinê di serî de

(*)Gotina 'fetihkirinê' wê gotineka ku ew di çerçoveya dagirkiirna di bin maskeya olî de ku ew dihê bikarhanîn jî bê. Dagirkirinên ew di bin navê gotina fetihkirinê de hatina ser ziman wê weke dagirkirinên ku ew di bin maskeya olî de hatina kirin bin. Rejimên herêmê wê, dagirkirinên xwe bo ku ew bertekên li hemberî wan bidina şikandin û bo ku ew wê 'meşrû' bidina nîşandin wê di demên berê de wê, gotinên bikarbênin.

wê, fahmbikin. Wê, dema ku wê were bi lêvkirina wê di reng û awayê 'masûmane' de wê, were bilêvkirin. Wê, weke gotineka ku wê, ji domandina şerê jenosîdkirina civake kurd re wê, hem maskeyek sernûxûmandinê bê û hem jî wê, temenê bêdengkirina rayagiştî a navnetewî jî bê.

Rewşa serdemê û ankû sedsalê a dadî ku wê, temenê çerçoveyên 'meşrû' ên rêveberiyên demî wê bi afirênê, 'naskirina sînorê welatan' wê, temenê şerê rejiman a di nava sînorê wan de bi civakên ku ew di nava sînorên wan de ji wan cûda dijîn jî bê. Di vê çerçoveyê de wê, çerçoveya sîyeset û rengê û wê, çerçoveya wê, bi vê rengê ew, mecbûra ku ew di çerçoveya têgîneka mirovî û mirovatîyî de were xistin berlêpîrsînê de. Bêgûman ku ew were xistin berlêpîrsînê de jî wê, bi nirx û têgîhiştin û pîvanên mirovatîyê jî wê, were mahkûmkirin jî.

Di roja me de wê, çerçoveya têgîna sînoran wê, bo rejimên otorîter û dîktator ên roja me wê temenê şerên wan ên bi hebûna civakan xalkan û heta ku bi hevdû re jî bê. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, bi rewşa rejima tirk û hêrîşên wê yên li ser rojava û bi teybetî li ser afrînê û beşên herêmên din ên civake kurd jî wê, rastîyeka din wê bide dîyarkirin. Ew jî wê, ew bê ku wê, hebûna civakan û rengên pêşketina wan wê, çawa wê bê xistin bin pêvajoyên şer de bê. Wê, di temenê wê rewşa pêşxistina şer de jî wê, têgîna netewî a sûnnî(derewîni) ku ew bi desthilatdarî û têgînên wan ên netewî yên metingerî hatina dîyarkirin re wê, temenê wê were çêkirin. Temenê wan rewşên şerkirina bi civakan re jî wê, rewşên netewî û çerçoveyên wê yên ku ew hatina kifşkirin bin. Bi mantiqî û felsefîkî wê, netewî wê, dervî rengê pêşketina civaketîyê bê. Lê bi her rengên civakî ku ew di nava sînorê netewîyê de jî bê wê pêşketina civakî wê hebê. Ev jî wê, temenê wê bê ku wê, hertimî wê heta ku wê, têgîna netewî û ya civakî wê hebê wê pîrsgirêka têgîna netewî wê bi hebûna civakê re wê hebê. Ber ku wê, netewbûn wê, li gorî renekê bîrdozîyî bê. Wê, li ser wê re wê, nexwezê ku wê pêşketina civakê a ku ew di xwezaya wê de dibê wê herê bikê. Wê, bi wê re jî wê, çawa wê, li gorî têgînek netewî wê reng û awa wê bidîyê de wê, şerê wê hertimî wê bi hebûna civakê re wê, bide. Netewî wê çerçoveya wê, temenê rêveberîyê bê. Wê, rêveberî jî wê, bi rewşên dîzaynkirin û sazûmankirinê ên li ser destûrê re bê û ankû rewşên din ên weke wê re bê wê, ew wê bikê. Di vê çerçoveyê de wê, hertimî wê, rengê pêşketina civaketîyî û yê xalkîti ku ew pêşdikeve wê, bi xwezatîya xwe re wê, di çerçoveya netewî de wê, temenê pîrsgirêkên wê jî bê. Heta ku ew çerçoveya netewî li gorî wê rastîya civakê newê adilandin û demokratîzekirin û ku ew karibê her cûre pêşketinên civakî ên nava wê di xwe de herê bikê û hertimî wan jî xwe re bikê temenê pêşketinê wê, ew xwediyê pîrsgirêkên xwe yên bi rengên pêşketina civakê re bê. Wê, civak wê, dema ku wê ew lî gorî têgîna netewî werina adilandin wê werina qûsandin. Wê bi renekê werina pêşxistin û wê gelek alî û rengên pêşketinê wê jî wê werina tûnakirin. Di vê çerçoveyê de wê, ew wê, weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê dikarê wê, bi teybetî wê, li ser wê bisekinê bê.

Di vê çerçoveyê de wê, divê ku mirov jî hevdû cûda bikê ku wê çanda netewî û ya civakî em jî hevdû cûda bikin. Wê, civaketî wê, li ser ya netewî re bê. Wê bi hişmendî û têgîhiştina xwe re jî wê, li ser wê re bê. Wê şariştan wê pêşketina wan wê, encama civak û pêşketina civakan bê. Lê wê, ne encama netew û netewîyan bê. Ti netew wê, nikaribê bi ber şariştanîyê ve bi serê xwe bibê xwediyê pêşketinekê. Ber ku ew di aslê xwe de

wê, tenê renekê tenê ê hafî bi çerçovekirin yê ji civakê hafî afirandin bê. Wê, di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Lê rewşa civakê ne wusa ya. Wê, di nava civakê de wê, bi xwezaya wê re wê, her tişt wê ji binî ve wê, bi ber serî ve wê, were kifşkirin. Bi gotineka din wê ji jêr bi ber jor ve wê pêşkeve. Lê rengên netewtîyan jî wê, li vir jî wê vajî wê bê. Wê, têgîna 'demokrasiyê' ku wê, bi çerçoveya netewî bahse wê, were kirin wê, ew jî wê, têrê nekê ku ew netewtîyê bi serê xwe wê demokratize bikê. Heta ku ew civakbûn bi wê re nebê û bi ber ve pêşnekeve û pêşketinê bi serbestîya civakî bi xwe re nede çekirin wê, nikaribê wê rewşa demokrasiyê bi xwe re pêşbixê. Li vir bi hebûna netewiyê re mirov, çi ji têgîna demokrasiyê dikarê wê fahmbikê? Di serî de wê, demokrasi wê, xwediyê wê têgihê bê ku wê, hemû rengên ku ew pêşdikevin ew wan herê bikê û derxê li têgihîştinê, pêşbixê, pêşketina wan herê bikê û misogerbikê. Ev wê, renekê pêşketinê ê civakî bê. Wê dema ku wê, demokratize bi têgîna netewtîyê re wê bibê wê, hingî wê netewîtî wê xwe bixwe wê derbas bikê. Wê bi ber civakbûnê ve wê gavekê pêşde herê û wê bi wê û rêgez û destûrên wê yên jîyanî wê bijî wê, hingî wê, ew temenê wê yê demokratîkî wê pêşkeve. Wê hingî mirov wê, karibê bahse wê bikê bê.

Dema ku ev nebê û di wê têgîna netewî de ew hat israrkirin wê, encamên wê, wê weke şer û pevçûnên weke ku wê rejima tirk wê bi civake kurd re wê bijî wê mirov wê wan bijî. Wê, ew wê, weke rewşna ku wê bêçare wê werina jîyankirin bin. Di aslê xwe de wê, dema ku wê, netewbûn ji têgîna civaketîyê dûrket û tenê weke bîrdozîyekê xwe jîya wê, hingî wê, ew encamên wê yên şer û pevçûnan ên di nava wê de û ji wê bi hewirdora wê re wê rû bidin. Di vê çerçoveyê de wê, weke aliyekê teybet mirov dikarê wê werênê li ser ziman.

Di vê çerçoveyê de wê jî mirov dikarê wê, weke aliyekê din ê teybet wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa civakê wê, weke rewşeka pîvan jî wê, bi rêgez û destûrên xwe yên jîyanî re wê, di vê rengê û awayê de wê bide dîyarkirin. Di vê rengê û awayê de wê, civak û demokrasi wê, weke rastîyna ku ew di farqê de bin û ne di farqê de bin ku ew bi hevdû re hevnasînê dikin û bi hevdû re wê pêşkevin bin. Wê, demokrasi wê, weke rastîyeka ku wê, temenê derbasbûna ji rastiyên netewî bi ber civakbûnê ve wê temenê wê çê bikê bê.

Di vê rengê û awayê de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku mirov ku wê, têgîna civakî wê li gorî demê wê ji nûve wê, kifşbikê, fahmbikê, bi darêjk û ankû formûlebikê û wê, werênê li ser ziman. Ev wê, dem bi dem wê hertimî wê li gorî ast û pîvane pêşketinê wê xwe bide dîyarkirin. Wê pêwîstîya wê li gorî ast û pîvanên têgihîştinê û hişmendî ên demkî wê bibê. Li vir em vê yekê jî wê, divê ku wê, werênina li ser ziman ku wê, rewşa civakê wê weke rewşek teybet bê. Bi teybetî wê, di vê çerçoveyê de wê, civakên rojhilat ên mesopotamîkî wê xwediyê renekê pêşketinê bin. Dema ku ew têgînên netewî derketina li holê wê, ew weke aliyekê temenê pîrsgirêkên ku wê ji wê pêşketina wan ya civakî re wê xwe bide dîyarkirin jî bê. Di aslê xwe de wê, rewşên tengezerîyî ên li herêmê wê, hinekî jî wê, ev rewş wê, di temenê wan de wê, hebîn. Hemû tengezerîyên civakî wê, di vê çerçoveyê de wê, dema ku wê mudahale li hebûna wan bibin wê, xwe bidina dîyarkirin. Di vê rengê û awayê de wê mirov dikarê wê weke aliyekê din ê giring wê werênê li ser ziman. Rewşa civakan wê, weke dareka ku ew dixwezê serbest weke xwe rayên xwe berdên binê ardê û li ser rûyê ardê jî bi çiqilên xwe pêşkeve bê. Di vê rengê û awayê de wê mirov dikarê wê werênê li ser

ziman. Dema ku civak ji xwe re ku ew weke ku ew heya ku ew derfeta pêşketinê ji xwe re nebinê wê, temenê pirsgirêkan wê bi wê re wê rûbidin. Wê rengê pêşketina civakê wê bi ahenge wê ya bi pêşketina wê re bê. Di vê rengê û awayê de wê mirov dikarê wê werênê li ser ziman.

Di roja me de wê, rêveberiyên ku ew hatina pêşxistin wê, ew bo ku ew xwe bijîn wê, 'netewên xwe' wê bikin ku ew biafirênin. Wê ew jî wê çawa bê? Wê, bi zihniyeta xwe re wê, bikin ku ew 'mirovên xwe' çêbikin. Di vê reng û awayê de wê, têgîna netewbûnê wê, rastiyeka ku wê girseyên civakê wê li gorî têgîn û zihniyetên rêveberiyê û ankû desthilatdarîyê ku wê, werina kirin li reng û awayan de jî bê. Wê, di vê rengê û awayê de wê, bi gotineka din weke ku wê, di roja me de wê, were bi navkirin wê 'nijadperestên xwe' wê pêşbixin. Nijadperestê herî mazin ê roj û serdema me wê Hitler bê. Wê, asta dawî a nijadperestiyê ku ew gihiştîyê de bê.

Di roj û serdema me de wê weke ku emê li kurdistanê û ankû bi teybetî li afrînê û hwd wê kifşbikê wê, şerê vê rengê têgîna nijadperest a netewî jî bê. Di vê çerçoveyê de wê, di aslê xwe de wê, rewşa afrînê wê mirov dikarê wê ji gelek aliyên ve wê hilde li dest. Ji aliyê nêzîkatîya rêveberî, desthilatdarî û zihniyeta wan ve ku ew çawa nêzîk xalk û civakan dibin wê, mînaqek baş jî bê. Di vê rewşê de em wê jî wê, werênina li ser ziman ku wê, rewşa afrînê wê, di dewama ya kobanê û şengalê de wê, giring bê ku mirov wê, weke rewşek mejûyî û ankû dîrokî wê şîrove bikê û wê hilde li dest û wê, werênê li ser ziman.

Di roja me de wê, rewşa civakan wê, di çerçoveya têgîna netewên ku ew hatina pêşxistin de wê, temenê pirsgirêkên mazin bê. Li vir wê, civakê wê, weke gotineka ku wê, di demên netewan de wê temenê pirsgirêkan jî bê. Ber ku wê, netewî wê weke encama zihniyetekê û ankû projeyeka dîzaynkirî a li ser hin rengên demkî ên civakî re ku ew dihê pêşxistin bê. Çendî ku wê, netewî wê di reng û dîmenê civakê de jî bê lê wê, di aslê xwe de wê ji wê cûdatir wê, weke renegekî zihniyetî wê xwe bide dîyarkirin. Wê, farqe pêşî a di nava civakê û netewê de wê ev bê.

Ji aliyekê din ve jî mirov dikarê wê jî wê, wê werênê li ser ziman ku wê, di serdema me de wê, têgînên bi zihniyetî ku ew bi rengên ramyarî û ankû sîyesî serdest in wê, bi nerîna wan re nerînê re wê, temenê pirsgirêkên bi hevdû re û yên navxweyî ên netewî jî wê bînan afirandin. Têgînên netewî wê, weke ku wê, Ocalan jî wê, werênê li ser ziman wê, weke projeyna civakî ên ku ew di pêvajoyên jenosîde hatina derbas kirin bin. Bi gotineka din wê, di pêvajoyên jenosîdê ên weke li ser rewşên bişavtinê û hwd re ku ew hatina derbaskirin jî bin.

Em li vir wê yekê wê, werênina li ser ziman ku wê, di dewama wê de wê, netew wê, weke rewşek rojane bimênê li holê. Civakê jî wê, bi mejû û dîrokê re wê, weke rewşek mejûyî û dîrokî wê derkeve li ber me. Gotina 'civakên dîrookî' wê, li ser wê temenê wê wateya xwe bistênê. Di vê rengê û awayê de wê, civakên dîrokî wê bi mejûya wan re wê werina dîtin.

Pêvajoyên pêşketina civakî û mejûyên wê, wê, li kurdistanê wê xwediyê dîrokek pîr zêde demdirêj bê. Her wusa ku em ji serdemên sûmerîyan û heta roja me wê, pêvajoyên wê hildina li dest wê, tevî hemû kêmesiyên wê jî wê, weke pêvajoyna pêşketî ên dîrokî wê were dîtin. Di vê rengê û awayê de wê, li rojhilat û bi teybetî li kurdistanê(mesopotamîya) wê, ew wê were dîtin ku wê, du rewş wê, hertimî wê li hemberî hevdû bin. Wê rewşa zihniyetê û pirsgirêka wê ya serdestbûnê û hebûna

civakan wê hertimî wê were berhevdû. Di vê çerçoveyê de wê, zihniyet jî wê, bi rêvebirinê û desthilatdariyê re wê ol û baweriyê wê ji xwe re wê bikê maske. Wê di bin wê de wê xwe bide jîyankirin û domandin. Wê têgînên olî û hwd wê, weke têgîna ku wê, çawa wê bi wan wê zihniyetên desthilatdarî wê bên dayîn herêkirin. Wê bê şert û merc wê girse wê bi wê bên dayîn bawerkirin. Li vir wê, li şûna dana qinyatkirinê wê bên dayîn bawerkirin. Di nava qinyatkirinê û bawerkirinê wê çi farq wê hebê? Wê ew farq wê hebê ku wê, weke ku em di zimanê kurdî de van herdû gotinên wê li ser temenê wê werênina li ser ziman wê, gotina 'qinyatê' wê bi rastiyekê dana fahmkirinê re bi wê dana bawerkirinê û ankû bi dana têgihîştinê re bi wê rastî û nerastiya wê dana fahmkirinê û bi wê ew mirov bi wê dana bawerkirinê û kişandina li cem xwe bê. Di dewama wê de wê ya bawerkirinê wê, li ser sasê wekê têgînka nixî li şûna hewceyî bi fahmkirina wê hanînê wê, çawa wê bi reng û awa û hebûna wê, bê ku mirov lêbipirsê wê baweriyê bi wê werênê bê. Di vê çerçoveyê de wê, ev rewş wê bi keyên berê re wê, wusa were dîtî ku wî gotinek got bê lêpîrsîn û sûalkirina wê, di cih de hanîna li cih. Di vê çerçoveyê de wê, ev bi têgîna 'fermanê' re wê, xwe bi awayekê wê, bide dîyarkirin.

Di vê rengê û awayê de wê, di nava têgîna baweriyê û ya fermanê' de wê, di vê rengê û awayê de wê, li ser kirdeya dana kirinê a bêlêpîrsînê re wê levkirineka bi têgînê wê hebê. Wê, bi wê re wê, ew wê were dîtî.

Yaqînkirin wê, rengê qinyat hanînê bê. Wê, navê têgîna qinyat pê hanînê bê. Wê dema ku mirov wê, bi tiştêkê wê yaqînî were hanîn li ser ziman wê demê mirov wê bi wê bawerbikê ku ew rast a. Mirov li ser wate, hişmendî, têgihîştin û fahmkirina wê, serwax a. Mirov dizanê ku ew temenê wê ji kû ya. Di vê çerçoveyê de wê, ew wê, ew bi mirov re wê, bi temenî wê hebê. Lê ya baweriyê wê, ne wusa bê. Bawerî wê, lêpîrsîna rastî û ne rastîyê zêdetirî wê, hebûna wê ku ew rast bê û ne rast jî bê wê, weke 'rastiyekê' wê herêbikê û lînepîrsê û wê li gorî wê bijî bê. Wê bi vê rengê wê, ew wê were dîtî û ser ziman.

Mijara yaqînkirinê û ankû qinyathanînê wê, li ser temenê fahmkirinê bê. Di vê rewşê û awayê de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Wê, bi wê re wê, tiştê ku mirov wê, werênê li ser ziman wê, mirov wê, bi wê xwediyê fahmekê bê. Mirov wê, xwediyê baş û rast fahmkirina wê bê.

Ez li vir wê jî wê, weke aliyekê din ê giring wê, werênima li ser ziman ku wê, rewşa jîyane civakî wê, weke aliyekê din ê giring bê ku mirov wê, werênê li ser ziman bê. Wê, civak wê, di vê çerçoveyê de wê, di nava xwe de wê, xwediyê tiştên weke xûy, tevger û kirinên ku ew li wan alimîya û fêrbûya bê. Alimînî wê, wateya wê, ew bê ku mirov rewşekê de wê, mirov di wê de çawa wê ahl û ankû weke kedî bibê wê, werênê li ser ziman.

Di rewşa civakê de wê, her tişt wê dixwezatiya wê de wê bimeşê. Di vê rengê û awayê de wê, mirov dikarê wê, weke aliyekê wê yê din ê giring wê, werênê li ser ziman. Li vir wê, civak wê, xwediyê rengê xwe û xate xwe ya ku ew di wê re dimeşê û pêşdikeve bê. Wê, ne li gorî zihniyetekê û rengekê wê bihizirê. Wê, ne di renga ku yek weke rêveber bihizirê û girseyê re bêjê ku 'win jî weke min bi hzirin' bê. Wê, ji têgînên bi vî rengî ên otorîterî û tîranî wê dîr bê. Di vê çerçoveyê de wê, di nava xwe de wê, bi ziman wê temenê xwe yê hevdû fahmkirinê wê pêşbixê. Wê di wê rengê û awayê de wê, biziman wê zanîn û têgihîştina xwe ya fahmkirinê a hevdû wê pêşbixê. Wê bi wê re wê, xwe bide dîyarkirin.

Di roja me de wê, civak wê, bi vê rengê wê, bijîn. Civak wê ji jêr bi ber jor ve wê, xwediyê renekekê pêdeçûyina hîyararşiyî bê. Ev rengê pêşketina civakê ku mirov wê, bi gotina 'hîyararşiyê' wê, werênê li ser ziman ew, dibê ku gotina 'hîyararşiyê' ji wê re zêde stûr û nevegotinbar were. Ber ku wê, ji şewayekê hîyararşiyî zêdetirî wê, di reng û awayekê bi hevdu re jîyankirinê wê bide dîyarkirin. Wê rewşên ku wê, temenê wê derka têgînî wê bi têgihiştinî wê çêbikê wê, minaq wê, ziman wê, weke nîrxeka wê ya wê ya hevbeş a giştî ku wê herkesek wê bi wê re wê, bigihijê wê û bi wê re wê bijî bê. Her wusa wê, di vê rengê û awayê de wê, ew wê, were dîtin. Nîrxên hevbeş ên civakê wê, di xatekê û çerçoveyekê de wê temen û çerçoveya wê ya ku ew bi wê bijî wê biafirênin. Civak wê xwediyê rastîya xwe ya ku ew bi wê dijî bê. Di vê çerçoveyê de wê, ne li gorî serdestîyeka zihniyetî wê, xwe bide dîyarkirin. Zihniyetên ku ew pêşdikevin wê, rewşên civakî wê, ji aliyekê ve wê, ji rêya wê derxin bin. Minaq wê, rewşa destûrê wê, dema ku mirov rewşa netewî wê, hilde li dest wê, di asta pêşî de wê, were berbîra me. Ji aliyekê din ve jî wê, rewşa civakê wê, bi rêgezên xwe yê xweza ên jîyanî re wê, were berbîra me. Rêgezên nivîskî wê, weke bineterna ku wê, çendî ku wê, di destpêkê de wê, weke temenekê 'pêşketinê' bê lê wê, bi demê re wê, weke renekekê 'pêşveçûnê' ê li şûna bi pêşve herê wê li dora wê bi şewayekê wê weke rengê 'pêşketinê' wê, xwe bide dîyarkirin. Ew li dora wê rêgezê pêşketinî jî wê, weke 'pêşketinê' wê were hanîn li ser ziman. Li vir wê, rewşek pirr zêde dîtbar a ku mirov wê fahmbikê wê hebê. Rêgezên nivîskî wê, temenê ji holê rakirina rewşa xwezayîya civakî jî wê hin bi hin wê biafirênin û wê bi wê re wê li ser rengên xwe re wê, şewayekê 'xwezayîyeka neasayî wê, bi xwe re wê biafirêne û wê bi wê re wê bijî û bide jîyankirin. `mecbûriyeta jîyankirina li gorî wan rêgezan wê tenê wê aliyekê wê werênê li ser ziman bê.

Têgîna bi zihniyetî a bi rengê "tê bi mecbûrî weke min bijî" jî wê, weke renekekê têgîna netewî û desthilatdarîya wê jî bê. Wê, di warê ramiyarî û hwd de wê, ramiyarîya wê were kirin. Di dewama wê de wê rêveberî û ankû desthilatdarî wê, hertimê û demê wê di awayekê de wê şerê zihniyeta xwe wê hem bi civake ku ew li wê serdest a û hem jî ya dervî xwe re wê bide. Di vê rengê û awayê de wê, hemû pêvajoyên şerên ên ku wê, derdikevina li holê de wê, di vê çerçoveyê de wê, şerên serdestî, desthilatdarî û zihniyetî bin. Minaq wê, weke ku pêvajoya şerê rejîma tirk ê ê bi kurdan re mirov dikarê wê bi vê rengê wê, werênê li ser ziman. Bi heman rengê yê rejîma îranê, îraqê û sûrî jî mirov dikarê wê, di vê rengê û awayê de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Ji aliyekê din ve jî wê, pêvajoya şerên rejîmên herêmê ên weke ku wê, li ser serê civake kurd wê, bi komkujiya zilanê, komkujiya dersimê, komkujiya helebçe, komkujiya şengalê, komkujiya kobanê, komkujiya afrînê û hwd re wê, bi encam bibê mirov wê, dikarê di vê çerçoveyê de wê, hilde li dest û wê, werênê li ser ziman.

Pêvajoya hêrişên li ser afrînê, wê di aslê xwe de wê, di warê kirina berlêpîrsînê a zihniyetên netewî ên weke yê nîjadperest û hwd de jî wê, weke aliyekê giring wê xwe bide dîyarkirin bê. Ji aliyekê din ve jî wê, pêvajoya berxwedana kurdan a li rojavayê kurdistanê ji pêvajoya berxwedana kobanê û heta ya afrînê wê, di vê rengê û awayê de wê, weke pêvajoyeka berxwedana civakî wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Her wusa wê, cewherê wê, berxwedanê wê weke ku mirov bi destana kawa re wê dibîne û hwd re wê, bi dîrok û mejûya civake kurd re wê xwediyê dîrok bê.

Ku weke berxwedana kobanê û ya şengalê, ku ya afrînê jî encama wê çî ê bila bibê wê, weke berxwedana kawa wê bê malê dîrokê. Ji vê yekê wê ti gûman nebê. Wê, weke

berxwedanaka civakî a bi armanc parastina hebûna xwe bê. Di vê rengê û awayê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Lê li vir em wê werênina li ser ziman ku wê, berxwedana kobanê wê, di vê rengê û awayê de wê, weke reng û awayekê giring wê, xwe bide dîyarkirin ku wê, rewşa xwe piştî wê re wê, bi wêretîya civakî wê xwe bide domandin.

Li Afrînê wê, çawa wê jîyane civakan wê, were bindestkirin wê, şerê wê bi metingerî wê were dayîn. Di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Di dewama wê de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê rewşa afrînê wê, weke rewşeka civakî bê.

Di aslê xwe de wê, rewşa afrînê û hêrişên li wê, ew wê bidina dîyarkirin li berçav ku wê, civakên li rojhilafî wê di bin zihniyeteka metinger a çawa wê bijîn jî bê. Çendî ku ev zihniyeta metinger wê di bin maskeyên olî û hwd de wê were sernûxûnandin jî lê wê, bi awayekê rût wê were li berçav û wê were dîtin. Di vê rengê û awayê de wê, ev wê derkeve li holê. Encamên berxwedana afrînê wê li herêmê wê, di dewama yên berxwedana kobanê û ya şengelê de wê, li herêmê wê bi jîyane civakî a berxwedêr re wê mayînda bin. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Bêgûman wê, dema ku mirov bandûra berxwedana kobanê û ya afrînê û hwd werênê li ser ziman em, di temen de em divê ku rewşa giştîya rojava ji destpêka wê û heta roja me bi jîyane li wê a civakî ku ew temenê wê hatî avêtin û pêşketî re wê, werênina li ser ziman. Rojava wê, li herêmê wê, weke serdemeka nû a hûrî-mîtannîyî bê. Wê, mirov dikarê di vê rengê û awayê de wê, werênê li ser ziman. Hemû hêriş wê li wê pêşketina civakî a dîrokî a bi hezaran salan bê.

Ku mirov wan aliyan baş nebînê mirov wê, nikaribê rewşa civake rojava jî wê baş fahmbikê. Rojava wê, di aslê xwe de wê, rengê pêşketina civakî a dîrokî bê. Wê, mirov dikarê ji aliyekê ve jî wê, bişbihênê berxwedana kawa a li hemû zilmûzordarîya dahaqan. Di vê rengê û awayê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Dema ku mirov wê, werênê li ser ziman divê ku mirov wê, bi rengên pêşketina civake wê herêmê a esasî û dîrokî re wê hilde li dest. Wê, hingî wê, rastîya wê, were fahmkirin. Rastîya hêrişên li ser afrînê wê, di aslê xwe de wê, ji aliyekê ve jî wê, di dewama metingerîya dîrokî a li ser axa afrînê de bê. Minaq wê, piştî şerê cihanê yekem wê, sînor wê bi civînên weke yên 'sikec-picot', û lozanê û hwd re wê, werina xîzkirin. Minaq wê, afrîn jî wê, weke kobanê wê, xate trenê ku ew di nava bajarê wê diçû wê, weke sînor wê were qabûlkirin wê bê qatkirin li dûyan. Aliyê din ê afrînê û ankû yê axa afrînê wê li vi aliyê tirkîya wê bimênê. Beşa afrînê a li rojava mayî ku wê weke 'qantonekê' wê rêveberîya xwe denezend wê, di aslê xwe de wê, nivê afrîna dîrok a rast bê. Wê nivê wê yê din wê, di nava sînorê tirkîya de bê. Rejima tirk bi hêrişên li ser beşa afrînê a aliyê din ê sînor wê di aslê xwe de wê, şerê beşa afrînê a di nava sînorê wê de mayî wê bi kurdan re wê bide. Bi gotineka din wê şerê axa afrînê a dagirkirî wê bi afrînê û kurdistanîyan re wê bide. Di vê rengê û awayê de wê, di serî de mirov dikarê wê werênê li ser ziman.

Her wusa rejima tirk wê ber çî wê hêrişî rojava bikê. Wê, bi tundî wê li dijî wê bê? Ber çî wê weke tehdîdê wê bibînê û wê werênê li ser ziman? Wê hemû rastî wê, di bersiva van pirsan de wê vêşarî bê. Piştî ku wê rejima tirk wê were avakirin wê beşa bakûrê kurdistanê wê, di nava sînorê tirkîya de wê, were hiştin. Wê, rejima tirk jî wê, pêvajoyên komkujîyan ên fizîkî û yên bi çandî weke bişavtinê û hwd wê li ser wê bimeşênê ku ew hemû aîdiyeta kurd li wê tûna bikê. Di vê çerçoveyê de wê, navê kurd û

kurdistanê wê qadaxa bikê. Wê zimanê kurdî wê qadaxabikê. Wê çanda kurd û hebûna civake kurd wê pêvajoyên jenosîda fizîkî û ya çandî wê bi şewayên komkujiyan weke li zilanê û dersimê wê bimeşênê. Şewayên jenosîdê ê çandî jî wê bi qadaxaya zimanê kurdî û hewldana tûnakirina hemû rengên civake kurd jî wê ji destpêka komarê û heta roja me wê şerê wê bi kurdan re wê bikê. Di vê pêvajoya jenosîdê de wê, hemû tiştên bi navê kurd wê ji xwe re wê bikê armanc. Rojavayê kurdistanê, başûrê kurdistanê û hwd jî wê, bi vê rengê wê hertimî wê di armanca wê de bê û wê hêrîşî wan bikê.

Ji aliyekê din ve jî mantiqê rejima tirk bi çend gotina mirov wê werênê li ser ziman. Mantiqê wê, ew bê ku wê, ew bê ku wê, weke ku ew çawa hezar sal berê li ser pişta hasp hatina li rojhilata navîn û deverên ku wan dagirkirina û di şûr de derbaskirina wê xwe weke xwedîyê wan bibînin û wê bidina nîşandî wê, bi heman mantiqê nêz bibin. Mînaq ku bê gotin û pirsîn ku çima heta roja me wê pîrsgirêka qibrîsê wê newê çareserkirin wê, bersiva wê ew bê ku wê di temenê wê de wê ev zihniyet wê hebê. Gotinên weke 'fetihkirinê', 'dagirkirinê', 'metingerîyê' û hwd wê, bi tememî wê rastîya wê zihniyetê wê werênina li ser ziman. Wê rastîya dagirkirina wan wê werênina li ser ziman. Di vê çerçoveyê de wê, ev gotin wê, gotinna ku wê, temenê wan li ser komkujiyan û pêvajoyên komkujiyan bin.

Di vê çerçoveyê de wê, şerê tûnakirinê ku ew bi kurdan re didin wê, li ser vê mantiqê wê bidin. Şerê wan ê li bakûrê kurdistanê û hêrîşên rejima tirk ên li ser rojava û bi teybetî herêmên ku wê afrînê û hwd jî wê, nîşanaka wê bê ku ew ku ew di mejiyê xwe de herêmên wan bi dagirkerî xwe kirina weke xwedîyê wan ew hê jî bi derûnî xwe weke xwedîyê wan nabînin. Ber vê yekê bi wê derûnîyê ew hê wê şerê herêmên dagirkirî bi kurdan re didin. Di vê çerçoveyê de wê mirov dikarê wê, di serî de wê, werênê li ser ziman. Şerê wan ê bi kurdan re wê, nîşanaka wê jî bê ku ew li rojhilat û herêmên weke anatolîa ew ne xwedîyê ti temenê, dîrok û pêşketinên civakî jî na. Di vê çerçoveyê de jî wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Civakên ku ew di komkujiyan de derbaskirina û ankû asîmlekirina û ji wan 'civakek tirk' derxistina li holê ew wê, bi hebûna wê re wê qabûl nakin. Bi derûnî ew şerê wê dikin. Di vê çerçoveyê de pêvajoyên hêrîşên li ser rojava-afrînê wê, di vê çerçoveyê de jî mirov dikarê wê, werênê li ser ziman û wê, fahmbikê. Di vê çerçoveyê de wê, weke aliyekê din ê teybet jî wê, werênê li ser ziman.

Li vir di aslê xwe de wê, dema ku mirov temenê şerê li afrînê û ankû pêvajoyên hêrîşên rejima tirk ên li afrînê lêbikolê wê, bi derûnîya wê re wê dîroka wê ya dagirker wê derkeve li holê. Di aslê xwe de mirov, wê dema ku wê, dîroka wê ya dagirker a pêncad salê dawî wê, bi tememî ne hilde li dest bi encamên wê re û wê baş fahm nekê mirov wê nikaribê hêrîşên wê yên roja me jî wan baş fahmbikê. Li rojhilat û anatolîa bi rengên dagirkirinê û bi wê dagirkirinê xwe kirina weke xwedî re 'hewldana li herêmê pêşxistina aîdîyetekê' wê, şerê wê heta roja me wê, bi kurdan û xalkên herêmê re wê bê kirin Şerê afrînê wê hinekî jî wê, şerekî bi vê rengê ê metingerî bê. Wê şerekê dagirkirinê bê. Di vê çerçoveyê de wê, çawa wê, van herêmên anatolîa û kurdistanê û ankû mesopotamîya dagirkirina wê di dest de bigirin û xwe li wê re wê bidina jîyandin şerê wê didin.

Nebûna mantiq û têgîna civakîyêkê wê, di temenê wan pêvajoyên wan ên şer ku ew li herêmê pêşdixin de jî bê. Ku ew heba wê li ser wê re wê bi xwe bawerbûn wê hebûba û wê li ser wê bi xwe bawerbûnê re jî wê, li şûna pêşxistina pêvajoyên şer wê,

pêvajoyên neşer yê aramiyê wê hewldaban pêşbixin. Di vê çerçoveyê de wê, dema ku mirov wê, di vê çerçoveyê de mirov wê dîrok û mantiqê wê şerê li herêmê ku ew dikin hilde li dest wê, di temenê wê de wê, bi vê rengê wê bi xwe nebawerbûnek jî wê hebê. Ew jî wê, bi mantiqê dagirkerîyî bê.

Li vir wê, dema ku mirov şerê rejima tirk ê li herêmê wê hilde li dest mirov divê ku wê derûniya wê ya dagirkirinê wê fahmbikê. Di vê çerçoveyê de bi awayekê bêserûber hêrişkirina li deveran û hertimî hewldana bi tengezerîyê jîyankirinê jî wê di temenê wê de wê ev wê hebê. Rejimek weke ya rejima tirk ew di xwe de wê, ya herî zor wê bo wê di nava aşîti û aramiyê de jîyankirin bê. Ber ku wê, dema ku ew bi aramî û aşîti jîyankir wê, ew têkherê. Wê nikaribê pêşîya pêşketina civakên herêmê bigirê. Bi şer jîyankirinê wê, hertimî wê, armanca wê ew bê ku wê, çawa wê hertimî wê pêşketina xalkên herêmê wê tûna bikê û wê li ser wê re wê xwe bijî bê. Di vê çerçoveyê de wê, hertimî di rewşek şer de jîyankirin wê ji xwe re wê weke pêwîstîyeka zarorî û jîyanî wê bibînê.

Di vê rengê û awayê de wê jî mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, di mantiqê de wê, ew wê hebê ku wê, dema ku wê, biryara bi tememî kirina şer jîyane xwe derxist ku wê da wê, ew wê, weke tûnabûna xwe wê bibînê. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê kifşbikê û wê, werênê li ser ziman. Di nava şer de xwe domandin û bi wê, pêvajoyên pêşketina xalkên herêmê di bin şer û rûxandinên bi şer de tûnakinê wê, weke regekê xwe jîyankirin û domandina hebûna xwe wê bibînê. Di vê çerçoveyê de wê, bi vê rengê wê, temenê jîyane xwe wê bi vê rengê wê di şerkinê û domandina wê de wê bibînê. Hertimî wê rewşa awarta wê, xwe di wê de wê bigirê. Di vê çerçoveyê de ku ew di pêvajoyîna ku ew weke di nava 'aşîtiyê' de jî bijî wê, hertimî wê, çawa wê bi awayekê xwe di rewşek awarta de bigirê wê, di nava hewldana wê de bê. Di vê rengê û awayê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Her wusa li vir divê ku mirov wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa jîyane civakî wê, ji xwe re wê, weke rewşeka ku ew çawa wê hertimî wê li gorî xwe wê bikê temenê şerkirina xwe wê di wê çerçoveyê de wê, bi temem bikê. Jîyane civakî wê, felsefe, têgihiştin û rastîyeka wê, bo zihniyeta wê ne bûhûrîner bê. Dema ku ew bûhûrîner bê wê, demê ew divê ku weke temenekê dagirker û metingerîya wê, dawîyê li bişavtinê werênê. Wê vê jî wê ji xwe re wê weke mirina xwe wê bibînê. Bo ku ev nebê wê, hertimî wê di nava rewşa şer de wê bihêlê. Mînaq civake kurd wê, di pêvajoyên weke yê 'pêvajoya çareserîyê' ku birêz ocalan dabûbû destpêkirin de wê, bo ku ew xwestekên weke maf û azadiya civakî û rewşên xwestina statûyê newê rojevê wê çawa wê rewşê di rewşek awarta bihêlê wê hertimî di nava hewldan û lêgerînên wê de bê. Di wan demên ku ew weke 'bêşer' derbasbûna jî wê, ji binî ve wê çawa wê rewşa xwe ya awarta wê bi hewldanên şer û rewşên wê bide domandin wê di nava hewldanên wê de bê. Di vê çerçoveyê de wê, hertimî wê, di rewşek şer de bê.

Rewşa şerkinê wê, weke rewşeka 'jîyanê' wê ji xwe re wê bibînin. Wê, di vê çerçoveyê de wê, rewşa 'leşkerî' û hwd wê, hertimî wê, weke rewşeka serdest bê. Di herdemê de hebûna serdestîya sazîyên leşkerî û hwd û bandûra leşkeran û zihniyeta leşkerî li jîyanê, siyasetê û ankû ramyarîyê û hwd wê, di temenê wê de wê ev rastî û rastteqînî wê hebê. Di vê çerçoveyê de wê, ev rewş wê, weke rewşeka teybet a ku mirov wê, werênê li ser ziman bê. Rewşên weke yê bi derbekirinê wê weke 15ê temûzê ku wê werina kirin jî wê rewşna ku wê ji navende rejimê wê werina plankirin bin. Wê çawa wê rewşa zihniyeta leşkerî û hwd wê serdest bihêlin û wê bi wê rêvebirinê rêvebibin wê,

bi wê armançê bê. Di aslê xwe de wê, di 15ê temûzê de wê ti hewldanên ‘derbeyê’ wê nebin. Ev hemû derewên rêveberiyê ên ku ew li ser wan re sîyesetê dikê bê. Di vê çerçoveyê de wê, rengê mantiqê wê yê sîyesî û leşkerî ku ew li ser wê re xwe dide jîyankirin ku ew were fahmkirin wê were dîtin ku ew rewşên weke yê derbeyê wê encama wê bin. Wê weke ku wê di vê demê de ew hewldan hatina pêşxistin ku di demên pêde wê ev zihniyet wê serdest bê wê dîsa wê hewldanên weke yê bi rengên derbeyê û hwd wê bo xwe domandinê û dîzaynkirinê û hwd wê pêşbixin. Di vê çerçoveyê de wê, ev hewldan jî wê, şewayekê konseptî ê rengê şerê rejimê ê bi civake re bê. Wê di dewama wê de wê regekê konseptî ê zihniyetî ku ew li ser wê re xwe bide domandin û jîyankirin jî bê. Di vê çerçoveyê de wê di serî de mirov divê ku wê fahmbikê û wê werênê li ser ziman.

Minaq wê wê rewşa 25ê temûzê a weke derbeyê wê T. Ardogan û klîka wî pêşbixin. Wê, di vê çerçoveyê de wê, çawa wê li ser wê re wê, şerê xwe yê li dijî civake kurd û li herêmê wê temenê wê pêşbixin û çêbikin wê, bi wê armançê wê were pêşxistin bê. Di rojên piştre ji xwe ev bi awayekê vekirî hat dîtin.

Rewşa 15 temûzê wê xafkek zêhnî a bi plangerî a li mejîyê mirov bê. Wê, çawa wê rewşa rastiyê wê berevajî bikê wê, di wê çerçoveyê de wê, were kirin. Bi kortasî mirov dikarê bo rewşa 15ê temûzê ku wê, bi gotina ‘teşebûsa derbeyê’ re wê, were li ser ziman wê, konseptek şerê bê ku wê, çawa wê bi wê li bakûrê kurdistanê û li beşên din ên kurdistanê wê temenê şerê jenosîdkirinê ê rejima tirk wê çê bikê wê bi wê armançê bê. Di vê çerçoveyê de wê, di çerçoveya wê şerê jenosîdkirinê de wê, çawa wê karibin dîzaynkirinan li ser demografiya civakê bikin wê, bi wê armançê bê. Wê asta ku ew hatibûnê de wê, destûra wan ya ku ji her aliyê ve hatî rîqakirin jî wê li pêşîya wan astengbûba ku ew wî şerê jenosîdê bidina domandin. Bi wê jî êdî nedikarin pêşîya pêşketina kurdan bigirin. Ber vê yekê wê, destûrê wê dênina alî û wê ”BHZ(biryarnemayên di hikmê zagonan de) û ankû wê weke ku wê bi tirkî wê, were bi navkirin `KHK(kanun hukmunde kararname)`yan wê li dûv hevdu wê amede bikin û wê bi wê re wê, temenê şerê xwe yê bi kurdan re wê, bi wê re wê di asta civakê de wê, bidina meşandin. Wê di vê çerçoveyê de wê, rewşa 15ê temûzê wê ji konseptekê zêdetirî wê di wê de wê hebê. Me ji gelek aliyên wê ve mijar di lêkolîn û pirtûka xwe ya bi navê *”Li ser dîrok û sedema hêrişên desthilatdarîyên Anatoliayî yê li Mesopotamya û ankû li Kurdistanê”* de wê ji gelek aliyên wê ve hilda li dest û hanî li ser ziman. Ber vê yekê ezê li vir zêdetirî di wê de wê kûrnekçin. Emê tenê hinek aliyên di çerçoveya ve mijara me de wê, hildina li dest.

Di vê çerçoveyê de wê, destpêka pêvajoyên şerê ên rejima tirk ên li hemberî civake kurd û heta roja me de wê, ev dema 15ê, temûzê wê, pêvajo û merheleyek din a vê demê bê. Wê, bi vê pêvajo û merheleyê re wê, weke ku wê bi şerê rejima tirk ê bi rengê rûxandina bajarên bakûrê kurdistanê ên weke cizîrabota, nisêbîn, hezex, gever, farqîn, sûr, silopî û hwd re wê, çawa wê şerê wê bê barkirin li nava civakê bixwe. Wê çawa wê asta pêşketina civakê wê bi were tûnakirin wê bi wê armançê wê temenê hêrişê were pêşxistin. Di dewama wê de wê, pêvajoya hêrişên li dijî rojava wê bîn pêşxistin.

Di aslê xwe de ku mirov, 15ê, temûzê ku weke ‘teşebûsa derbeyê’ dihê bi navkirin ku em bi wê rengê wê weke ‘derbe’ wê werênina li ser ziman emê di serî de bikevina xafka wê zihniyetê de. Ber ku ew ne derbeya. Ew konsepteka şerê a ku rejimê bi xwe bixwe wê pêşxistiya bê. Di serî de wê, divê ku mirov wê werênê li ser ziman. Dema ku weke

‘derbe’ were bi navkirin wê, hingî wê, weke sernûxûmandina zêhnî jî wê ji wê rengê şerê rejimê ê bi armanca jenosîdkirina civake kurd re jî wê, were li ser ziman bê. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê bi wê rengê wê werênê li ser ziman. Wê, weke konseptek giştî ku wê bi wê çawa wê li gorî ku ew karibin wê şerê bi armanca jenosîdkirinê wê bidina domandin û ku ew temenê wê çêbikin wê, ew rewşa weke bi navê ‘teşebûşa derbeyê’ wê were pêşxistin bê. Di serî de wê, divê ku mirov wê, werênê li ser ziman. Wê weke encamên wê konseptê şer a bi navê ‘teşebûsa derbeyê’ wê çi wê piştî wê were kirin? Wê çawa wê bi kayyuman wê destdêna li ser şaradariyên kurd, wê çawa wê kesên kurd ku ew weke mamoste û hwd di sazîyên fermî de kardikin wê wan binaqênin û biavêjin ji kar û pêşîya wan û bilindbûna wan bigirin, wê çawa wê temenê rewşa awarta wê bigiştî wê were pêşxistin, wê çawa wê temenê şerê rejimê ê li dijî rojava û herêmên din ên kurdistanê û civake kurd wê pêşbixê, wê çawa wê pêşîya sîyeseta kurd a demokratîk wê bigirê û ankû wê kurdan wê bi awayekê bi tememî wê bikina pozisyona ji meclisê avêtin û wê kesên weke wekilên kurd ên weke ahmed turk, salahadin demirtas, figen yuksekdag û hwd wê, biavêjina li zindanan û hwd, wê weke wan wê çawa wê gelek rewşên din wê pêşbixin wê, bi wê armancê wê ew rewşa ‘teşebûsa derbeyê’ wê were pêşxistin. Ji vê aliyê ve wê, weke konsepteka ku ew navê ‘derbeyê’ û ankû ‘teşebûsa derbeyê’ lê hatî kirin bê.

Weke encamên wê, heta roja me wê, çawa wê, pêvajoyên hêrişên weke li ser afrînê û hwd wê pêşbixin wê bi wê ve wê girêdayî bê. Di vê rengê û awayê de wê, di destpê de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Ev alî û gelek aliyên din ên ku mirov dikarê wan di dewama wê de werênê li ser ziman wê hebin.

Li vir ez divê ku wê jî wê, werênima li ser ziman ku wê, rewşa şerê rejimê ê li hemberî civake kurd wê, bi armanca li gorî demê çêkirina temenê wê bê. Her çendî ku wê gûlen û cemeata wî wê weke yê aligirê derbeyê wê werênina li ser ziman jî lê ew jî wê, bi awayekê levkirî wê, bê xistin wê rewşê de. Bi gotineka din wê, di çerçoveya ”şerekê pevşewîrî” de wê, ew wê were pêşxistin. Lê wekî din ku mirov li ser temenê ku ew çeteyên weke yên OSO, DAÎŞ, cebeil-nasr û hwd birêxistin dikin û li hemberî kurdan didina şerkirin wê temenê ku wê cemeate gûlan wê pêşxistîya û ew hatîya xistin weke temen û li ser wê re ew dihên pêşxistin bê. Bi gotineka din wê, çendî ku wê weke cemeat û AKP û hwd wê vajî hevdû di çerçoveya wê rewşa ‘teşebûsa derbeyê’ de wê werênin hanîn li ser ziman jî lê wê ew bi hevdû re wê, heta roja me jî wê, şerê xwe yê li dijî kurdan ê bi armanca jenosîdkirinê wê bi hevdû re wê bidomênin.

Di vê çerçoveyê de wê, kirina wê pozisyonê a gûlen û cemeata wî, wê sedemeka wê ya sereka wê, bi çerçoveya şerê wan ê jenosîdkirina civake kurd ve girêdayî wê hebê. Piştî dilgirtina birêz Ocalan wê dema ku wê kurd wê bi partîyî wê herina hilibijartinan wê demê rayadarên tirk fahmkirin ku kurd wê, şaradaran wê bidest bixin. Wê carê wê çawa wê temenê kriminalizekirina wê çêbikin wê, hingî wê, li cemeatê re wê, temenê wê çêbikin. Şandina gûlen li amarika bixwe jî wê, di vê çerçoveyê de wê, weke plangerîyekê kriminalizekirinê û şerê rejimê ê li hemberî civake kurd de bê. Di serî de divê ku mirov wê, werênê li ser ziman. Di vê çerçoveyê de wê, dema ku kurdan şaradari bidest xistin êdî weke ku nêvî bi nêvî temenê statîya xwe afirandin. Bi wê re wê, bidest bikarhanîna gotinên weke ”dewleta paralar” û ankû ”dewleta hevras”, ”di nava dewletê de weke dewlet” û hwd wê bikarbenin. Di vê çerçoveyê de wê, gotinên bi vî rengî wê, hemû wê, çendî ku wê, li ser cemeatê re wê, werina kirin jî lê wê weke renekê zêhnî ê

oparasyonal ê li rewşa kurd bê ku wê çawa wê kriminalize bikin bê. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê fahmbikê û wê werênê li ser ziman. Wê gotinên ku wê bi vê rengê "li dijî cemeatê wê bikarbênin" wê, bi wateya wan re wê herina bi ser kurdan û sazîyên kurdan de. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov divê ku wê, werênê li ser ziman.

Bi teybetî wê cemeat wê, çiqasî wê li ser rûyê ardê bê wê wilqas jî wê di bin ardê de vêşarî bê. Wê, weke rêxistineka saloxgerî û ya şer ku ew li ser gotinên olê re li dijî civake kurd bikardihênê bê. Wê çawa wê, li ser olê re wê gotinên dijber wê li hemberî kurdan wê bikarbênê û wê temenê şerê rejimê li hemberî civake kurd wê li ser olê re û bi gotinên olî wê çêbikê wê, di vê çerçoveyê de wê, xwediyê erk û berpîrsîyarî û wê pozisyonekê bê. Di serî de wê, di vê çerçoveyê de wê, werênê li ser ziman wê cemeat wê hertimî wê bi aliyê wê yê li ser rûyê ardê wê aliyê wê yê din ê di bin ardê de wê ser wê were nûxûmandin bê. Wê aliyê wê yê ser rûyê ardê wê weke maskeya sernûxûmandinê jî aiyê wê yê vêşarî yê nayê dîtînan ê binê ardê re bê. Wê, di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Li vir di aslê xwe de wê, bi referansa gotin "senteza tirk-îslamê" re wê, çawa wê, temenê wê şerê wê çêbikê wê weke rêxistineka saf a temenê şerê rejimê bi bîrdozîkî bi gotinên olî çêdikê jî bê. Wê li rex wê jî wê, sazîyên rejimê ên weke zanîngeh û hwd jî wê, hertimî wê, nivîs û "tez"ên ku ew mijarê di vê çerçoveyê de dihildina li dest re wê, temenê wê çêbikin. Dema ku mirov hemû nivîsên zanîngehên tirk ên di vê warê de bixwênê wê hingî wê ji aliyekê ve wê armanca rejima tirk a li ser cemetê re ku ew dixwezê olê bikarbênin û bènê li cih jî wê were dîtînan. Wê di qada jîyanê de jî wê, weke ku em î ro wê dibînin wê bi şerê rejima tirk ê li dijî rojava û ankû bi hêrîşên wê yên li ser afrînê û hwd re wê dibînin.

Hêrîşên li ser afrînê wê, di dewama şerê rejimê ê li hemberî kurdan ku wê, piştî şalên 1980î û pê de da destpêkirin bê. Wê piştî wê, ev şer wê, di salên 1990 de wê gurr bibê. Wê piştî wê, heta salên 1994an wê ser pêncezar gûndên kurdan wê werina vêrankirin û kavilkirin. Wê, piştî wê, ev rewş wê bi demê re wê li bajarên wê bidomê. Piştî wê, pêvajoya hêrîşên li bajarên kurdan ên weke cizîrabota, nisêbinê, farqînê, silopî, şîrnaxê, geverê, sûrê û hwd wê, teybetîya wan ew bê ku wê çawa wê van bajarên ku ew navê wan bi gotina berxwedanê re bûya yek wê, jî wê rewş û xoslet û teybetîya wan wê were dîrkirin bê. Wê bi vê armançê wê ew hêrîş wê werina kirin. Di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê bêjê ku wê, hêrîşên li bajarên kurdan wê, ne hêrîşna ku wê ji xwe re rastarast wê pêşkevin bin. Wê, bi plan werina pêşxistin bin. Wê, armançên mazin ên rejimê di çerçoveya tafisandin û jenosîdkirina civake kurd de wê, bi wan hêrîşên li wan bajarên re wê hebin.

Piştî jî wê, ev wê, bi pêvajoyên li ser rojava re wê, were dîtînan. Piştî wê, hêrîşên li ser afrînê û berî wê hêrîşên li bajarên din ên rojava û hwd wê, di vê çerçoveyê de wê, were pêşxistin bê. Ev pêvajoya hêrîşan wê, teybetmendiyeka wan a sereka wê hebê. Ew jî wê, ew bê ku wê, di vê demê de wê, kurd wê bi civakî wê şiyariyeka mazin wê bi xwe re wê çêbikin û wê rabîna li ser pîyan. Wê bi wê re jî wê, demeka "serhildanan" wê, bi xwe re wê, bi şewayên berxwedanî wê pêşbixin. Pêvajoya hêrîşên li bajarên kurdan wê, hinekî jî wê, bi teybetî wê, bi wê ve wê, girêdayî bê. Bi teybetî wê, rejimên herêmê wê fahmbikin ku kurd bi tememî şiyarbûna. Wê çawa wê temenê berxwedanên wan û serhildanên wan ên civakî wê tûnabikin wê, di vê çerçoveyê de wê, pêvajoyên weke li

bajarên bakûrê kurdistanê, lli rojava û bajarên wê û li başûrê kurdistanê û herêmên weke yên şengalê û hwd wê, bi hovane wê pêşbixin. Di vê çerçoveyê de wê, hêrîşên li jîyane civakê bin. Wê, sadîsad wê, hêrîşên ku wê çawa wê jîyane civakê wê, tûna bikin û wê, bi wan hêrîşan wê pêşîya tûnakirina civakî wê çêbikin wê, hinekî jî wê, bi wê ve wê, girêdayî bê. Di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê weke aliyekê din ê teybet wê, dikarê wê, werênê li ser ziman.

Di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê bêjê ku wê ew şîyarîya civakî wê di nava civakê de wê, temenê serhildanên piçûk û mazin wê, pêşbixê. Wê, dilê mirovan wê di wê de wê hêst bikelin. Wê mirov wê, rabina serpiyan. Wê têja maf û azadiyê wê hildin. Civakeka ku wê têja azadiyê girt wê, ti kesek bi ti çekê wê nikaribê pêşîya wê bigirê. Di vê çerçoveyê de wê, di çerçoveyeka tekoşînî de wê çeka herî mazin wê şîyarî bê. Wê, zanîna mirov bê. Zanîn wê, di mazinkirinê de wê sînorê wê nebê. Wê, di her demê de wê mazin bikê. Wê, xort bikê. Hemû leyistikên li ser mirov û bindestkirin û hêrîş wê ji aliyên nayên zanîn ve wê, li mirov wê werina kirin. Encamgirtina wan jî wê, ji wê aliyê ve bê. Dema ku mirov xwe bi zane kir wê, bi tememî wê pêşîya wan bigirê. Zanîn wê bergira herî mazin a parastina mirov jî bê. Di vê çerçoveyê de wê, dema ku mirov zanînê bi gotina 'paraastinê' re di hemwateyê de wê werênê li ser ziman wê, demê em divê ku wê jî wê şîroveyekê wê bi teybetî bikin û wê werênina li ser ziman ku wê, rengên hişmendiyê û aqilên nû wê, hertimî wê kifşkirin û pêşxistin û fahmkirina wan wê, bi hevdû re wê girîng bê ku ew were kirin.

Di vê çerçoveyê de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, civake kurd wê, di vê rengê û awayê de wê, di vê demê de wê, xwe pêşbixê. Di dewama wê de mirov dikarê wê jî wê werênê li ser ziman ku wê bi zane bikê. Di dewama wê de wê rabê ser piyan. Wê serdema serhildanan û berxwedanan wê, bi xwe re wê bide destpêkirin. Wê, di vê çerçoveyê de wê, dema ku mirov, wê dema ku kurdan wê hilde li dest wê, weke demeka serhildanan û berxwedanan wê pêşbixin. Rejimên herême jî wê çawa wê li hemberî wê dema serhildan û berxwedanan wê bisekin in û wê têkbibin wê, pêvajoyên li gowdeya civakê a heyî wê, pêvajoyên hêrîşan wê pêşbixin. Her çendî wê hêrîşan wê weke 'hêrîşên leşkerî wê, werênina li ser ziman jî lê wê, di aslê xwe de wê, hêrîşên li rastî û hebûna civakê bixwe bin. Yanî mirov nikarê weke hêrîşên leşkerî werênê li ser ziman. Hêrîşên leşkerî wê li hemberî hêzek leşkerî bê û bi armanca şikandina wê bê. Lê kurd wê, hêza wan ya leşkerî wê, weke ya wan nebê. Wê, tenê wê, hêza wan ya civakî a sivil di çerçoveya wê şîyarbûna civakî de ku ew afirîya wê hebê. Ew jî wê, çawa wê, bişikênin wê, pêvajoyan hêrîşan wê li wê pêşbixin. Bi gotineka din wê, hêrîşên leşkerî wê, bi awayekî vekirî û rastûrast wê li hebûna civake sivil wê, bi awayekê bêwijdanî wê, werina pêşxistin. Di vê çerçoveyê de em ku ji hêzên rejimên herêmê re gotina 'leşkerî' bikarbênin wê rast bê. Lê ji rewşa kurd re wê, mirov dikarê wê, bi wê rengê wê, werênê li ser ziman. Tenê di çerçoveya hebûna civake kurd de mirov, dikarê bahse civakeka politizebûyî bahse wê bikin. Wê hêrîşên leşkerî wê li wê civake politizebûyî wê werina kirin bê. Wê, di vê çerçoveyê de mirov dikarê bahse wê bikê û wê, werênê li ser ziman.

Di vê çerçoveyê de wê, dema ku mirov bahse tekoşîna civake kurd û hêrîşên li wê bikê mirov, dikarê wê, bi wê rengê wê werênê li ser ziman ku wê, kurd wê bi civakî û pêşketina şîyarî, zanîn û politizebûyîna xwe re wê, ew wê bikin. Lê hêzên li hemberî wê, ew wê, bi hêzn leşkerî wê, bi awayekê bêsînor wê, bi hemû hêza xwe wê pêvajoyên

hêrîşê wê ji her aliyê ve wê, li wê pêşbixin. Di vê çerçoveyê de wê, weke aliyekê teybet mirov dikarê wê, werênê lki ser ziman.

Di vê rewşê de wê, rewşa civake kurd wê, weke rewşeka civakî a sivil wê, di wê rewşa wê ya tekoşînê de wê li holê wê bimênê. Hemû hêrîşên li wê dibin wê li wê rewşa wê ya civakî a sivil wê bibin. Wê hemû kriminalizekirin wê li wê rewşa wê ya civakî a sivil wê wê werina pêşxistin. Ber ku wê, ev rewşa civakî a sivil wê, di çerçoveya wê tekoşîna wê de wê şewayekê civakî wê, bi tekoşîna wê ya maf û azadiyê re wê, werênê li holê û wê bide diyarkirin li berçav. Ew jî wê, çawa wê, rewşa civakî wê ji berçav dûrbikin û wê, bi gotinên weke "şerê leşkerî(*)", gotina "terorê(*)" û hwd re wê, berevajî bikin û wê, ji wê rewşa wê ya civakî a sivil wê dûr bidina nişandin wê, di nava hewldana wê de bin. Di vê çerçoveyê de wê, çawa wê hemû hewldanên tekoşîna civakî a sivil wê, werina kriminalizekirin wê, rejimên herêmê ên weke rejima tirk wê, mejiyê xwe wê li ser wê bixabitênin û bidina bikarhanîn. Di vê çerçoveyê de wê jî mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa civakî wê, di vê çerçoveyê de wê, di armanca hemû hêrîşên rejimên herêmê ên ku wê, civake kurd û welatê wê kurdistan wê, di nava wan de wê were qatkirin de wê, hebûna civakî a sivil û tûnakirina wê hebê.

Pêvajoyên şerên rejimên herêmê bi civakên weke civake kurd û hwd re wê, di vê çerçoveyê de wê, çandî ku wê, bi leşkerî û hwd wê, bèn pêşxistin wê lê bi wê re di ahengê de wê di nava civakê de wê, pêvajoyên hêrîşan wê pêşbixin, wê zimanê civakê ê kurdî wê qadaxabikin û wê, çanda wê ji navê wê dûr we yan wê werênin ser ziman û yan jî wê, were tûnakirin ku ew ti kesek wê nebinê û wê kifşnekê. Di vê rengê û awayê de wê, kurd wê, di pêvajoya tekoşîna maf û azadiya we de wê, tenê wê tekoşîna parastina hebûna xwe wê bidin. Wê bi wê re wê, tekoşîna parastina van nixê xwe yên civakî ku ew hatina kirin bin pêvajoyên hêrîşên talanê û tûnekirinê de jî wê bidin. Di vê rengê û awayê de wê, tekoşîna kurdan wê bi awayekê pirralî bê. Wê dema ku wê şoreşa sovyet bibê wê bi wêjeyî û çandî wê kesên weke dostyevskî, çaykoskî, gorkî û hwd wê, temenê wê biafirênin. Heman tiştê berê wê, bo şoreşa firansa û hwd re wê jî mirov dikarê werênê li ser ziman. Şoreşa çînê jî wê, temenekê wê yê ku ew li ser wê bi vê rengê pêşdikeve wê hebê. Lê şoreşa kurd wê hem temenê xwe di pêvajoya tekoşînê de pêşbixê û biparêzê û hem jî wê, li ser wê re wê tekoşîna civakî a sivil wê bidê. Di vê çerçoveyê de wê, tekoşîna kurd wê, di hemû pêvajoyên wê yên tekoşînê de wê, ji regekê leşkerî zêdetirî wê xwediyê reng û dimenekê civakî ê sivil bê. Di vê çerçoveyê de wê, di temenê wê de jî wê ev rastî wê di temenê wê de wê hebê. Ji vê aliyê ve ku mirov rastîya civake kurd û rengên hêrîşên li wê ji hemû aliyên wê ve wê, baş fahmnekê mirov wê nikaribê wan pêvajoyên wê yên tekoşînê jî baş pêşbixê. Li vir wê, fahmkirin wê rengê tekoşînê wê bi xwe re wê bide diyarkirin. Minaq wê, di hemû rojên wê de wê, girseyên civakî wê li ser pîyan bin. Wê xwepêşandinên civakî ên girseyî wê li darbixin. Di dewama wê de wê, weke ku emê bibînin wê, di pêvajoya hêrîşên li ser afrînê de wê, di roja hifdeh(17)an de wê, ji herêmên kurdistanê ên weke başûrê kurdistanê ên weke şengalê û bajarên din û ên rojava ên weke qamişlo, kobanê, mimbiçê û hwd wê, bi

(*)Gotina "şerê leşkerî" wê ji aliyekê ve wê, rejima tirk wê bikarbenê bo ku ew rengê wê tekoşîna civake a girseyî ji berçav bide dûrkirin.

(*) Gotina "terorê" wê ji sazi û rêxistin û partiyên kurd re wê ji aliyê rejima tirk ve wê bo kriminalizekirinê wê were bikarhanîn. Ji aliyekê din ve jî wê bo wê şerê ku wê weke şerê jenosîdkirina civakê di bin wê de bide vêşartin jî bê.

girseyî wê girseyên bi deh hezaran wê, bimeşîn û wê herina afrînê ku ew parastina civakî li hemberî hêrişên rejimên herêmê ên weke yên rejima tirk pêşbixin. Çendî ku wê hinek komên bi çekdar ên sivil şerbikin ku ew afrînê biparêzên jî wê, lê wê bi civakî wê tevgerên mazin wê bi wan re wê di ahengekê de wê bi vê rengê wê werina pêşxistin ji aliyê kurdistanîyan ve.

Dema ku mirov bahse tekoşîna civakî bikê divê ku mirov van aliyan bi tememî û baş fahmbikê. Wan werênê li ser ziman. Ev alî wê, aliyê serhildanî û berxwedanî ê civakî û sivilane ku wê, bi tekoşîna maf û azadiyê a kurdistanîyan re wê rastîya wê ya tekoşînê û rengê tekoşîna wan wê bide diyarkirin û bîrê li berçav bê. Tekoşîna civake kurd wê, ev xosletê wê yê civakî wê weke xosletê wê yê sereka bê. Ji xwe wê hemû hêriş jî wê li wê bibin ku wê çawa wê pêşîya wê pêşketina civakî û sekna wê ya bi tekoşîna wê ya civakî re wê bigirin. Minaq wê, hêrişên weke li bajarên kurdan ên bakûrê kurdistanê û li bajarên kurdan ên weke şengalê û kobanê û hwd wê bibin wê, weke hêrişna li civakîya kurdistanî bin ku wê çawa wê bi tafisênin û ji hevdû belavbikin bin. Ev hêriş wê, xosletên wan bi rengê hêrişên li hebûna civakê re wê, werina dîtin. Bi gotineka din wê, weke hêrişna li hebûna civakê a civakî û sivil bê. Rengê hêrişên rejimên herêmê li hebûna civakê û rêbaz û şewayê n hêrişên li hebûna civakê ku ew pêşdixin wê, weke rastîyeka girîng a bê ku mirov wê fahmbikê bê. Di tekoşîna civakî de wê, zêde rengê leşkerî û xosletên leşkerî wê zêde ne li pêş bê. Wê li gorî wê, xoslet û rewşa wê ya civakî wê, rengê tekoşîna wê bi rengê civakî wê li pêş bê. Li kurdistanê wê, dema ku wê ji salên 1990î û pê de ku wê, tekoşîna kurdan wê, bigihijê li girseyan û wê bê malê girseyan wê, rejimên herêmê ên weke rejima tirk wê pêvajoyan wê rastarast wê li wê hebûna civakî wê pêşbixin. Bi milyonan kurdên ku ew ji cih û warên wan hatina goçberkirin, bi hezaran gundên kurdan ên ku ew ji aliyê rejima tirk ve hatina şawitandin, kavilkirin û rûxandin wê, encama vê bin. Wekî din wê, çawa wê, tekoşînê û girseyan wê ji hevdû cûda bikin û ankû wê cûda bidina nîşandin wê, li ser wê re wê politikayên xwe wê pêşbixin. Gotinên weke "bahrê biçikêna û masî bigire" wê weke gotineka ku wê, rayadarên tirk wê, li ser vê temenê wê, bikarbênin bê. Wateya gotina "bahrê biçikêna" wê, ew bê ku gel û ankû civakê bi tafisênin û ji hevdû belavbike ku ew nikaribê bibê weke temenê tekoşîneka civakî. Kesên ku ew tekoşîna civakî a kurdistanî didan wê, bişibandina masî û wê bigotan ku te bahr çikan wê ew bê bêhn bimênin û wê nikaribin tekoşînê bidin. Bi vê mantiqê wê nêzî wan bûban. Ber vê yekê wê, politikayên rayadarên tirk ên li dijî civake kurd wê, sadîsad wê berê wan li wê girseyaya civakî bê ku wê, çawa wê ji tekoşînê dûrbikê û ankû bê bandûrbikê û an jî kû wê çawa pêşîya wê û rêyên wê yên tekoşînê û pêşketinê bigirê wê, li wê bihizirin. Di vê çerçoveyê de wê, kesên ku ew di nava civakê de derdiketin li pêş weke pêşeng, tekoşar, zane, rewşenbîr û hwd wê, yan bihetan kuştin û yan jî wê, çawa wê, bikişandan li aliyê xwe ku ew sadîsad hêrişî wê tekoşîna civakê bikin. Kurdan jî wê, li hemberî van kesên bi vê rengê wê gotineka bavûkalan wê bikarbihanîyan û wê bigotan 'kûrmê darê ne ji darê bê wê qalandina darê nebê.'

Kesên bi vê rengê wê, werina pêşxistin. Minaq wê, kesên ku ew kurd in û xwe weke aligirên partî, rêxistin û ankû saziyên dewletê didina nîşandin, kesên weke 'cerdewan', kesên ku ew bi hêncetên aborî xwe bêdeng dikin ji hemû kirin û kiryarên rejimê re, kesên ku wê, li ser navê dewletê wê, gotinê li dijî tekoşîna maf û azadiya kurd wê bibêjin, kesên ku ew bi hêncetên cûr bi cûr demekê di nava tekoşînê de mana û piştre ji

wê qatîyana û li dijî wê di her firsendê de gotinê dibêjin wê ev hemû wê, çerçove û yelpezeyeka hêrîşên li ser navê rejimê li dijî tekoşîna maf û azadîya civake ku kurd wê, bi awayên objektîf û şubjektîf wê biafirênin bin. Kesên bi vê rengê wê, karibin zirarên herî mazin di bin navê bi koka xwe ji wê civakê na wê, bidina wê civakê. Kurd di nava xwe de wê, weke ku wê pêşîyan wê bêjin ji kesên bi vî rengî re wê bigotan "kesên bêbaxî." Yan jî wê, ji wan re wê, dîsa weke ku wê pêşîyên wan digotan wê bigotan "xayînen male xwe." Di vê rengê û awayê de ew, dihatina bi navkirin û hanîn li ser ziman. Bêgûman ez divê ku wê bêjim ku ne ji van dordoran ba wê, kurd wê, di roja me de wê, ne di vê rewşa xirab de ba. Hinekî jî wê, mirov dikarê li ser van dordoran bêjê ku wê, "ew bixwe bikin" û yan jî wê, ew zirarê wê bigihênina li xwe û li civakatiya xwe. Mirov dema ku ji ziman çanda civakê dîr bê û ankû wê nizanibê wê ji mejtîyê wê jî wê dîr bê. Wê nikaribê bi awayekê rast bi wê re têkiliyê dênê. Pirsgirêka pirranîya kurdan jî wê ji aliyekê ve wê ev bê.

Tekoşîna kurd a civakî wê, çawa wê wê were tafisandin wê, rejimên herêmê wê rêbazên hêrîşên li hemberî wê civakatiya wê pêşbixin. Minaq wê, dema ku wê, pêvajoya hêrîşên li şengalê, kobanê û deverên din ên başûr û rojava wê hêrîşên rejimên herêmê ên weke rejima tirk wê bi destê DAÎŞîyan wê bibê wê, çawa wê civakê bi girseyan ji herêmê bidina goçberkirin wê, hêrîşên wê li darbixin. Bi gotineka din wê hêrîşên ji herêmê goçberkirinê wê li mirovan wê bikin. Wê, di vê rengê û awayê de wê, dema ku wê rejima tirk wê hêrîşan wê li ser afrînê wê pêşbixê wê pêşî wê, wergehên xwe yên bo mirovên goçber wê avabikin. Wê hizirbikin ku wan hêrîş li afrînê dana kirin wê, çawa wê, mirovên herêmê wê wan ji herêmê bidina goçberkirin wan hêrîşan. Wê herêmê ji mirovên ku ew afrînê na wê ji wan bidina valakirin û wê piştî wê, bi hinek hêrîşan wê eencamê wê bidest bixin. Wê, di vê çerçoveyê de wê, hêrîş bikin. Pêvajoya hêrîşên rejima tirk ên li ser afrînê wê ew jî wê, bi armanca ji hevdû belavkirina civakatiya wê bin.

Gotinên rayadarên tirk ên wê berdevkê hikimetê Bekir bozdogan ku ew di roja hifdeh(17)an de hêrîş afrînê dikin wê, di 5ê sibatê de wê, li berçapameniyê wê bêjê ku "em weke ku me bi rûsya levkirîya ji hewa ve em bombardiman dikin." Rast a ku ew ji hewa ve bombardiman dikin. "Pirranîya herêmên afrînê wê hema bêja her roj wê ji hewa ve wê, bi balafirên şer ên f-16'an(*) ve wê, bombardaran bikin. Wê, bi wan hêrîşan wê çawa wê di dîstpêkê de wê temenê jîyane civakî wê ji holê rabikin wê, hêrîş bi serekeyî wê li wê bin û bi wê armancê bin.

Bi gotineka din wê, hêrîşên li afrînê wê, çawa wê bi wan wê temenê jîyane civakî a li wir ê bi wan wê werina tûnakirin wê bi wê armancê bê. Di vê çerçoveyê de wê, ji navê wan pêvajoyên hêrîşan bigira û heta rengên hanîna li ser ziman a wan hêrîşan wê, çawa wê, li ser wê rengê hêrîşan ê li jîyan civakî binûxûmênin wê bi wê rengê wê werênina li ser ziman. Minaq wê navê wê wan hêrîşan wê bikina 'tevgera çiqilê dare zeytonê.' Dema ku wê werênina li ser ziman jî wê, bêjin ku "em dixwezî can û malê gelê û jîyane wan a bi hevdû re biparêzên." Lê ev wê weke gotinna manipûlakirinê bin. Weke gotinna ku wê bi rengekê wê çawa wê bi wan bi awayekê şer armanc û rengê hêrîşên xwe binûxûmênin bin. Ji aliyekê din ve jî wê, weke ku wê werênina li ser ziman û wê bêjin ku em li dijî terorê tê dikîşin. Ev gotin jî wê weke gotinna sernûxûmandinê bin.

(*) F-16 belafirên şer ên rejima tirk in

Wê weke gotinna kriminalizekirinê bin. Afrîn herêmeka kurdistanê ya û pirrannîya gelê wir ji civake kurd û cihêrengiyên wê bin. Dema ku kurd bixwezê li wê herêma xwe rêveberîya xwe û ankû statûya pêşbixê wê, ew wê bo xwe bikina sedema hêrişê. Bo wan kurdên li berxwe didin 'terorîst' in. Ji aliyekê din ve jî kurd dema ku ew statû û maf û azadîya xwe bixwezin ew bo wan dibê sedema şer. Li ser wê re wê bêjin ku 'em li dijî terore têdikoşin.' Lê hemû kesên li wê herêmê berxwedidin jî wê ji wê herêmê bin. Wê kurdistanî û afrînî bin.

Pêvajoya hêrişên li afrînê wê weke pêvajoya li dijî wê hebûna civakî bê. Di vê çerçoveyê de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Wê hêrişên li rewşa wê ya civakî a dîrokî, Çand, ziman û hemû nirxên wê yên civakî bin. Wê, di vê rengê û awayê de mirov wê, divê ku wê werênê li ser ziman. Pêvajoyên hêrişên rejima tirk ên li ser afrînê em divê ku wê di dewama pêvajoya hêrişên li ser şengalê-başûr û rojava kobanê de wê, werênê li ser ziman. Wê, di vê çerçoveyê de wê, ev herîş hemû wê çawa wê hebûna civakê wê, tûnabikin wê di wê çerçoveyê de bin. Di vê rengê û awayê de bin. Hêrişên li hebûna civakê bin. Mînaq wê dema ku wê li bajarên bakûrê kurdistanê wê hêrişên artîşa tirk wê bibin wê, bi teybetî bajarên kurdan ên ku ew di wan de wê, têgihîştina civakî a kurd wê xort bê wê ji xwe re wê bikina armanc. Ji aliyekê din ve jî wê, ew bajarên ku ew hertimî navê wan bi gotina 'serhildanê' re bûya yek wê, hêrişî wan bikin. Wê çawa bi wan hêrişan wê pêşîya berxwedan û serhildanên civakî bigirin wê, di wê çerçoveyê de wê, ew hêriş wê werina kirin û pêşxistin. Hemû hêrişên çeteyên DAÎŞê ku wê li bakûr, başûr wê li civake kurd bibin û wê, herêmên weke yên şengalê û hwd wê, tûna bikin wê di vê çerçoveyê de bin. Destavêtina li jinan wê, şewayekê destavêtina li hebûna civakê jî bê. Wê, ew wê bikin. DAÎŞ wê, bi vê armancê wê weke pêvajoyek hêrişa rejimên herêmê ên weke rejima tirk û rejima îranê û hwd a hivane jî bê. Çendî ku wê bi komên çete ên hov ên weke yên DAÎŞê û hwd re wê bikin jî lê wê li pişt wan û li pişt dayîna kirinê wê ev rejim wê hebin. Ev rejim bo ku ew xwe nedina li berçav di wan kirinên hovanê de wê van komên hov wê biafirênin û ê biajona li ser civake kurd de.

Dema ku hêrişî şengalê dikirin wê li ser nakokiyên olî re wê bikin ku wê şîrovbikin û wê werênina li ser ziman. Lê ev jî wê, weke rengê sernûxûmandinê bê. Di rewşa hêrişên li ser kobanê de jî wê vê bi rengê wê olê bikarbênin. Di dawîya dawî de wê dema ku wê hêrişî kobanê bikin jî wê, rejima tirk wê ji dîyenetî tirk wê ji mizgeftên xwe bixwezê ku ew xûdbeyên xwe bo wan bikin. Di vê çerçoveyê de wê ol weke maske wê were bikarhanîn.

Destpêka berxwedana afrînê û temenê wê

Berxwedana Afrînê, 2018 wê di 20 çileyê 2018an de wê bi hêrişên rejima tirk û komên çekdar ku wê di bin navê artîşa azad a sûrî' de komkirina ku wan di ajoyê bi ser Afrînê de wê dest pê bike. Pêvajoya hêrişên li ser Afrînê wê, bi hêrişên bejehî û yên hewayî wê li afrînê ji aliyê rejima tirk ve wê bîna pêşxistin. Rejima tirk dixwest ku ew afrînê dagirbikê û bi wê pêşîya rojava bigirê ku kurd bi wê li rojava bibine xwediyê statûyekê.

Pêvajoya hêrişên li ser afrînê wê, piştî vekîşîna hêzên rûs ji afrînê û di encama levkirineka di nava rûsya û rejima tirk de wê bê kirin. Piştî ku hêrişên li ser afrînê destpêkirin wê weke ku wê di dema pêvajoya hêrişên li ser kobanê de wê bibê wê li her

çar beşên kurdistanê û welatên ewropî kurdistanî wê hemû rabina serpiyan. Wê xwepêşandina wê li darxin û wê bi wê hêrişên rejima tirk û komên çekdar ên ku wê komkirina li afrînê wê şermazar û lenet bikin.

Heta hêzên rûs li afrînê bê wê, rejima tirk wê nikaribê hêriş bikê. Hebûna hêzên rûs li afrînê wê, kurd jî wê, weke ewlahiyeka afrînê wê bibînin. Lê piştî dema ku ew hat rojevê ku rûsya bi levkirina bi tirkiya re hêzên ve vekişandin wê, kurd wê weke "rewşeka ne li bendê" wê şîrove bikin û wê binin li ser ziman.

Rûsya wê, piştî vekişîna hêzên xwe û destpêkirina hêrişên rejima tirk wê, bêjê ku "wê, sedema hêrişan wê amarika bê. Wê çekên wê yên hemdem ku ew dide bê." Yanî wê dayîna çekan wê weke rewşeka hêncet wê bîne ser ziman. Lê ev ne rast bûn. Piştî jî wê, were li ser ziman ji aliyê gelek dordoran ve ku wê, 'rûsya vê gotinê bo manipûlakirinê" wê bêjê. Pêvajoya hêrişên rejima tirk wê, di roja 6'an de wê, bi tevlibûna gelek dordorên ji hev cûda ên kurdistanî li berxwedana afrînê re wê bidomê.

Li her çar beşên Kurdistanê û kurdistanîyên li ewropa wê bo afrînê wê rabina serpiyan. Wê hêrişên li ser afrînê wê şermazar bikin. Hêrişên ku wê, bi balafirên şer bikin wê, rejima tirk wê bixwezê ku sivîlan bide koçberkirin. Lê gelê Efrînê wê nexwazê ku ew warê xwe bi terikênê. Lê bi wê re jî wê rejîma tirk wê bi balafirên şer wê hemû herêm û gund û navenda Efrînê bombabaran bikin

Ji roja pêşî û heta rojên din wê kurdistanî li hemû dever û welatên ewropa wê dakevina qadan û wê xwepêşandinên şermazarkirina hêrişên li ser afrînê bikin. Xwepêşandin wê, bênavber wê hemû kurdistanî û dostên wan wê, tevî bibin. Wê, her roj wê kurdistanî wê xwepêşandinan wê li dar bixin.

Piştî ku hêrişên artîşa tirk û çeteyên wê deverên dîrokî jî wê ji xwe re wê bikina armanc û bi topbaran û bombabaranên hewayî wê bi rûxênin. Hinek dever weke deverên 'xalidîyê' ku wê gûndna dîrokî bin û wê bi tememî wê werina ji naqşayê birin. Wê herêmên wê herêmên weke van ên dîrokî wê bi temenî wê werina rûxandin.

Wê ji roja destpêka hêrişên li ser afrînê re hêrişên hewayî wê bi balafirên şer ên F-16'an ê bombabaran bikin. Roja pêşî a 20ê kanûnê de wê dema ku wê rûsya wê destûra hêrişan bide wê bi carekê wê ji 80 balafirên şer zêdetir wê balafir werina rakirin û wê dever û çavçeyên herêmê wê werina bombabaran kirin.

Hema bêja wê her roj wê balafirên şer wê herêmên afrînê wê bombardiman bikê. Di wan bombardimanan de wê gelek sivîl wê werina qatilkirin. Dema ku wê hêzên rejima tirk û yên OSO nikaribin di bejehîyê de pêde herin wê, vê carê wê ji azman ve wê bidest bombardimanan bikin. Bi vê rengê wê, pêvajoyeka rûxîner wê derkeve li holê. Rejima tirk wê, herêmên afrînê wê topbaran û bombaran bikê.

Rêveberîya kurd a başûr jî wê, piştî hêrişên li afrînê bi deh roja wê parlamenê bicivêne û wê hêrişên li ser afrînê wê şermazar bikê û wê bange li darxistina kongire netewî wê bikê. Her çendî ku wê gotinek dereng jî bê lê rast bê. En bîna bîrê ku wê dema beri hêrişên DAÎŞê bo amedekariyên lidarxistina kongire wê civin wê bibin. Ku hingî bi lidarxistina kongire netewî biencam bûba wê i ro pêsiya gelek konkujiyên û zirab li başûr û herêmên din ên Kurdistanê wê bifirta.

Bêguman ku hingî di wê demê de kongire netewî hatiba lidarxistin wê rewşa başûrê Kurdistanê jî ji ya i ro wê cudatir ba. Wê rewşa rojavayê Kurdistanê jî wê cudatir ba. Wê demê ev pêvajoya hêrişên li afrînê afrînê jî dibêt ku kurdan bi wê kongire û yekitiya wê êdi wê pêşî li wê bigirtan.

Hemû hêrişên ku ew di roja me de li kurdan û jîyanê civake kurd dibin wê, ji aliyekê ve wê encama nebûna tifaqe nava kurdan jî bê. Di asle xwe de wê vekişina rûsya ji afrinê û piştê lê bûna hêrişên rejima tirk jî wê hineki encama wê bin. Kurdan bi nebûna tifaqe nava wan wê ne tenê temenê hêriş û feleketa li ser veki wê, bi wê re wê temenê bikarhana wan a li hemberi hevdu jî wê çêbikê.

Di ragihandina parlamena başûrê Kurdistanê de wê gotin û ankû tespîteka rast ji wê were kirin û wê bê gotin ku hêrişên li ser afrinê wê bi armanca dagirkeriyê bin. Ev rast a. Lê wê ne tenê ew dagirkerî bê. Hemû herêmên Kurdistanê wê di bin dagirkeriyê de bin. Minaq kerkuk i ro bajareki Kurdistanê ya û di bin dagirkeriyê de ya. Germiyan wusa ya. Hemû bajar û herêmên din ên Kurdistanê bi wê rengê din dagirkeriyê de na. Hêrişên li ser afrinê jî wê bi heman mantiqe metingerî wê were pêxistin.

Civîna soçî bi komkujiyan destpêkir û wê bi komkujiyan wê encamên wê bidomin.

Civîna soçî destpêkir û bi dawî bû. Çi encam bi xwe re hanî? Encama pêşî a civîna soçî wê, hêrişa li ser afrinê bê. Ew jî wê, berî ku wê civîn wê were li darxistin ew wê derkeve li holê. Di dewama wê de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, civîna soçî bi dawîbûna wê, di aslê xwe de wê, ji aliyekê ve wê, destpêkirina wê jî bê. Ji kîjan aliyê ve wê, destpêkirina wê bê? Ji aliyê encamên zihniyeta wê ku wê, di qada jîyanê de wê, bi xwe re wê, şer û pevçûnan wê werênê bê. Di vê çerçoveyê de wê, nişanaka wê jî wê, ew bê ku hê civînê destpêkirî wê weke encama zihniyeta wê, û rengê zihniyeta wê, hêrişên li ser afrinê wê, bèn dayîn destpêkirin. Di dewama wê de weke dewama encamên civîna soçî em, divê ku mirov li bendê bê ku wê hê gelek pêvajoyên şer, komkuji û rên xirab ên bi vê rengê wê derxê li holê.

Di aslê xwe de wê, gelek pêvajoyên bi vê rengê ên şer wê bèn pêxistin. Ev jî wê, pêvajoya şerên zihniyeta civîna soçî bin. Civîna soçî wê, çendî ku wê weke civîneka ku wê, bi 'armanca dîtina çareseriyê ji aloziya li sûrîya re' ku wê, were li ser ziman jî lê di aslê xwe de wê, ji esas girtina vîn û îredeya xalkên sûrîyî zêdetirî wê dewletên ku ew xwe weke 'girantor' bi dikin wê tenê weke levkirineka wan bê. Di vê çerçoveyê de wê çendî ku wê, piştî civînê wê bê gotin ku wê, li ser hezar û şeşsad kesî wê tevlî civînê bibin jî lê ev rêjeya zêde a weke ya tevlîbûnê jî wê, tenê wê weke rewşeka sernûxûmandinê a ji wê rewşa ne esasgirtina xalk û gelên ku ew li ser wê dijîn bê. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê jî wê werênê li ser ziman ku wê civîna soçî wê, ji civîneka ku ew vîn û îredeya gel û xalkan esas digirê zêdetirî wê, weke civîneka ku wê vîn û îredeya hêzên metinger ên ku ew şerê li sûrî dikin bi hevdu re jî bê. Di vê çerçoveyê de wê, civîneka ku wê, bi encamên wê re wê, xwediyê zihniyetek metingerî bê. Di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Wê rastîya zihniyeta soçî wê, xwe di rewşa hêrişên li ser afrinê de wê, bi awayekê zalimane wê bide dîyarkirin. Wê civîneka ku wê bi navaroka wê re wê, xwediyê levkirineka bi metingerî bê. Di vê çerçoveyê de wê mirov dikarê wê bi wê reng û awayê wê werênê li ser ziman.

Zihniyeta soçî mirov dikarê wê jî i gotinekê salixbikê û wê werênê li ser ziman û bêjê ku wê, zihniyeteke statûqûyî bê. Wê, ne xwediyê tişteke nû bê. Wê çawa wê rewşa statûqûyî ku ew heta roja me bûya temenê şerê rejimên herêmê li hemberî xalk û civakên herêmê wê civîneka di wê çerçoveyê de a xwedi zihniyet bê. Wê, bi vê rengê

wê ji çareserîyê zêdetirî wê, temenê ne çareserîyê bê. Wê, di aslê xwe de wê, weke civîna konfaransa lozanê a sale 1923'anû civînên cenevê ên piştî salên 2013'an wê, temenê neçareserîyê bê. Wê, ji aliyekê ve jî wê, çawa wê pêşîya çareserîyên mirovane wê bigirin wê, zihniyeta van civînên weke yên soçî wê xwe bide dîyarkirin.

Mînaq wê, di dewama civînên cenevê de wê, civîna soçî wê, bi awayekê wê tenê xîsmetî domandina şerê li herêmê bikê. Her çendî ku wê, di denezendina wê de wê bê gotin ku `xalkên herêmê bi hilbijartinan pêşaroja xwe kifşbikin' jî wê, ev gotin wê, weke gotinna manipûla û sernûxûmandinê bin. Wê, gotinna ku wê, bi wan dîmen li berçav wê, were çêkirin bê. Lê ji aliyê din ve jî wê ji binî ve wê, şerê li herêmê wê were domandin. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê werênê li ser ziman.

Civîna soçî wê, di aslê xwe de wê, di vê dema ku wê, bê gotin `pêvajoya şerê li sûrî hatîya ber dawîyê' wê, temenê pêl û pêvajoyek din a şer ku ew were pêşxistin a li herêmê jî bê. Wê, di vê çerçoveyê de jî wê, mirov dikarê wê, di serî de wê kifşbikê. Civîna soçî wê, di vê çerçoveyê de wê, dema ku mirov wê ragihandinên wê yên weke bi denezên û rengê kes û mirovên ku ew li wê hatina dewetkirin wê, di di serî de wê vê yekê wê bi awayekê vekirî wê bide dîyarkirin. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, di di aslê xwe de wê, ev civîn wê, ji nûve wê pêl û pêvajoyîna şer wê, weke bi hêrîşên li ser afrînê û hwd re wê bi xwe re wê werênê. Dibê ku ew bûn di demên pêş de wê, ev di çerçoveya şerê hegomonîkî ê di nava amarîka û rûsya de wê, were li ser ziman. Lê di aslê xwe de wê, bi wê re wê, weke aliyekê din ê zihniyetî ku ew temenê wê çê dikê bê.

Ji aliyê zihniyetê ve jî weke ku me li jor got wê, zihniyeta civîna soçî wê, di rengê "ev kirinên wê"de wê, temenê pêvajoyên şerên nû ên li herêmê bê. Weke ku çawa ku wê piştre wê sikec-picot wê bê temenê şerên nû. Weke ku çawa wê ku wê lozan wê bê temenê şerên nû. Weke ku wê çawa ku wê civînên li cenevê ên piştî salên 2013'an wê bina temenê şerên nû li herêmê. Di vê çerçoveyê de wê, civîna soçî jî wê, reng û nîşanaka pêlên nû ên şerên li herêmê bê. Wekî din jî wê, yek ji van civînên ku me navê wan got ên weke civîna konfaransa lozanê, ya civînên cenevê û di dawîya dawî de civîna soçî wê ne civîna civakî û xalkî bê. Wê weke civîna ku wê encama zihniyeta desthilatdar a serdest bê. Wê çawa metingerîya wan ya bi desthilatdarî wê bidina domandin wê, ev civîn wê civînên wê bin.

Di demên berî civîna soçî de wê, weree li ser ziman wê `rûsya destûrî daya rejîma tirk ku ew hêrîş afrînê bikê. Piştî civînê ê rayadarên rûsî bixwe wê werênina li ser ziman ku li afrînê sivil dihên qatilkirin. `Lê çendî ku wê li ser ziman jî lê hemû hêzên navnetewî hevkarên wan komkujiyan in. Çendî ku ew dizanin ku rejîma tirk jenosîdê li ser serê kurdan dikê jî wê di bin navê `xwe parastinê' de wê werênina li ser ziman û wê li hemberî wê bêdeng bimênin.

Ji aliyê rûsya ve hêrîşên rejima tirk ên li ser Afrînê ku ew dikê

Mantiqê rejima tirk ê di temenê hêrîşên wê yên li ser afrînê de wê, hebûna statûya civake kurd û dijatîya wê ya li wê hebê. Çi hêncetê û propangadayê bikin jî wê, armanc hebûna kurd û statûya wê bê. BI mantiqê ku rejima tirk cizira bota, nisêbin, gever, sûr, farqîn, silopî, hezex û hwd weke van gelek bajarên bakûrê kurdistanê ên kurdan rûxand wê, bi wê mantiqê hêrîşî afrînê bikê. Mantiqê di temenê hêrîşên li ser kobanê, şengalê û bi wê komkujiya dersimê û komkujiya zilanê hatîya kirin wê di temenê hêrîşên rejima tirk ên li ser afrînê bê. Heta ku ev dîroka komkujiyan newê fahmkirin û encamên wê yê siyêsî ên roja me newina fahmkirin wê, pêvajoya hêrîşên hov ên li ser rojava û afrînê jî wê newina fahmkirin.

Piştî ku wê, di 20 çileyê 2018an de wê pêvajoya hêrîşên artişa rejima tirk û çeteyên wê li ser rojava û bi teybetî afrînê wê destpêbikê wê, bi wê re wê, ji gelek aliyên ve wê, ev weke mijarekê wê bê hildan li dest. Ji aliyekê din ve jî wê, rewşa Afrînê ji aliyê hebûna rûsya, nêzîkatîya wê ya li kurdan politikayên wê ve wê, weke ku wê jinûve wê xêva mirov wê nûbikê û wê bi wê re wwê gelek tiştan wê werênê li ser ziman. Bêgûman wê dema ku wê, bahse bi destûra Rûsya hêrîşên rejima tirk ên li ser Afrînê wê werina kirin wê, ne belesebep bê ku wê bê şibandin li komare kurd a mihabadê. Wateya komare kurd a mihabadê wê çi bê? Mihabad wê, dema ku wê, di dema şerê cihanê ê duyemîn de wê biketina artişa sovyet li rojhilatê kurdistanê û li wir avakirina komare kurd a mihabadê re wê were şibandin. Wê, ev komare kurd wê, temenê 11 heyv bin. Ber çi wê temenê wê 11 heyv bin. Ber ku wê, piştî ku wê, di berdêla levkirina polîtîkî û aborî weke li ser nifta hazarê re wê, rûsya demê û ankû hêzên sovyetê wê hêzên xwe ji herêmê wê vekîşênin û wê artişa îranê wê bidest hêrîşên xwe yên li ser rojhilatê kurdistanê bikê û wê gelek komkujiyan wê werênê li serê kurdan.

Di dewama wê de wê, ev wê weke birinenekê jî wê li herêmê wê di nava kurdan û têkiliyên kurd û rûs de wê xwe bide domandin. Her dema ku wê, ji aliyê kurdan ve wê bahse komare mihabadê wê were kirin w 'vekişîna hêzên sovyetê' ji mihabadê û piştî hêrîşên xadar û hov ên rejima îranê a demê wê were bîra her kurdî. Di dewama wê de wê jî mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa komare kurd a mihabadê lê wê bo kurdan jî wê bê weke fêr û cerbeka azmûnî a dîrokî jî. Ji wê demê û heta vê demê wê bêgûman wê gelek tişt wê bi gûharin. Wê kurdên î ro jî wê, ne kurdên wê demê bin. Lê komare kurd wê, temenê kevneşopîya tekoşîna maf û azadî û serbixwebûna kurdistanê a rojhilat û başûrê kurdistanê jî wê biavêjê. Ku î ro li başûrê kurdistanê ku mirov bahse rêveberîyek kurd bi hemû kêmesîyên wê re bikê em, divê wê hebûna rêveberîya kurd weke deyndarê rewşa komare kurd a mihabadê jî wê, werênina li ser ziman. Ji aliyê din ve jî wê, komare kurd a mihabadê wê, fêr û azmûneke mazin bi netewperwerîya kurdistanî wê li beşên din ê kurdistanê wê weke mîreta wê di mejîyan de wê li şûn xwe wê bihêlê.

Î ro em dema ku em bahse vê dema ku wê di wê de wê pêvajoya hêrîşên li ser afrînê dikin em wê jî wê, werênina li ser ziman ku wê kurd wê, di mejiyê xwe de wê li hemû beşên kurdistanê ku wê tenê li rojava û başûr wê li rojhilat û bakûrê kurdistanê jî wê, xwediyê têgîneka kurdistanî, netewperwerî û têgîneka kurdistanî a serdest û serwer a di mejiyê xwe de bin. Ji vê aliyê ve mirov dikarê wê jî wê, weke aliyekê din wê, werênê li ser ziman ku wê, ev jî wê, weke aliyekê din wê, xwe bide dîyarkirin ku wê kurd wê, di mejiyê xwe de wê xwediyê serdestîyeka kurdistanî bin. Di vê demê de li başûr, rojava,

bakûr û rojhilat hemû hêrîşên ku wê li hebûna civake kurd wê biplan wê werina kirin û pêşxistin wê, bi armanca ku wê çawa wê serdestîya kurdistanî wê ji mejîyan wê derxin bê. Hinekî jî mirov di vê çerçoveyê de wê, werênê li ser ziman.

Li başûrê kurdistanê di vê demê wê di dawîya sale 2017'an de wê pêvajoya piştî rafarandûmê ku wê, rewşa weke vekîşandina hêzên kurd ji bajarên kurd ên dervî sînorê rêveberîya başûrê kurdistan hatina hiştin û li ser wê re pêşxistina teorî û nîqaşên bi gotinên weke 'têkçûnê' û hwd li ser bajarên kurd ên weke kerkûkê û hwd re jî wê, di aslê xwe de wê, di temenê wan de wê armanca bi vê rengê a qirêj wê hebê. Wê di dewama wê de wê, bi wê derûnîya ku wê piştî wê re wê bikin ku wê biafirênin wê pêvajoya hêrîşên li ser Afrînê û hwd wê bi berdeyamî wê pêşbixin.

Li vir divê ku mirov wê werênê li ser ziman ku wê rewşa afrînê wê weke rewşeka teybet bê ku mirov wê bi teybetî wê werênê li ser ziman bê. Di aslê xwe de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê Afrîn wê, li vir wê gelek xosletên wê yên teybet ji aliyê dîroka kurdistanê û civake kurd û çanda wê ve wê hebin. Wê bi teybetî wê, dema ku wê, pêvajoyên hêrîşên hovane wê li wê werina kirin wê, çawa wê ew xosletên wê yên civakî wê werina tûnakirin ji dîrokê birin wê bi wê armancê wê ew hêrîş wê werina kirin.

Li vir di aslê xwe de wê, dema ku wê, rewşa pêvajoya hêrîşên li ser Afrînê wê, di vê demê de wê weke "bi destûra rûsya wê rejîma tirk wê hêrîşî afrînê bikê" jî wê, di vê çerçoveyê de wê, gelek aliyên din ên ku em di vê çerçoveyê de wê, werênina li ser ziman wê hebin. Di dewama wê de em wê jî wê, werênina li ser ziman ku wê, weke aliyekê din ê girîng wê rewşa kurd a bi tekoşîna wê re wê, di wê çerçoveyê de wê çawa wê were derbekirin wê, di wê çerçoveyê de wê, ew hêrîş wê were kirin. Di vê çerçoveyê de wê, ew derbeye ku wê, li kobanê bi DAÎŞê dixwestin ku wê li kurdan bixin û nekarin li kurdan bixin wê, çawa wê di dewama pêvajoyên hêrîşên li ser civake kurd de wê ji kobanê û heta afrînê wê ew wê bikin wê, hinekî jî wê, di vê çerçoveyê de wê, ev wê were kirin. Dema ku em ji aliyê tekoşîna kurdistanî a herêmî ve wê hildina li dest em, di serî de wê pêvajoya hêrîşên li ser Afrînê em divê ku wan di çerçoveyekê de bi giştî wan hildina li dest. Rewşa pêvajoya hêrîşên li ser kobanê û rojava, rewşa şengalê û hêrîşên li deverên ên li başûr, rewşa piştî refarandûma başûrê kurdistanê ku ew hatina pêşxistin bi rewşa weke hêrîşên çeteyên 'haşdî-şabî'(*) û hwd re wê, bi pêvajoyên hêrîşên vê demê ên li ser rojava, bakûrê kurdistanê û afrînê û hwd re bi hevdû re hilde li dest. Lê dema ku em wê, di dewama hevdû de hildina li dest jî em divê ku vê pêvajoya giştî a şer ya li dijî hebûna civake kurd wê, mirov dikarê bi şibihênê pêvajoya hêrîşên ku ew li destpêka kirina 'şoreşa cotmehê' a sovyetê hatina kirin bi armanca tafisandina wê, wê xosletên vê pêvajoya hêrîşên vê demê ên li kurdistanê dihên kirin wê weke hevdû bin. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê weke aliyekê din wê kifşbikê û wê werênê li ser ziman.

Ev pêvajoya hêrîşên ku ew li kurdistanê dibin wê, çendî ku wê, di ragihandinên rûsya, amarîka, netewên yekbûyî, welatên din ên ewropa û hwd de wê, weke 'pêvajoya leşkerî' wê werê li ser ziman jî lê wê ev gotin wê ji aliyekê ve wê weke gotineka

(*)'Haşdî-şabî' mirov dikarê wê weke DAÎŞa îranê jî bi navbikê. Wê piştî ku DAÎŞ ji aliyê kurdan ve hat şikandin wê, îran wê bo ku wê valahiya piştî şikandina DAÎŞê ji aliyê ve û bo xwe bide dagirtin wê bide avakirin. Wê bi teybetî wê, bi alîkariya rejîma tirk û iraqê wê were avakirin ku ew herêmên başûrê kurdistanê ên dervî rêveberîya başûr hatina hiştin kontrola kurdan ji ser wan bişikênê bê.

sernûxûmandinê wê ji rengê hêrîşên ku ew di vê demê de li kurdistanê û civake kurd dihên re bê. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de em divê ku wê kifşbikin. Em dema ku rengê hêrîşan bidina berçavên xwe wê, di pêvajoya hêrîşên DAÎŞ ên li rojava û kobanê de wê, bi tememî wê bajar werina tarûmar kirin û wê bi tememî wê girseyên civakî wê werina goçberkirin. Wê bi milyonan wê mirov wê ji cih û warên wan wê werina kirin. Wê pêvajoya herî xadar, hov û zalimane wê di vê çerçoveyê de wê li şengalê wê werê kirin. Dema ku wê DAÎŞê wan hêrîşên hov wê li berçavê hemû cihanê wê bikê wê, bi gotina "qatle kurdan halal a" wê, ew wan hêrîş û komkujiyan wê bikê. Wê dest biavêjê jinan û zarokan. Wê, her cûreyên xirêt ku wê, çawa bi wan wê civakê ji hevdû wê bi felîşênin wê, bi wê armancê wê bikin.

Di vê çerçoveyê de wê, ne pêvajoya hêrîşên çeteyên DAÎŞê û ne ji pêvajoyên piştre ên çeteyên haşdî-şabî û ne jî di dawîya wê de weke ku wê rejima tirk wê li dijî rojava û bi teybetî Afrînê wê hêrîşan wê pêşbixê wê, ne hêrîşên leşkerî bin. Wê di bin maske û rengên hêrîşên leşkerî de wê, weke hêrîşna li hebûna civake kurd a ku ew pêşketî jî bê. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Weke aliyekê din jî mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, pêvajoya hêrîşên rejima tirk wê, di vê çerçoveyê de wê, weke pêvajoyeka hêrîşî a bi tememî wê li jîyane sivil û tûnakirina wê bê. LI bakûrê kurdistanê wê, bi awayekî vekirî û li berçav wê, bi hêrîşên artişa tirk ên li cizira bota, nisêbînê geverê, sûr, farqînê, silopî, hezexê û hwd, bi van deveran wê li gelek deverên din ku wê ew hêrîş wê werina kirin wê bi tememî wê jîyane civakî û rûxandina temenê wê ji xwe re wê bikina armanc. Di vê çerçoveyê de wê, weke aliyekê din wê bi teybetî mirov wê di dewama wê de wê, werênê li ser ziman. Di vê demê de wê, dema ku wê bi pêvajoya hêrîşên rejima tirk û artişa wê ya li ser Afrînê re ku wê, ji armanc û serkevîneka leşkerî zêdetirî wê, weke xwediyê armanca ku wê, bi wê çawa wê temenê jîyane kurdistanî a civake kurd wê li wê herêmê wê xirabikin wê bi wê armancê wê hêrîş bikin. Wê weke ku wê çawa wê hêrîşên DAÎŞê wê sadîsad wê di vê rengê û awayê de wê, weke hêrîşna li jîyane civakî a sivil bin wê, piştre wê hemû hêrîşên ku ew dibin û hêrîşên ku wê artişa tirk wê li afrînê wê bikê wê bi tememî wê, bi vê rengê û awayê bê.

Di vê çerçoveyê de mirov, dikarê hêrîşên vê demê ku wê rejima tirk û çeteyên ku ew bi wê re şer dikin li dijî kurdan wê bi temenî wê, di vê rengê û awayê de wê, pêvajoyên hêrîşan wê bikin. Ji aliyekê din ve jî mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku ev pêvajoya hêrîşên vê demê weke pêvajoya hêrîşên li jîyane sivil bi armanca tûnakirina wê û di bin maskeya hêrîşên leşkerî de ku ew dihên vêşartin wan, werênê li ser ziman.

Hêrîşên li ser afrînê û 'civîna socî' (*)

Hêrîşên li ser afrînê wê, dema ku mirov li dihizirê mirov aliyekê wê yê din kifşbike. Ew jî ew a ku bi hêrîşên li afrînê re wê, çawa wê, kurdan wê di wê civînê de wê, bënina asta ku ew dixwezî wê, pêvajoya hêrîşên li afrînê wê bide destpêkirin. Di aslê xwe de mirov dema ku bahse rewşa afrînê û hêrîşên li ser wê bikê mirov, ji aliyekê ve wê, divê ku mirov wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa têkiliya hêrîşên li ser afrînê wê, pîr zêdeyî wê bi civîna ku ew dihê gotin wê were li darxistin a 'socî' ve wê hebê. Di

(*)Wê weke rêze civînen socj ji werina bi navkirin ji aliyê rejima îranê , tirkiya û rûsya wê bo kontrolên xwe yên li ser Sûrîya wê li darbixin. Car bi car wê rejima Sûrî jî wê tevli wan bibê.

pêvajoya civînên cenevê de jî wê, piştî civîna cenevê a yekem wê, çawa wê kurdan wê jî pêvajoyê bixin wê pêvajoya hêrîşên DAÎŞê wê were dayîn destpêkirin destpêkirin.

Ji aliyekê din ve mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, piştî gera T. Erdogan a wê demî ya li brükselê û îranê û di gera li îranê de hevdîtînen ku ew di qasra sadabadê de bi hevdû re dikin wê piştî wê re wê bi lezûbez wê DAÎŞê li musilê wê bidina destpêkirin û wê, di dewama wê de wê, pêvajoyên hêrîşan li ser şengalê, başûr, rojava û kobanê û herêmên din wê bidina destpêkirin. Di pêvajoya hêrîşên vê demê ên ku wê rejima tirk wê li ser afrînê wê bikê de jî wê, heman tişt û rewş wê hebê. Di vê çerçoveyê de di aslê xwe de em divê ku di çerçoveya civîna socî ku ew, dihê gotin ku wê were li darxistin de wê, pêvajoya hêrîşên li ser afrînê wê bi wê ve wê girêdayî bê.

Hêrîşên li ser afrînê re ku mirov, civîna socî a mihtemel ku ew dihê gotin ku wê were li darxistin de wê, pêvajoya hêrîşên li ser afrînê wê aliyekê wê yê hem jî aliyê rejima tirk û pêvajoya jenosîdkirina civake kurd a ku ew heta roja me dimeşênê ve girêdayê wê hebê. Aliyê din ê duyem jî wê, bi politika rûsya ve girêdayî wê hebê.

Li vir divê ku mirov wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê pêvajoya hêrîşên li ser afrînê wê, ji aliyekê ve jî wê, di temenê de wê plangerîyeka rûsya wê hebê. Wê di vê çerçoveya plangerîya rûsya de jî mirov wê dema ku wê hêrîşa rejima tirk a li ser afrînê wê nebînê wê mirov nikaribê ê bi tememî fahmbikê. Gotina rayadarên rûsî ên weke 'heta roja rojava kurd bikarhanîna' wê, ew wê, di vê çerçoveyê de wê, ji aliyekê xwe ve wê, bikin ku wê pêşbixin. Di vê rengê û awayê de wê mirov dikarê wê werênê li ser ziman ku wê, rewşa hêrîşa li ser afrînê ku mirov wê jî aliyê rûsya wê hildê li dest wê, pêvajoya hêrîşa li ser afrînê wê encama politikayên rûsya û zihniyeta ku wê, li ser wê 'civîna socî' wê were li ser xistin jî bê. Çendî ku wê piştî civîna yekem a cenevê wê pêvajoya hêrîşên DAÎŞê wê were dayîn destpêkirin wê, bi wê bê xwestin ku wê çawa wê kurdan wê, ji îrede bixin ku ew karibin çî biryarê bigirin ew di cenevê û civînên din de bi wê bidina herêkirin wê, di vê çerçoveyê de wê di pêvajoya ku wê, were gotin wê 'civîna socî' wê were li ser xistin de hêrîşa li ser afrînê wê xwediyê heman mantiq û zihniyetê bê. Di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê wê, weke aliyekê din ê teybet binxatbikê.

Bi gotineka din mirov dikarê bêjê ku wê, hêrîşa li ser afrînê wê encama zihniyeta faşîzan ku wê, civîna socî a mihtemel ku wê li ser wê were li darxistin jî bê. Di vê rengê û awayê de wê, weke aliyekê din ê giring jî bê ku mirov wê, fahmbikê.

Di aslê xwe de wê, civîna socî wê, rastîya hêrîşên li ser afrînê wê bidina diyarkirin ku wê xwediyê zihniyetek çawa bê. Wê, bi wê re wê mirov dikarê wê, fahmbikê. Mirov dikarê li pêvajoya hêrîşên li ser afrînê binerê û mirov rewşa civîna socî a mihtemel ku ew dihê xwestin wê were li darxistin jî wê bi xwe re wê bide diyarkirin. Zihniyeta faşîzanê ku wê, bi wê bê xwestin ku wê çawa wê civînên cenevê wê werina bi encamkirin em bi wê, bi civîna socî' û pêvajoyên hêrîşê ên weke encama wê ku wê li ser afrînê dihên pêşxistin wê, vê rastiyê wê baştir wê bidina diyarkirin.

Di vê çerçoveyê de di aslê xwe de wê, dema ku wê, rayadarên rûsî ên weke mariya zaharova ku ew weke berdevk dihênina li ser ziman û dibêjin ku "em pîr zêde qeyretek mazin didina nişandin ku em kurdan tevî civînê bikin" jî wê, çendî ku wê, weke gotineka 'masûmane' wê bê li berçav jî lê wê, di aslê xwe de wê, mirov di çerçoveya dûtîya pêvajoya şerê li ser afrînê û wê gotinê bi hevdû re de mirov bi hizirê. Dema ku em di vê çerçoveyê de bihizirê wê bi wê re wê çî wê were dîtî û wê derkeve li holê?

Wê ew derkeve li holê ku wê weke Zaharova jî dihênê li ser ziman wê pirr israrbikin ku ew kurdan tevlî civîna socî bikin. Lê wê ji aliyê din ve jî wê pêvajoya şer a weke li dijî afrînê û hwd jî wê, li hemberî kurdan wê, bidina pêşxistin. Wê ji aliyekê ve wê bi wan pêvajoyên şer re wê, bixwezin ku ew kurdan îredeya wan zayıfbikin ku ew karibin xwestekên civînê ên ku ew ne li gorî rastîya wan jî bin ku ew karibin bi wan bidina qabûl kirin. Wê pêvajoya şerê li afrînê û hwd wê, li gorî wan wê, xizmetî rewşek bi vê rengê bikê. Ji aliyê din ve jî wê, weke ku wê zaharova wê, werênê li ser ziman wê îsrar bikin ku ew kurdan bi çi awayê bê ku ew tevlî wê civînê bikin.

Di vê çerçoveyê de rayadarên rûsî jî û yên welatên din ên li herêmê ku ew tevlî wê civînê dibin jî ew, li wê dihizirin ku wê, bi zorê jî bê kurdan bikin ku ew tevlî wê, civînê bikin. Lê bi wê re jî li qada jîyanê weke bi hêrîşên li ser afrînê û hwd re jî ew wê, çawa wê temenê bi kurdan dana herêkirinê a îrede û ankû weke ku kurd bi nav dikin 'lozaneke din' wê, di nava hewldana wê de bin. Di aslê xwe de wê, çendî ku wê rejima tirk jî wê, xwe weke li dijî tevlîbûna kurdan wê bide nîşandin jî wê, ew tenê weke dîmenekê manipûlasyonî bê. Dema ku rûsya digot 'me dewetîya ji kurdan re şandîya ku ew tevlî civînê bibin' wê, piştî wê, destûrê bide rejima tirk ku ew hêrîşê bibê li ser afrînê ku ew karibê li wir derbeyê li kurdan bixê û encama ku ew dixwezin bi kurdan bidina herê kirin. Yanî bi gotineka din wê, pêvajoya şerê li dijî Afrînê wê pêvajoyeka şer a DAÎŞwarî ku wê, encama zihniyeta ku ew dihê tewkîr kirin ku wê civîna socî wê li ser wê were li darxistin bê.

Li vir di aslê xwe de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, ji aliyekê ve wê, li gorî yên ku ew civîna socî plan dikin pêvajoya hêrîşên li ser afrînê ku ew li demeke dirêj were belevkirin û bi wê re encama ku ew dixwezin bidest bixin. Gotinên ku ew ji şêwirmend û rayadarên rûsî di derbarê pêvajoya hêrîşên rejima tirk ên li ser afrînê de jî wê, weke aqıldanîneka ji tirkan re jî bin. Bi gotineka din wê, ji tirkan re bêjin ku ew çawa bikin. Minaq dema ku wê pêvajoya hêrîşên li ser afrînê wê werina dayîn despêkirin ji aliyê rejima tirk ve wê, gotinên rayadarên rûsî ên weke "wê, çûyîna li afrînê ne hesan bê" wê, weke gotineka ku wê çawa wê, bi wê ji wan re bêjin xwe ji pêvajoyek dirêj a şer û tûj re amede bikin. Ji aliyê din jî wê, gotinên weke "em pêvajoya şerê li afrînê baş dişopênin" jî wê, weke gotineka ku mirov wê, dikarê weke gotina şopandina wê plangerîya şerê wan ê ku wan amede kirîya jî ê bixwenê.

Pêvajoya hêrîşên li ser afrînê di wê, di vê çerçoveyê de wê, ji aliyê rûsya ve wê, weke pêvajoya şer û ankû oparasyonal a li dijî kurdan a dîzaynkirinê jî bê. Wê weke şerekê dîzaynkirinê ê bi alî û rexê rejimê ve jî bê. Di vê çerçoveyê de mirov, pêvajoya hêrîşên li ser afrînê çendî weke hêrîşên rejima tirk ên hov werênê li ser ziman mirov, bi heman rengê weke pêvajoya hêrîşên rûsya ên li ser serê kurdan jî wê bibînê û wê werênê li ser ziman. Di vê çerçoveyê de pêvajoya hêrîşên li ser afrînê weke encama wê zihniyeta ku wê li ser wê civîna socî wê were li darxistin jî bê. Di vê çerçoveyê de em dikarin hemû komkujiyên ku wê di vê pêvajoyê de li afrînê û deverên din ên rojava dihên kirin weke komkujiyên zihniyeta civîna socî a ku ew hê ne hatîya li darxistin jî werênê li ser ziman.

Şerê jenosîdê ê ji zihniyeta lozanê(*) û cenevê û heta yê zihniyetê soçî li hemberî civake kurd dibê

Piştî hêrîşên rejima tirk ên li ser afrînê wê di qada navnetewî de jî wê, vê hêrîşê wê bişibihênina pêvajoyên dema jenosîdkirina ermenîyan jî. Hin rayadarên firansî bixwe jî wê, di vê çerçoveyê de wê, gotinan bilêvbikin û wê, bënina li ser ziman ku weke ku çawa jenosîda ermenîyan kir nûha jenosîda kurdan jî dikê. Ev rast a.

Lê carna bi tenê kifşkirina rastiyê bi serê xwe wê ne bes bê. Ji wê zêdetirî jî wê, hewldan, bertek û li hemberê sekin in jî wê pêwîst bê. Ya ku wê, ew wê rastiyê bikê wê rastîya wê demê ku ew hatîya gotin jî wê, ji aliyekê ve wê, ew bê. Lê ji aliyê rewşa kurdan û pêvajoyên hêrîşên li ser wê ku ew dihên pêşxistin ve ku mirov wê pêvajoya hêrîşên li ser afrînê wê, werênê li ser mirov wê, karibê wê ji du aliyên ve wê, bişibihênê. Yek wê, bi dema ku em di wê de dijîn ve girêdayî bê. Ew jî wê, ew bê ku wê, hêrîşên li ser afrînê wê pêvajoyeka jenosîdê bê û wê, di dewama komkujîya helebçê û piştê komkujîya şengalê û ya kobanê ve wê bê pêşxistin bê. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov wê, dikarê wê, werênê li ser ziman. Ji aliyê din ê duyemin ve jî ku mirov wê, hilde li dest wê, mirov dikarê bişibihênê pêvajoya komkujîyên dersimê jî. Wê, di wê demê de wê, bi poltikayên wê demê ên rejimê ên weke 'tenkîl û təcîr'ê re mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Di vê çerçoveyê de mirov dikarê wê pêvajoya hêrîşên li ser afrînê wê, weke pêvajoyeka jenosîdê a ku wê, di dewama pêvajoyên jenosîdê û konseptên şer ên ku ew bi wê armancê hatin pêşxistin de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Yanî bi gotineka din wê, afrîn wê, pêvajoya nû a di wê demê de a di çerçoveya domandîna kirina jenosîda kurd de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Di aslê xwe de wê, îran jî û rejima tirk jî wê, di vê çerçoveyê de wê, temenê hêrîşên wan ên servekirî û sergirtî wê li wê hebin. Di aslê xwe de ku mirov pêvajoyên jenosîdkirina civake kurd ên demên bûhûrî ku em wan fahm nekin emê, nikaribin bi tememî pêvajoyên jenosîdê ên weke bi hêrîşên li ser afrînê re jî wan bi tememî fahmbikin.

Di vê çerçoveyê de pêvajoya hêrîşên li ser afrînê wê, dema ku mirov wê ji aliyê çerçoveya pêvajoyên jenosîda kurd de wê, werênê li ser ziman wê, gelek xosletên jenosîdkirinê ên ku me bi komkujîyên dema komkujîya helebçê de dîtî wê, bi wê re wê were dîtî. Di vê çerçoveyê de wê, weke bi komkujîya şengalê, komkujîya helebçê, komkujîya kobanê û hwd wê, hewl were dayîn ku ew maskeyek olî ji wan re weke qawlik were çêkirin. Rêxistinên kujar ên weke DAÎŞê ku wê, di bin navê olê de wê werina berhevdû wê, rastî û nîşanaka wê bê. Di vê çerçoveyê de wê, dema ku wê, rejima tirk wê pêvajoya hêrîşên li ser afrînê wê bidest destpêkirin ku wê, dîyenetî tirk wê bo xwandî wê heman nivîsê wê, ji hemû mizgeftan re wê bişênê û wê bixwezê ku ew di mizgeftan de dûa bo leşkerên tirk ên ku ew hêrîşî afrînê dikin ku ew bikin jî wê, rewşeka ku wê bişibihê rewşa saddam ku wî dema ku oparasyonên jenosîdkirinê li başûrê kurdistanê dana destpêkirin wê navê 'enfalê' li wan bikê bê. Di vê çerçoveyê de wê bişibihîna li hevdu. Di vê çerçoveyê de wê, dema ku wê, çeteyên DAÎŞê wê, bidîna hêrîşkirin li ser kurdan wê, bi wan bidîna bawerkirin ku "qatle kurdan halal a." Wê, bi vê dema ku ew jî li dijî kurdan şer dikin wê weke ku ew li ser navê olê şer dikin wê

(*) Lozan wê bajarekê swîsê bê ku wê di sale 1923an de wê civîna lozanê wê li wan were li darxistin û wê kurdistan wê di wê de di nava îran, tirkîya, Sûrî ku wê di demê di bin metingerîya firansa û îraqê ku ew di bin metingerîya îngilistanê de bê wê, di nava wan de wê were qatkirin.

bikevina nava hîssiyetekê de. Di vê çerçoveyê de wê, dema berî pêvajoya hêrîşên li ser afrînê wê, dema ku wê, di 'xûtbeyê' de wê, bê xwestin ku herkesek li ser leşkerên tirk wê bikê jî wê, di vê çerçoveyê de wê weke dijmirovî a li ser olê re ku wê bi îstîsmarkirina olê were pêşxistin bê. Vê rewşê û rewşê mirov dikarê bişibihênê rewşa çûyina rayadarên tirk li filistinê û bo çêkirina temenê sîyeseta bi sîyesî **girîna wan**.

Wê bê gotin ku wê çawa ku rejima tirk ermenî di jenosîdê de derbas kin ew nûha dixwezê heman tiştê bîrê serê kurdan. Di vê çerçoveyê de wê, şibandina jenosîdkirina kurdan û ya ermeniyana a ji aliyê rejima tirk ve wê, were hanîn li rojevê.

Heta roja me wê, weke ku wê şerê zihniyeta konferansa lozanê û ya civînê cenevê a wê weke bi rengê DAÎŞê û hwd wê li hemberî civake kurd wê, were kirin wê, şerê zihniyeta civîna soçî jî wê, were kirin bi kurdan re. Şerê li dijî afrînê bi hêrîşên rejima tirk ên li afrînê re ku ew dihê meşandin wê, şerê zihniyeta civîna soçî ku kurd wê weke 'lozane sêyem' bi nav dikin jî bê. Di aslê xwe de ku mirov pêvajoyên hêrîşên li ser afrînê ji aliyê ve weke 'şerê rûsya ê li hemberî kurdan' jî bi navbikê wê rast bê. Di vê çerçoveyê de wê, çawa wê çerçoveya statûqûyî a kurd di nava wê de hatina hiştin û hertimî bi wê di nava de di 'laşên jenosîde hatina hiştin' de wê rûsya şerê wê bi kurdan re wê, di vê demê de wê li ser hêrîşên çeteyên rejima tirk û artişa wê re wê li afrînê wê bide kirin. Di vê çerçoveyê de mirov, dikarê şerê li afrînê weke şerekê qirêjê rûsya jî bi nav bikê.

Wê piştî hêrîşên li ser afrînê ên rejima tirk û çeteyên wê, pştî wê wê 'dîrektorê enstûtîya zanistê a rûs' Vitaly naumkin wê, baş werênê li ser ziman. Wê bi gotinên xwe yê weke ku ew dixwezê şîretan bide kurdan wê bîrê li ser ziman û wê bêjê ku "kurd ji sînor derbasbûna" û zêdegavîyan dikin û divê ku ew werênina li rêzekê. Ev rêza ku ew dibêjê ku ew dibê ku kurd werênina de wê, ew bê ku wê, çawa wê kurd wê hebûna esad wê herê bikin. Wê xwe 'radestî rejimê bikin' bê. Di dewama wê de wê, Naumkin wê werênê li ser ziman ku "rûsya, desteka xwe ji kurdan ne vekîşandîya. Lê hinek husus hena. Ew jî ew ev in kurd sînor derbaskirina û divê ku ew wê jibîrnekî.'

Wê bi vê rengê wê werênê li ser ziman ku wê, çawa wê rûsya wê, bi sîyesetek faşîzane wê çawa wê kurdan wê bi gotina ku wê naumkin werênê li ser ziman a bi rengê "parastina yekparatîya sûrîya" kurdan wê di nava wê de wê, di çerçoveya renekê 'xweserîyeka çandî' de wê bidina girtin û wê bi wê re wê, metingerî, zordarî û zalimîya rejimên herêmê wê dîsa weke wê li ser serê kurdan wê bidina herêkirin. Di vê çerçoveyê de wê, weke berdevkê Rûsya wê Vitaly naumkin wê werênê li ser ziman ku Rûsya, piştî şerê afrînê li bendê ya ku YPGê bîryara xwe bide.' Bi vê gotinê jî wê, were qastkirin ku kurd wê, çawa wê statûqûya zalimane a bindestiyê ku wê, bi çerçoveya kişandina li cem rejimê re wê bi wan bide herêkirin re wê, bi şerê afrînê dixwezê ku kurd bîryara herêkirina wê bikin.

Di vê çerçoveyê de wê, em wê jî wê bêjin ku wê berî şerê afrînê wê çendî wê gotinên rayadarên rûsî ên weke em dixwezî kurd tevî Soçî 'yê bibin' Û ankû wê weke ku wê di çapameniyê de wê were ragihandin ku wa, ji kurdan re dewetîya şandîya wê, piştî wê, dema ku wê, bibînin ku wê nikaribin kurdan di nava wî sînorê zihniyeta faşîzane a ku ew civîna soçî li ser wî dihê çêkirin de wê bigirin wê, piştî wê, civîn jî wê bê kurdan wê were dayîn destpêkirin. Di vê çerçoveyê de wê, rûsya bi rejima tirk re wê, li gorî

xwe de wê 'şerê terbiyekirina kurdan' wê bi hêrişên li ser afrînê ên çeteyên OSO wê bi kurdan re wê bidin.

Bi wê re wê, çawa wê bêjin ku 'kurd tevli civîna soçî bûna' wê, çend kurdên ku wan berê jî bi çeteyên rejima tirk re xwûna kurdan rijandina wê bibina li civînê û wê lli ser wan re wê bêjin ku 'têkiliya me bi kurdan re heya.' Ev jî hemû wê, aliyna şerê jenosîdê ê li ser afrînê re ku ew li dijî kurdan dmeşênin jî bê. Di vê çerçoveyê de wê, divê ku mirov wê, werênê li ser ziman ku wê rûsya jî wê, bi zihniyeta di dewama 'sikec-pîcot'ê' ku wê, nêzî kurdan bibê wê, çawa wê, di çerçoveyekê de wê, bêstatû kurdan bihêlin û li ser wê re wê şerê jenosîdkirina û ankû li gorî van zihniyetên metinger 'terbiyekirina kurdan' wê bi wan re wê bikin.

Di vê çerçoveyê de em divê ku wê jî wê, werênina li ser ziman ku wê, di vê çerçoveyê de wê, rewşa zihniyeta ku wê, temenê şerê jenosîdkirina kurdan wê bi wan re wê bikê jî wê, ev bê. Di vê çerçoveyê de wê çawa wê rejima jenosîdkirina kurdan wê li ser serê wan wê bi wan re wê bikin wê di vê demê de wê, şerê statûqûya wê û domandina wê, bi kurdan re wê bikin. Ji civîna cenevê û heya ya soçî wê, pêvajoya şerê statûqûyê û jenosîdkirina civake kurd wê bi wan re wê, were kirin. Di aslê xwe wê hemû komkujiyên ku wê li rojava, başûr, bakûr rojhilatê kurdistanê wê, bënina li serê kurdan wê, di temenê wan de wê, zihniyetên weke zihniyeta cenevê û ankû zihniyeta soçî wê hebin. Komkujiyên weke komkujiyên li şengalê û hwd jî wê, li gorî zihniyeta cenevê jî bin û wê li gorî zihniyeta soçî ku wê, Vitaly naumkin wê, rengê bi şîroveya xwe re wê bide hanîn li ser ziman jî bê. Di vê çerçoveyê de wê, di aslê xwe de wê, hemû helwestên rûsya ên weke 'li dijî terorê' û ankû 'li dijî DAÎŞê' û hwd jî wê, tenê weke gotinna manipûlasyon wê li holê wê bimênin. Bi rewşa têkiliya rûsya a bi rejima tirk û bi rengê civînên weke ya 'civîna soçî' re wê, were dîtin ku wê, rengê DAÎŞê wê regekê din ê rengê şerê rûsya ê li dijî kurdan jî bê. Rûsya çendî bi gotinên hişk xwe weke li dijî DAÎŞê bide nîşandin û bi gotinên redkirin û şermazarkirinê wê werênê li ser ziman wê, ev wê, weke gotinna manipûlasyon, derew, propaganda û li ser hinek rastîyan ku ew dinûxûmênin wê li holê wê bimênin.

Ev demên ku ew bi şerê DAÎŞê re wê werina derbaskirin de wê, rûsya wê, jî gelek aliyan ve wê, xwe weke li dijî DAÎŞê wê bide nîşandin. Lê di roja me de wê, weke ku wê bi rewşa afrînê û hwd re wê, were dîtin wê, rûsya temenê şerekê li dijî kurdan di dewama yê DAÎŞê de wê li hemberî wê pêşbixê û wê li ser rejima tirk re wê bide domandin. Di vê çerçoveyê de wê, di aslê xwe de wê, di vê çerçoveyê de wê, gotinên Vitaly Naumkin(*) ên weke "ji aliyê hinekên din ve di çerçoveya xwestekên wan yê netewî de hinek azweriyên ku ew li wan hatina empoze kirin" wê, rengê şerê rûsya wê sernûxûmandî li hemberî kurdan jî wê bide dîyarkirin. Wê piştî hêrişên li ser afrînê wê Vitaly Anumkin wê, weke berdevkê rêveberîya rûs wê werênê li ser ziman ku "piştî wan hêrişan li bendê na ku YPG(*) biryara xwe bide." Bi gotina 'li bendê na ku YPG biryar xwe bide' wê, werênê li ser ziman ku ew bi aliyê rejima baasê a esad ve biryara xwe bide. Bindestîya rejimê herêbikê. Rejimê û hêzên herêmê çî statû jî wê re rast dît ew wê herêbikê û dernekeve dervî wê. Rûsya, her çendî ku wê, bêjê ku "em dixwezîn

(*) YPG hêza leşkerî a kurd a beşa kurdistanê a rojava bê.

(*) Berdevkê rûsî ê wê demê

kurd li bakûrê sûrî xwediyê statûya xwe ya xweser bin' jî wê, di aslê xwe de wê, bi awayekê vekirî di mejiyê xwe de wê rayadarên rûs wê nexwediyê çerçoveyeka bi plan û program ku wê kurd wê bi wê di wê de wê xwediyê maf û azadî û statûyê bin. Gotinên weke "herkesek xwediyê heman mafê bê" ku wê rayadarên rûs wê bikarbênin wê weke gotinna giştî û gelemper bin. Wê ne zelal bin. Wê ji têgin û têgihiştina naskirin û pêşniyarkirina statûya civake kurd û herêkirina wê dûr bin. Weke ku rejima tirk jî dibêjê "kesek xwediyê heman mafê ya" wê, ev gotin wê bi awayekê di çerçoveya Sûrîya de jî wê were gotin. Lli tirkiya wê ev gotin wê, di çerçoveya ku herkesek tirk bê, zimanê xwe bikê zimanê tirkî û weke tirk bijî wê li ser wê re wê ev gotin wê were gotin. Bi gotinaka din wê bi vê rengê wê ji kurdan re wê were gotin ku 'weke kurd nebe', 'weke kurd doza maf û azadîyê û statûyê nekê. Di nava sînorên ku tu dijî de tu jî weke 'hemwelatîyên wî welatî' çi ji te re were naskirin wê bijî û dernekeve dervî wê. Têgîna bi gotina 'tirkiyatîyê' ku wê li bakûrê kurdistanê wê bi zorê bikin ku wê bi kurdan bidina herêkirin wê, li îranê, îraqê û sûrî jî wê, bi zorê wê şerê wê bi kurdan re wê bidin. Dîroka kurdan a bi rûsan re wê, dema ku mirov wê hilde li dest wê, ji dema komare kurd a mihabadê ve wê, weke dîrokeka rastî xîyanetê hatî wê, were dîtin bê. Ji wê demê û heta vê demê wê çi bigûharê? Ne ti tişt. Di çerçoveya hêrîşên rejimên herêmê, zihniyet û pêvajoyên wan ên komkujîyan de wê ti tişt wê **ne gûharê**.

Di aslê xwe de wê rûsya wê, çawa wê, temenê domandina pîrsgirêka kurd û şerê jenosîdkirina kurdan wê, bi statûqiyî wê were domandin wê, şerê wê bi kurdan re wê, bikê. Wê weke wê Naumkin wê, werênê li ser ziman wê, şerê bindestkirina kurdan û bi kurdan dana herêkirinê a bindestî, metingerîya rejima esadê wê bi kurdan re wê bidin. Di vê çerçoveyê de em wê jî wê, werênina li ser ziman ku wê, pêvajoyeka şerê jenosîd û zihniyeta wê bi rûsya û civînên weke soçî re wê, bi wê re wê bi rû bi rû w bimênin bê. Mirov, dikarê civîna soçî weke lozane rûsan jî wê, werênê li ser ziman. Di vê çerçoveyê de wê, weke ku wê çawa wê kurd wê, piştî konfaransa lozanê wê şerê wê heta roja me wê bijîn û piştî civîna pêşî a cenevê ku kurd wê weke "lozane duyem" wê bi navbikin wê çawa wê bi konseptên şer ên bi rengê DAÎŞê û hwd re wê şerê zihniyeta civînên cenewê wê bijî û wê di dema civîna soçî de wê çawa kurd wê weke "lozane sêyem" wê bi navbikin û wê weke bi pêvajoyên hêrîşên li ser afrînê û hwd re wê, şerê zihniyeta kujar a civîna soçî jî wê di dewama wê de wê bijîn.

Civîna soçî wê, civîneka ku wê, bi wê çawa wê rejimeka metingerî wê avabikin bê. Wê, di vê çerçoveyê de wê, di nava wê sînorê wê de wê, herkesek wê li gorî çerçoveya ku ew hatîya kifşbikin wê bixwezî ku ew bijîn. Di vê çerçoveyê de wê, bi sîyesî, destûrî, leşkerî û hwd wê, şerê vê zihniyetê wê li dijî civakê wê, were kirin. Di roja me de ev civînên ku ew dihên li darxistin ku ew, konfaransa lozanê a sale 1923'an, ku ew konferansên bi civînên cenewê piştî salên 2013'an hatina li darxistin û di dawîya dawî de wê, civîna soçî jî wê, weke rengna zihniyetî ên ku mirov dikarê weke gomlekên dînan' ku ew dixwezî li gelên herêmê werina kirin bê. Di vê çerçoveyê de ev zihniyet wê, heta roja me wê, şerê wan wê bi civakên herêmê wê were kirin. Heta roja me wê, weke ku wê şerê zihniyeta konferansa lozanê û ya civînê cenewê a wê weke bi rengê DAÎŞê û hwd wê li hemberî civake kurd wê, were kirin wê, şerê zihniyeta civîna soçî jî wê, were kirin bi kurdan re. Şerê li dijî afrînê bi hêrîşên li afrînê re ku ew dihê meşandin wê, şerê zihniyeta civîna soçî ku kurd wê weke 'lozane sêyem' bi nav dikin jî bê.

Ji berxwedana kobanê heta ya Afrînê

Ji pêvajoya mudahaleya amarika a li îraqê a di dema 'şerê kendavê' de wê, taqîkekê wê bikarbênê. Di serî de wê, hemû deverên ku wê weke balafir ku wê ji wan balafirên şer wê rabin wê, wan ji xwe re wê bikê armanc û wê, wan tûna bikê. Piştî jî dema ku wê, dor hat ketina leşkerên amarikî li îraqê de wê, tenê qada bejehiyê wê bimênê. Di wê de jî wê, bi taqîk û çekên destî wê, serdestîya xwe wê bikin. Ji salên 2012'an ve wê, hema beja wê ji balafirgehên şer ên weke a amedê ku rejima tirk çêkirîya wê her roj wê bi dehan balafirên şer wê, rabin û wê deverên kurdistanê wê bombabaran bikin. Kurdan li şûna ku wê, bi awayekê wê, li dijî van balafirgehên şer ên ku rejimê li kurdistanê avakirina wê çalakiyan bikin û wan bi tememî bînina asteka ku ew nikarin ji wan ti balafirên şer rabin wê, hertimî wê bahse bombardimanên wan balafirên şer ên li deverên din ên kurdistanê wê bikin. Dema ku du nava du hêzan de wê şer bibê wê demê cihê ku ew ji wê agir li te dihê kirin û ankû ji wir balafir dirabin têtê wê ji xwe re bikê armanc û temenê wê tûna bikê. Ku ev di dema ku di hêrîşên li ser qandilê de ên bi balafirên şer bûba ba me yê î ro di hêrîşa li ser afrînê de bahse bikarhanîna balafirên wê yên şer ne kiriba. Kurd, bi tememî ne xwediyê plangrîyeka şer in. Rejima tirk jî vê dizanê. Ber vê yekê rejima tirk jî rehet tevdiqerihê. Di vê çerçoveyê de di pêvajoya şerê çêdarî de wê, pêşî herêmên weke navendên ku ew şer ji wan dihê rêvebirin wê were ferckirin. Di vê çerçoveyê de mijar ji mijar zêdetirî windahiyan zêdetirî wê, çawa wê bi vê rengê wê pêşîya wan wê were girtin bê. Di vê çerçoveyê em dikarin vê jî wê werênina li ser ziman ku kurd bi awayekê cidî plangrîyên xwe bikin wê, karibin bi tememî pêşîya şerê qirêjê rejima tirk bigirin û ankû wê bi tememî bişikênin. Ya ku wê, tenê bikardihênê wê hêza hewayî bê Dema ku hêza hewayî a şer hat ferckirin wê hêza din jî wê, zêde mirov dikaribê bahse wê bikê. Ji xwe hemû hêza xwe ji wê hêza hewayî digirin.

Li vir weke aliyekê din ê giring jî em dikarin bahse wê bikin ku wê, di her demê de wê, hêza hewayî wê, li hemberî kurdan wê were bikarhanîn. Nebûna hêza hewayî ya kurd wê îran jî sûrî, îraq jî û tirkîya jî wê, hertimî wê ji xwe re wê weke firsendekê wê bibînin ku wê çawa wê bi wê derbeyê li kurdan bixê. Dema ku kurd ne xwediyê wê bin wê demê hêzên li herêmê ku ew li dijî wan şer dikin kurd wê, çawa wê derbeyê li wê hêza hewayî bixin û wê bêkar bikin ew, divê ku di serî de lî wê bihizirin. Ya ku wê, temenê derbeya mazin bê wê, ev bê. Di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Di hemû pêvajoyên şer de wê, ti hêzên herêmê wê di bejehiyê de wê, nikaribin bi kurdan re xwedî wê hêzê bin ku ew karibin bi wê şer bikin. Lê li vir wê, di vê çerçoveyê de wê, çawa wê kurdan ji hêz bikin wê hêzên hewayî wê bikarbênin.

Li vir me ne tenê di pêvajoyên dawî ên weke bi komkujiyên weke yên afrînê, berî ên kobanê, şengalê û heta ên helebçê re dît. Em dema ku dîroka hêrîş û komkujiyên ku ew li ser serê civak kurd hatina pêşxistin de wê, ev di komkujiya zilanê de jî û di komkujiya dersimê de jî wê, wer dîtin. Navê 'şabiha gokçe(*)' wê, bi wê, di mejiyê kurdan de wê, cih bigirê ku wê çawa wê, balafirê tişî bomba bikê û herê li ser serê kurdan vala bikê û

(*)'Şabiha Gokçen wê weke piloteka tirk a dema komkujiya dersimê bê. Wê bi bombardimên li ser serê civake kurd ên dersimîyan re wê navê xwe li dîrokê bihêlê. Kurd wê, hertimî bi bombardimên wê yên li dersimê bi bir dikin. Weke gotineka di derbarê wê de ê di nava kurdan de wê bê gotin ku "wê herê balafira tişî bomba bikê û were li serê kurdan vala bikê û cardin herê tişî bikê û werê û vala bikê li ser serê kurdan." bê. Bi vê gotinê wê were birhanin.

vegerihê cardin tişî bikê û herê cardin li ser serê kurdan vala bikê wê, were bi vê rengê wê were bîrhanîn. Bi vê rengê wê navê şabiha gokçe wê, bi bombardimanên ku ew li wir dikê re wê di mejiyê kurdan de wê cih bigirê. Wê dema ku wê bahse komkujiya dersimê wê were kirin wê, navê sabîha gokçe wê bi bombardimanên ku wê li wê herêmê kirina wê, were bîra mirov. Di komkujiya dersimê de wê, ne tenê bombardimên bi balafirên şer ên weke yên ku wê qatîlên weke sabiha gokçe bikê wê bibê. Ji wê zêdetirî wê, çekên kimyewî jî wê di wê demê de wê li hemberî girseyên sivil wê werê bikarhanîn. Gotinên weke hin leşker û rayadarên tirk wê werênina li ser ziman bi rengê "me, ew bi komî dikira şikeftan û devê şikeftan digirt û gas di berda şikeftê û di wê de hemû kesên di wê de dikuştin" wê, rengê komkujiya dersimê wê werênê li ser ziman. Piştî komkujiya dersimê wê li bakûrê kurdistanê wê gelek carên din jî wê komkujiyên mazin wê bidestê artişa tirk wê werina kirin û wê di wan komkujiyan de wê çekên kimyewî wê bikarbênê. Pêvajoya şerê rejimê li kurdistanê li hemberî civake kurd wê, dema ku ew were lêkolîn kiirî û tenê di kîjan demê de çi hatîya ser ziman ku ew jî were lêkolînkirin û fahmkirin wê, ev rastî wê bi awayekê vekirî li berçav wê were dîtin. Di vê rengê û awayê de wê jî mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê pêvajoya şerê rejimê ê li hemberî civake kurd wê, di wê de wê, weke ku wê, î ro li wê li afrînê wê were ser ziman wê, di wê de wê çekên giran ên qadaxa û bombayên "miksetê" ku ew jî qadaxa na wê werina bikarhanîn. Di pêvajoya şerê û hêrişên rejima tirk ê li hemberî afrînê de wê, ev rastî wê, bi awayekî vekirî wê, bi dûmenên ji qadên şer ku ew dihên weşandin re wê, were dîtin û **piştrast kirin**.

Hêza hewayî a oparasyonal, ew çendî ku wê, ji hewayê ve wê were bi rêvebirin jî di aslê xwe de wê ji ardê ve û ankû ji bejehiyê wê, dema ku wê, mirov li wê bi ponijê wê, karibê bi carekê were bêkarkirin. Wê bi tememî were şikandin. Hemû tişt bi tenê tişteki ve girêdayî ya. Ew jî ew a ku mirov di dever û dema rast de tevgerihê û karibê wê bi tememî

bi

rûxênê.

Î ro hemû balafirgehên şer ên ku rejima tirk li bakûrê kurdistanê ku wê di bin navê balafirgehên sivil de avakiribin û ankû rastarast di bin navê balafirgehên leşkerî de avakirina wê, bi wan şerê xwe li dijî civake kurd wê bi rêve bibê. Di aslê xwe de wê, hêza wê ya bejehî wê, çendî ku ev ser 40 salîya bi kurdan re şer dikê jî wê, ne xwediyê wê erk û sîyan û ankû qûdretê bê ku ew karibê derbeyên mazin li kurdan bixê. Heta roja me jî wê, li gelek deverên weke "geliyê tayara" ku wê, çekên kimyewî wê were bikarhanîn wê, bi wê bikin ku ew derbeyê li kurdan bixin. Yan jî wê bi bombardimanên bi balafirên şer wê bikin ku ew encamê bidest bixin. Wê, di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku ew nebin wê ti carî wê mirov nikaribê bahse serkevtinek bi hêzên rejimê re bikê. Ev rewş î ro bi rejima esad re jî wusa ya. Gelek deverên ku ew di destê xwe de dihêlê wê bi hêza wê ya hewayî bê. Çendî ku wê, karî hêza xwe ya hewayî biparêzê wê karibê xwe li ser ligan jî bigirê. BI alikarîya rûsya wê rejima baasê a sûriya wê hêza xwe ya hewayî wê karibê biparêzê

Bi civakên weke civake kurd ku ew derfet ji wan re ne hatîya hiştin ku ew hêza xwe ya hewayî avabikin wê demê divê ku ew bo parastina xwe ew di serî de wê, çawa wê di destpêka tekoşîna xwe de wê pêşî wê yên derbe li hêza hewayî û ankû temenê wê xistinê wê li wê bigerihê. Mînaq, tenê çend taqîn di balafirgeha şer a amedê a tirk de werina kirin wê bi tememî wê bêkar bikê. Wê bi rûxênê. Dema ku wê balafirên şer ji ardê rabin ku tu wê ardê jî bi rûxênê têyê rabûna wan tûnabikê. Hewce nakê ku mirov

wê zêde dûr herê

Di vê çerçoveyê de wê jî mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, dema ku ev hatina kirin wê, bi tememî wê, hêza leşkerî ku wê, xwe bi sipêrê hêza hewayî wê were bêbandûrkirin. Di rewşa şerê cihanê ê duyemin de wê, japonî wê, şewayê "kamikazê(*)" wê pêşbixin. Wê balafirê wê tiştî taqîn bikin û wê, herin û tevlî balafirê wê xwe li cihê ku wê hêrîş bikin wê bidina taqandin. Di serî de em vê yekê jî wê, werênina li ser ziman ku ev rewş û gelek rewşên din wê, weke rewşna ku wê tenê wê li çend plangerîyan binerin bin. Wekî din wê ev rewş wê, bi tememî wê temenê şerê rejimên hov ê şer wê tûnabikê

Heta roja me wê kurd wê, tenê wê li qada şer a bejehî wê bihizirin. Wê bi wê re wê, serkevtinên ku ew bi hêza xwe bidest dixin wê bihizirin. Lê wekî din hêzên weke yên hewayî ên rejimên hov ên ku ew bikardihênin li ser ya bejehiyê weke alikariyê ji wê re ew li wê nahizirin. Tenê hizirkirina xwe ji wê parastinê jî wê, tenê wê, kêmesîya wê hizirkirinê wê bide dîyarkirin. Wekî din di serî de wê çawa wê ew temenê şer wê were tûnakirin di serî de divê ku mirov li wê hizirê. Li hemberî hêrîşên nazîyan wê, dema ku wê yekîtîya sovyet û amarika wê şer bikin bi alikarên xwe re wê, di serî de wê, deverên rêveber ên weke cihên hêzên hewayî û navendên çekên giran wê ji xwe re wê bikina armanc. Di vê çerçoveyê de wê, bi wê re wê, serkevtinên mazin wê dem bi dem wê bidest bixin. Minaq wê, hêzên nazîyan wê bikevina nerwêçê de wê, bi keştîyên mazin ên şer wê temenê wan wê hebê. Wê dema ku wê, di dawîya şer wê, du keştîyên şer ên nazîyan wê ji aliyê çend welatperêzên norwêçî ve wê, were taqandin wê, ew weke derbeyek mazin li hêzên nazîyan bê. Ev wê, temenê têkçûn û vekîşîna hêzên nazîyan ji herêmê jî bê. Ev wê li gelek deverên din jî wê wusa bê

Di vê çerçoveyê de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku pêvajoya hêrîşên roja me wê, di wan de wê, hêzên hewayî û çekên teknolojikî wê bikarbênin. Wê zêde wê, hêzên bejehî wê di wan de wê ne serkevtî bin. Hêzên wan ên bejehî wê, dema ku wê hêzên wan ên hewayî û ankû çekên giran ên weke hêza wan ya lêxistin mazina ku ew nebin wê nikaribin tişteke bikin. Di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê wê jî wê werênê li ser ziman ku wê şerên roja me wê zêdetirî ku wê bahse sofistîkîtiya wan wê werê kirin jî wê, di vê çerçoveyê de wê bahse wan wê were kirin. Lê li vir di aslê xwe de wê, her tişt wê bi mejîyê mirov ê şer ve wê girêdayî bê. Di vê çerçoveyê de mirovê bi zane wê hertimî wê serkevtin wî bê

Di berxwedana kobanê de wê, dema ku wê, hêza hewayî wê, werê bikarhanîn wê, bi wê re wê were dîtin ku wê, di ti deverê de wê, nikaribê zêde li çerçoveyek rêxistinî a leşkerî bikê bi hêrîşên xwe re. Kurdan heta roja me bo tekoşinê wê xwe bişîpêrina çîyayan. Lê li vir xwe sipartin û pêşxistina rêyên xwe parastinê wê tenê aliyek bê. Dema ku mijar tekoşinê wê demê wê çawa ji wê rewşa xwe parastinê were derbaskirin wê mirov pêwîst bê ku wê derbas bibê. Yanî wê, ji aliyekê din ve jî wê, temenê hêrîşan ên ku ew li gorî demê dihên pêşxistin wê, çawa wê hêrîşên bi teknolojiya demê ku ew dihên pêşxistin wê vala derxê wê li wê bihizirê. Dema ku ew tiştên ku ew dihên bikarhanîn kifşa mirov bin wê demê mirov wê çawa wan bêkar bikê û birûxênê û têkbibê wê mirov wê dîsa wê biaqilê xwe wê karibê wê bikê. Di vê çerçoveyê de wê, di

(*)Kamikazê wê şewayekê şerkirina bi intiharwarî a pilotên japonî bê. Wê balafirên xwe yên şer tiştî bomba bikin û wê bi palafirê re wê xwe li cihê ku wan da kifşîkirin wê bidina ardê û bidina taqandin wê ji wê re wê bê gotin kamikazê

serî de mirov dikarê wê werênê li ser ziman.

Em î ro di serdemeka ku ew bi aqil pêşdikeve de dijîn. Wê, di vê demê de wê her tişt wê bîaqil wê were kirin. Wê demê mirov bi aqilê xwe di van waran de jî wê karibê çareserîyan bibînê. Mirov wê karibê çawa wê, temenê hêrîşên dijmirov ên li hebûna civakan wê werina pêşxistin ji holê rabikê mirov dikarê wê, rêyên wê bibînê. Di roja me de wê, teknoloji, çekên kimyewî û hwd wê, çend ji wan rewşên ku ew hatina pêşxistin û şerên roja me de ji aliyê rejimên şerdest dihên bikarhanîn bê. Lê ew jî bi destê mirov hatina çêkirin. Li vir ji aliyekê pêwîsta ku mirov wê fahmbikê. Ji aliyê din ve jî mirov, pêwîsta ku wê, çawa wê, bêkar bikê. Yanî pêşiya karkirin û şûxûlandina wê bigirê. Balafirek şer wê, dema ku ew mifteya wê nebê wê, mirov nikaribê wê bikarbênê. Wê demê wê, her tişt wê li ser fahmkirina firandina wê û mifteya wê bê. Di rewşa hêrîşekê de jî wê, ne balafirên şer lê wê deverên ku ew ji wê dirabin wê, giring bê. Di vê çerçoveyê de wê dema ku ew balafirgeh şikandin wê hemû balafirên şer ku ew xwûna mirovan jî dirijênin wê werina bêkarkirin. Wê werina xistin wê rewşê ku ew nikaribin bi firin û herin û deveran bombaran bikin û mirovan bikujin. Wê demê wê, her rewş wê, ji aliyekê ve wê, zikê wê yê zayif wê hebê. Wê çawa wê mifte û zanîna firînê wê temenê firandina wê balafira şer de bê wê, di rabûna wê de jî wê, balafirgeh wê di temenê wê de wê weke mifte bê. Dema ku ew were rûxandin wê, ew balafirên şer jî wê, werina bê karkirin ku ew nikaribin bi firin.

Balafirek ku ew ji deverêk nêz hêrîşê deverêkê kir wê, dema wê ya hêrîşê wê zêdetir bê. Ber ku wê, ew benzîna ku ew bikardihênê wê zêdetir bikişênê. Lê minaq wê dema ku wê, balafirgehên şer ên rejîma tirk ên li kurdistanê ku ew werina tûnakirin wê, dema ku wê, ji deverêk din a tirkiya wê rabê wê, heta ku wê were kurdistanê û bombabaran bikê wê dema wê ya firînê wê kin bê û heta wê nebê jî. Di vê çerçoveyê de jî wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Di domandina şeran de wê, ev aliyên teknîkî wê weke aliyna giring bin. Di serî de wê mirov dikarê wê werênê li ser ziman ku wê weke aliyekê din wê, pêvajoya teknîkê û bikarhanîna wê, di vê çerçoveyê de wê, bi rengê bikarhanîna wê ve wê girêdayî bê. Di şerê rejimên herêmê ên weke rejîma tirk, îranê, îraqê û sûrî de wê, hêzên hewayî wê, di vê çerçoveyê de wê, temenê hêrîş û pêvajoyên wan yên şer ên li ser serê kurdan bin. Wê, ew rewşên weke qatkirina kurdistanê û civake kud di nava wan de û bomabarandina li herêman wê ne ji hêzbûna wan wê werê. Wê ji bêrêxistinî û xwe ne gihandina fahmkirina wê a kesên ku ew li dijî wan ew pêvajoyên şer dihên pêşxistin ve girêdayî bê. Clausewitz, sun-tu-zu û hwd wê, dema ku wê, şer wê hildina li dest wê, bi awayekê hûnerî wê, hildina li dest. Di aslê xwe de wê, şer wê ti carî wê ne hûnerek bê. Lê weke hûner hildana wê ya li dest wê, bi zanîna wê, û fahmkirina wê ve wê girêdayî bê. Di vê çerçoveyê de wê, bi serwerîya mejiyê mirov ve wê girêdayî bê. Di vê çerçoveyê de wê dema ku mirov zanîna tekoşînê wê hilde li dest wê, di vê çerçoveyê de wê, di serî de wê, fahmkirineka temenî wê weke ku wê pêwîst bê. Di serî de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Kurd di aslê xwe de wê dema ku mirov wê dîroka wan ya tekoşînê wê hilde lli dest wê, xwediy zanînaka şer û tekoşînê a kûr û demdirêj bin. Lê wê, çawa wê, ev zanîn wê were kûrkirin û wê, hertimî wê li gorî demê wê bi vê rengê wê, were nûjenkirin û teknîk û taqîtkên demî di cihê xwe de û di kêlîka xwe de ku wê werina ji wan sûdgirtin wê, di pêşxistina wan de wê kêmbimênin. Tenê zanîna zanînekê wê ne têr bê. Bi wê re wê, li gorî demê jinûve û jinûve şîrovekirin wê weke aliyekê wê yê din ê giring û dîrokî bê. Di

vê çerçoveyê de wê, dema ku wê, tenê ew zanîn wê, were nûjenkirin û bi wê aqil û tefkîrkirinên nû wê werina derxistin wê hingî wê ew were barkirin li pêşarojê. Di v çerçoveyê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. MÎnaq taqîkên şer û tekoşînê ên li kobanê hatina bikarhanîn wê, bi çi awayê wê bo afrînê bi awayekê afrîner wê werina bikarhanîn wê, ev wê girêdayê wê aqilê wê zanînê û nûjenkirina wê bê. Di vê çerçoveyê de wê ne tenê ev jî bê. Wê ji wê jî wê zêdetirî wê çawa wê kêmesiyên xwe wê bibînê û wê li ser wê re wê, zêdetirî wê pêşketina xwe wê di wê warê de wê mazintir bikê wê, weke aliyekê din ê giring bê ku mirov wê, hilde li dest bê.

Pêvajoya şerên rejima tirk ê li dijî civake kurd wê dema ku mirov wê, dahûr dikê wê, ji aliyekê ve wê, were dîtîn ku ew wê bi temenî wê hebûna civakê wê, were armanc girtin. MÎnaq ê, berî hêrişên li ser afrînê wê wergehên xwe yên goçberan wê çêbikin û wê di dema şer de wê bi hêrişan û zorê wê bixwazin ku ew mirovan ji deverên wan bidina goçberkirin. Di vê çerçoveyê de ev jî ji pêşve li wê hizirkirina. Ev wê, weke taqîkek şer wê were bikarhanîn. Bi gotineka din wê, bi şer wê hebûna civakê û temenê wê çawa wê were tûnakirin ev amedehiyên rejima tirk wê didina nişandin ku ew bi temenî û sadîsad ew hebûna civakê armanc digirê. Di pêvajoya hêrişên li ser kobanê de jî ev kirin. Pêvajoyên hêrişên li ser kobanê de wê, bi kobanê re wê ji gelek deverên din wê bi sedhezaran wê mirovan wê ji cih û warên wan wê bidina goçberkirin û wê bînin û di wan wergehên goçberan ku wan ew pêşî avakirina wê di wan de wê bicih bikin. Wê piştê wê li ser wê re wê siyaseta 'santejê' û hwd wê pêşbixin li dijî ewropa û ankû sazîyên din ên navnetewî û hwd. Wê bi wê re wê ev jî wê, weke şewa û rêbazekê şerê rejima tirk ê ku ew li herêmê li ser serê civake kurd dimeşênê jî bê. Bi gotineka din wê, ev temenê 'dîplomasîya şer' ku ew di bin maskeya 'dîplomasîya sivil' û hwd de dihê veşartin

jî

bê.

Bêguman wê rewşa hêrişên bi balafirî wê ne tenê rewşa vê pêvajoya berxwedanê a ji kobanê heta afrînê bê. Wê mesele û pirsgirêka hemû deman bê. Lê wê di vê demê de wê zêdetirî wê were dîtîn. Em iro di demên tekosina civakî ku ew di wê de dihê dayinde derbas dibin. Di vê demê de wê ti hêrişên leşkerî ên bejehî wê li hemberî wê encamê bidest nexin. Ber vê yekê wê çawa hêrişên hewayî û hwd wê bikin û wê bixwazin encamê bidest bixin. Di vê çerçoveyê de wê hemû hêrişên li wê bi balafirên şer bin û rastarast wê li jîyanê wê civake bin. Ber vê yekê di seri de mirov, divê ku van aliyna bi rewşên leşkerî, bombardimanên bi balafirên şer û hwd re wê hilde li dest. Di roja me de wê, weke ku emê bi rewşa kurdan re wê bibînin wê bo hêrişkirina li jiyane civake û rûxandina wê balafirên şer wê aliyê rejimên totaliter û faşîst û hwd vê wê zêdetirî wê balafirên şer wê li dikim jîyanê civake wê bikarhanin. Dema ku wê li dijî wê gotin were bilêvkirin jî wê bêjin "karê min ê navxweyî ya". Wê bi vê rege wê xwe biparezin. Vi vê gotin wê hêrişkirina li jiyane civake û rûxandina wê weke ji xwe re wê "meşrû" wê bibînin. Dema ku wê hêrişên rejime tirk ên li kurdan û jîyanê civake kurd were jê pirsin wê bi gotina "ew, kare min ê navxweyî ya" wê werênê li ser ziman. Pirsgirêka bikarhanin tûndûtûjîyê were li rojeve wê pîrriyaniya rejimên roja me wê xwediyê sucên ku wan Kirina û ew bi werina li ser ziman bin. Mirovati di roja me de wê, bi rengê te çawa daya nişandinê wê wê were pîvandîn. Wê di hêza kirina propaganda de wê were dîtîn. Li gori zihniyeta vê nerinê wê, ne giring bê ku tu çawa yi. Wê giring bê ku tu çawa xwe daya nişandinê bê. Ev wê weke pirsgirêka mazin a roja me bê. Mirovati wê bi vê rege wê ne di mirov de lê wê tenê bi nerineka ku te xwe bi çawa daya nişandin re

wê were dîtîn. Ev nerina şaş wê di temenê hemû pîrsgirêkên mirovatîyê ên roja me de bê.

Hêrişên li ser afrînê wê di dewama pêvajoyên hêrişên li ser şerê civake kurd de bin. Lê hêrişên di renga li jîyane civake bin û bi armanca jenosidkirina civake û giştiya hebûna wê bin. Li hemberî van armanca û pêvajoyên jenosîdê ku ew li ser serê civake kurd wê, di destê wan de wê, bo xwe parastîne wê, hêza wan ya hewayî nebê. Wê tenê canê wan û zanîna wan ya tekoşîne wê hebê. Her wusa wê, bi awayekê canfida û ankû pekrawanî wê tekoşîne bikin. Wê di dema berxwedana kobanê de ku wê, weke nav û sembola wê, wê bi çalakiya xwe ya canfidayî kesên weke Arîn mîrkan wê hebin û wê derkevîna li pêş. Wê di berxwedana afrînê de jî wê dîsa wê canfida û pekrawanên weke 'avêsta xabûr' wê çalakiya fîdeyana wê bikin. Wê avêsta xabûr wê li gûndê hamanê wê herê bi ser tanka leşker û çeteyên tirk de û wê xwe bi tankê re wê bide taqandin û wê hemû yên di wê de û li dora wê, ew wê bi xwe re wê bide kuştin û wê bi vê rengê wê çalakiya xwe wê bi ser bixê. Ku wê, keça kurd a bi navê avêsta xabûr ew çalakî nekiriba wê, ew komên çeteyên tirk û leşkerên wê ku bi ew bi tank û topan ketibûbûna gunde wê, bi sedan gûndîyên sîvil û şerwanên hevalên wê qatilkirîna. Wê, bi çalakiya xwe wê, jîyane bi dehan kesan jî hêriş û qatilkirîne xilaskir. Navê wê yê rast zelûh hemo bû. Ji gûndê Bilbilê ku ew jî weke gûndekê afrînê ku ew dikeve aliyê helebê de û ew gûndê kurdan jî weke gûndê hamanê ku ew di bin hêrişên dijwar ên leşker û çeteyên tirk de bû.

Di aslê xwe de wê, li kobanê û jî afrînê wê ev gîyane berxwêdêr a weke bi Arîn mîrkan li kobanê li girê miştanûrê û weke li afrînê bi keça kurd avêsta xabûr ku ew afirîya wê temenê berxwedan û serkevtina kurdan a di vê demê de wê li hemberî hemû hêrişên namerdanê ên ku wê li bakûrê kurdistanê, li rojavayê kurdistanê, li rojhilatê kurdistanê û li başûrê kurdistanê ku wê li kurdan bibin. Dema ku em vê gîyanê fahmnekin û wê teorîze nekin û wê bi wê re wê fahmnekin emê nikaribin wê serkevtina wan jî fahmbikin. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de wê divê ku mirov wê, werênê li ser ziman. Dema ku min pirtûka 'berxwedana kobanê a dîrokî' nivîsand wê, di encama wê tekoşîna kesên weke arîn mîrkan nivîsand û atfî wan kir. Di vê demê de bi van rêzên pirtûka min a 'berxwedana afrînê a dîrokî' ku ew min nivîsand li ser berxwedana afrînê wê atfî gîyane kesên weke avêsta xabûr berxwêdêrên berxwedana afrînê dikim.

Li vir di aslê xwe de wê, berxwedana Afrînê wê hê gelek alîyên wê hebin ku mirov wê li ser wê bisekinê. Wê, di vê çerçoveyê de wê, weke berxwedana kobanê wê ya afrînê jî wê, bi dîrok û mejûya xwe ya civakî re wê hebê û wê derkeve li pêş. Wê dema ku wê rejîma tirk wê hêriş bikê wê, hemû amedekariyên xwe wê bikin. Mînaq wê, heta ku wê, wergehên xwe yên goçberan jî wê avabikin. Wê çawa wê weke ku w bi çeteyn DAÎŞê wê di dema hêrişên li ser kobanê de kirin wê, bixwezin ku ew di dema hêrişên li ser afrînê de wê bikin. Di vê çerçoveyê de wê, çawa wê bi tememî wê afrînê wê bi rengê wê yê jîyanî, bajarî û hemû mejûya wê ya civakî re wê tûna bikin wê, xwe jî hêrişeka bi vî rengî re wê amede bikin. Pêvajoyên hêrişên li ser afrînê wê, dema ku wê, rejîma tirk wê bide destpêkirin wê, tiştek wê di serê wê de wê hebê. Wê çawa wê rewşa ku wê li bajarên kurdan ên weke yên li bakûrê kurdistanê ên weke yên cizira bota, hexez, silopî, gever, sûr, farqîn, nisêbîn, şîrnax û hwd çî kirin wê bixwezin ku ew wê, li afrînê jî bikin. DAÎŞîyan dixwest ku ew pêşî jî kobanê hemû rojava dagirbikin. Rejîma tirk jî ew, weke wê nûha dixwezê ku wê çî hanî serê van bajarên kurd ên bakûrê kurdistanê bi rûxandina

wan re û piştire ew di dewama wê de werênê serê hemû bajarên din ên rojava. Mantîq û zihniyet ev a.

Rewşa rojava û hêrîşên li wê û pêvajoya hêrîşên li Afrînê

Pêvajoya hêrîşên li afrînê mirov dikarê wê ji gelek aliyan ve wê hilde li dest û wê werênê li ser ziman. Di vê çerçoveyê de mirov dikarê di pêvajoya destpêka hêrîşên li ser rojava de wê, hilde li dest. Di aslê xwe de wê, berî berxwedana kobanê wê çawa wê gav bi gav bi ber berxwedana kobanê wê çûyin bibê wê, piştî wê, bi heman rengê wê pêvajoyeka ku wê gav bi gav wê bi ber berxwedana afrînê ve w çûyin jî wê hebê. Bi teybetî piştî pêvajoya berxwedana kobanê kurdan wê, di dewama wê de wê, rojava hemû herêmên wê ji DAÎŞîyan wê rizgar bikin. Di pêvajoya hêrîşên DAÎŞê ên li ser kobanê de wê, ti kesekê hevî nedikir ku wê kurd wê karibin bi serkevin û wê herêmên xwe cardin wê rizgar bikin ji bin destê DAÎŞê. Lê ku kurdan ev kir wê, piştire wê, baxt û rengê pêvajoyê wê bi gûharê. Piştî ku kurdan ev pêvajo da destpêkirin û herêmên xwe rizgarkirin ê, ew herêmên rizgarkirî ên kurdan û ankû ên rojava wê hin bi hin wê bo rewşê bi gûharênin. Hêzên ku hasabên xwe li bêstatûtîya kurdan çekirina wê ev rewşa kurdan wê, weke rewşeka ku wê nikaribin hazmbikin wê li hemberî wan bimênê. Di vê çerçoveyê de wê, çawa wê pirsgirêkan li wan herêmên rizgarkirî wê derxin û wê aramiya wan xirabikin wê, bikevina nava hewldanên wê de. Piştî rizgarkirina kobanê, serkevtina û paqijkirina DAÎŞê ji herêmên kurdan wê, rejimên herêmê ên weke tirkîya wê li rîyên din ên dagirkirinê û ankû wê, serdestîya kurdan ji holê bikin wê bigerihin. Cerablûs û azaz û hwd wê, di encama lêgerîneka bi vî rengî de wê, weke tedbîreka DAÎŞwarî a rejima tirk bê li hemberî rojava. Di dewama wê wê çawa wê pêvajoyê bi ber dagirkirina idlibê û di dewama wê de bi ber hêrîşên li dijî afrînê ve wê bibin wê, gav bi gav wê, temenê wê biafirênin. Rayadarên tirk wê hertimî wê dagirkirina afrînê û ankû kontrolkirina afrînê wê werênina li rojavê. Di dewama wê de wê, bihizirin ku ew afrînê kontrol bikin wê pêşîya gihiştina kurdan li bahre sipî wê bigrin û wê, di dewama wê de wê, kontrolkirina afrînê wê, weke rewşeka dorpêçkirina rojava jî wê, bikarbênin û wê bi wê re wê, rojava bi tafîsênin. Pêvajoya berî ya hêrîşên li ser afrînê a piştî referandûmê a bi rewşa dagirkirina herêmên başûrê kurdistanê ên weke kerkûkê, germîyan, û hinek herêmên din ên ku ew statûya ne dîyar a wê, wergerênina li rewşeka dorpêçkirina rojava jî. Herêmên weke germîyanê wê herêmên bersînor bin. Wê, çawa wê van herêman wê bidest bixin û wê weke anîya li pişt şer w li hemberî rojava wê bikarbênin wê, bi wê armancê ew bi çeteyên 'haşdî-şabî' wê werina dagirkirin.

Kobanê wê weke nûqta û ankû xateka şikeştinê bê. Piştî serkevtina kobanê wê, li herêmê wê êdî wê ti tişt wê weke berê wê nemênê. Wê, derûnî û tîpolojîya herkesê wê bi serketina kobanê re wê bi gûharê. Wê, nerîna wan ya li kurdan jî wê bi gûharê. Rewşa başûrê kurdistanê a piştî referandûmê ku mirov çawa jî wê, werênê li ser ziman wê weke rewşeka ku wê piştî wê şikeştin û derza ku ew afirî wê, çawa wê têgîn û têgihiştina bi derz weke ya bi hêsta têkçûnê wê bi kurdan re çêbikin bê. Ber ku rejima îranê jî û ya tirk jî wê piştî serkevtina kobanê bo ku îran karibê serdestîya li rojhilatê kurdistanê û tirkîya li bakûrê kurdistanê bidomê wê, ew wê, rewşê bi alikariya xiyaneta navxweyî wê li ser malbata talabanî a têkçûyî re wê, pêşbixin. Wê, bi wê re wê, bixwezin ku ew derbeyekê li kurdan bixin. Di vê rengê û awayê de wê, herina bi ser kurdan de.

Hemû pêvajoyên hêrîşên li kurdan wê li berçavê hemû cihanê wê bi hevdû re di ahengekê de wê, werina pêşxistin. Di vê rengê û awayê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Pêvajoya hêrîşên li afrînê mirov divê ku bi berdewamî destpêka wê ji dagirkirina cerablûsê, azad û idlîbê bidest destpêkirin. Di vê çerçoveyê de wê, weke pêvajoyeka ku wê, bi wê çawa wê, derbeyê li îredeya kurdan bixin bê. Wê civîna soçî wê, weke ji aliyê zêhnî ve wê, bi renekê wê temenê wê yê hêrîşî wê biafirênê. Ji aliyekê din ve jî wê, di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê wê werênê li ser ziman ku wê, li pişt perdeya hêrîşên li afrînê de wê, gelek hêz wê hebin. Her çendî ku wê, rejîma tirk wê, vê hêrîşê wê bide destpêkirin û bikê wê, bi wê re wê, hêzên hegomonîk ên weke rûsya, û heta ji aliyekê ve bi zimnî amarika û ewropa bi rewşa amarika a zimnî re wê hebê. Ji xwe wê piştî gera T. Ardogan a li firansa û hevdîtînen wan ên li almanya û hwd re wê, hêrîşa li afrînê wê were dayîn destpêkirin.

Wê, car bi car wê were gotin ku “sînorê mirovatîyê li kurdan disekinê(*)” wê, ne gotineka belesebep bê ku wê were gotin bê. Di dewama wê de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, li berçav hemû cihanê û di bin bédengîya hemû cihanê de wê hêrîşên li afrînê wê bibin. Dengên ku wê derkevin jî wê, kêmbin. Minaq wê, Netewên yekbûyî wê gotina “em bi gûmanin ku di hêrîşan de sîvîl zirarê dibînin” re wê, berteka xwe wê werênê li ser ziman. Di aslê xwe de wê, ev gotin wê ji aliyekê ve wê, hêrîşa li afrînê wê red nekê. Lê ji aliyê mirovî ve dikê ku ew balê bikişênê li ser tengezeriyên mirovî û hwd. Ji wê û pê de wê, bertek wê zêde pêde neçin. Yê ku wê berteka xwe wê werênina li ser ziman wê, di çerçoveya esasî de wê, bertekê nedina nişandin. Di awayekê ûsûlî de wê, balê bi gotînen xwe bikişênina li ser wê ku di hêrîşan de sîvîl û zarok dihên qatilkirin.

Ev şewayê bertekan wê di aslê xwe de wê ji aliyekê ve wê çendî ku wê balê bikişênê li ser aliyê ‘mîrovî’ jî lê wê, di aslê xwe de wê, di nava rêzên van gotinan de wê, bêhna bédengîyeka giran ji wan gotînen weke bertek ên ku wê, bi wan bal bê kişandin li ser mîrovî.

Li vir di aslê xwe de wê, di vê çerçoveyê de wê, weke ku wê filmekê ‘aksîyonî’ wê were tamaşa kirin wê herkesek wê rewşa hêrîşên rejîma tirk ên li ser afrînê wê tamaşa bikê. Wê, di dewama wê de wê, wekî din wê bédengî wê bibin. Bi demê re wê, çendî ku wê berxwedana afrînê wê pêşkeve û wê dem dirêj bibê wê, hinek dengên weke bi armanc ‘xilaskirina demê’ wê werina pêşxistin. Lê ew jî wê, weke di encama xwepêşandinên girseyî ên kurdistanîyan de bin. Di vê rengê û awayê de wê, rewşek wê bi afrînê re wê derkeve li holê.

Kurdên beşên din ên kurdistanê wê di dawîya heftêya duyem a berxwedana afrînê de wê, meşên din li herêmên afrînê wê pêşbixin. Wê, bi deh hezaran kurdistanî wê xwe bigihênina li navenda afrînê û cindîrêse û hwd.

Ji aliyekê din ve wê çawa wê temenê hêrîşên li afrînê wê were çêkirin mirov dikarê hinekî li ser wê bisekinê. Her wusa ku mirov herê dema pêvajoya civîna cenevê a yekem û ya duyem wê, bi wê re wê were dîtin ku wê dema ku wê kurdan tevî civînan nekin wê piştê wê, çawa wê hêrîşên şikandinê li wan pêşbixin wê, di dema civîna soçî û piştî wê de jî wê kurd wê bi pêvajoya hêrîşên li ser afrînê re wê, rastî heman pêvajoyê

(*)Ev gotin bo rejimên herêmê û ne mirovatîya wan a li dijî kurdan ji aliyê kurdan ve dihê gotin

wê werin. Rejima tirk ku ew bi kurdên bakûrê kurdistanê re şer dikê wê ev rewşa wê ya şerkirina bi kurdan û sedem û armancên wên di temenê wî şerê wê bi kurdan re wê ew wê bikişênê li pêvajoya şerê wê yê bi kurdên rojava re jî. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de divê ku mirov wê kifşbikê û wê werênê li ser ziman. Rejîma tirk bûya weke rejîmeka şer. Hemû demên wê bi şerê yên bi kurdan re derbas dibin. Di vê çerçoveyê de wê, rewşa kurdan û gihiştina kurdan a maf û azadiya xwe wê, temenê 'paranoya rayadarên tirk' jî wê biafirênê. Bo afrînê dihê gotin ku ew, wê bê "vîetnema tirk". Lê di aslê xwe de wê, giştîya rewşa kurd a bakûr, başûr û rojava wê ji mej ve wê bê vîetnema tirk. Di hemû dever û qadên jîyanê de wê her tiştê bi navê kurd û statûya kurd wê, rejîma tirk wê ji xwe re wê bikê armanca hêrişan. Di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê weke aliyekê din ê werênê li ser ziman. Bêgûman bi ketina rejîma tirk li sûrî û li wir vekirina anîyek din ji aliyek din ve wê, kurdan û yên ku ew rewşê dişopênin wê şaş nekê û matmayî nehêlê.

Lê em ku em ji kîjan aliyê ve li mijarê binerin em wê dibînin ku wê, pêvajoya hêrişên rejîma tirk ên li dijî rojava wê, rewşa rojava û bakûrê kurdistanê ê di bin metingerîya wê de wê, bigihênê li hevdu. Ji xwe rojava wê beşek û qatek ji bakûrê kurdistanê bê. Wê, xwediyê heman reng, şewa û rengê jîyanê bê. Di vê rengê û awayê de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Em li vir wê jî wê, werênina li ser ziman ku rayadarên tirk wê dema ku wê hêrişî afrînê bikin wan hizir û plankirîya ku wê, weke ku ew çawa bê pirsgirêk û weke ku wan di encama vekîşîna hêzên DAÎŞê û hwd de ew li cerablûs û azazê bicihbû wê, hizir dikir ku wê li afrînê jî wê wusa wê ew wê bicih bibin. Wê ti pirsgirêkê wê nejin. Hêvîya wan ji wê bû ku wê, rûsya û heta ku wê amarika jî wê ji hêzên kurd bixwezê ku destûrê bidin artişa rejîma tirk ku ew bikevina afrînê de. Bi bendewarîya ku wê, di encama ji hêzên kurd xwestna vekîşîna de wê, ew li wir bicih bibin wê, hêrişî afrînê bikin. Ber vê yekê bê ku wê, di roja piştê a hêrişên li ser afrînê de wê, T. Erdogan wê, derkeve berçapameniyê û wê bêjê ku 'hêzên me, gihiştina ber navenda afrînê, hindik maya ku giştîya wê kontrolê çê bikin.' Yan jî wê, hizir dikir ku wê, hin hêzên dervê wê zorê bidina hêzên kurd ku ew ji wir vekîşîhin û ew li wir bicih bibê. Ber vê yekê bê ku wê, di demên berî hêrişa li afrînê de wê bi gotinên mazin û zirtên mazin wê gotinê bêjin û wê kurdan wê tehdîd bikin. Wê, weke ku wê çawa ku wê di destpêka pêvajoya hêrişên li DAÎŞê de wê T. Erdogan wê herê Entebê û wê bê jî ku "va ya, kobanê jî ket, dikevê." Di roja duyemîn a hêrişên li ser afrînê de jî wê heman zat wê derkeve berçapameniyê û wê bêjê ku "em gihiştina ber sinorê navenda afrînê ku em bikevinê." Piştê wê, dema ku wê herkesek bibînê ku wê new wusa bê wê, vê demê wê bêjin ku "T, Erdogan wê bo ku ew moralê bide leşkeran xwe wê van gotina wê bêjê." Lê di aslê xwe de wê, ji wê zêdetirî wê, bi bendewarîya ku wê, hin hêzên derve wê ji hêzên kurdan de wê bêjin vekîşîhin ji afrînê ku ew ketina afrînê de wê, bi wê hêvî û baweriyê wê ew wê van gotinan wê bibêhê.

Li vir wê dema ku wan dît ku ew bendewarîyên wan vala derketin wê, hingî wê, xwe di taqnekê de wê bibînin. Wê, hingî wê, xwe di zorê de wê bibînin. Wê gotina 'vîetnema tirk' wê li ser wê taqînîya wan re wê, êdî wê zêdetirî wê were bikarhanîn.

Li berçavê hemû cihanê wê hêrişên wan ên bi armanca dagirkirinê ên li ser afrînê wê, 'ne meşrû bin'. Cihan jî dizanê ku ew, hêriş ne meşrû na. Ti meşrûtiya wan nîn a. Li ti deverên cihanê û di demên wê de wê, hêrişên bi armanca dagirkirinê ku ew dibin çî

navê, maske û sedemê de werina li ser ziman jî wê, li ber têgihîştina mirovatîyê wê ne meşrû bin. Wê herkesek wê hêrîşên li ser afrînê re wê lenet û şermazar bikê. Ew jî bo ku ew ser wê rengê lenetkirin û şermazarkirina hêrîşên li afrînê binûxûmênin wê gotinan wê li ser olê re wê bêjin, wê dîmenên olî ên weke li filistinê çend kesên nezan ku ew bo wan dûa dikin ku wan didina nîşandin wê biweşênin û hwd. Wê, bi demê re wê, rewşên bi vê rengê wê zêdetir bibin. Wê zêdetirî wê, pêşkevin. Wê, zêdetirî wê, werina li holê.

Ez vê jî wê, werênima li ser ziman ku wê, dema ku wê, rewşa hêrîşên li afrînê wê, were şirovekirin wê, bo rejima tirk wê weke 'taqnekê' wê were şirovekirin. Wê weke taqneka ku ew di wê de mayî asê wê werê şirovekirin û wê bê hanîn li ser ziman. Li gorî min jî rewş wusa ya. Lê vê rewşa taqnî mirov nikarê tenê li ser afrînê bi tenê re wê, werênê li ser ziman. Ev di aslê xwe de wê, weke ku wê çawa wê bo rejima tirk wê wusa bê wê bi îranê, sûrî û îraqê jî wê, wusa bê. Wê, rewşa kurdan wê, bo wan wê pîrsgirêkek mazin bê. Van her çar rejimên herêmê wê, piştî şerê cihanê ê duyem ve wê, hebûna xwe li ser esasê tûna hasibandina kurdan wê avabikin. Wê, bi wê re wê, wê dema ku wê kurd wê derkevina li holê û doza maf û azadîya xwe wê bikin jî wê, weke li helebçê, mihabadê, şengalê, li rojava û bajarên kurdistanê wê bi komkujiyên xadar re wê bersivê wê bidin. Bi vê rengê, van rejiman di nava xwe û kurdan de wê, dîrokek ku ew bi kirina komkujiyên bi destê wan rejiman hatî nivîsandin re wê, di nava xwe û kurdan de wê, hêt lêkin. Di vê rengê û awayê de wê jî mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa kurdan wê, piştî salên 1980 û pê de wê gav bi gav wê pêşkeve û wê derkeve li pêş. Pêşî wê, rejima tirk wê, çend kesên xwendevan ku ew tekoşîna maf û azadîyê didina destpêkirin wê weke 'bermehî' wê bi nav bikê û wê bêjê ku 'emê, di 24 seatan de wan bi pirçiqênin.' wê, bi vê rengê wê heta ku wê, heta astekê wê wan ne nehildina ber çidiyetê jî. Lê bi demê re wê dema ku wê hin bi hin wê ew tekoşîna maf û azadîya kurdan wê mazin bibê û wê bibê malê girseyan wê, êdî wê, çawa wê ew wê bitafisênin wê, bikevina pay wê de. Wê, rejimên herêmê ên weke rejima tirk, ya îranê, sûrî û îraqê ku ev rejim kurdistanê û civake kurd di nava wan de hatîya qatkirin wê, bi hevdû re wê, konseptên şer wê li hemberî civake kurd wê pêşbixin û wê bi wan wê hêrîşî civake kurd bikin. Wê, di vê çerçoveyê de wê, tenê di nava salên ji salên heta 1980 û heta salên 1999an ku wê, li demê belevkîrî wê bi sadan komkujiyan wê werênina li serê civake kurd û wê, bi milyonan wê ji cih û warên wan bikina pêner û wê bi sedhezaran kurdan wê bi fizîkî wê di komkujiyan de wê, derbas bikin.

Kurd wê, va pêvajoyan wê, weke 'demên dijwar' wê bi nav bikin. Wê, bi wê re wê, dema ku ew van demên dijwar dijîn wê, çawa wê karibin xwe li ser lingan bigirin wê, tekoşîna wê bidin. Pêvajoyên tekoşîna maf û azadîyê a civake kurd wê, di aslê xwe de wê, di vê rengê û awayê de wê, biawayekê mazin wê xwe bide dîyarkirin. Pêvajoyên tekoşîna civake kurd wê, piştî salên 1999î û pê de wê, zêdetirî wê tekoşîna civakî a girseyî wê, bi rengê xwepêşandinên raperîner wê bide dîyarkirin. Hema bêja wê her xwepêşandin wê di rengê raperînekê de wê, bi serhildanî wê were û pêşkeve. Di vê demê de wê kurd wê, pêvajoyeka serhildanan wê bijîn. Piştî salên 1990î û pê de wê, tekoşîna kurd wê bi girseyî bibê. Wê girse wê, ji vê demê û pê de wê rabina li ser pîyan. Ev rabûna li ser pîyan wê, weke 'şiyariya civakî' jî wê, werê li ser ziman. Kurd wê, bi vê rengê wê pênerbikin. Rejimên herêmê wê çawa wê pêşîya wê şiyariyê bigirin wê ji aliyekê ve wê giraniyê bidina bişavtinê û ji aliyê din ve jî wê oparasyonên leşkerî bê navber li çîya û navendên bajarên wê bê navber wê bî dayîn destpêkirin. Wê piştî

salên 2012'an û pê de wê, rejima tirk wê, stretejiyeka din wê, bikê dewrê de. Ew jî wê, bi navê 'oparasyonên KCK' re wê, werina bi navkirin. Armanca van jî wê, ew bê ku wê, çawa wê, pêşîya xwepêşandinên civakî û tekoşîna civakî a bo maf û azadiyê bigirê wê, bi wê armancê wê giranî bidina girtin, êşkencekirin û bi hezaran kurdan avêtina li zindanê bikin. Wê, bi wê re wê, wê jî wê çawa kesên bi zanê ên civakê wwwê bi naqênin û wê biavêjina li zindanan. Wê, bi stretejiya 'bêşivan hiştina kerîyan' wê ew wê bikin. Rayadarên tirk girseyên civakî weke kerîyan didîtin. Digotin ku 'em şivanê wan bigirin ê, bêserî bimênin.' Emê êdî baştir karibin an bi tafisênin. Stretejiya bê serî hiştinê wê weke stretejiyeka esasî a rejimê bê. Wê, bi wê, mantiqê wê di salê 1999an de wê, birêz ocalan wê, weke serokekî kurd bi alikariya almanya, amarika û hin latên din ên ewropa wê dil were girtin û wê bê şandin li girava îmralityê û wê li wir were zindan kirin. Ji dema ku ew hatî girtin û heta vê dema berxwedana afrînê wê, ew li wir di bin tecrîdeka pîrr giran de wê, were hiştin. Wê, bi wê rengê wê, ew wê, ew di rewşekê de wê, bê girtin.

Armanca girtina wî wê ew bê ku ew wê, çawa wê kurdan wê bê serek û ankû rêber wê were hiştin bê. Di vê çerçoveyê de wê, hizirbikin ku wê civake wê, dema ku ew bêserî û ankû bêserok bê wê, baştir û çêtir wê karibê were kontrolkirin û wê were tafisandin. Wê, di vê çerçoveyê de wê, ew wê, were kirin. Li başûrê kurdistanê wê, rengê rêveberî ê ku ew pêşdikeve wê, çawa wê, nehêlin ku ew ji sînorê başûr derbas bibê û bigihijê li rojhilat, bakûr û rojava jî wê, ew jî wê, li ser têngîna parastina sînoran û ankû qatîtiya kurdistanê re wê pêşîya wê bigirin. Wê di şewayekê de wê, başûrê kurdistanê wê, bi sîyeseta wê û hebûna wê, ji beşên din ên kurdistanê wê were îzolekirin. Her çendî ku wê li dînyayê wê vebê û wê dînya li pêşîya wê vekirî bê ku ew tîkiliyê dênê lê wê, bi heman rengî wê, kurdên başûr wê nikaribin bi birederên xwe yê li rojhilat, bakûr û rojava re tîkiliyê biheman rengê dênin. Wê, li şûna wê, wê weke rengê pêşilêgirtina tîkiliyên navxweyî ên civake kurd wê, nakokiyên ku ew di nava rêxistin û partiyên kurd de hatina pêşxistin û kûrkirin wê li ser wan re wê, pêşîya tîkiliyeka rast a bi hevdû re wê were girtin. Ev rewş wê, weke rewşeka ku mirov wê dikarê wê, bi reybetî wê, werênê li ser ziman.

Piştî ku wê rêveberîya başûr wê, ava bibê wê, îran û tirkîya wê bi hevdû re di ahengekê û d çerçoveyek konseptî de wê, îran wê tîkiliyê bi yekîtiyê re wê dênê ku ew wê bi wê rengê kontrol bikê û wê tirkîya bi PDKê(*) re wê tîkiliyê wê dênê. Di vê rengê û awayê de wê, ew jî wê, bi vê rengê wê çawa wê di nava xwe de wê, rêveberîya qatkirî wê bi afênin wê, temenê wê bi wê rengê wê çêbikin. Wê, bi vê rengê wê temenê hemû rewşên weke yê piştî rafarandinê ku wê bi hêrişên çeteyên haşdî-şabî re wê pêşbixin wê bi vê rengê wê çêbikin. Heman tiştê xwestin ku ew li rojava jî di destpêka wê de wê, weke ku wê li ser PDKê û yekîti re wê bikin li ser ENKSê(*) û rêxistinên din ên kurd ên weke PYDê û hwd re di çerçoveya dijberîya wan ya li hevdû ku ew bi awayekî planî dihê pêşxistin re wê, rewşê li rojava pêşbixin. Bi wê re ew êdî wê kontrola xwe li ser rojava çêbikin. Ber çî wê wê, di destpêka avakirina rêveberîya başûrê kurdistanê de wê, weke wê di destpêka avakirina rêveberîya başûr de wê, şer û pevçûn wê zêde nebin? Sedema wê ya sereka wê bi vê rengê kontrolkirina partiyên kurd ve wê girêdayî bê. Wê,

 (*)PDKê rêxistîneka kurd a başûrê kurdistanê ya.

(*)Sêwaneka partiyên a rojavasayê kurdistanê bê, bi. Tirkîya dixwest wê bikarbênê li dijî pêşketina statûya kurd a rojava

dema ku wê, di destpêka hêrişên li rojava de wê, ENKSê wê were pêşxistin û wê ew li wir bi sernekeve û wê, weke ku wê, ev plana îran û tirkîya wê li wir wê ne bûhûrîner bê. Wê ber vê yekê wê çawa wê valahiyê wê dagirin ku kurd li wir bi serê xwe nemênin? Wê pêvajoyên hêrişan wê gav bi gav wê, pêşî bixin. Pêşî wê, li herêmên rojava ên weke şerêkahniyê û hwd wê, çeteyên cebetil-nasr wê bidina hêrişkirin li kurdan. Piştî wê, DAÎŞ wê were pêşxistin û wê bê ajotin li ser kurdan. Piştî ku ev jî bi serneketin wê, dîsa wê, komên weke bi navê 'muxalefeta sûrî' berhevkirina wê, bi alikarîya rejîma tirk û artişa wê, bèn ajotin li ser rojava. Pêvajoya hêrişên li ser rojava jî wê, di vê çerçoveyê de wê, di awayekê de wê, were domandin û pêxistin. Piştî van komên muxalefeta sûrî jî ku ew ji wan jî bi hêrişên wan ên li ser afrînê bi sernekevin wê bêgûman wê reng, rewş û komna din ên bo hêrişkirina li rojava wê werina pêşxistin. Di çerçoveya wê rengê stretejiya dijkurd û armanca kontrolkirina kurdan û bi awayekê bêstatû hiştina kurdan de wê, ev wê weke pêwîstiyekê bê ku wê rejimên herêmê wê ew wê pêşbixin. Ev jî wê, nîşanak û rastîya wê bê ku wê hertimî û demê wê herêm wê di nava alozî û şer de derbas bibê bê. Wê, ti carî wê, weke ku wê aşîfî û aramî wê newê herêmê bê.

Di vê çerçoveyê de wê jî mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa hêrişên li ser rojava wê, di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê ji sê aliyên ve wê, hilde li dest û şîrovebikê. Aliyê pêşî wê ji aliyê kurdan ve bê. Rejimên herêmê dixwezin ku kurd hertimî bindst bin û ne xwediye ti statûyê bin. Aliyê din ê duyem jî wê, bi giştîya herêmê û rejimên herêmê ên weke îran, sûrî, tirkîya û îraqê û hevdu ve girêdayî bê. Wê ev rejim wê, di awayekê rejimî ê hertimî pêşxistina şer li herêmê de wê, xwediye renekê û şewayekê pêşketinî ê bi xwe re bin. Wê, hertimî wê weke rejîma şer wê li herêmê wê ev rejîma wê bo ku ew xwe serdest bikin wê her tiştê û rêyê ji xwe rê mubah bibînin. Wê, bi vê rengê wê pêvajoyên şer wê li gorî zihniyeta xwe wê li dijî civakên herêmê ên esasî wê, pêşbixin. Di vê çerçoveyê de wê, mirov di serî de wê, werênê li ser ziman. Aliyê din ê sêyem jî wê weke bi rewşa amarîka û rûsya a li sûrî ku ew dihê dîtî ve girêdayî wê xwe bide dîyarkirin. Ev rewşa rûsya û amarîka ku wê di çerçoveya şerê hegomonîkî de wê, were dîtî wê, ji aliyekê ve wê, temenê pêşxistina pêvajoyên şerên nû ên li herêmê bê. Wê minaq wê, weke bi civîna cenevê û piştî ya soçî re wê were dîtî wê, ev civîn wê bi zihniyet û encamên xwe re wê, çerçoveyek zihniyetî a şer wê, biafirênin li herêmê. Wê temenê domandina şerên rejimên herêmê ê li hemberî civakan û jîyane wan jî wê biafirênê. Ji aliyekê din ve jî ev civînen bi vî rengî wê şerên metingerî û dagirkerîyê ê wê ji aliyekê ve wê bikê ku ew temenekê wan ê 'meşrû' jî çêbikê bê. Di vê rengê û awayê de wê, weke aliyekê giring ê teybet mirov dikarê wê, werênê li ser ziman bê.

Em ku em, hinekî bi şûn ve herin wê, heta roja me wê, şerê zihniyeta lozanê wê li herêmê wê rejimên weke rejîma tirk û hwd wê, bimeşênin bi kurdan re. Îran wê, hem şerê zihniyeta lozanê û hem jî ya zihniyeta paxta sadabadê wê bi kurdan re wê bikê û bimeşênê. Piştî wê, di dema civînen weke yên cenevê de jî wê şerê wê dîsa wê ev rejim wê hem bi hevdu re wê bimeşênin û hem jî wê ji aliyekê din ve jî wê, hêzên weke rûsya û amarîka jî wê tevlî wê şerê li herêmê wê bibin. Ev wê, temenê van şeran wê bi van civînan re wê were çêkirin. Ev civîn wê, bi zihniyeta wan re wê, ne di rewş û awayekê de wê, xwediye armancakê bin ku ew aşîfî û aramiyê werênina li herêmê bin. Her çendî ku wê li ser wan re wê gotinên bi vî rengê ên 'masûmane' wê werina biikarhanî jî lê mirov nikarê bi wê rengê wê, werênê li ser ziman. Ji wê zêdetirî wê, ev wê, weke civîna ku wê çawa wê temenê sîyeseta van

hêzên hegomînk û rejimên herêmê ên bi xalkên herêmê ên weke civake kurd û hwd re wê biafirênin bin. Di dewama wê de wê, temenê şerên jenosîdkirina xalkên herêmê bi komkujiyan weke bi fîzîkî bê û ankû bi rengên weke bi asîmlekirinê û hwd ve ku wê li ser rewşên weke bi qadaxakirina zimanan, çandan û hwd re wê, xwe bide dîyarkirin. Rewşên ku wê, weke rewşên sîyesî û statûyî wê, werina li ser ziman wê, di van çerçoveyan de wê, bi şîroveyan ku ew hatina gihandinê de wê, bi wan wê temenê şerên li herêmê wê biafirênê. Wê, ne tenê wê zihniyeta van civînan bi vî rengê wê, weke ku wê li gorî wan wê, weke zihniyetên rejiman bi rewşên destûrî, zagonî û ankû bîrarnameyên di hikmê zagonan de ku ew pêşdixin û bi wan temenê şerê xwe yê bi xalkên herêmê re wê çêbikin wê, bidina domandin. Rejimên herêmê wê, bi vî rengê wê, temenê şerê xwe çêbikin. Mînaq wê, rejima tirk wê, di meclisa xwe de wê bîrarnameyên ku wê weke 'bîrarnemayên şer' jî wê werina bi navkirin wê weke 'pêşnûma' wê jî meclisa xwe wê wê derbas bikê û wê li ser wê re wê, temenê mudahaleya xwe li sûrî wê, çêbikê. Yan jî wê, temenê şerê xwe yê yê bi kurdan re ku ew di herikênê li başûrê kurdistanê wê, bi wê çêbikê. Di vî rengê û awayê de wê, bi awayekê wê, hertimî wê temenê şerê xwe yê li herêmê wê çêbikin. Li vir wê, hebûna gelan a dîrokî wê, bo wan ne giring bê. Çendî ku wê kêrî wan were wê bo wan wê giring bê. Ev wê weke rastîyeka wan bê.

Li herêmê şerên ku ew dihên kirin wê, di vî çerçoveyê de wê, jî aliyekê ve wê şerê rejiman ê bi xalkên herêmê re jî bê. Lê jî aliyekê din ve jî wê, şerê wan ê desthilatdariyê bê. Wê şerê xwe serdestkirinê bê. Wê çawa wê bindestkirinê wê pêşbixin wê, bi wê rengê û armançê ê wê pêşbixin.

Pêvajoya hêrîşên li ser afrînê ku wê, di demên dawî ên destpêka sale 2018an de wê pêşbixê wê hinekî jî wê aliyekê wan ê bi vî rengê wê hebê. Wê ev şer wê, weke şerê tûnakirina civaketiya herêmê a dîrokî bê. Şerê rejimên herêmê ê li hemberî civaketiya herêmê a dîrokî wê, bi vî rengê wê dîrokeka wê ya kevn wê hebê. Em li vir nûha wê dîrokê jî xwe re nakina mijar. Ew dibê ku ew bi serê xwe weke mijarekê ew were hildan li dest. Li vir em di vî çerçoveyê de em, bi di çerçoveya rewşên roja me de wê, di çerçoveya pêvajoyên hêrîşên bi armanca jenosîdkirinê ku ew li dijî civake kurd pêşdixin em wê bikin ku wê, werênina li ser ziman. Ber ku em vî rewşa roja me ku em wê nûha newênina li ser ziman emê bikevina wê pozisyona ku emê destûrê bidina wê dîroka ne bi xêr ku ew were domandin. Em dema ku em roja xwe bi temenî wê newênina li ser ziman emê nikaribin wê, pêşiya wê jî **bigirin**. Ber vî yekê wê weke aliyekê giring bê ku em rewşên roja me jî wê bi awayekê rast wan werênina li ser ziman. Bêgûman wê di serdema me de wê bi awayekê pîr zêdde rewşên bi vî rengê wê bi zihniyeta netewên serdemên ên piçûk û mazin wê bibê. Di çerçoveyê de têgîna netewa serdest wê, weke têgîneka ku wê bi zihniyetî wê, di temenê hemû pîrsgirêkên serdema me de jî bin. Wê temenê hemû şer û pevçûnên serdema me de jî bin. Wê, di vî rengê û awayê de wê, weke aliyekê giring wê, ew xwe bide dîyarkirin. Têgîna netewa serdest wê, xwe bi çerçoveyî wê, bi zihniyeta desthilatdariyê re wê, bikê ku ew bide nîşandin weke têgîneka serdest. Di vî rengê û awayê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Serdema me wê, weke serdemeka ku mirov wê, çendî ku wê, bi pêşketina zanîne û hwd re wê, dikarê bi vî rengê wê werênê li ser ziman wê, bi heman rengê wê, bi pîrsgirêkên bi vî rengê jî wê, xwe bide dîyarkirin. Ev rewş wê, weke renekekê nakokîyê jî wê xwe bide dîyarkirin. Dibê ku mejiyê mirov jî mirov bipirsê ku bi zanebûnê wilqas

pêşketinê hebê wê, çima wê ew pirsgirêk wê hebin? Yanî ev pirs wê, temenê wê ji wê were ku mirov bi zanebûn bê wê, bi aqilane tevbigirihê û wê pirsgirêkên ku ew temen bûyîna wan heya wê, wan di cih de wê, bi aqilê xwe ji wan re wê çareserîyê wê bibînê. Lê wusa dihê dîtin ku wê, hêst wê, carna ku ew dikê ku rê şanî aqil bide wê, weke di rewşa netewtîyê û têgîna wê ya serdestîyê de wê, hingî wê, temenê pirsgirêka jî wê, bi xwe re wê bidest afirandina wan wê bikê. Pirsgirêka hêstê a rast fahmkirinê wê ji wê zêdetirî wê pirsgirêka bi hêstî dîtinê wê hebê. Di serdemên berê de wê, mirov wê, pîr zêde wê, bi aqil wê bihizirê û wê bikê ku ew ya rast çî ya wê bibînê. Wê lêgerîna li rastteqînîyê wê di vê çerçoveyê de wê, weke rewş û ankû çerçoveyeka têgînî a bi hişmendî ku wê, bikê ku wê, di vê çerçoveyê de wê, şanî mirov bidê bê. Mirov wê, kengî wê ji wê rêgerîna li rastteqînîyê wê dev ji wê berdê wê hingî wê bi dest jîyankirina pirsgirêkên ku ew di roja me de dijî wê bidest jîyankirina wan bikê. Têgînên weke 'xwe jîyankirinê' û ankû 'tenê li xwe hizirkirinê' û an jî kû 'tenê xwe dîtinû' û xwe weke navend dîtin ku ew pêşketin wê, ev ji aliyekê ve wê, pêşîya lêgerîna mirov wê bigirê. Mirov di zanîne de ew çendî ku ew xwe têr dît wê, were dîtin ku ew wê ji zanîne, lêgerîna wê, û rêya wêya rastteqîn wê dûrkeve. Wê, di awayekê de wê, di nava bûyîn û mirinê de wê, demeka jîyanê bêarmanc wê bidest jîyankirinê wê bikê. Di vê çerçoveyê de wê, bidest ketina li rewşekê de wê bikê.

Rewşa mirovê zane wê, hertimî wê, di vê çerçoveyê de wê li lê wê were lêgerên. Ji aliyekê din ve jî wê, qistasên zanîne wê hebin. Ankû wê qistasên mirovê bi zane û ankû keseyetîya bi zane wê hebin. Ew jî wê di tevger, kirin û xûnişandin û hwd de wê, bi wî re wê xwe bide nîşandin. Kurdên berê wê, bi têrbûnê û karîna bersivdayîna li rewşên jîyanî û hwd re wê, ew wê, qistasê wê werênina li ser ziman. Wê mirovê ku ew di nava fêra jîyanê de ew kûr çûyî û bi zanebûyî wê, weke mirovê ku ew dikarê bersivê bide rewşên jîyanê û adilandinê di jîyane xwe û doran de bikê bê. Wê, mirovên bi vî rengê ên bi zane bin. Mirovên bi zane wê, weke ku wê kurdên berê wê, jê bahs bikin wê, hem fêdeya wî li wî û civake wî wê hebê û hem jî wê i hewirdora wî û civakên din jî wê hebê. Wê, ji wan re wê weke hevdû bê. Wê dûrûst û rast bê. Wê bi nerîneka rast û paqij wê binerê. Di vê çerçoveyê de wê ji rastîyê wê dûrnekevê û dernekevê. Wê bi vê rengê wê ew wê, were hanîn li ser ziman.

Di nava jîyane jîyane civakê de wê mirovna weha wê weke mirovna ku ew li gotina wan were hisandin bê. Wê, dema ku wê kesek wê rêveber û ankû rêber jî bê ew wê ji herkesekê re wê weke hevdû bê. Wê rast û dûrûst bê. Wê bizane bê û wê ti kesekê li ser ti kesekê re wê nebînê. Wê weke kurdên êzîdî dibêjin "wê ya ku wî ji xwe re û civake xwe re xwest wê, ji hemû civakên din re jî wê bixwezê." Wê, di vê çerçoveyê de wê, bi aqil û nerînekê wê ew wê were hanîn li ser ziman. Di vê rengê û awayê de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Pirsgirêka fahmkirinê jî wê ji aliyekê ve wê, mirov dikarê di vê çerçoveyê de wê, li ser wê bisekinê. Weke hevdû fahmkirin wê, newê wê wateyê ku wê herkesek wê aynî hevdû wê bibînê û wê di nerîneka wekehevdû de bê. Di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, çawa wê, rastîya ku ew heya wê, ew were fahmkirin û wê were pêşxistin bê. Kes û rêveberên ku ew jîyane civakê û jîyane a ku ew heya ku wê ji xwe re ku ew bikê armanc wê, weke kesekê ne rast û ne mirovwê were dîtin. Ev kes weke kesekî ku ew rêz û hûmetê maf nakê wê were dîtin. Kesê ku ew bi hêzê dikê ku ew xwe weke bi rêz û hûmet bide nîşandin wê kurdên berê wan weke

kesna ku ew rêz û hûrmetê maf nakin wê werina hanîn li ser ziman. Li gorî kurdên berê wê temenê rêz û hûrmetê wê dûrûsttî wê bi afirênê. Wê kesên bi vê rengê wê ku ew dûrûstin wê bi rêz û hûrmet bin. Em dema ku pêvajoyên jîyane civakî a li kurdistanê wê lêdikolîn û wê dikin ku wê fahmbikin em wê, dibînin û kifş dikin ku wê, ev weke rêgezeka giring û dîrokî a temenê pêşketina wan û jîyane bê. Minaq wê, di nava kurdan de wê “kevnşopîya hemawîyê” wê hebê. Ev kevnşopî wê weke kevnşopîyeka jina kurd a pîroz bê. Wê dema ku wê du aşîrên kurd wê werina berhdû ku wê şer bikin ku wê, jineka kurd wê herê di nava wan de ew bisekinê wê, ew dev ji şerkirina xwe ya bi hevdû re wê berdîn. Wê êdî wê bi hevdû re wê, şernekin. Yên ku ew, li wê kevnşopîyê bi rêz bê û bi hûrmet bê wê, ew wê weke kesê ku ew li rastîya jîyan bi rêz û hûrmet jî wê were dîtîn bê. Jina kurd wê, di vê çerçoveyê de wê, di nava kevnşopîya xwe ya di nava civake xwe de wê, bi wê pîroz were dîtîn bê. Î ro ku wê, hin bi hin wê, jina kurd wê, derkeve li pêş û wê heta ku wê bibê şervanê azadiyê bi navê YPJ û hwd re wê, ne tenê bi vê demê û asta pêşketina wê û tekoşîna demê tenê bi wan ve girêdayî bê. Ê hinekî jî wê, bi wê kevnşopîya wê ya dîrokî a bi vê rengê ku ew berê bi wê dijîya ve wê, girêdayî bê. Jin wê, rastîya civaktîyê bê. Di nava civake kurd de wê ev rastî wê zêdetirî wê li pêş bê. Di roja me de wê, dema ku wê tekoşîna kurd wê pêşkeve û wê bi wê re wê, jin jî wê pêşkeve û wê derkeve li pêş wê, rejimên herêmê wê çawa wê pêşîya wê bigirin wê, rêbazên hêrişên li jina kurd ên weke bi destavêtinê û hwd re wê pêşixin. Bûyarên destavêtinê wê yek jî ji wan wê ne rasthatin bê. Wê, hemû bi awayê plankirî wê werina pêşxistin. Dema ku wê, çeteyên DAÎŞ, cebetil-nasr û hêzên artişa tirk wê hêriş bikin wê, rengê jîyan civakê ku ew ji berê ve heya wê ji xwe re wê ji xwe re wê bikina armanc. Destavêtina li jinê wê di çerçoveya projeyya jenosîdkirina civakê de wê, were kirin.

Î ro wê, weke rastîya civakî û tekoşîna wê, li hemû bere, anî û çeperan wê, jînên kurd wê li pêş di tekoşînê de bin. Wê, hinekî jî wê, bi vê rengê wê, temenê wê bi civakê wê di nava wê de wê hebê. Ji aliyekê din ve jî mirov dikarê wê werênê li ser ziman ku wê, civake kurd wê, xwe weke ku wê ji nûve wê bi tekoşînê re wê, biafirênê. Di vê rengê û awayê de wê, rastîya wê were dîtîn. Li kurdistanê wê ber çî wê jin wê zêdetirî wê bi tekoşînê ve girêdayî bê û wê ew di dayîna wê de di refê pêş de bê? Wê bi asta zor û tûndûtûjîya li ser serê wê ve wê, girêdayî bê. Wê jin wê hem li malê û hem jî wê li derve wê rastî tûndûtûjîyê wê were. Mêrê ku ew ji rejimê re jinîtyê dikê û dihê bindestkirin û rastî tûndûtûjîya wê dihê wê, dema ku ew hat malê wê ew jî jina xwe ya li malê wê bikê ku ew bi heman rengê li wê muameleyê bikê. Yanî wê bikê kolê koleyan.

Di vê rengê û awayê de wê, rewşa jina kurd wê hebê. Lê bi tekoşînê re ew gûharî. Her wusa wê, bi demê re wê, xwe biafirênê. Çendî ku wê xwe afirand û naskir wê civake xwe jî biafirênê û nasbikê. Di vê çerçoveyê de wê, azadiya wê, azadiya civakê jî wê, bi xwe re wê, werênê. Ber vê yekê ya ku wê, bê gotin ku “azadiya jinê û civakê bi hevdû ve girêdayî ya.” Jina kurd wê, di vê çerçoveyê de wê, di hemû refên pêş ên tekoşînê de wê li pêş bê. Wê, tekoşînê wê bide. Di vê dema pêvajoya hêrişên li ser afrînê de jî wê, wusa bê. Berê di dema berxwedana kobanê de jî wê, wusa bê. Ku wê heta roja me wê weke dagera berxwedana kobanê wê jinên kurd ên weke ‘arîn mîrkan’ wê derkevin li holê. Di pêvajoya berxwedana afrînê de jî wê, jinên kurd ên weke ‘avêsta

xabûr' wê derkevin li holê. Wê, di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê weke aliyekê giring wê, werênê li ser ziman.

Di roja me de wê, pêvajoya berxwedana rojava wê, ji her aliyê ve wê, jin di wê de wê weyn û roleka mazin wê bileyizin. Wê, di jinve avakirina jîyane rojava de wê, ew di her qadê jîyanê de wê li pêş bin. Di vê rengê û awayê de wê, di serî de mirov dikarê wê, binxatbikê û wê werênê li ser ziman.

Pêvajoya berxwedana kobanê de wê, li bakûr û li rojava û li başûr jî wê jinên kurd wê li pêş bin. Wê tekoşinê wê bimeşênin. Di vê çerçoveyê de wê divê ku mirov wê, weke aliyekê din ê giring wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa tekoşina maf û azadîyê a kurdan wê hilde i dest wê, divê ku mirov wê, weke aliyekê din ê giring wê, werênê li ser ziman. Di pêvajoya berxwedanên li bakûrê kurdistanê de wê, jinên kurd wê di hemû xwepêşandin û rewşên tekoşinê de wê li pêş bin. Di vê çerçoveyê de wê, tekoşineka civakî a mazin wê pêşbixin. Ber vê yekê ya ku wê, ew wê, bi awayekê vekirî wê bên kirin weke armanc. Dema ku wê, çeteyên DAÎŞê wê hêrîşî herêmên kurdan bikin wê, ku ew karibin wê, serê jinekê jêkin û bikina destekê xwe û wê destê xwe yên din jî de wê, teliya xwe ya dirêj wê rakina li hewa. Ev wê, ne ji mazinatîya wan bê. Wê, ji mazinatîya jina kurd wê were. Wê, li hemberî wê mazinatîya jina kurd wê her çûr hovitiyê wê bi vê rengê wê pêşbixin. Tekoşina maf û azadîyê wê, tekoşineka civakî bê. Wê, ku mirov, ji kîjan aliyê ve wê, werênê li ser ziman wê ew wê wusa bê. Di vê rengê û awayê de wê, mirov dikarê wê, weke aliyekê giring û teybet wê, werênê li ser ziman. Tekoşina maf û azadîyê wê, kurd wê li her çar beşên kurdistanê wê bidin. Di roja me de wê, tekoşina kurdan wê li rojhilat wê, ne tenê bi bandûra wê re wê, bi encamên wê re jî wê, xwe bi awayekê vekirî wê bide dîyarkirin. Di vê rengê û awayê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Di roja me de wê, weke ku wê di demên berê de wê, were dîtin kurd wê, di rewşa pêşketina herêmê de wê, bi tekoşina xwe ya li hemberî hemû cûre hovîtîyên statûqûya herêmê wê, temenê pêşketina civakên herêmê wê biafirênê. Li herêmê ku mirov ji kîjan aliyê ve wê, binerê wê, kurd wê, 'bihara kurd' wê bijîn. Di vê çerçoveyê de ev bihara kurd jî gav bi gav pêşde diçe û kûr dibê.

Di aslê xwe de wê gotina bihara kurd wê, weke gotineka ku wê, di vê demê de wê gelek dordorên aqadamîyen jî wê bikarbênin bê. Ev gotin wê, temenê wê li ser çî bê û mirov wê li ser çî temenê wê hilde li dest wê, giring bê ku em wê fahmbikin. Di aslê xwe de wê, ev wê weke aliyekê giring ê pêşketina herêmê jî wê, bi xwe re wê bide dîyarkirin. Li herêmê kurdan ev sedsal wê, bi tekoşina maf û azadîyê re wê derbas bikin. Wê weke berdêla wê jî wê, gelek komkujîyan wê bijîn. Wê, êşên mazin wê bikişênin. Wê bajarên wan wê weke bajarên bakûrê kurdistanê , rojavayê kurdistanê, başûrê kurdistanê û rojhilatê kurdistanê wê werina rûxandin. Wê, çawa wê ew wê jîyane wan wê, temenê wê xirabikin wê bi wê armancê wê ew wê bikin. Wê, di vê rengê û awayê de wê, ew wê, pêşbixin.

Li vir ez divê ku wê jî wê, weke aliyekê din wê werênina li ser ziman ku wê, gotina biheta kurd wê, dema ku mirov wê temenê wê, hilde li dest mirov dikarê bi tekoşina maf û azadîyê a kurdan a li başûr, rojava, bakûr û rojhilatê kurdistanê re wê bi temen bikê û wê werênê li ser ziman. Li herêmê wê çerçoveyek statûqûyî ku wê kirasê olî û bawerîyî jî wê were lêkirin wê bi hemû tûndûtûjîya xwe wê, were pêşxistin. Wê, ti restên ahlâq û wijdanê wê, bi wê statûqûyê re wê nebin. Wê her cûre komkujî û hovîtîyê wê bikê. Li

hemberî wê kurd rabûna serpiyan bi regekê jîyanê ê nû, bi têgihîştin û felsefeyek civakî û jîyanî a nû. Wê, di vê çerçoveyê de wê, temenê wan ê tekoşînê wê bi wan re wê hebê. Em dema ku wê, rewşa wan wê hildina li dest em divê ku wê, di vê rengê û awayê de wê, hildina li dest û wê, werênina li ser ziman.

Gotina bihara kurd wê, di aqlê xwe de wê weke gotineka ku em wê, divê ku wê, hinekî din jî wê, bi temenê wê, felsefe û rengê jîyanek civakî re wê, şîrovebikin û wê, werênina li ser ziman. Di vê rengê û awayê de wê, di aslê xwe de wê, dema ku ev gotin bi rastîya wê re were dîtin û fahmkirin wê, hingî wê wateya tekoşîn û berxwedana kobanê û î ro ya afrînê jî wê, zêdetirî û baştirî wê were dîtin û fahmkirin. Gelek dordor wê, vê gotinê wê bikarbênin. Gelek ji wan wê, ji wateyek siyêsî a bi tekoşîna kurdan a li herêmê ku ew heya wê, derbas nebêê wê, werênina li ser ziman. Dibê ku ew wê, gotinê wê dema ku wê, biikardihênin wê, tenê bo armancek ramyarî wê bikarbênin û ne bi tememî di têgihîştina wê de bin û li wê waqif bin. Em li vir wê di serî de wê, werênina li ser ziman.

Di serî de wê şiyarbûna kurdan wê, di aslê xwe de wê, weke aliyekê giring ê ku mirov wê, wê dikarê wê werênê li ser ziman bê. Di vê çerçoveyê de mirov dikarê werênê li ser ziman ku wê, civake kurd ku ew hijmara wê li rojhilat bi giştî li ser 60 milyonî re ya wê, bêstatû wê were hiştin. Ev bêstatû hiştina wê jî wê, bê kirin temenê hemû pêvajoyên hêriş, şer û jenosîdê ku wê li ser serê wê were meşandin bê. Di vê çerçoveyê de wê kurd wê, î ro wê, di vê reng û awayê de wê, tekoşîna maf û azadiyê wê bidin. Li kurdistanê wê, tekoşîna sivîl a maf û azadiyê wê, xwediye dîrokek demdirêj bê. Li herêmê wê, tekoşîna civakî wê, di aslê xwe de wê, weke aliyekê giring ku wê, di nava wê tekoşînê de wê, hin bi hin wê pêşkeve bê. Di roja me de wê, weke ku em bi hêrişên li ser rojava ên berê yê DAÎŞê û di roja me de ên artîşa tirk li ser afrînê wê, çawa wê, jîyane civakê wê tûnabikê wê li wê hêriş bikin. Her wusa wê, li hemberî wan berxwedanên weke ya afrînê wê pêşkevin. Berxwedana afrînê wê, berxwedanaka civakî bê. Di serî de wê mirov dikarê wê binxatbikê û wê werênê li ser ziman.

Nîşanaka gotina bihara kurd wê, bi tekoşîna maf û azadiyê a kurdistanîyan a li başûr, rojava, bakûr û rojhilat bê. Di vê rengê û awayê de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Wê bi wê re wê, weke ku kurd wê binav bikin wê, 'destanên kawayî' wê, weke bi berxwedana kobanê û berxwedana afrînê û hwd re wê, binivîsênin. Kurdan, di mejiyê xwe de wê, hertimî wê bi awayekê wê tekoşîna ku wan di roja me de ku ew li kîjan beşên kurdistanê didin jî wê di şibihênina 'berxwedana kawayê hesinkar a li hemberî dahaq.' Berxwedana kawayê hesinkar wê, berxwedanaka kurdî û kurdistanî bê. Wê, di vê çerçoveyê de wê, kevneşopîya berxwedanê wê, bi awayekê wê bi gîyane wê destana kurd a kawa û newrozê re wê, hertimî wê zindî bimênê di mejîyan de. Di vê rengê û awayê de wê, di serî de mirov dikarê wê werênê li ser ziman. Kurd wê, newrozê wê çendî wê weke reng û xweşikatiyêka ji jîyanê ê pîroz bê û wê pîroz dibînin jî lê wê, bi wê re wê weke têgihîştinka berxwedanî jî wê newrozê wê **pîroz bikin**. Di aslê xwe de mirov ji aliyekê ve dikarê têgîna gotina 'bihara kurd' bi gotina newrozê û wateya wê ya civakî û têgihîştinê re di hemwate û hemyekîyê de wê werênê li ser ziman. Di vê rengê û awayê de wê, hanîna li ser ziman wê, di aslê xwe de wê, rast û di cih de bê. Newroz wê, weke ku wê, kurd jî wê, di mejiyê xwe de wê tasawûr bikin wê, bi têgîneka ku em bi gotina 'ronasansê' re wê werênina li ser ziman wê tasawûr bikin. Li ser wê û rengê wê re wê, werênina li ser ziman. Wê, şîroveyên xwe xwe yê ku wê, bi têgihîştina

newrozê re wê bikin wê kirdeya wateya gotina 'nû' wê li berçav bigirin û wê biafirênin. Wê, di vê rengê û awayê de wê, ew wê werênina li ser ziman. Wê, bi vê rengê wê, şîroveyên wê werina pêşxistin. Newroz wê, di aslê xwe de wê, di ola êzdayî de wê rojeka pîroz ku wê her sal wê di dema wê de wê, weke serê demsale biharê wê were pîrozkirin bê. Di vê rengê û awayê de wê, wateyeka wê ya i têtîna destpêka biharê re wê hebê ku wê, ew wê hertimî wê dema ku wê newroz wê were li ser ziman wê, ew di mejîyan de wê were bîrhanîn. Di vê rengê û awayê de wê, newroz wê bi awayekê wê hebê.

Rastîya newrozê wê, di aslê xwe de wê, mirov wê çawa wê werênê li ser ziman wê, ji wateya gotina 'nû', 'ronasansê', 'destpêkê' û hwd re wê, werê li ser ziman. Wê, dema ku wê, newrozek wê were derbaskirin wê, di mejîyan de wê, weke ku wê demek bi hemû rengên wê yên jîyanî li şûn hatîya hiştin. Wê, bi wê re wê, piştî newrozê wê demek nû wê li pêşîya mirov bê ku mirov wê weke dilê xwe bijî. Wê, bi vê rengê û têtîni û şîyarîya têtîhiştinî wê ew wê were hanîn li ser ziman bê. Di vê rengê û awayê de wê jî mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê rewşa têtîna newrozê wê, di wateya têtîna biharê de wê, were li ser ziman. Di aslê xwe de wê, newroz wê weke bihareka kurd a herdemê ku ew dijîn bê. Wê bi vê rengê wê bi demê re wê, li herêmê wê, bi reng, têtîhiştin û wateyên xwe re wê, newroz wê di nava xalkên din ên herêmê ku ew bi wan re dijîn re jî wê, were dîtîni û naskirin. Li ser wê re wê, weke têtînekê pîroz wê, were hildan li dest.

Di aslê xwe de wê, dema ku mirov wê, li newrozên piştî salên 1990î ku ew li kurdistanê hatina pîrozkirin ku mirov tenê lî wan binerê heta roja me yanî sale 2018an wê, bi wê re wê, were dîtîni ku wê, her sal wê bi pîrozkirina newrozê re wê, weke ku wê gavekê bi têtîna bihara kurd re wê pêşdeçûyin wê bibê. Di vê rengê û awayê de wê, mirov dikarê wê, weke aliyekê giring wê, werênê li ser ziman. Rejimên herêmê ên weke rejima tirk wê, bandûra pîrozkirina newrozê û hebûna wê û têtîhiştina wê kifşbikin. Ber vê yekê wê, çawa wê rewîze bikin û ankû wê ji rastîya wê dîr wê bi awayekê din wê bidina nîşandin wê, bikevina nava wê hewldana wê de. Mînaq wê, dema ku wê, rayadarên tirk wê bo ku ew ji rastîya kurd newrozê werênina li ser ziman wê, hewl bidin ku ew ji mejiyê xwe vegotinna weke 'ergenekon' û hwd re wê, têtîliyê dênin û wê werênina li ser ziman. Lê di aslê xwe de wê, ev hemû di dîrokê de wê ti rastiyên wan nebin. Di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, têtîna newrozê wê weke têtîneka kurdistanî bê. Wê, weke têtîneka êzdayî bê. Wê hem bi pîrozî wê wateya wê hebê. Hem bi civakî wê wateya wê hebê. Hem wê, bi felsefîkî wê wateya wê hebê. Hem wê, bi destanî û ankû wê weke ku wê bi destana kawayê hesinkar re wê were li ser ziman wê wateya wê, hebê. Di vê rengê û awayê de wê, mirov dikarê wê, weke aliyekê giring wê, werênê li ser ziman. Di aslê xwe de wê, newroz wê, bihara kurd û kurdistanê bê. Wê, mirov dikarê bi awayekê vekirî wê bi vê rengê wê werênê li ser ziman. Bi tekoşîna maf û azadîya kurdan a serdema me de jî wê, bi newrozê re wê, bandûra hebûna newrozê û pîroz kirina wê di rewşa pêşketina kurdan, şîyarîya wan û bi civakî bi hisîna wan de wê, mirov nikaribê li ser wê nîqaşê jî bikê bê. Wê, ber vê yekê bê ku wê, di her newrozê de wê, rayadarên rejima tirk wê bo ku wê newroz wê tenê wê bi wê şahîya ku ew bi xweşî û xweşikatiya xwezayî re dikê re ew, bi tenê nemênê wê di her newrozê de wê serî li komkujîyan wê bin. Mînaq wê, di newroza sale 2015'an de wê komkujîya li hesekê û di newrozên berî wê de wê, komkujiyên ku ew hatina kirin wê,

hemû jî wê, bi vê rengê wê armanc û wateyeka wan hebê. Wê, çawa wê, bandûra wê ya li ser mirovan wê kêmbikin wê bi wê armancê bê.

Di vê rengê û awayê de wê jî mirov dikarê wê werênê li ser ziman ku wê newroz wê, di aslê xwe de wê, têgîhîştina gotina bihara kurd wê bi temen bikê. Di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê bêjê ku wê berî gotina 'bihara kurd' wê, di vê demê de wê bahse gotina 'bihara arab' jî wê, were kirin. Lê gotina bihara kurd wê, temenê wê, bi çanda civake kurd re wê hebê. Ji vê aliyê ve wê temenê berdewamîya wê ya bi civakî û jîyane civakê wê hebê.

Di vê rengê û awayê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa jîyane civakê kurd ku mirov wê, bi pêvajoyên wê yên pêşketinê re wê, hilde li dest û wan fahmbikê wê, di vê rengê û awayê de wê, were dîtin ku wê temenê wê xort wê hebê. Î ro ku mijare me afrîn û fahmkirina ê bi mejiya wê re bê em, wê dikarin wê bi wê re wê werênina li ser ziman ku wê cihê afrînê di nava çanda kurd de wê mazin hebê. Çîyayê kurd wê bi gelek çîyayên din ên herêmê ên piçûk û mazin re wê, ji aliyekê ve wê, heta rêza çîyayên torosan û ji aliyê wê yê din ve jî wê, heta herêmên şengalê û hwd re wê, xwediyê teybetmendiyên xwe yên ardnîgarî bê. Wê, di dema hûrî û mîtannîyan de jî wê, çîyayên kurmanc ê afrînê wê, ji wan re wê, weke sitargehê de bê. Di dema 'şerê qadeşê(*)' de wê keyên kurd ên hûrîyî wê, wê herêmê wê weke herêmek ewla bikarbênin. Ew dihizirkin ku wê dema ku wê hêrişek wê li wan bibê wê ew wê piştê xwe wê bidina çîyayên kurdan. Keyên hîtîtî ên weke key Tuthalya wê dema ku wê li hemberî herêmê wê şer bikin wê, van herêman wê heta helebê wê herina bi ser wan de. Wê hinek deverna di şûr de bidina derbaskirin. Wê ji naqseyê wê bibin. Lê wê dîsa wê çîyayê kurmanc wê pêşîya wan bigirê. Ji aaliyekê din ve jî wê, di wê demê de wê, dema ku wê, kurdên hûrîyî wê hinek ji wan wê xwe ji hêrişan wê bikin ku ew biparêzên wê xwe bişîpêrênina çîyayê kurmanc. Piştî dema hîtîtan wê, di dema îskender de wê, pîr navder bê ku wê dema ku wê îskender wê herê bi ser kurdan de wê kurd wê xwe bi sipêrênina çîyayên zagrosan û wê, îskender wê nikaribê herê bi ser wan de. Wê heman rewş wê, di dema keyê Hîtîtî key Tuthalya de wê bi çîyayê kurmanc re wê li hemberî wî jî wê bê jîyankirin. Di vê rengê û awayê de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, çîyayê kurmanc wê, weke sitargeha afrînê bê. Wê sitargeheka herêmê bê. Di dewama wê de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, dema ku wê, li wê herêmê wê, çîyayê kurmanc wê, weke çîyayekê navdar bê. Wê, di wê demê de û wê di demên piştê de wê di hemû hêrişên li ser wê herêmê de wê, ev çîya û dordora wê, temenê parastin û serkevîna wan bê. Di vê rengê û awayê de wê, mirov dikarê wê werênê li ser ziman.

Li vir di aslê xwe de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, di vê rengê û awayê de wê, ev herêm wê di dema hûrî û mîtannîyan de jî wê, weke herêmekê ku wê civaknasîya wê xort, pêşketina mazin li wê dibê bê. Wê, di her demê de wê, dema ku wê, rewşa civaknasîya nava çanda kurd wê were kirin de wê, sê herêm wê bi teybetî wê, navê wan wê derkeve li pêş. Ev nav wê di çîrok û çîvanokên kurdan de jî wê mazin cih bigirin. Yek cizira bota ya. Ya duyem wê nisêbîn bê. Ya sêyem jî wê 'afrîna şêrîn' bê. Gotina 'nisêbîna rengîn' û ya 'afrîna şêrîn' wê, di vê çerçoveyê de wê, bo ku ew rewşa van herêman bi rengê jîyane wan ya kurdistanî re were hanîn li ser ziman re wê, bê bi

(*) Şerê kadeşê wê weke şerekê dîrokî wê di nabva misre kevn û hîtîtîyan de wê di sale 1274 bû.

lêvkirin û hanîn li ser ziman. Di vê rengê û awayê de wê jî mirov di dewama wê de wê, werênê li ser ziman ku wê rewşa afrînê wê weke herêmeka giring a mejûyî bê. Afrîn wê, di vê di roja me de ku ew li wê hêrîş dihê kirin wê, bi wê re wê li wê mejû û dîroka wê ya civakî wê were kirin. Wê, li jîyane ku ew di wê de heya wê were kirin. Di vê rewşê de wê, hêrîşên li ser afrînê wê, weke hêrîşna ku wê, hov û xadar ên tûnakirina jîyane wê ya civakî a kevn û dîrokî bê.

Li vir di aslê xwe de wê afrîn wê, dema ku mirov wê bi rewşa wê ya çandî û tefsîrkirinên çandî ên ku wê kurd wê ji demên berê ve wê li wê bikin ku em wan weênina ber hevdû wan di şîroveyek çandî û felsefîkî de wê, derbas bikin wê, ji aliyekê ve wê têgîneka biharî wê, weke wê gotina bihara kurd wê, bide me.

Herêma afrînê mirov dikarê ji aliyê rewşa wê ya bi felsefîkî jî mrov dikarê di vê çerçoveyê de wê, çend gotinan bi wê werênê li ser ziman. Em î ro jî ku em li rewşa herêmên afrînê dinerê wê, li wê gelek kirmanên kevn, tîyatroyên dîrokî ên dema hûrî û mîtannîyan, peykelên şêr, ga û gelek sawalên din ên mazin ku ew hatina çêkirin mirov wê dibîne. Şêr, ga, mar û hwd wê, bi gelek tefsîrên sawalên din re wê, di bawerîya herêmê a kurdistanî de wê bicih wê hebin. Minaq wê, dema ku wê, tefsîra mîtra wê were kirin wê, li aliyekê wî şêr û aliyê din ku mar dimeşe û heya wê were çêkirin. Ev hersê sawal jî wê di nava bawerîya êzdayî de wê pîroz wê werina dîtin. Têgîna şahmaran wê, tefsîreka kurdî a pîroz ku wê, bi pîrozîya ku ew li mar dihê kirin re wê, were afirandin bê. Wê gelek çîrok û vegotinên bi mar girêdayî wê ji dema Nûh û heta dema me wê, werina vegotin. Di her demê de wê, vegotinên bi mar û ankû wê weke bi şahmaran ku wê, bîna vegotin wê hebin. Minaq wê, di nava bawerîya êzdayî a kurdistanî de wê, rengên kesk, sor û zer wê pîroz bin. Wê jin wê pîroz were dîtin. Wê mar jî wê, pîroz wê were dîtin. Wê ji van hersê rewşan wê naqşaya şahmaran wê weke sentezeka bawerîyên xalkê herêmê wê were çêkirin bê. Wê bi wê naqşayê re wê, hemû tişt û rewşên bawerîyî wê werina hanîn cem hevdû. Ji aliyê din ve jî ku mirov li nava çîrok vegotin û çîvanokên civakî dinerê mirov bi wan re wê, ev sawal wê bi gelek sawalên din ên ku ew qadr û qymet didana wan re wê werina ser ziman. Wê, şêr, mar, ga û hwd wê, bi gelek şêwayan wê di çîrokên wan ên civakî de wê, were ser ziman.

Di dewama wê de wê, di jîyanê de wê, peykel û ankû naqşayê wan çêbikin. Di nava kurdan de ku wê, ji destê jîna kurd wê derkeve wê naqşkirin wê, were pêşxistin û wê di wan de wê, pêjnên weke şahmaran û hwd wê, bi gelek rewşên wê yê din re wê, were çêkirin û wê di malan de wê weke 'xaliçe' wê were dalaqandin. Ev rewş wê, weke rewşeka ku mirov wê, dikarê wê, di vê çerçoveyê de wê, bi teybetî wê, werênê li ser ziman bê.

Di vê rengê û awayê de wê, rewşa çandî a civakî wê, di vê çerçoveyê de wê, di çerçoveya jîyane civakî a herêmî de wê pîr zêde wê, were li pêş. Wê gelek pêjnên wê li pêş bin. Wê, werina li ser ziman. Mîtra wê xwe pêşî li çîyayê kurmanc bigirê û piştre wê, herê çîyayê lalaşê. Wê, li vir wê ev rêwîtiya mîtra wê, weke tîkiliyeka pîroz jî wê were li ser ziman. Di dewama wê de wê, rewşa bawerîyan wê, ji aliyekê din ve jî wê, li herêmê wê, di vê çerçoveyê de wê mihtac bê ku mirov werênê li ser ziman. Di nava sêkika afrînê, çîyayê kurmanc û helebê de wê, rewşek jîyanî a pîroz ku wê pêxemberên ku ew derdikevin jî wê bibînin wê were pêşxistin. Wê, di vê çerçoveyê de wê, ev herêm wê ji gelek aliyên ve wê, giring bê bi bawerîyî. Ev herêm wê ji aliyê bawerîya hemdem

ve wê cihê ku wê bawerîya mîtra li wê derdikeve û wêderê ji xwe re dikê weke navend jî bê Di vê rengê û awayê de wê, ew wê, xwe bi awayekê wê bide **dîyarkirin**.

Jîyane li afrînê ku mirov wê ji kîjan aliyê ve wê hilde li dest wê bi mejûya herêmê ve girêdayî wê, gelek hûrgilên giring wê bi xwe re wê bide dîyarkirin. Ku mirov bahse biharakê bikê wê, ev temenê wê li ser têngiştin û têngin û hişmendîya herêmî û dîrokî a civakê re bê. Di vê çerçoveyê de wê, demê mirov wê li van rewşan binerê ku ev hena û ankû nîn n' in emê, piştê wê, çerçoveya gotina bihara kurd ku ew heya û ankû nîn a wê, karibin wê werênina li ser ziman. Di dema salin 2010n û hinekî piştê wê, dema ku wê ji herêmên nîvgirava arab wê deng wê bilind bibin û wê li ser wan re wê, bahse bihara arab wê were kirin wê, hingî wê kurd wê, ji xwe re wê bêjin li hemberf wan ku 'em ji mêj ve ji xwe bihara kurd û kurdistanê bi tekoşînê re dijîn.' Têgîna bihara kurd û ankû ya arab wê, mirov dikarê wê, di çerçoveya gotina şîyarîya civakî, tekoşîna civakî ku ew di nava wê de di çerçoveya pêşketina wê de ku ew pêşdikeve re wê, werênê li ser ziman. Wê, tekoşîna civakî û şîyarîn civakî ên navxweyî wê, nîşanaka wê bin ku wê ew bihar dihê jînkirin û ankû nayê jînkirin wê ew wê jî wê bide dîyarkirin. Di vê rengê û awayê de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa bihara kurd wê, di vê rengê û awayê de wê, weke aliyekê teybet wê, xwe bide dîyarkirin. Piştî ku wê rabûneka serpîyan ku wê, di nava cihane arab de wê bibin wê, dîsa wê çawa wê rabûna civakî di nava lapê stasatûqûya rêveberîyê de wê bi tafisênin wê, bi wê armancê wê, derbeya leşkerî a li Misrê a gûharînên hikimetî ên weke li urdûnê û hwd wê werina kirin. Wê piştî van rewşan û hinek rewşên din ên weke van re wê, bi tememî wê tevgerên civakî wê bi awayekê wê werina bîdengkirin. Wê derfet ji wan re wê newê hiştin ku ew zêdetirî pêşde herin. Wê pêşîya wan wê bi alîkarîya ji rejimên li ser serê wan civakan ên otorîter re wê were girtin.

Ev rewş wê, bo kurdistanê û civake kurd wê ne bi derfet bê. Wê, heta demekê wê li başûr wê bi rêya rêveberîya kurd wê bikin ku ew pêşîya rewşa kurd û pêşketina wê û şîyarî û rabûna wê ya li ser pîyan wê bigirin. Lê ew jî wê, zêde wê nikaribê pêşkeve. Ber ku wê, fêr, azûmûn û rewşeka civakî a kurdistanî ku wê, mirov dikarê bi statûqûya desthilatdarî a kurdistanî re wê werênê li ser ziman wê nebê. Yê ku ew hena jî wê, ya îranê, rejma tirk, îraq û sûrî bin û ew jî wê ne yê kurd bin û wê, kurd wê ji xwe wê di her demê de wê, di çerçoveya maf û azadîya xwe de wê, li dijî wan di tekoşîna mirovatîyê de bê.

Ev rejimên ku me navê got ên weke ya îranê, tirkiya, sûrî û îraqê wê, bi destê wan û fermanên serokwezir û dewletên wan wê, bi deh hezaran wê kurd wê werina qatil kirin. Ber vê yekê wê, bi ti awayê wê derfeta wê nebê ku kurd li wan bihisênin. Wê ne î ro û ne jî piştê ku wê rewşeka çareserî di pirsgirêka kurd de bi wan re û ankû dervî wan bibê de jî wê temen û derfeta wê nebê. Wê ev rejim wê hertimî wê bi zordarî, xadarî û hovîfîya xwe û w bi komkujiyên ku ew dikin re wê, bikin ku ew xwe bidina herêkirin. Wê ev jî wê, ne herêkirinaka rast bê. Di dewama wê de wê, ti kesek wê li ser zor û komkujiyan re wê li ti kesekê wê nehisênê. Minaqe rejima tirk û rûxandina wê ya bajarên kurdan ên weke cizîra bota, nisêbîn, gever, sûr, farqîn, silopî, hezex, şirnax û hwd wê hebê. Çendî ku wê rejima tirk wê van bajarên kurd wê bi ardê re wê bikê yek jî wê, nikaribê xwe bikurdan bi zor û tirs û komkujiyan bide herê kirin. Ji vê aliyê ve wê, dema ku mirov li giştîya herêmê binerê wê, temenê rabûna serpîyan, şîyarbûna civakî a dervî statûqûya herêmê û hwd wê, tenê wê bi kurdan re wê hebê. Ev jî wê, ji aliyekê ve

wê temenê wê gotina bihara kurd bê. Wê di vê rewşê de wê, di aslê xwe de wê, rêya pêşketina giştîya herêmê wê, weke ku wê çendî wê di dema sûmerîyan, piştê di dema hûrî û mîtannîyan û piştê di dema medîya û piştî wê jî piştî zayina îsa di dema şadadî, merwanî û eyûbîyan û hwd de wê di kurdistanê de wê derbas bibê wê, di vê demê de jî wê, di çerçoveya rengê pêşketina wê ya dervî statûqûyê û şert û mercên objektîf ên civake kurd û kurdistanê wê, bikê ku ew rêya pêşketinê di kurdistanê re derbas bibê. Ankû ew ji kurdistanê destpêbikê.

Di vê rengê û awayê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, kurdistan wê, bi rengê pêşketina wê ya civakî a tekoşarî re wê, temenê şîyarîya giştî a herêmê jî bê. Li vir di aslê xwe de wê, tenê wê ew pêwîst bê ku ew pêvajoyên tekoşinê werina nivîsandin û ew werina ragihandin û rayîxistin li pêşîya giştîya civakên herêmê. Ji aliyekê din ve jî ew encamên wê yên têgihîştinî, civakî û hwd ên weke bi tekoşîna jinê, civakê, ciwanan û hwd re ku ew werê ragihandin li wan. Di vê rengê û awayê de wê, hingî wê temenê wê, bi wan re wê, were afirandin. Kurdistan wê, di vê çerçoveyê de wê, temenê tekoşîna civakî a herêmî wê bi afirênê. Li vir di aslê xwe de wê, rastîya pêşketina tekoşîna civakî a kurdistanî wê ji ber gelek sedeman wê li herêmê wê newê gihiştin li girseyan ku ew zanibin. Wê ji aliyekê ve wê astangiyên rejimên herêmê bigira û heta bandûra şer û hwd wê, li pêşîya wê astang bê. Di vê rengê û awayê de wê, ev rewş wê were dîtin. Lê wekî din wê, li vir wê çî pêwîst bê? Wê ew pêwîst bê ku ew rewşên têgînî û weke ancama tekoşinê bi nivîskî û hwd werina nivîsandin bi pirtûkkirin û ew bînan ragihandin. Di dewama wê de wê, li ser wê temenê pêşxistina kesên pêşeng ji wan civakan re wê, bi perwerdekirina wan û hwd re wê, were pêşxistin. Ya ku wê, temenê gotina bihara arab û ankû ya faris jî wê biafirênê wê ev bê. Heta ku bi vê rengê jî nava civakê ku wê kes û civak bi giştî ku ew, newê wê astê ku ew têrî xwe bikê wê, mirov nikaribê bahse pêşketineka bi biharî bi wan re bikê. Ber ku wê temenê wê pêşxistina kesên pêşeng ên ji civakê ên dûrûst wê pêwîst bê. Ev cema ku ew nebê wê mirov nikaribê bahse wê bikê.

Li kurdistanê wê ev wê hebê. Dervî statûqûyê û rejimn herêmê ku wê çawa wê têrî xwe wê hebin wê civake kurd wê pêşengîya xwe bi têgînî, felsefîkî û keseyetî û hwd wê, di vê çerçoveyê de wê biafirênê. Ev jî wê, weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê dikarê wê werênê li ser ziman bê. Di dewama wê de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, ev jî wê, dîtin ku wê, ev rewş hemû wê, werina dîtin.

Di rewşa gotina biharê de ku ew bi gotina bihara kurd bê, bihara arab bê, bihara faris bê û hwd ku ew bi kîjan civakê û navê wê were li ser ziman wê, di vê çerçoveyê de wê, li wê were nerîn ku ew civak wê, dervî wê rewşa statûyî wê karibê têrî xwe hebê û temenê xwe bixwe rêvebirinê pêşbixê û wê karibê bersivê bide pêwîstînyên demê ên bi felsefîkî, têgînî, civakî û hwd. Wê, ji van alîyan ve wê, li wê were nerîn.

Dema ku mirov, gotina biharê wê biharbênê wê demê mirov divê ku wê rastîya wê bi têgînî wê divê ku wê fahmbikê. Şer û mercên wê yên civakî wan di berçav de derbas bikê. Şert û mercên wê yên tekoşinê çî na wan kifşbikê û derxê li pêş. Temenê wê çî ya û dikarê li ser çî rengê dikarê pêşkeve wê, kifşbikê û wê werênê li ser ziman. Wê, di vê rengê û awayê de wê, hingî wê mirov karibê wê rastîya wê werênê li ser ziman bê. Di vê rengê û awayê de wê, weke aliyekê din wê ev wê xwe bi wê re wê bide dîyarkirin bê.

Li vir di aslê xwe de wê, ev rewş wê, weke aliyekê girîng wê, di rewşa civakî de wê xwe bide dîyarkirin. Dervî statûqûyê kurdan ev 40 salin ku ew bi awayekê aktiv li ser

pîyan in tekoşîna maf û azadiyê didin. Li hemberî rejîma sûrî, ya îranê, tirkîya û îraqê wê didin. Di wê navberê de jî wê, ev rejîm wê bi dehan komkujîyên weke komkujîya mihabadê ji aliyê îranê ve, komkujîyên weke komkujîya helebçê û ankû enfalê ji aliyê rejîma îraqê ve, komkujîyên weke komkujîya agirî, botanê, zilanê, dersimê û bi dehan komkujîyên din ên ku wê rejîma tirk bikê re wê, were dîtin. Tevî vanqas komkujîyên van rejîman ên li ser serê civake kurd wê, kurd wê tekoşîna xwe wê bidomênin. Di vê demê de wê, ev rewşa şîyarîya civake kurd û tekoşîna wê ya civakî wê çawa wê were tafisandin wê, armancên rejîmên herêmê wê bi tememî û sadîsad wê, navaroka civakê, û pêşveçûnên civakî û asta pêşketina wê bê. Rûxandina bajarên kurd ên lî bakûrê kurdistanê ji aliyê rejîma tirk ve û li rojava û başûrê kurdistanê û li rojhilatê kurdistanê jî wê, bi vê armancê bê. Wê çawa wê tekoşîna civakî wê bişikênin wê bi wê armancê wê ew wê werê kirin. Gotinên rayadarên tirk bi lêv dikin ên weke “emê bajarên wan bi serê wan de werênina xwerê” wê weke gotîna ku wê, mirov dikarê bi wê rengê bixwênê ku wê bixwezin ku wê, bêjin ku ‘em, pêşketina wan di bin wan kavilkirin û rûxandinê de bihêlin’ bê. Wê, di vê rengê û awayê de wê, ew wê, were hanîn li ser zîman.

Di dewama wê de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser zîman ku wê, civake kurd wê, li ser wê re wê, tekoşîna xwe wê mazintirbikê. Ev wê li bajarên bakûrê kurdistanê wê were dîtin. Li rojava wê were dîtin. Wê di asta dawî de wê, li afrînê û bi berxwedana afrînê wê were dîtin. Berxwedana afrînê wê, mirov nikarê wê tenê weke berxwedana bajarekê kurd bi tenê wê werênê li ser zîman. Wê ji aliyekê ve jî wê, encama wê pêşketina civake kurd a di nava wê de jî bê. Wê, di vê rengê û awayê de jî wê, mirov dikarê wê werênê li ser zîman ku wê, afrîn wê, ji dema ku wê hêrîş bi awayekê hovana wê ji 20 çile û ankû di kanûna mazin de ku wê i hember afrînê wê were destpêkirin wê bînavber wê heta dawîya heyva sibatê û ankû reşemîyê wê hêrîş li wê bidom in. Wê jî wê jî wê zêdetirî wê bi wir de wê herin û wê bîna domandin. Wê di demên piştî vê demê de jî wê hêrîş bi awayekê şitt wê li ber çavê hemû cihanê wê bi awayekê hov wê bîna domandin. Wê her roj wê, komkujîyên mazin wê werênina li serê civake kurd. Wê bi çekên giran wê hêrîş bikin. bi awayekê mirov dikarê bi kortasî bi vê rengê dem di çerçoveyekê de roj bi roj wan hêrîşan werênê li ser zîman ku wê, bi wan re wê were dîtin ku wê çawa wê biawayekê hovana û xadarî wê li civaka kurd a sîvil wê hêrîş wê werina **pêxistin**.

Wê ji roja destpêka hêrîşên li ser afrînê re hêrîşên hewayî wê bi balafirên şer ên F-16’an ê bombabaran bikin. Roja pêşî a 20ê çile û ankû kanûnê de wê dema ku wê rûsya wê destûra hêrîşan bide wê bi carekê wê ji 80 balafirên şer zêdetir wê balafir werina rakirin û wê dever û çavçeyên herêmê wê werina bombabaran kirin.

Hema bêja wê her roj wê balafirên şer wê herêmên afrînê wê bombardîman bikê. Di wan bombardîmanan de wê gelek sîvil wê werina qatilkirin. Dema ku wê hêzên rejîma tirk û yên OSO nikaribin di bejehîyê de pêde herin wê, vê carê wê ji azman ve wê bidest bombardîmanan bikin. Bi vê rengê wê, pêvajoyeka rûxîner wê derkeve li holê. Rejîma tirk wê, herêmên afrînê wê topbaran û bombaran bikê

Di roja 21ê çile de wê, duyem a hêrîşên li ser afrînê de wê bi 80 balafirên şer wê rejîma tirk wê hêrîşî afrînê bikê. Wê herêmên reco, cindirêsê, omara, qestel cindi, buse û gelek herêmên din bi navenda afrînê wê werina bombabarankirin. Herî hindik wê di vê rojê de wê li dehan nûqtayan wê hêrîşên artîşa tirk û ceteyên bibin. Wê leşkerên tirk

wê hewl bidin ku ew bikevina navçeya 'şera de. Wê hêrişa şahba û gund û dora wê bikin.

Di roja 23ê yê çile de wê, hêriş gundên ber sinor bi obosan wê bikin. Hemû gundan topbaran û bombaran bikin. Wê şerê dijwar li deverên weke xalidiyê, reco gundên li dora wê, hemanê, bilbilê û hwd wê bibin.

Di roja 24ê çile de wê, bi navenda afrînê re wê bi dehan dever û gundên wê weke şera, reco, cindirêsê wê, werina topbaran û bombabarankirin. Wê, hêrişên dana goçberkirinê wê bikin. Ber vê yekê wê, hêrişên goçberkirinê û tirsandinê wê bikin.

Di 26ê çile de wê, artişa tirk hêriş bir li ser cindirêsê, celemê û dora wan herêman. Gelek herêmên din ên herêmê wê bi navenda wê re wê, ji hewa û ardê ve wê werina bombabaran û topbarankirin.

Di roja 31ê çile de wê, artişa tirk hêriş reco, gunde wê kifre kir. Bi wê re hewldanên hêrişê li gastel cindi, ciyaye buseya bun û şerê dijwar li van herêman dibin. Wê herêma hemanê jî were bombabaran û topbarankirin û şerê dijwar wê li gelek deverên din ên herêmê bi qawimê. Balafirên şer ên rejima tirk wê çiyayê Gir û çiyayên Bilbilê û çiyayê Qestelê yên navçeya Şera bombebaran dikan. Şer li gundê Baflûnê, Reco, Şediya, Meydana, devera Şehba û Cindirêsê bi tundî berdeham dike.

Di 1ê sibatê û ankû reşemiyê de wê, artişa tirk û çeteyên wê, hêrişî Bilbilê, Reco, Cindirêsê û Şehba bikin û wê şerê dijwar wê li van herêman wê bibin. Di vê rojê de wê hê zû berê sibehê wê topbaranên artişa tirk û çeteyên li gundê omara û dora wê jî wê bibê. Bi wê re wê li siyê jî wê, hêriş topbaran û şerê dijwar bibê. Bi wê re wê artişa tirk wê gunde Omar Simo û Sarinckê wê topbaran bikê. Di keliyên li dora seat 13:00an de wê bi dehan balafirên şer wê rabikin û wê herêmê bombabaran bikin. Li gori ragihandina nexweşxaneya afrînê wê heta vê rojê yanî roja 13an wê 104 sivil wê di bombabaran, topbaran û hêrişên artêşa tirk û çeteyên wê de wê werina qatilkirin û weke sivil 156 kes wê bi tundî jî birindar bibin.

Di roja 2ê sibatê û ankû reşemiyê de wê, şer li dora Cindirêsê, Reco û Bilbilê wê giran bibê. Piştî ku wê, QSDê di 1ê reşemiyê de operasyona paqjîkirinê li van herêman û li dora wan da destpêkirin wê, piştê wê, di roja duyem de wê şer giran bibê. Wê gelek leşker bên kuştin û maşinên leşkerî werina rûxandina. Bi wê re wê, li van deveran û deverên din ên afrînê ên weke hemanê wê bombabaran û topbarana artişa tirk wê li herêmê wê bibê. Wê balafirên şer ên tirk wê herêmên afrînê bombabaran bikin.

Wekî din wê li kevirê kêrê wê hêzên QSD wê derbeyek mazin wê li çeteyên tirk bixê wê li vir gelek endamên tugayên suhud ên bedir jî werina kuştin.

Di roja 3ê çile de wê, topbaran û bombabarên artişa tirk wê li herêmê bibin. Wê, şerê li dora Reco, Bilbilê, Hemanê û Kevirê ker wê giran bê. YPJ wê, tankên artişa tirk wê li navçeya Bilbilê tune bikin. Wê bi wê re jî wê, bi berdehamî wê bidehan deverên welêt û yên dervî welêt wê, xwepêşandinên şermazarkirina hêrişên li ser afrînê wê bibê. Wê, di roja 15'an de wê, xwepêşandinên mazin wê ji aliyê kurdan û dostên wan ve wê werina li darxistin.

Wekin şervanên QSDê li navçeya Serayê treksek artişa tirk taqandin. Li gundê Haftaro yê Bilbilê wê tankek artêşa tirk ji aliyê YPJê(*) ve were taqandin û wê gelek amûrên wan ên şer ên din jî wê werina tunekirin. Di rojên berê de wê roj bi roj wê gelek

(*)YPJ wê hêze leşkerî a jinên kurd bê. Bi navê 'hêzên parastinê ên jinê'

tankên artîşa tirk wê werina rûxandin. Ber êvarî artêşa tirk gundê Sûsikê û dora wê topbaran bikê.

Di 4ê çile de wê, artîşa tirkî gundên Şêxûrxa ê Bibilê bi gelek deverên din re bombabaran û topbaran kirin. Ji rojava wê gel berê xwe bide afrînê. Bi hezaran wê bo parastina afrînê wê berê xwe bidina afrînê.

Wekî din jî şênîyên afrînê daketin qadan û hêrîşên dagirkeriya artîşa tirkî şermazar kirin. Bi wê re artêşa tirkî gundê Bilbilê Çolaxa Xidir, Xalalka û gundên li dora siyê topbaran kirin. Wê di rojên bûhûrî û yên piştê de jî wê li vê herêma siyê û dora wê û ya reco û dora wê gelek hêrîş wê roj bi roj li pay hevdu wê li wan werina kirin. Hêrîşên bi armanca rûxandina jîyane civakî a li herêmê bin. Wê, bi wê re wê, di bombardimanên hewayî ên bi balafirên şer de wê, herêmên dîrokî wê werina armanc girtin û tûnakirin. Li Şêra şerê giran dibê û hêzên QSD tank û panzêrên artêşa tirkî tune dikin.

Di 5ê çile de wê, şer li dora Reco, Bilbile, hemanê û siyê wê şer giran bê. Wê bi dehan leşkerên tirk werina kuştin. Wê gelek li dora Reco û siyê wê, 6 tank û 3 panzêrên leşkerî werina tûnakirin. Wê bi deran mirov wê bi meşîn bi ber afrînê ve. Ji şengalê, kobanê, qamişlo, mimbiçê û hwd wê, bi ber afrînê ve wê bi meşîn û wê bigihijina li afrînê.

Di 6ê çile de wê, artîşa tirkî gundên siyê ên li dora weke ceqela jêrin, ceqela jorin û ceqela ortê topbaran dikê. Piştê wê topbaran li gelek gûndên din ên vê herêmê wê bikin. Wê bi deh hazaran girseya ku berê xwe dana afrînê û gihîştinê de wê berê xwe bidina bi ber herêmên cindirêse de. Wê xwepêşandirên cizir û firatê wê, ber êvarî wê, di nava topbaran artîşa tirk de wê, bi deh hezaran wê bigihijina li cindirêse. Artîşa tirk a dagirker gundên kefer, sefra û celemê ên cindirêse di van kêlfyan de wê bide topbaran kirin. NY jî ragihand ku sivil li afrînê tên qatilkirin. Nexweşxaneya afrînê ragihand ku di hefteya dawî de 149 sivil hatina qatilkirin di hêrîşên rejîma tirk de. Sazî û partiyên kurdên rojava û kurdistanî bang li NY kirin ku ew şûcên li dijî mirovatîyê ku ew di hêrîşên li ser afrînê de dihên kirin lêkolîn bikê. Di roja 7ê çile de wê, artîşa tirk li şêra gund û dordorên wê topbaran dikê. Qadên sivilan topbaran dikê. Wekî din jî wê, gelek deverên din ên li dora afrînê wê, şer giran bê. Wê li hemberî hêrîşên bi armanca dagirkerîyê wê QSD wê berxwedanak mazin wê pêşbixê. Artîşa tirk û çeteyên wê herêmê bilbilê û gundên li dora topbaran dikê. Wekî din jî hêrîş li herêmê bibin û wê di encama wê de wê şerên giran li herêmê rûbidin. Di serî de wê filandya, awusturya, danîmarka û Almanya wê li gelek deverên cihanê wê xwepêşandinên şermazar kirina hêrîşên li afrînê wê werina kirin. Di rojên bûhûrî de jî wê, xwepêşandinên şermazarkirina hêrîşan wê bê navber wê bên kirin û domandin. Ji roja destpêk a hêrîşan û heta vê rojê wê bê navber wê xwepêşandên girseyî ên kurdistanîyan wê bo afrînê û bi armanca sermazarkirina hêrîşên li wê bên domandin. Di 8ê çile de wê, gelek ciwan wê ji qamişlo, dêra zorê, mimbiçê û deverên din wê tevli berxwedana afrînê bibin. Hêrîşên artîşa tirk bi berdewamî li herêmên bilbilê û gundên wê, dora cindirêse, siyê û şêra hebûn. Rêxistina jinên kurdistanî Kongra-star'ê jî bang kir ku hemû qad werina kirin cihê xwepêşandin û berxwedanê û herkesek rabê serpiyan. Artîşa dagirker a tirk wê gundên reco ên Cela û çakmak'ê bi çekên wê topbaran bikê. Wê li vê herêmê wê şerekê giran di nava hêzên QSD(*) û artîşa dagirker a tirk de wê bibê. Di heman rojê de wê parlamane ewropa wê, denezekê di parlamane

(*)QSD wê sêwane hêzên leşkerî bê. Wê di bin banê de wê komên leşkerî ên cûda wê li hev bicivin û bibin yek ku ew bi hevdu re parastina rojava bikin bê. Ji pêkhatayên rojava pêktê

de wê derbas bikê û wê di wê de wê binpêkirina mafê mirovan wê şermazar bikê û wê bi bangê PKKê û rejima tirk bikê ku ew li masaya muzakereyan wê bikê. Wê ji wan bixwezê ku ew hevdiştin û ankû muzakereyan bo çareserkirina pirsgerêka kurd bidina destpêkirin.

Di dewama wê de wê, di heman rojê de wê, hêzên QSD wê li sêxorzê wê tankek din a artîşa tirk ku hêrişî wê herêmê dikir wê tunekirin. Vi heman rengê wê balafirên şer ên artîşa tirk wê herêmên li dora gunde aşkî xerbi ku wê li wê bi sedan sivil wê hebin wê bombardiman bikin. Weki din li gunde xelîl yê bilbilê wê arabeyek din ya çekên giran a çekên weke yên doçqa wê were tûnekirin. Di demên ber êvarî de jî wê balafirên şer ên tirk wê herêmên şêra ên weke gundê bafîlûnê û hwd wê bombabaran bikin. Wê, di dewama wê de wê, di heman rojê de wê, li dora afrînê, seba, şêxorzê, maydankê, erebwêrankê û gelek deverên din wê b balafirên şer wê bi awayekê dijwar wê werina topbarankirin.

Di roja 9ê sibatê a 2018an de wê, bi destpêka serê şafaqa sibehê re wê alafirên şer ên artîşa tirk navenda afrînê û bajarokên dora wê bombardiman bikin. Wê li gundê sîyê ê bilelê wê di nava hêzên QSDê û yên artîşa tirk a dagirker de wê, şer û pevçûnên giran wê rûbidin. Balafirên şer ên artîşa tirk wê, piştî wî şerê dijwar wê, herêmên bilbilê û cindirêsê wê bombardiman bikê. Wê gundên li van herêman wê bombardiman bikê. Di seatên berêvarî wê balafirên şer ên artîşa tirk navenda reco û gundên li dora wê bombardiman bikê.

Di roja 10ê sibatê 2018an de wê, bi serê sibehê re wê balafirên şer ên artîşa tirk wê li ser navende afrînê, navçeyên re wê bifirin û wê bombardiman bikin. Li herêm û gundên weke musankê wê topbaran û bombardiman bikê. Wê bi berdewami li herêmên weke şêxorzê şer bidomê. Hêrişên li dora cindirîsê û reco û navendên wan hêriş zêde bibin û wê şer bibê. Weki din wê li seranserê Kurdistanê û ewropa wê kurdistanî bo afrînê dakevin qadan. Li viyana û hin welatên din ên ewropa wê kurdistanî meşa direj bo afrînê destpêbikin. Li bajarên başûrê kurdistanê ên weke hewlêrê, silemanî û gelek deverên din ên başûrê kurdistanê jî wê xwepêşandinên bo piştgirîya berxwedana afrînê wê bibin. Wekî din wê li sîyê wê hêrişên artîşa tirk wê bi panzêran wê li wê herêmê bibê û wê gelek panzer wê ji aliyê QSD ve werina rûxandin. Weki din wê li gunde Qûde wê, di destpêka şer de wê helikopterek ji wê were xistin û wê piştê wê, şer bi giranî wê bidomê.

Di roja 11ê sibatê 2018an de wê, bi serê sibehê wê şer li dora şêra û hin gundên li dora wê bi dijwari bibê. Piştê weke li dora cindirîsê li gundên weke ên weke bafîlûre û axçelî wê bombardimana balafirên şer ên artîşa tirk bibê. Piştê jî wê, hêrişên komên çete hêzên artîşa tirk re wê şer bi giranî bi domê. Wê di dewama wê de QSDê derbeyên giran li girêdayî ûga ê navçeya bilbilê wê li hêzên artîşa tirk bixin. Hêzên QSD wê beregehek leşkerî a li azazê wê ji xwe re wê bikin armenc û bi tememi tûne bikin. Li herêmê bilbilê li girê Uge wê şer giran bê û begir û erebeyek leşkerî were rûxandin bi tememi tûne kirin. Wekî din wê di heman rojê de wê bi dirîşma "her der afrîn a" wê kongira HDPê wê li anqara wê were li darxistin. Bi wê re wê dem bi dem wê, balafirên şer ên tirk wê rabin û wê herêmên cindirêsê, reco, bilbilê û gelek deverên ên afrînê wê bi navçeya van herêman re wê bombardiman bikin.

Di roja 12, sibatê 2018an de wê, li dordora navçeya cindirêsê wê şer giran bê. Wê balafirên şer ên artîşa tirk jî wê bombardimanê wê li herêmê bikin. Li gundê derbelûtê û

girê dewa wê şer wê bi hêrişên artişa tirk ên li herême re wê bibê. Bi wê re jî wê, di heman rojê de wê li dora nivê rojê wê balafirên şer ên tirk wê herêmen weke einhecerê ên piçûk û mazin ên mabata û mîskê yê herêma reco wê bombardiman bikê. Wê di heman demê de wê hêrişên artişa tirk ên hewayî wê li gundê keferê wê ji xwe re wê bikê armanc. Wê bo ku xalkên herême bide goçberkirin wê stasyona avê a herême wê ji xwe re bikê armanc ku ew xalkê herême bê av bihêlê. Di dewama wê de wê bi berdewamî wê l ipirranîya bajarên kurdistanê û welatên ewropa wê kurdistanî wê bigirsewî wê li ser pîyan bin û wê xwepêşandinan wê li darbixin bo şermazarkirina hêrişên li ser afrînê.

Bêgûman wê ev wê tenê hinek ji rewş û bûyên ku wê di van rojên hêrişa li ser afrînê de ku wê bibin bin. Wê dervî wan wê hê gelek rewşên hêrişî û hwd ên ku mirov wan dikarê û divê ku wan, di vê çerçoveyê de werênê li ser ziman wê hebin. Ev wê tenê hinek rewşên ku wê weke 'nûçeyên lezgin' ku wê werina ser ekranên tv'yên kurd ên weke 'stêrk tv' û hwd de ku wê, hebin me naqandin û li vir hanîna li ser ziman. Lê ku mirov bi awayekê dadikeve li qada şer û rewşên wê di şopênê wê bê gûman wê gelek rewşên ku mirov wan dikarê werênê li ser ziman wê hebin bin. Di dewama wê de wê jî mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, di van rewşên ku me hanîna li ser ziman de wê, rewşa bi tememî bi topbaran û bombabarên balafirên şer hin gûndên weke gûndê xalidîyê ku wê bi tememî wê werina rûxandin ew ji xwe me bahse wan jî nekirîya. Ev jî wê, weke rewşna ku mirov wan di cih de bişopênê û wan werênê li ser ziman bin.

Di vê rewşê û rengê de wê dema ku mirov li rewşê dihezirê wê gelek tiştên ku mirov wê werênê li ser ziman wê werina dîtin. Di rewşek şer de wê, hertimî wê rûxandin wê were dîtin. Wê şer wê rûxandinê wê bi xwe re wê werênê. Di vê çerçoveyê de jî wê, şerê li afrînê a bi hêrişên rejima tirk a li wê re wê, gelek herêm wê bi tememî wê werina tûxandin û bi tememî kavilkirin. Gelek jî wan deveran wê weke ku wê di çapameniya cihanê de wê, di rûpelên weke 'reuters' û hwd de wê, were li ser ziman jî ku wê gelek deverên dîrokî wê di bombardimana balafirên şer ên artişa de wê, werina tûnakirin.

Bi vê re ez, dixwezim aliyekê din jî wê, werênima li ser ziman. Ew jî wê ew bê ku wê rayadarên tirk wê, çawa wî şerê li dijî afrînê ku wan bi armanca şikandina vîna kurdan wê, di wê de wê kurdan li dijî kurdan bikarbênin wê, bikevina nava hewldanên wê de. Minaq wê li bakûrê kurdistanê wê cerdewanan wê pêşbixin. Wê ev wê weke kesna çekdar ên ji civake kurd bin ku wê, li hemberî civake kurd wê, biawayekê namerdanê wê werina bikarhanin. Ankû wê bèn dayin şerkirin bin. Wê, ev kesên kurd wê, bi zora dewletê û zihniyeta wê, bèn mecbûr kirin ku ew çekê li civake ku ew jî wê hatina bikişênin. Wusa mirov dikarê wê hasab bikê ku wê, weke kesek jî malbatekê bê û wê dewlet were ew, kesê din jî malbate te ku ew dij tîyê li wî çekê bikişênê û wî bikujê. Wê di vê çerçoveyê de wê, di rewşa civakekê de wê, dema ku wê zihniyetek wê wan bi hevdû wê bide kuştin wê, jî wê rewşê û zihniyetê namerdetir û bênamûs û bêahlaq û dijmirovîtir wê ti tişt wê nebê.

Di pêvajoya şerê li dijî afrînê de jî wê, dema ku wê, rayadarên tirk wê bîbinin ku ew bi çeteyên DAÎŞê ku ew di bin navê 'artişa azad a sûrî' de ku ew dişênina li rojava û li diijî kurdan ku ew li afrînê û hwd wê encamê bidest nexin wê, vê carê wê kurdan wê bi wê rewşê wê çawa berdina hevdû wê bikevina nava hewldanên wê de. Minaqe wê, ku wê, di dawîya hefteya pêşi a sibata 2018an de ku wê were li ser ziman ku rayadarên tirk li herêmen şirmaxê ên bakûrê kurdistanê jî cerdewanan dixwezî ku ew herina afrînê û şer bikin û wê berdêla her roja ku ew li wir in wê, 300 lîrayê tirk bistênin wê nîşanaka

wê bê. Ev rewş wê, weke rewşeka ku mirov wê, bi teybetî binxat bikê û wê li ser wê bisekinê **bê**. Rejima tirk wê çawa kurdan bi hevdû bidê şerkirin wê li hezarûyek rêyên bigerihê. Di şerê wê yê li hemberi kurdên bakûre Kurdistanê de wê çawa kurdan bi kurdan bide şerkirin wê rewşên weke cerdewaniyê wê pêş bixê. Di pêvajoya hêrîşên wê li afrînê de wê disa çawa kurdan bi kurdan bide kûştin wê li rêyên wê bigerihê. Dema ku wê ji çeteyên ên DAÎŞî ku ew di bin navê "artişa azad a sûri" de ku ew dişênê li rojava û li afrine ku ew dide şerkirin ku wê ji wan hêvi birri wê, êdî wê çawa cihe wê bi cerdewanan wê dagirê wê bikevê nava hewldanên wê de.

Minaq wê bi salan cerdewananên ku wan kirina dijî kurdan dana şerkirin wê, care wê çawa wê wan bibê li rojava û ankû li afrînê û wê wan wê bidê şerkirin wê, li rêyên wê bigerihê. Nûçeyên ku wê, di vê çerçoveyê de wê biketan malper û ankû rûpelên nûçeyan de wê, di wan de wê, were ser ziman ku wê, rayadarên wê sercerdewanan wê bikina dewrê de ku ew zorê li cerdewananên din ên di bin fermana wan de na ku ew wan bibina li wê qada şer û wan bidina şerkirin. Minaq ji herêmên bakûre Kurdistanê ên weke şirnexê û gelek herêmên din ku wan cerdewanan li wan pêşxistina wê, bixwezin ku ew cerdewananên van herêman wê bibina afrînê û wan li wir bidina şerkirin wê, xabatên wê bimeşênin. Minaq wê were li rojeve ku "rejima tirk jî cerdewananên ku ew, herê bikin û ew herina li wê herêmê wê, gotiya ku wê her roj sêsad lîrayê tirk wê bide wan. Yanî wê, berdêla ku wê kurdek wê kurdekê din bikujê wê sêsad lîrayê tirk bê. Ji wê zêdetirî jî wê, ev sêsad lîra wê, sêsad hezar carî wê, nişanaka namerdîya wê bê. Ber ku wê, bi wê kurdan bi kurdan bide kuştin. Wê, di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Her rêyê ji xwe re mubah dibînin ku ew kurdan bi kurdan bidina kuştin. Li gorî wan yên ku ew weke cerdewana û ankû weke ku ew dibênin «kurcî» ku ew jî werina kuştin û ankû ew yekî din li afrînê bikujin wê, herdû alî jî wê kurd bin. Yanî li gorî wê zihniyeta namerdena wê, ji kîjan aliyê wê were kuştin wê kurd bê û wê ji wê re wê re wê 'baş' bê. Ber ku wê, dema ku wê kîjan alî wê aliyê din wê bikujê jî wê bo wê, kurdek hatibê kuştin û ew bo wê, karek a. Wê bi vê rengê wê nêzikî wan bibin. Kurdek ew, herê afrînê û şerbikê' û her roja ku wê şerbikê wê bo wê sêsad lîrayê tirk hildê. Wê weke ku wê serokê meclisa federesyona rojava hediya Yusuf jî wê, werênê li ser ziman "wê, dema ku AAS(ÖSO) (*) li hemberî wan hezîmet jîyankir wê carê dixwezin kurdan bi kurdan bidina kuştin." Yanî wê, kurdek wê kurdekî din wê bo wê zihniyeta namerd wê bi sêsad lîrayê wê bikujê. Ber ku ev zihniyeta namerdenê wê dixwezê ji wî. Di berdêla 300 lîrayê tirk de wê kurdek were şandin li afrînê ku ew kurdekî din ê li wir dijî bikujê. Politikaya kurdan bi kurdan dana kûştinê wê, bi vê rengê wê di pêvajoya hêrîşên li ser afrînê de jî wê, were pêşxistin. Wê, di vê pêvajoya hêrîşên li ser afrînê de wê, disa wê çawa wê kurdan wê bi kurdan bidina kuştin wê, siyeseta wê ya namerdena wê were kirin. Li vir di aslê xwe de wê, dema ku mirov hinekî li ser mijarê di ponijê mirov, dikarê wê bibêjê ku wê, ji yê ku ew weke cerdewan dihê xapandin û ew dihê şandin zêdetirî wê, ew zihniyeta ku ew wê pêşdixê wê, ew di wijdanê mirovatîyê de wê, mahkûm bibê. Ew zihniyeteka dijmirovî û bêahlaq a. Ew wê zihniyeteka ku wê, çi nesibê xwe ji

 (*) Hin komikên hatina bi çekkirin ku ew li dijî rejima sûrî werina bikarhanîn. Lê piştî ku ew kênehatin û neikarin werina bikarhanîn, ketina bin kontrola tirkîya de û tirkîya li dijî herêmên kurdan bikarhanîn. Herêmên rojava ên weke cerablus, afrîn, babê û hws wê bi wan wê dagirbikê û wan li dijî kurdan wê bide şerkirin

mirovatiyê wê negirtibê bê. Di serî de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Ji xwe ku wê zihniyetê ku wê, piçekî jî wê, nesibê xwe ji mirovatiyê girtiba wê, ne kurdekê bi destê kurdekê bide kuştin wê, ew bixwe jî wê, ew wê rast nebînê. Di hemû felsefeyên mirovatiyê de wê, zihniyetên bi vî rengî êmn bêahlaq û dijmirovî wê werina mahkûm kirin. Ji xwe wê, dema ku mirov wê dîroka şerê wê (yê rejima tirk) yê li bakûrê kurdistanê ku mirov li wê binerê mirov wê, bibînê ku wê, ev wê weke rêbazekê şer ê namerdenê ku wê di herdemê de ku ew wê hatibê bikarhanîn bê.

Di vê rengê û awayê de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, şerê rejimên herêmê wê, di vê rengê û awayê de wê, pirr lewîfî û qirêj bê. Wê, bi zihniyetî wê, di vê rengê û awayê û çerçoveyê de wê, her rê û rêbazê wê bo ku ew xwe serbixê wê mubah bibînê. Bi gotineka din wê, ev rêbazekê maqyawelîst bê. Ev rêbazê maqyawelîst wê, rejimên ku ew li dijî civake kurd şerê jenosîdê dimeşênin ên weke rejima tirk, ya îranê, sûrî û îraqê wê, serî li rê û rêbazên bi vê rengê wê bixin. Wê, bi wê rengê wê, kurdan bi kurdan wê bidina kuştin. Wê, di ti demên dîrokê de wê kujariyeka bi vê rengê a bêahlaq û namerdenê wê newê dîtin. Wê weke bira bi bira bide kuştin. Wê, kîjan zihniyeta mirovane dikarê vê rast bibînê kî? Ti zihniyetên mirovanê wê rast, meşrû, ahlaqî, dûrûst û bi mirovatî nebînin.

Di pêvajoya şerê rejimên herêmê ên li hemberî kurdan wê, pêvajoyên li rojava, şengalê, kobanê û di asta dawî de a li afrînê wê xelesa wê ya dawî bê. Wê, di vê rengê û awayê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Pêvajoya hêrişên li ser afrînê wê, bêgûman wê pêvajoyek wê, di encama wê zihniyeta namerdenê de wê were pêşxistin bê. Kujariya ku wê, bidestê rejimê wê were pêşxistin wê, pirr zêde bê. Li vir ez di dewama wê de wê jî wê, li ser wê rewşa hewldana ji bakûrê kurdistanê ji cerdewanên ku rejima tirk ew pêşxistina ku ew dixwezê wan bişênê li rojava û li dijî afrînî û herêmên din ên rojava bide şerkirin jî wê, dema ku wê di encama wê de wê çend kes ku ew ji kîjan aliyê werina qatilkirin jî wê, berpirsîyarîya wê, rejima tirk û zihniyeta wê bê. Di serî de wê, divê ku mirov wê bin xabikê û wê werênê li ser ziman. Ew kesên ku ew werina şandin ku ew çend kesan bikujin jî wê, weke ku wê zihniyetê ew kuştina û ankû qatilkirina bê. Wê ew kuştin û komkujiyên wê zihniyetê bê. Di aslê xwe de wê, hemû pêvajoyên komkujiyên li bakûrê kurdistanê û beşên din ên kurdistanê wê, weke pêvajoyên komkujiyê ên wê zihniyetê bin. Di serî de wê, mirov wê bin xat bikê û wê werênê li ser ziman.

Di pêvajoya hêrişên li afrînê de jî wê, bikin ew her rê û rêbazê bi vê rengê wê bikina dewrê de. Wê, dema ku wan nekarî ku ew derbeyê li kurdan bixin wê, çawa wê, ew wê derbeyê wê bi destê kurdna wê li kurdan bixin wê, bikevina nava wê de. Di aslê xwe de wê, divê ku mirov wê, werênê li ser ziman ku wê rewşa şerê li giştîya kurdistanê ku mirov wê, bi başûrê kurdistanê ve wê hilde li dest, ku mirov wê bi rojhilatê kurdistanê ve wê, hilde li dest, ku mirov wê bi bakûrê kurdistanê re wê hilde li dest û ku mirov wê bi rojavayê kurdistanê re wê hilde li dest wê, bi vê rengê wê, pêvajoyên kurdan bi kurdan dana qatilkirinê wê bi wê re wê were dîtin. Wê, ev rewş wê, nîşanaka wê zihniyeta namerdenê bê. Wê weke rastîya wê ya qirêj a zihniyetî ku ew bi kurdan re şer dikê bê.

Em dema ku van pêvajoyên şerê li kurdistanê hildina li dest wê, rastîya rejimên herêmê jî wê baştir wê were dîtin. Wê were dîtin ku ew şerê xwe çawa û bi çi rengê û qirêjîyê wê didina domandin. Di vê çerçoveyê de wê, ma wê di dîrokê de wê ji wê namerdtir çi hebê ku wê zihniyetek wê ji civakekê wê mirovên wê bi hevdu bide kuştin.

Ev wê, rewşeka ku mirov wê bi teybetî dikarê di temen û çerçoveya jenosîdkirina civake kurd de wê, bi teybetî wê hilde li dest bê. Wê di vê çerçoveyê de wê, bi teybetî wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Di vê çerçoveyê de wê, car bi car wê were gotin ku «rejimên herêmê, xalkan bi hevdû didina kuştin.» Di aslê xwe de wê, ji wê zêdetirî wê, weke di rewşa civake kurd de wê, were dîtî ku wê, di nava heman civakê de wê mirovên wê civakê ku ew ji hevdû na wê bi hevdû wê ev zihniyet wê wan bide kuştin. Rewşa pêşxistina cerdewaniyê û bi çekkirin û dana şerkirinê wê, tenê rastiyeka wê bê. Ev wê weke rêbazekê jenosîdkirina civakekê jî bê ku wê rejimek wê bikarbênê bê. Di vê rengê û awayê de wê, bi teybetî wê mirov dikarê wê, binxat bikê û wê werênê li ser ziman. Ev rêbazê jenosîdkirinê ê endamên heman civakê bi hevdû dana kuştinê wê, di çerçoveya komkujiyên fizîkî ên li ser serê wê civakê ku ew rejim dikê û ankû dide kirin de bê. Wê, di vê rengê û awayê de wê, ew kuştin û komkujî wê weke kuştin û komkujiyên wê rejimê bin. Ew kuştin û komkujî ew, divê ku ew bi navê wê rejimê ew werina li ser ziman. Ji xwe kesên bi zane û bi hêsta mirovatîyê bi hiş in wê, rejim nikaribê wan bi wê rengê bi xapênê bide şerkirin. Lê yên ku ew nezan in wan kifş dikê û dixapênê û bi wê rengê bi çek dikê û bi wan komkujîyan dide kirin. Yanî bi gotineka din wê aliyên wê civakê ên bi mirovên wê re weke nezaniyê ku ew kifşbikê jî wê, îstîsmar bikê û wê bi wê rengê wê bikarbênê. Ew weke komkujî û kuştin û qatilkirinên wê rejimê ên bi armanca jenosîdkirina wê civakê bin ku em, wan werina hanîn li ser ziman. Wê, di vê rengê û awayê de wê, hingî wê, ew bi awayekê rast wê, were li ser ziman.

Divê ku mirov wê jî wê, werênê li ser ziman ku ev hewldana rejima tirk a bi armanca jenosîdkirina civakê ku wê dixwezê çend kurdên ku wê kirina cerdewan ku ew dixwezê wan bişênê li rojava û li hemberî kurdên wê herêmê bide şerkirin wê, weke rêbazeka jenosîdkirinê civakê a pirr kevn bê ku wê rejim wê bikarbênê bê. Ev rêbaz wê, weke rêbazeka jenosîdê bê. Di rewşa hemû jenosîdên ku ew di demên bûhûrî de hatina kirin wê, bi vê rengê wê, ev rêbaz wê, were dîtî ku wê, bi şêwayên ji hev cûda wê werina bikarhanîn. Yan jî wê, reng û awayên wan ên cûda wê werina pêşxistin û bèn bikarhanîn. Wê, bi wê re wê, bixwezî ku ew di çerçoveya jenosîdkirina wê civakê de encama ku ew dixwezî wê bidest bixin. Heta ku wê ji nava civakekê wê kesên li hemberî wê ku wê werina dayîn şerkirin ku ew newina pêşxistin wê ti kesek wê nikaribê wê civakê. Wê ti pêvajoyên jenosîdê wê li ser serê wê neçîna li sêrî. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Her rejimên weke rejima tirk û ankû rejima îranê, îraqê sûrî ew bo ku ew pêvajoyên jenosîdkirinê ku ew bi şêwayên weke yên bişavtinê bê û ankû bi şêwayên komkujiyên bi fizîkî bê wê, bo birina li sêrî û ankû tememkirina wan wê di wan de wê li rex xwe wê kesna ji wê civakê jî wê bikarbênin. Mînaq wê, di pêvajoya şerê li dijî afrînê de wê, rejima tirk wê giranî bide wê ku wê, di wê pêvajoyê de wê, çend kurdên ku ew weke sîxûrên wê ên weke orhan mîroglu ku ew li ser navê dewletê destê wan di xwûna kurdan de sor bûya wê, werina derxistin berçapameniyê û wê, li hemberî wê civake ku ew dibêjin ew bixwe ji wê na wê bidina axiftandin. Ev wê, weke rêbazekê din ên politikayên jenosîdkirina civakê bin. Vê rewşê jî weke rewşa pêşxistin û bikarhanîna cerdewaniyê mirov dikarê weke rêbazekê şerê jenosîdê ê ku ew li ser serê xalk û civakan dihê maşandin wê, werênê li ser ziman bê. Ew kesên ku ew dibina amûrê van politikayên jenosîdê ew bi tememî û sadîsad ji zanîna wê civakê, çand û mejî û mejûya wê bê hiş in. Wê bi hişê wê rejimê

wê mazin bibin. Bi zimanê wê xwe bënina li ser ziman. Weke xwe bedil bikin bi zihniyefî.

Hêrîşên li ser serê civake kurd wê, pîrr alî bin. Wê, di pêvajoya hêrîşên rejimên herêmê ên li rojhilatê kurdistanê wê weke ku wê rejima îranê bikê, wê weke ku wê li başûrê kurdistanê wê, rejima baxdadê bikê, wê weke ku wê li bakûrê kurdistanê wê rejima tirk wê bikê û wê weke ku wê li rojavayê kurdistanê wê rejima baasê a esad wê bikê wê pîrr alî bin. Lê wê weke ku wê di pêvajoya şerê li sûrî de wê, were dîtî ku wê, ev rejimên ku wê, civake kurd û kurdistan wê, di nava wan de wê were qatkirin wê, dema ku wê rejimek ji wan wê di beşeka kurdistanê de wê şer li dijî hebûna civake kurd wê bimeşênê wê rejimên din jî wê alikariya xwe ji wê re ragihênin. Ev wê, bi payman û paxtên weke ya 'paxta sadababê' ku wê bi hênceta 'parastina sînoran' ku wê werina pêşxistin re wê, temenê wê were çêkirin. Piştê jî wê, weke ku wê, dema ku wê li rojavayê kurdistanê wê rejima baasê wê şerê xwe bikê wê rejimên din jî wê alikariya xwe wê ji wê re wê ragihênin. Di dewama wê de wê, di demên bûhûrî de pêşxistina DAÎŞê û ajotina bi ser kurdan de û piştê wê rejimên weke rejima îranê wê komên çete ên weke yên 'çeteyên haşdî-sabî' wê pêşbixin û wê li başûrê kurdistanê wê li ser serê civake kurd wê bidina hêrîşkirin wê, bii heman rengê û mantigê bê. Piştê jî em pêvajoyên şerê li rojava û ankû li rojavayê kurdistanê ku em ji sale 2012'an û heta 2018an lêkolîn bikê wê bê dîtî ku wê, rejima tirk wê weke rejimeka ku wê, aktîv bê kku ew şerê jenosîdkirina civake kurd wê ji bakûrê kurdistanê ku ew li wê dimeşênê wê barf wê herêmê jî bikê. Hêrîşên wê yên bi dagirkirinê ên li ser azaz, crablûs, îdlîbê û piştê li ser afrînê mirov dikarê di vê çerçoveyê de di dewama hevdu de werênê li ser ziman.

Weke aliyekê din jî mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa herêmên kurdistanê û şerê jenosîdkirina civake kurd ku ev rejim li wê dimeşênin wê, weke aliyekê din ê ku mirov wê, dikarê werênê li ser ziman bê. Pêvajoya hêrîşên li afrînê wê di dewama hêrîşên li ser kobanê ên bi DAÎŞê ku ew dihên pêşxistin de bin. Wekî din wê, di vê çerçoveyê de wê, ev hêrîşên li ser afrînê wê, di awayekê de wê, di bin dîtî û bêdengîya hemû cihanê de wê, were pêşxistin bê.

Em li vir wê werênina li ser ziman ku wê xosletê şerê li dijî afrînê û ankû hêrîşên li dijî afrînê wê, weke ya li dijî kobanê wê, di çerçoveyeka giştî a li dijî civake kurd de wê, werê pêşxistin bê. Em nikarin wê, pêvajoya hêrîşên li ser kobanê jî û yên li ser afrînê jî pêvajoya şerê giştî ê li dijî hebûna civake kurd ê bi marnaca tûna kirina wê, ji wê cûda werênina li ser ziman. Wê, di dewama wê de wê, weke pêvajoyeka şerê giştî ê li dijî civake kurd bê. Di vê rengê û awayê de wê pêvajoya hêrîşên li dijî afrînê ku wê, rejima tirk û artîşa wê, ji bejehiyê û ji hewayê wê bihevdu re wê, di ahengekê de wê pêşbixê wê, di wê çerçoveya giştî a şerê wê yê li dijî kurdan de wê, werê dîtî bê. Li vir di aslê xwe de wê, li vir wê dema ku mirov wê, şîrove bikê wê, gelek dîmenên din ên sîyesî wê, tevî wê rewşê wê werina kirin. Mînaq wê, weke bi nakokîya di nava rûsya û amarîka de ku wê, weke rewşa leyistina bi sîyesî ku wê, rûsya wê hêzên xwe ji herêmê vekîşênê û wê destûrê bidê rejima tirk ku ew hêrîşî rojava bikê jî wê, tenê wê weke dîmenekê din ê şerê hegomonîkî ê li herêmê ku ew dihê pêşxistin û bi wê rewşê ve girêdayî ku ew hatîya girêdan û pêşxistin bê. Lê wê ev dîmen wê, dîmenê şerê jenosîdkirinê ê ku rejima tirk li dijî civake kurd dimeşênê wê nikaribê ser wê bide nûxûmandin.

Li vir wê ji aliyekê din ve jî wê, pêvajoya şerê li afrînê wê, mirov dikarê di encama çerçoveyek giştî de wê, hilde li dest. Di aslê xwe de mirov nikarê ji pêvajoya rewşa ku wê piştî referandûmê li başûrê kurdistanê wê were pêşxistin ji wê cûda werênê li ser ziman. Wê bi wê re wê, di ahengekê de wê rast wê were fahmkirin. Rewşa li başûrê kurdistanê wê, bi armanca ji aliyê rewşên siyêsî û tîkiliyên dîplomatîkî ve wê, çawa wê başûrê kurdistanê wê dest û lingên wê girêbidin ku ew karibin piştî wê, hem li başûr û hem jî li deverên din ên weke rojava û ankû di dawîya dawî de li afrînê ku ew karibin wan pêvajoyên şer pêşbixin bê. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê, weke aliyekê giring ku mirov ji wê nikaribê gûmanê bikê wê werênê li ser ziman bê.

Ji aliyekê din ve jî wê, rewşa başûrê kurdistanê wê, di aslê xwe de wê, piştî referandûmê û di dema referandûmê de jî wê, bi awayekê baş û rêkûpêk wê li herêmê wê bi tememî û baş wê newê fahmkirin. Ji aliyê kurdên başûrê kurdistanê û biteybetî rêxistin û partiyên wê ve jî wê, baş newê fahmkirin. Heta ku ez di dewama wê de wê, dikarim bêjim ku wê ji aliyê rêxistin û partiyên kurd ên beşên ên kurdistanê ve jî wê, baş newê fahmkirin û wê rewşên wê yên siyêsî ku ew di encama wan de ew hatîya pêşxistin wê newê dîtin û fahmkirin.

Lê ku mirov rewşên piştî wê, ên weke bi rewşa hêrîşên li afrînê de wê, li wê bihizirê wê, ew wê hingî wê, baştirin wê were fahmkirin. Di pêvajoya ku wê, ew rewşên xirab bi hêrîşkirina li hêzên kurd li wan herêmên weke 'herêmên statûya wan nediyar' ku wê, bi çeteyên haşdî-sabî û artîşa îraqê û alîkariya pasdarên îranê wê werê kirin wê ew wê weke çerçoveyekê wê were dîtin. Wê, dema ku wê, ev rewş wê, werina pêşxistin wê, hingî wê di bin çavdêriya rûsya de wê, rejîma tirk jî wê bi kamyonan wê çekan bişênê li herêmên cerablûs û azazê ku wê weke amadekariyaka ji şerê ku ew î ro li dijî afrînê dihê kirin re bê. Wekî din wê, di dewama wê de destûrdayina hêzên tirk li îdlîbê di bin navê parastina aramiya nava hêzên herêmê de jî wê, di vê çerçoveyê de bê. Gotinên weke «bi armanca parastina aramiya herêmê û prosesse aşitiyê li wê herêmê jî wê, weke gotineka sernûxûmandinê wê li holê wê jî wê dagirkirina artîşa tirk a li wê herêmê bi armanca çêkirina temenê şerê wê yê li dijî afrînê re bê. Di vê rengê û awayê de wê, bi teybetî mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku pêvajoyên dagirkirina wan herêmên rojava ên weke cerablûs, azad û îdlîbê wê mirov çendî nikaribê ji çerçoveya amadekariya şerê li dijî rojava û afrînê dîr werênê li ser ziman wê, mirov nikaribê rewşa başûrê kurdistanê a ku ew piştî referandûmê hat pêşxistin jî em nikarin wê ji çerçoveya wê şerê rejimên herêmê ê li dijî civake kurd û ankû rojava dîr wê hilde li dest û fahmbikê. Divê ku em, van rewşan hemûyan bi hevdû ve girêdayî wan hilde li dest û fahmbikê. Tîkiliya wan rewşan bi hevdû re dênê û bi wê rengê wan fahmbikê. Wê hingî wê rast wê ev rewş wê werina fahmkirin. Rewşa rojava û pêvajoyên hêrîşên li wê, di encama pêvajoyek şer ku wê di vê çerçoveyê de wê, bi çêkirina temenê wê re wê, were pêşxistin. Piştî ku wê, pêvajoya rojava û hêrîşên li wê, bî dayin destpêkirin wê, rejimên herêmê wê, rêveberiya başûrê kurdistanê ê bi gotinên weke ew pêşkeve tîyê windabikê wê, gotinên tehdîdkirinê wê jî wê re wê bikarbênin. Wê, jî wê re wê, werênina li ser ziman ku wê, rêya xwe jiyankirinê û di aramiyê de û bi tîkiliyên baş ên siyêsî re dana domanê re wê, bi li dijî rojava sekiinîna wê û di şerê tûnakirina wê de bûna alîkarî de wê, derbas bibê. Kurdên başûr jî wê, di vê rewşê de wê, bî xistin li dilwaswasbûnekê de. Lê wan di mejiyê xwe de ew fahm nekirin ku ew jî kurd in û wê ti carî wê, ber wê sedemê wê destûra jîyanê wê jî wan re wê nedina nîşandî. Di vê

çerçoveyê de wê, sedema kurdbûnê wê hem sedema hêrîşkirina li wê biafirênê û hem jî wê sedema şerkirina bi wê re wê biafirênê. Di vê rengê û awayê de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Bi teybetî ku mirov pêvajoyên şer ên li herêmên kurdistanê ku ew li rojava bê û ankû li başûr bê û an jî kû ew li bakûrê kurdistanê bê mirov, nikaribê jî hevdû cûda werênê li ser ziman. Wê bi hevdû ve wê, girêdayî bin. Weke ku wê çawa wê, têkiliya hêrîşên li afrînê wê bi pêvajoya hêrîşên li şengalê û kobanê ve wê, di çerçoveya hebûna kurd û rewşa wê ya civakî de wê hebê bê. Wê, ev wê, di vê rengê û awayê de wê, bi hevdû ve wê girêdayî bin. Wê, xwediyê reng û awayekê bi têkili bin. Di vê rengê û awayê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Pêvajoya hêrîşên li afrînê wê dema ku mirov wê hilde li dest wê demê mirov divê ku wê, di çerçoveyekê de wê, bi giştî re wê hilde li dest. Di vê çerçoveyê de wê, werênê li ser ziman.

Î ro wê, di rewşa hêrîşên li dijî afrînê de wê, welatên ewropî û amarika û rûsya jî wê, bi awayekê zimmî wê li hemberî wê bêdeng bin. Wê temenê wê bêdengîya wan wê, bi wê rewşa statûqûya li herêmê û ku wan hertimî şerê dana herêkirina wê bi kurdan re wê, bi sîyesî bidan wê, di wê çerçoveyê de wê bêdeng bin. Di wê çerçoveyê de wê, dema ku wê referandûma başûrê kurdistanê wê bibê wê, li dijî wê helwesta xwe wê bidina diyarkirin. Ew li dijî dana nîşandinê a helwestê wê temenê bi dijwarî ku wê rejima baxdadê jî, ya îranê jî û rejima tirk jî ku ew bi tundî hêrîşî kurdan bikin. Di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Di vê çerçoveyê de ku wê, weke welatekê ku wê politikayên giştîya yekîtiya ewropa wê bide kifşkirin wê almanya jî wê, di wê şerê li dijî kurdan de wê, hertimî wê xwediyê rol û weyneka nagatif bê. Wê bi aliyê kirina jenosîda kurdan û birina sêrî de wê, bi têgihîştineka neo-nazîyî wê xwedî helwest bê. Di roja 19an a hêrîşên li dijî afrînê de ku wê, taqabûlî roja 7ê sibatê bikê wê, dema ku wê di parlamane almanyan de wê parlamaneka wê ya çap a bi navê junke ku wê, pêşnûmaya pîrsê wê bide wezereta derve di derbarê afrînê û hêrîşa rejima tirk a li wê de wê, bi gotinên weke «meşrû dîtîne» wê, bahse wê hêrîşa li afrînê bikê. Wê di pêvajoya hêrîşên li dijî afrînê ên artîşa tirk de wê, weke ku wê çawa d salên 1990î de wê, tank û çekên almanan ku tirkan jî wan kirîna û standina wê li hemberî civake kurd wê bikarbênin wê, di pêvajoya hêrîşên li dijî afrînê de jî wê, weke ku wê, di gelek cihên çapameniyê de wê were li ser ziman û nîqaşkirin jî wê, tank û çekên almanan wê artîşa tirk wê di hêrîşên xwe yên li dijî afrînê de wê, bikarbênê. Di aslên 1990î de wê, weke ku wê li nisêbînê, cizira bota, amede, hezêxê, silopî û gelek deverên din wê, artîşa tirk wê bi tankên almanan wê hêrîşî girseyên sivil ên civake kurd bikê. Wê bi bûyekê re wê zêdetirî wê, di wê de wê bikarhanîna tankên almana li dijî kurdan wê were li rojevê. Wê demê wê, leşkerên tirk wê çend kurdan wê qatil bikin û wê ta(bend) wê bi ling û destê ve wan wê girêdin û wê li pişt tankan wê girêbidin û wê bi ardê ve wê bixîşiqênin. Ev rewş û piştê hinek rewşên din ên ku wê di wê demê de wê rû bidin wê di nava civake kurd de wê bina sedema înfalê. Wê, piştê wê, tenê bo şermazarkirina wê rewşê jî bê wê, bi milyonan wê kurdistanî wê dakevîna li qadan û wê sermazar bikin. Wê piştê wê ev xwepêşandin wê bidomin. Wê, ev dem jî wê jî aliyê kurdan ve wê piştê wê, weke **”dema serhildanan”** wê were pêşxistin û binavkirin. Rewşa **bikarhanîna tank û çekên almanan li dijî civake kurd** wê jî wê û heta vê demê wê bênavber wê jî aliyê rejima tirk ve wê bê kirin û domandin. Di hefteya

pêşî de wê, ne tenê di çapameniya kurd de wê, weke ku wê were ragihandin wê di çapameniya alman de jî wê, bahse bikarhanîna tankên alman li dijî kurdan di hêrişên li dijî afrînê de wê, were kirin. Di vê rengê û awayê de wê, ev wê weke aliyekê giring wê, xwe bide dîyarkirin. Her wusa di vê rengê û awayê de wê mijare bikarhanîna tankên alman li dijî kurdan wê, di vê demê de wê dîsa wê bi vê rengê wê were li ser ziman. Lê wê ne mijareka ku wê care pêşî wê were li ser ziman bê û ne jî wê, care pêşî bê ku wê rejima tirk wê tankên alman wê li dijî kurdan wê bikarbênê bê.

Her wusa wê ne tenê almanyayê wê çekan bifiroşê li tirkiya. Wê rûsya û amarika û hinek welatên din ên ewropa ên din jî wê hebin. Lê navê almanyayê bi zêdeyî derketina li pêş wê ji aliyekê din ve jî wê sedema wê hebê. Ew sedem jî wê ew bê ku wê bê navber wê di wê pêvajoya 40 saliya şerê rejima tirk ê li dijî civake kurd de wê, hertimî wê almanya bê navber wê çekan bi firosê li tirkiya û ankû wê car bi car almanya û ankû îsraîl û ankû jî welatek din wê modernîzasyona çekên rejima tirk wê bikin. Ev jî wê, bê sedema ku wê, hertimî wê zêdetirî wê kurdistanî wê werina qatil kirin bin. Di vê çerçoveyê de wê, dîroka welatên ewropa û bi wê re ya rûsya û amarika jî a, firotina çekan li tirkiya ku mirov wê hilde li dest wê, gelek rastî wê, di vê çerçoveyê de wê, derkevina li holê. Almanya ji firotina çekan zêdetirî jî wê, di pêşasaziya çekirina çekan de wê, qatên bo çekirina çekan jî wê ji almanya wê bîn firotin li tirkiya. Ev jî wê, were wê wateyê ku wê, ji gelek aliyên ve wê, tirkiya wê were biçekkirin û wê ew jî wan çekan wê hertimî wê li dijî kurdan û civake kurd û girseyên sivil wê bikarbênê.

Mijare firotina çekan li tirkiya û ankû welatên ku ew şer bi kurdan re dikin wê, di her demê de wê, were li rojevê. Di dema komkujiya helebçê de jî wê, bi navê almanya re wê, navê Hollanda û hinek welatên din jî wê, were li rojevê ku wan payman bi rejima saddam re çekiriya û madeya ku wê ji wê wê gasa kîmyewî ku wê ew li dijî kurdan bikarbênê wê di encama wê levkirin û peymanê de wê bidina li rejima saddam. Piştî komkujiya helebçê wê hinek lêkolîn bibin û wê ev rastî wê werina derxistin li holê. Lê dema ku wan welatan hikimetên wan ên demê fahmkirin ku rewş cidîya û ket rojevê wê, çawa wê ser wê bigirin û ankû wê li ser şirketan re wê weke firotinna ferdî ên wan şirketan wê bidina nîşandin wê bikevina pay wê de. Di vê rewşê û awayê de wê ji aliyekê din ve jî wê, ser vê rewşê wê were girtin û wê piştî wê, ji rojevê wê were derxistin. Wê newê hiştin ku wê ti kesek wê hilde li rojê xwe. Di vê rengê û awayê de mijare firotina çekan li tirkiya em di serî de wê, di vê bi çerçoveyek giştî a rojhatê û welatên li wê ên bi pirsgerêka kurd re wê, bi giştî wê hildina li dest. Ev mijar wê, weke mijareka ku ew were lêkolîn wê bi wê re wê, gelek aliyên şerê rejimên herêmê ên weke rejima tirk ê bi civake kurd re wê derxê li holê. Ber vê yekê ti kesek naxwezê ku ew rastî were li rojevê û were dîtin. Û naxwezî ku ti kesek **zanibê**.

Li vir mijar ew ku wê dema ku wê rejimên herêmê ên weke rejima tirk ku ew şerên jenosîdkirina civake kurd dimeşênê de bi awayekî servekirî û ankû sergirtî ew alikariyê bi teknîkî, tîpomatîkî û hwd bi hemû aliyên ve ji kê distênê wê mirov dikarê wê hilde li dest. Di vê rengê û awayê de wê gelek caran wê di qada navnetewî de jî wê, were li ser ziman ku ew rejimên ku ew pirsgerêkên wan ên bi vî rengî hena ew çek newina firotin li wan. Lê di aslê xwe de ev wê, zêdeyî wê, ti kesek wê gûharîyê li wê nekê. Bi teybeftî şirketên ku wê çekan çê dikin ên wan welatên ku me navê wan hildan wê ti carî wê li wê ne hisênin û gûhar nekin. Ew wê, tenê li qizîncirina xwe ya pereyan binerin. Yanî wê, qizîncirina wan ya pereyan wê ji jîyane mirovan ê bo wan wê giringtir bê. Di

serdemeka kapîtal de ku wê, bê gotin "her tişt pereya" wê, di vê rengê û awayê de wê, pere wê ji jîyane mirov wê giringtir wê reng û rewşekê wê bistênê.

Wekî din jî wê, dema ku wê rewşên wan wê derkevina li holê wê ser wan binûxûmênin. Yan jî wê ser wan re wê, manipûlekirinê wê pêşbixin. Di dewama wê de wê, weke aliyekê din jî wê ew wê, were dîtin ku wê, çawa wê, ew wê, were ser ziman. Di vê çerçoveyê de wê, di roja me de wê, bi zêdeyî wê di rewşên weha de wê serî li propagandayan wê were xistin. Wê, xwe çawa wê 'baş' bidina nîşandin û ankû wê rewşên ku ew bi xirabî pêşdixin wê, çawa wê bi renegekê din wê bi 'başî' wê bi firoşina li mirovan wê di nava kirin û hewldana wê de bin.

Minaq wê, di roja me de wê, bahse şerê rejima tirk ê jenosîdkirina civake kurd wê were kirin. Lê wê rejima tirk wê endamê NATO bê. Wê ji welatên NATO wê çekan wê bistênê. Wê dema ku ew komkujiyan dikê wê, komkujiyên wê newina li rojevê. Wê ti kesek wê lêpîrsînekê wê bi ti awayê wê li ser komkujiyên wê nede destpêkirin. Wê ti kesek wê ji wê re nebêjê ku wan komkujiyan neke. Bi vê rengê wê, di bin wê bîdengîyê û leyistina rayagiştî a navnetewî 'sê-meymonan' de wê, ew komkujiyên xwe wê bide kirin û domandin. Heta ku wê, dem wê were komkujiya demên hêrişa afrînê de. Wê di vê demê de wê dema ku wê bahse afrînê wê were kirin wê, dîsa wê ji awayekê esasî ve wê, hêriş û komkujiyên artîşa tirk wê newina lêpîrsîn. Wê minaq wê netewên yekbûyî wê, bahs 'jîyane sivîlan' bikê û wê tirs û gûmana xwe ji wê nûqteyê wê werênê li ser ziman. Wê rayadarên welatên din jî wê, ji wê derbas nebin. Wê rayadarên alman wê, hêrişa li dijî afrînê wê 'meşrû bibînin' û wê werênina li ser ziman. Di vê çerçoveyê de wê, di destpêka salên 1990î piştre de ku wê tekoşina maf û azadîya kurd wê bigihijê li girsyan wê ji aliyê welatên ewropî û amarika û hwd ve wê, bê xistin li listeya 'terorê' dê. Ev wê, di aslê xwe de wê, weke piştgirîyeka mazin a dibin navê gotina 'terorê' de êdî wê, piştre wê bê ji şerê rejima tirk ê bi armmanca jenosîdkirina civake kurd re jî. Piştre jî wê, dema ku wê hêncetên xwe wê werênina li ser ziman wê li ser wê gotina 'terorê' re wê, werênina li ser ziman. Di vê çerçoveyê de wê, di aslê xwe de wê, ew xistina rêxistinên kurd li listeya terorê de wê, li ser gelek sûcên weke bi firotina çekan li tirkiya û komkujiyên ku wê bi wan çekan wê werina kirin wê bigirê. Wê, hewl bê dayîn ku bi wê ser wan sûcan were nûxûmandin. Bi gotineka din wê, bi wê re wê hem firotina çekan li tirkiya wê bi wê re wê bidomênin û hem jî wê, çend komkuji wê bi wan çekan wê werina kirin wê, li ser wê gotina 'terorê' re wê, bi gotina 'şerê li dijî terorê' re wê, werênina li ser ziman.

Di vê çerçoveyê de wê dîroka wê gotina terorê a ku ew bo rêxistinên kurd dihê bikarhanîn ku ew were lêkolîn kirin wê, gelek rewş û awa û tîkiliyên bi vî rengê ên qirêj wê bi wê re wê werina kifşkirin. Bi wê re wê, di aslê xwe de wê gelek sûcên ku ew hatina kirin wê çawa wê bê ku wê werina lêpîrsîn wê ser wan werê nûxûmandin wê kêrî wê werê. Di vê çerçoveyê de wê, dema ku wê di qada navnetewî de wê, bahse şerê rejima tirk ê li hemberî civake kurd û hebûna civake kurd wê were kirin wê, bi gotina 'terorê' re wê, bi awayekî hatî kriminalizekirin wê were hanîn li ser ziman. Ev gotina 'terorê' wê ber çî wê giring bê ku mirov wê lêbikolê? Ber ku wê weke perdeyeka sernûxûmandinê ji hemû şerê û komkujiyên ku wê bîna li serê civaka kurd re wê were bikarhanîn. Minaq wê, dema ku wê, rejima tirk wê hêrişî afrînê wê bikê wê, piştre wê bêjê ku "emê terorîstan ji herême paqî bikin." "Em li dijî rêxistinên terorê şer dikin." Wê, bi vê rengê wê gotinan wê biafirênin û wê, werênina li ser ziman. Di vê çerçoveyê

de wê, bi wê gotinê wê hem bikin ku ew rayagiştî bidina bawerkirin û hem jî wê xwe ji wan komkujiyên ku ew dikin bê ku ew werin û kevina berlêpîrsînekê de ku ew xwe xilas bikin. Wê bi wê rengê û bi wê armancê wê bikarbênin. Rejima tirk wê di destpêka şerê xwe yê bi kurdan re de wê, gotina 'aşqîya' wê bikarbênê. Piştî ku wê, gotina terorê' wê were îcatkirin û wê were li ser ziman û wê bê mode ku wê her rejim wê, muxalefeta xwe û ankû komên civakê ku ew li dijî wan şer dikê ku ew bi gotina terorê tohmetbar dikê û dihênê li ser ziman wê, êdî wê, rejima tirk û rayadarên wê jî wê dev ji gotina 'aşqîya' berdî û wê gotina 'terorê' wê, bidest bikarhanîne bikin.

Gotina terorê wê weke maske û sernûxûmandineka bi qamuflajî a ji kirinên rejimên demê ên li dijî civakê û komên civakê re jî bê. Wê, di vê çerçoveyê de wê bê navê regekê bîrdozîyeka tafisandinê a li ser serê civakê di destê rayadarên rejimên demê de. Di vê rengê û awayê de wê, gotina terorê wê bo çî wê were bikarhanîn wê, di aslê xwe de wê mirov dikarê bi awayekê cidî li ser wê bisekinê. Wê sînore wê gotinê û kiryarên ku wê weke kiryarên terorê wê werina li ser ziman wê ne di rewşa nava sînore rejimê de û ne jî di nava sînore navnetewî de wê newê kifşkirin. Wê ber vê yekê wê, herkesek wê li gorî xwe wê, bi wate bikê û wê bikişênê li devera ku ew dixwezê.

Wê li ser wê gotina terorê re wê rejim û rayadarên wê xwe rast û 'paqij' bidina nişandin. Wê ew weke yên serdest bin. Komên civakî ên bindestê wan de jî wê, dema ku ew wê serî rakin wê, ew bi terorê wê werina tohmetbarkirin. Piştî rûxîna yekîtîya sovyet wê serdestên vê cihanê wê, bihizirin ku wê komên civakî wê serî wê hildin. Ber vê yekê wê, gotinên terorê wê weke gelek gotin û rewşên din wê di çerçoveya pêşilêgirtinê de wê, werê pêşxistin û hanîn li ser ziman. Di vê çerçoveyê de wê, bi wê re wê herkesekê wê çawa wê bikin ku ew îteatê ji rejimê li ser serê xwe re wê bikê û wê li dijî wê dernekeve wê, bi wê armanc û mantiqê wê were bikarhanîn. Di vê rengê û awayê de wê, ew wê, derkeve li pêş. Di vê çerçoveyê de wê her rejim wê, dema ku ew di nava xwe de li dijî komên civakî şer bikê û ankû dervî sînore xwe ku ew hêrişî civakê û ankû devereke bikê wê, di cih de wê xwe weke 'tekoşarê li dijî terorê' wê bide nişandin. Wê ji kirin û komkujiyên xwe re wê, gotina terorê wê rejim weke maskeya sernûxûmandinê wê bikarbênin. Di vê çerçoveyê de wê xwepêşandinê jî wê, weke 'piştgirîya ji terorê' wê werina li ser ziman. Yanî wê lîteratûrek wê, bi gotina terorê wê li ser ziman re wê were afirandin û wê di wê çerçoveyê de wê, ew were serdest kirin û xwe jî bi wê re wê bikina serdest. Di vê çerçoveyê de wê, gotina terorê wê, her cûr pîsîti, komkuji û ne başî wê bi destê rejiman wê bi wê were kirin.

Rayadarên tirk wê xweşandinên civake kurd ên di nava salên 2010 û heta 2014'an jî wê, weke xwepêşandinên terorê binavbikin û wê werênina li ser ziman. Di vê çerçoveyê de wê, pergale dadê jî wê, weke temenê serdestkirina wê gotina terorê wê bikarbênin. Di vê çerçoveyê de wê, têgîna dadê wê çawa wê vê gotinê salixbikê ew bi serê xwe wê, weke nepenîyeka din a. Wê ew wê jî wê, bi şîroveyna ku wê çawa wê xwe rast derxin bi **kirinên xwe re wê pêşbixin.**

Minaq wê, di pêvajoya salên 2011'an û piştî heta salên salên 2014'an wê demeka ku wê, di wê de wê her roj wê bi dehan xwepêşandinên weke serhildanan ku wê, werina kirin de wê, rewşa firotina li tirkîya gaza ku wê bi wê xwepêşandêran wê ji hevdû belav bikê wê, bi navê gelek welatên ewropa weke almanya, amarika û heta ku wê navê koreya başûr jî wê, were li rojevê. Di vê çerçoveyê de wê, gasa ku ew dikirê wê ew jî wê, li cem xwe wê hinek madeyên din tevî bikin û wê bikarbênin. Di vê çerçoveyê de

wê, di wan deman de wê, çendî ku wê were li ser ziman ku wê gas mirovan nakujê jî lê wê, gelek kes wê yan di qadên xwepêşandinê de û yan jî wê, piştî wê bi awayekê bêî ku ew sedema wê were zanîn wê jîyane xwe ji dest bidin. Di vê demê de wê, mirinên ku wê, weke mirinên asayî wê bidina nîşandin û ankû rewşên weke sekinîna dil û ankû bûhûrandina tengezerîya dil wê ji her demê wê **zêdetir bin**.

Rewşa almanya wê, weke rewşeka ku wê, di vê çerçoveyê de wê, hertimî wê li dijî kurdan wê nagatif bê. Wê gelek sedemên wê hebin. Ew jî wê bi serê wê karibin bidina mijare lêkolînekê.

Bîqasî înkarkirina metalyalismê a hebûna 'xwûdê' wê, wilqasî jî wê, vajî wê înkarkirina îdealîsmê a hebûna mirov wê, encamên wê yên dîrokî ên xirab wê hebin. Bêgûman wê înkara îdealîsmê a mirov wê, hebê û ji ya înkara metalyalismê a xwûdê wê telûketir bê. Ber ku xwûdê di jîyanê de najî. Lê mirov di jîyanê de bi darêjk a û dijî. Rewşeka ku ew dijî û heya ew dema ku were înkarkirin wê, yan ew were tûnakirin û yan jî wê, rêyên tûnakirinê wê bi wê re wê pêşbixê. Î ro, bi rewşên sîyesî û hwd wê, ew înkare mirov û hwd wê, di rewşên weke rengên parastina statûqûyê de wê xwe bide dîyarkirin, di rewşên weke yên înkarkirinê de wê, xwe bide dîyarkirin, di rewşên weke bi rengê hizirkirina 'ku tu ne hizirê ku ew heya wê ew nebê' re wê were dîtî û her wusa wê bi wê re wê, rewşên weke pêvajoya şerên rejimên herêmê ên bi navxweyî û dervî wan û b hebûna civakan ku ew pêşdixin re wê, were dîtî. Rewşa înkare hebûna kurd a zihniyeta rejima tirk, alikarîya rewşa rejimên weke ya alman a jî wê re û hwd wê, bi gelek rewşên din re wê mirov dikarê di vê çerçoveyê de wê, werênê li ser ziman.

Di aslê xwe de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşên şerê weke şerên jenosîdkirina hebûna civakan ku ew bi fîzîkî bê û ankû ew bi rengên weke yên bişavtinê bê wê, ev rewşên têgînî wê ji aliyekê ve wê, bi aqilê rejiman re wê di temenê wê de wê hebê. Otorîterîsma zêhnî ku mirov wê werjoneka wê bi felsefeya hegel-kant re wê bîbînê wê, di aslê xwe de wê weke aliyekê ku wê, temenê meşrû dîtî û ankû meşrû nedîtina hebûna civakan re wê, bê bîngîhê şerên serdema me ê bi jîyane civakan re jî. Rast û meşrû dîtina herîşên rejima tirk ên li dijî afrînê ji aliyê rejima alman ve mirov, bi vê temenê dikarê wê fahmbîkê û wê bixwênê. Wê, di aslê xwe de wê, hinekî jî wê, ji temen ve wê, bi felsefeya sîyesî ku wê, bi kirinên sîyesî re wê sîyeseta alman wê dijberîyê wê bi wê li dijî hebûna civake kurd û statûya wê pêşbixê wê, ew rewşên sîyesî wê, hîmên xwe ji wê temenê wê bigirin. Rewşên weke înkarkirinê wê, di vê reng û awayê de wê pêşkevin bin. Zihniyeteka ku ew xwe weke 'xwûdê' dibînê wê mafê dîzaynkirinê di jîyanê de ji xwe re dibînê wê, hem temenê hemû şerên roja me bê û hem jî wê, temenê pêşxistina pêvajoyên mudahaleyên ên li ser zihniyetên desthilatdarî ên li jîyane civakan yên bi armanca tûnakirinê bê. Ber ku ew wê, nasnekê û ankû bi sîyesî wê herê nekirîya. Di vê rengê û awayê de wê, sîyeseta îdealîst wê rengê wê bi vê awayê wê re wê, bê temenê şerên li dijî hebûna civakan ên bi armanca tûnakirina wan jî.

Çerçoveyên dewletî û ankû rejimî ku ew di roja me de hatina pêşxistin û ew hatina kirin xwediyê ardnîgarîyeka ku ew li wê dijî wê, zihniyet û ew çerçoveya wan ku ew hebûna civakî nasnekê wê, bê temenê şerên wê yên bi hebûna civakan a bi wê zihniyetê wê re jî. Şerên serdema me wê, hinekî jî wê, di vê rengê û awayê de wê, bi têgîneka zihniyetî wê werina pêşxistin bin. Di roja me de wê şerên rejimên herêmê wê, di nava xwe de wê, bi armanca çêkirina 'civake xwe' wê bibê. Dervî wê jî wê, bi awayekê metingerî wê, li dijî civakan wê pêşbixê. Wê, di dewama wê de wê, bi dagirkerî wê

pêşbixê. D roja me de wê, dagirkerî wê gelek awa û şewayên wê bi fizikî, zêhnî, çandî û hwd wê, werina pêşxistin. Wê, li ser wê re wê, çawa wê xwe bikina desthilatdar wê, şerê wê were dayîn.

Di roja me de wê, şerê rejimên herêmê ku ew bi civake kurd re didin wê, di vê çerçoveyê de wê temenekê wê yê bi statûqûyî û giştîya wê re wê, hebê. Wê, levkirinên sîyesî, payman û hwd ku ew dihên pêşxistin ku ew wê, temenê zihniyetên rejimî wê biafirênin wê bina temenê şerên bi civakan ên bi armanca jenosîdkirina wan jî. Rewşa konferansa lozanê a di sale 1923'an, civînên cenevê ên piştî sale 2012an û di dawîya dawî de civîna soçî û hwd wê, di vê çerçoveyê de wê, bi gelek civînên ku ew berê hatina li darxistin û me navê wan ne nivîsandîya re wê, temenê şerên rejimên herêmê wê biafirênê. Minaq paymana sikec-picot. Paxta sadabadê, paxta baxdadê, konferansa cezayîrê û hwd wê, çend ji wan civînên ku wê bi wê rengê wê temenê şerên jenosîd li herêmê wê li hemberî civakan wê pêşbixi bin. Ev civîn û paxt û konferans wê, bi paymanên ku ew di wan de dihên çêkirin re wê, hebûna hinek civakn herêbikin û hinekan wê bi ji ne dîtî ve hatinê re wê, weke ku wê redbikin. Wê, piştê wê, ev wê, li dijî wan civakên ku ew ji nedîtî hatina wê bina paxt, konferans û ankû payman û levkirinna ku wê, temenê jenosîdkirinê ê li dijî wan pêşbixin bin.

Ku em bahse dîroka şerê rejimên herêmê ê li dijî civaka kurd ji destpêka şerê cihanê ê yekem ve wê, were dîtîn ku wê bi vê rengê wê levkirinên ku ew bi paymanî hatina pêşxistin wê di temenê şerê li dijî wan de bin. Wê heta roja me wê, levkirineka ku wê, bi di konferansa lozanê de wê were kirin û wê piştê wê di wê ahengê de wê gelek civînên din wê werina kirin wê, çerçoveya şerê jenosîdê ê li dijî civake kurd wê biafirinê bê. Di roja me de wê, dema ku wê, rayadarên tirk wê hêrîşî afrînê bikin û wê hêncetên vala ên weke 'tehdîdkirina sînorê me' wê werênina li ser ziman wê, di aslê xwe de wê, li ser wê temenê statûqûyî re wê ew wê were li ser ziman. Ev gotin wê, bi tememî wê derew bin. Wê, piştî destpêkirina hêrîşên li afrînê wê, weke ku wê hakan fidenn jî wê, werênê li ser ziman ku em, ji aliyê din ê sînor çend fuzeyan biavêjina li sînorê xwe û hênceta şer çêbikin" wê, bi wê, mantiqê çend fuzeyan wê bi biavêjina li kilis û xatayê. Wê piştê wê biavêjina li ser YPGê ku wê ew du fuze û ankû "du 'roket'an, avêtina li vê aliyê sînorê xwe û şer derxin." Wê weke ku wê hakan fiden wê bêjê wê, ew wê fûze û ankû roketan wê biavêjina li sînorê û wê li ser wê re wê, çawa wê, hêncetên şerê li dijî rojava pêşbixin wê, li ser wê re wê, vê bikin. Ev gotin a fûze û ankû roket avêtina li sînorê me' wê, derew bê. Ber ku wê, biqasî wê, li aliyê sînor ê afrînê wê kurd bijîn wê li aliyê sînor ê kilis û xatayê û dora ê jî wê, çendî ku wê hatibina asimlekirin jî wê kurd bijin. Kurdên rojava jî di wê farqê de na. Kurd wê ti carî wê fûze û ankû roketê neavêjina herêmeka ku wê weke kurd wê li wê hebin. Ji vê aliyê ve jî mirov, dikarê bêjê ku wê derew bê. Li xatayê wê, hinek arab û aşîrên arab jî wê bijîn. Heta ku wê, ji kemnetewên din jî wê bijîn wê hebin. Li rojava gelê arab jî bi kurdan re ya. Wê, ji vê aliyê ve jî ku mirov binerê wê derew bê.

Tirkiya îsrara wê ya bi dijminatîya kurd wê, wê çavsor bikê. Minaq wê, di vê dema ku wê, hêrîşî afrînê bikin wê, ji gelek rayadarên amarikî wê şîyarî werina ku ew dawîyê li oparasyona li dijî afrînê werênin. Lê tirkiya wê li wan ne hisênê. Piştê wê, werênê li ser ziman ku wê, sanatoya amarika 'danakirinê' û ankû wê bi tirkî wê bê gotin 'yaptırımê' li wê diaxifê wê, tevî wê jî wê, bi wê çavsorîya xwe wê, hêrîşên li dijî kurdan wê bidomênê.

Di aslê xwe mijara afrînê wê, mirov dikarê weke mijare bakûrê kurdistanê jî wê, werênê li ser ziman. Di aslê xwe de wê jî mirov dikarê wê werênê li ser ziman ku wê, di vê dema ku wê, pêvajoya hêrîşên li dijî afrînê wê bidomê wê, li bakûrê kurdistanê jî wê, her roj wê bisadan mirovên kurd wê werina girtin. Wê li malên wan wê oparasyon wê werina kirin û wê ew wê werina girtin. Weke ku wê çawa ku wê serokên HDPê ên weke figen yuksekdag û salahadin demirtas wê werê girtin wê, piştê wê, rêveber û serokên din ên ku wê werina bijartin wê werina girtin û bèn avêtina li zindanê. Di vê çerçoveyê de wê, weke pêvajoyeka pîr alî a şer li dijî hebûna civake kurd wê were pêşxistin. Wê hêrîşên li dijî afrînê û heta ku hemû hêrîşên berê û piştê ên li dijî giştîya rojava û herêmên din ên kurdistanê ku ew rojhilat û başûr jî bê wê, bi reşa bakûrê kurdistanê ve wê girêdayî bê. Kurd li bakûrê kurdistanê statûya xwe ya civakî dixwezî. Wê, bi dehan salan wê tekoşîna demokratîkî wê bimeşên. Lê wê, hemû wê, bi oparasyonên weke yê bi navê 'oparasyonên KCK'(*) wê werina krminalizekirin.

Wekî din jî rewşa li bajarên bakûrê kurdistanê wê, dema ku kurdistanîyan xweserîyên bajarên xwe denezendin wê, artişa tirk wê hêrîşî wan bajarên bikê û wê kavilbikê. Bajarên weke cizirabota, silopî, gever, farqîn sûr, nisêbîn, hezex, şirnax û hwd wê bi gelek deverên din re wê, werina kavilkirin. Ev bajarên kurdan bajarên ku wan xweserîya xwe denezendibûn bûn. Piştî wê, rejîma tirk wê şerê tafisandin û tûnekirina civake kurd wê, bi hemû leze wê bide domandin. Wê sazîyên zimanê kurdî ên weke yên kurdî-derê, 'tzip-kurdî', aqadamîya cegerxwûn' û bi sedan sazîyên din wê bi ser wan de wê bigirin û wê bigirin. Wê nîrxên weke yên civake kurd wê, minaq wê, peykelê ahmedê xanî li bazîdê wê ji aliyê kayyumê AKPê ve wê, werê şikandin û rûxandin. Wê her roj wê, hêrîşî goristanên ciwanên kurd û wan di tekoşîna maf û azadiya kurd de canê xwe fida kirina û dana wê bikin. Ev rewş û gelek rewşên din wê werina dayin **pêşxistin û domandin.**

Ev rejîmên ku ew hatina pêşxistin wê, encama van civînan bin. Wê, piştî wan wê, werina pêşxistin bin. Rejîma îraqê wê weke pîçekê metingerîya inglîzî bê û wê î ro wê li herêmê temenê şerên bi komkuji û bi armanca jenosîdkirina civakên herêmê ên weke civake kurd bê. Bi heman rengê wê rejîma sûrî wê weke pîçekê metingerîya firansa a li herêmê bê ku wê ew jî wê, bi heman rengê wê heta roja me wê, temenê şerên bi komkuji û bi armanca jenosîdkirina civakên herêmê ên weke civake kurd bê. Ev rewş, di serî de divê ku mirov wê, werênê li ser ziman. Piştî berî li dijî afrînê afrînê gera T. Ardogan a li fransa û rayadarên tirk ên li almanya û piştî hêrîşa li afrînê bédengîya wan û gotinên weke yên rayadarên alman di çerçoveya 'meşrû dîtina hêrîşên li ser afrînê' de ku ew weke bersiv di parlamene xwe de didin wê, di aslê xwe de wê, vê rastîya dijmirovî a namerdene wê piştrast bikê ku ew di kîjan çerçoveyê de hatîya pêşxistin bê. Di vê rengê û awayê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Pêvajoyên hêrîşên li hemberî civake kurd ku wê ne tenê î ro li dijî afrînê wê berî wê di dema komkujiya agirî, ya zilane, dersimê, mihabadê, helebçê, şengalê, kobanê û hwd de wê, di dewma wê de wê bi komkujiyên piçûk û mazin wê heta roja me wê, bi sed hezaran kurdistanî wê werina qatîl kirin. Lê ev hêzên derve wê, heta roja me wê, li dijî ti komkujiyê wê

 (*)Oparasyonên KCKê wê oparasyonên rejîma tirk li bakşê kurdistanê li sazî, rêxistin û rêxistinîya civake kurd û qadên wê yên sîyesetê û sîyesetmederên wê li dardixin bin. Bi wan oparasyonan rêveber, sîyesetmeder, wekil û kesên pêşeng ê civake kurd hatina girtin û avêtina li zindan

dengê xwe dernexistibin. Heta roja me wê, ber ku ew bêdengî wê ji wan komkujiyên rejimên herêmê ên weke rejima tirk, ya îranê, sûrî û îraqê re wê hebê wê, di dewama wê de wê, êdî wê bênavber wê komkuji wê werina kirin û wê kirina komkujiyên wê werê domandin. Wê pêvajoyên hêrîşkirinê ên bi armanca tûnakirina hebûna civakê wê bênavber wê bi awayekê pîrralî wê bîn domandin.

Heta roja me ku ew komkuji hatina li rojevê û bertekne bi mirovî li hemberî wan hatiban dayîn nîşandin wê heta roja me wê, ne ew kirina wan komkujiyên wê biheta domandin û yan jî wê, şerê bi armanca tûnakirina hebûna civake kurd wê biheta domandin heta roja me. Di vê rengê û awayê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Mirov wusa hasab bikê ku wê, rejima tirk ku wê bakûrê kurdistanê wê di nava sînorê wê de hatiya hiştin bê îredeya civake kurd wê, rejima tirk wê li wê beşa kurdistanê wê bi sedan komkujiyên ku wê, di wan de wê bi hezaran û deh hezaran kurdan wê qatilbikê wê li berçavê hemû cihanê wê bikê. Wê li hemberî ti komkujiyê wê deng newê derxistin. Di vê rengê û awayê de wê, rejima tirk wê bi awayekê aktiv wê tenê ku em wê 40 salê dawî hilde li dest wê, di wê de wê, bi sadan komkujiyên wê bikê. Ev serdema me ya ku ew di wê de bahse 'pêşketina mirov', 'mafê mirov' û 'azadiyê' û hwd dihê kirin de wê, ti kesek li hemberî wan komkujiyên wê deng nekê. Wê weke ku wê di roja me de wê li dînya wê wijdanê xwe bêçav bikê bo ku ew nebînê wê, di demên berê de jî wê ew wê bikê. Wijdanekê bêçav û nabînê wê, binerê.

Di serdema me de wê, li hemberî komkujiyên rejimên herêmê ku ew dihênina li serê civake kurd wê, kîjan mirov, sazî û ankû rejimên ku ew weke 'demokrat' û 'xwediyê têgihîştina mafê mirovan' wê karibê bahse wê mirovatîyê bi awayekê ji dil bikê? Kîjan xwezaperêz wê, dema ku wê, xwezaya herêmê wê bi tememî wê were şawitandin bi bombayên şawitandinê ku ew li hemberî wê bêbertek in wê çawa wê bahse xwezaparêzîyê bi navê xwe re bikin? Weke vê mirov dikarê gelek pirsan di çerçoveya rengên 'pêşketina' vê demê de bikê. Ev pirs wê, pirsna ku wê, ji aliyê ahlaqî û mirovî ve ku wê lêbipirsin bin.

Di serdema me de wê, rewşa parastina hebûna civakan wê, weke aliyekê ku wê, temenê pîrsgirêka vê demê jî bê. Di roja me de wê, bi têgîna 'bişavtinê' û hwd wê civakên dîrokî û afdîyetên wan wê werina ji dîrokê birin û wê li ser wan re wê, jinûve wê bikin civak û afdîyetên nû biafirênin. Ber vê yekê ya ku wê, bê gotin ku civakên roja me ku ew weke 'netew' dihên pênasekirin wê encama pêvajoya bişavtinê ku ew hatina pêşxistin bin. Di vê demê de wê civake kurd wê, weke civakeke ku ew şerê wê ne tenê bo parastina hebûna wê ya fîzîkî bê. Wê ji aliyekê din ve jî wê, li dijî wê têgîna bişavtinê weke rewşeka civakî a xwe parastinê jî bê.

Rewşa afrînê bi mejûya wê ya civakî, ardnîgarî re.

Firehiya herêma Afrînê bi tevahîya gundên wê re wê, ser 366 gundî re bê. Wê firehîya herêmê li ser du hezar û pêncsad aqarî re bê. Di bajarê Afrînê de wê, li dora 150 hezar wê weke kesên wê navendê dijîn bin. Li devera Afrînê wê bi gûnd û berên wê re wê, bi giştî li dora 650.000 kesan bijîn. Wê di van demên dawî de wê, bi deh hezaran goçberî wê herêmê jî bikin ber şerê li herêmên din dijîn. Bi navenda Afrînê ya fermî ve wê, li dora 9 bajarokên wê wê hebin. Ew jî wê, ku wê afrîn ji wan re navend bê wê, Cindirêsê, Mabeta, Reco, Şiyê, Bilbilê, hamanê û Şera bin. Wateya peyva Afrînê wê, di kurdî de

wê bi wateya cihê pîroz bê. Wekî din wê, 'navê 'yazdanê kurd' ê dema hûrî û mîtannîyan bê ku wê, car bi car wê ew bi navê "arîn" jî wê, werê li ser ziman bê. Di 20'ê temûza 2012'an de gelê kurd wê, ev bajarê kurd bi bajarê din ê kurd bi navê Cindirêsê re wê bikê destê xwe de.

Çiyayê herî bilind li vê herêmê, Çiyayê Hawarê ye, ku 1200 m ji rûyê deryayê bilindtir a. Ew li bakur a û ji rojhilat ve ber bi rojava ve dirêj dibe. Ji bakur û rojavayê vê wê ev çiya wê sînorê navbera Bakurê Kurdistanê û Başurê Biçûk jî bê. Çiyayê Hawarê, ber bi başur ve wê, her ku ew diçê nizim dibe. Ew li rojhilat digihîne bilindcihên Şikakan û li rojava digihîna Çiyayên Amkan û Xastiyan. Li hembera van hersiyan, ji başurê vê herêmê, Çiyayê Lêlûn (jê re "çiyayê bêlus" jî tê gotin) rawestiya ya. Çiyayê Lêlûn jî wê, ji rojhilat ve ber bi rojava ve herê û wê ji wir û piştên vî çiyayî, axa Kurdan digihîne axa Ereban. Di navbera Çiyayê Lêlûn û Çiyayê Xastiyan de, Deşta Cûmê heya. Deşta Cûmê wê, gelek bi xêr û bêr bê. Her sal wê li wê gelek jîyan wê zindî bê. Wê mirov wê li wê derkevina derve û wê bihevdu re wê, şahîyan û karûxabatan bi hevdû re di wê de wê bi hevdû re wê bikin. Ew li rojava digihîne Deşta Hemqê û li rojhilat jî wê, li ber navenda bajêr a Efrîn ve wê herê. Lê bi ber bakur ve jî her ku diçê wê teng bibe. Ew, bi vê awayê, navçeya Şikakan ji Çiyayê Xastiyan cuda dike. Çemê Efrîne jî ku wê ji Bakurê Kurdistanê, ji navbera Meraşê û Dilokê (Entabê) di harikê heta li nêziya Kela Horî li wir wê, bi rijihê li herêma Çiyayê Kurmênc. Ev çemê mazin ê kurdistanê wê, di navçeya Şikakan re wê derbas bibê û wê heya ber navenda bajarê afrîne û Deşta Cûmê wê bi herikê û wê ji van deveran jî wê derbas dibe û herê û bigihijê li Deşta Hemqê ku ew tevî Çemê Asê û Çemê Reş dibe û gişt bi hevdû re wê li nêziya Entekê (Hetayê) bi herikin û birijihina li derya Sipi.

Herêma afrîne wê bi ber çîya û zevî û deverên re wê, ji aliyê Çandiniyê ve wê, gelek dewlemend bê. Ev herêm, berî her tiştî, bi zeytûnên xwe gelek bi nav û deng a. Bi milyonan darên zeytûnan li vê herêmê çandî hena û hema tu kûdera herêmê binêrî wê, darên zeytûnan xûyabikin. Darên zeytûnan ku hatine rêzkerin li pey hevdû wê, axa vê herêmê pir rind û xweşik xemilandinê. Kurd ji zeytûnan zeytê derdixin û difiroşin, yan jî zeytûnan wûsa wan, çê dikin û difiroşin. Bazirganîya wan dikin. Zeytûn ji bo zeytê werina çandin û yan jî ew bo şêrînkirin û xwarin bin. Mewên tîrh, berê li vê herêmê, ji ya î ro bêtir bûn. Lê dîsa jî wê li gelek navçe, gund û herêmên wê yên çandinî wê mêwên tîrh ên çandî wê hebin ku ew hatina çandin. Darên fêkiyan li vê herêmê wê gelek çandî wê hebin. Minaq wê, darên weke yên Henarê, sêvê, hulûkê, kerezê (gîlaz), ciftelê, mişmişê (qeysî) hejîrê, tûyê, hirmîyê û bihûkê wê hebin. Li hin navçe û gûndên wê jî wê, yên gûzan û behîvan wê pîrr hebin. Ji bilî wan jî wê genim, ceh, şofan, garis, kuncî, berbero, nîsk, nahk, çolpan, titûn û bembo jî pîrr wê were çandin. Ji hêla din ve jî wê zebeş, patîx, şimam, bacanên sor û bacanên reş, pîvaz, sîr, kundir, tirûzî (xetî), acor, îsot, tivir bamî, fasûlya, lopik û hwd wê, bi gelek cûreyên din re wê, werina çandin. Sênî û fêkîyên weke simaq, zehter û ridar, kereng, tolik û hwd jî wê li dordora çiyayên weke ji Çiyayê Kurmênc û çiyayên din ên deverê wê bibin û wê ev jî wê, temenekê xwe bi wê jîyankirinê wê biafirênin.

Li ber çiyayê kurmanç û hin deverên din ên afrîne wê hin aşîrên kurd ku ew, li wan deran dijî jî wê ev bin. Amkî wê, ji Bilbilê heya Reco û Şiyê belabûyî wê hebin. Biyî wê, bi taybetî li aliyê navçeya Bilbilê hebin. Şêxî wê, li aliyê Bilbilê, Reco û heya Çiyayê Xastiyan belavbûyî wê hebin. Xastî wê, li çiyayê Xastiyan û hin gûndên li dora

wê bicihbûyî hena. Weke navçeya Mabetan û hwd. Cûmî wê, li Deşta Cûmê dimînin û li navçeya Cindirêsê jî hena.

Ev pênc êlên pêşîn niştecihên vê herêmê ne, yanê ew ji berê de li vir in. Bi taybetî êlên Amkan û Cûmiyan, ku navê wan di heyamên kevnare de jî derbas dibe. Ji bilî van ev êlên din jî hena. Ew jî ev bin. Şikakî wê, Li aliyê rojhilat dimînin û li navçeya Şêrane bicih in. Ev êl, di demekê de wê ji Şikakên rojhilata Kurdistanê veqetie û werê vê herêmê. Robarî wê, li rojhilatê Çiyayê Lêlûn dimînin. Şêrewî ew jî, li rojavayê Robaran, li dora Çiyayê Lêlûn û kuntarên wî de dimînin. Heyştî wê, li kuntara Çiyayê Xastiyan, li ber Deşta Cûmê dimînin.

Hinek ji êla Rojkî, ku warê wan ê bingehîn li herêma Bedlîsê ya bakurê Kurdistanê ye, li gundê Şêxorzê û derûdorên wî hene. Hin kes jî, bi taybetî ji gundên Coqê û Maratê û hin gundên din ên weke Çeqelî jor, çeqelî jêr û çeqelez ortê dimênin. Hin malbat ji êlên herêmên Kurdistanê yên din jî li Çiyayê Kurmênc peyda dibin weke yên bi navê dinî, Hevêrkî, Zagî û hwd bin. Gundên herêmê ên Xerzan, Xaltan, Dimilîyên û 'Behdînana xweş' bi cih dibin.

Lê em ji aliyekê din ve jî wê, werênina li ser ziman ku wê, weke van êl û aşîrên kurd wê, gelek malbatên mazin ên ji aşîrên kurd ên bakurê Kurdistanê wê li van herêmên afrînê û her wusa deverên din ên rojavayê Kurdistanê wê hebin. Minaq wê, çend aşîrên kurd wê li dora rehayê wê hebin wê malbatên wan li aliyê din ê sînor li rojava wê hebin. Wekî din mirov dikarê bo herêmên botanê û aşîrên wê jî heman tiştê werênê li ser ziman. Piştî sale 1923'an ku wê sînor di nava rojava û bakurê Kurdistanê de wê, were kişandin wê ev malbat wê têkiliya wan ji hevdû wê were qûtkirin. Çendî ku wê ji heman malbatê bin wê têkiliya wan ji hevdû wê were qûtkirin. Bêgûman wê heman tiştê wê bi rojhilat, başûr û bakurê Kurdistanê jî wê bibê. Di vê çerçoveyê de rewşa aşîran û qatkirina malbatan bi vê rengê wê bi serê xwe wê mijareka kûr a civakî bê ku ew divê ku ew, bi serê xwe were hildan li dest bê.

Ev herêma afrînê wê, weke gelek dever û herêmên din ên rojava wê, ji gelek malbatên mazin ên weke aşîr wê, goçkirinên ji wan wê li van herêman wê bibin. Wê ew jî wê li wir wê bi demê re wê mazin bibin û wê bina weke aşîrên mazin ên wê herêmê. Ji vê aliyê ve wê, dema ku mirov li mijarê binerê wê aliyekê din wê derkeve li holê. Rayadarên tirk wê berê hêrişkirina li afrînê wê, bixwezin ku ew têkiliyê bi van malbatên aşîrî û kesên pêşengên wan ên weke serokê wan re dênin ku ew wan bikişênina li aliyê xwe. Di vê çerçoveyê de ev politikaya ku wê li ser aşîran re wê pêşxistiya wê dixwezê ku ew bi heman rengê nêzîkatîyê li rojava û bi teybetî van herêmên weke herêma afrînê ku ew hêrişê li wan dikin jî bikin. Gotinên weke «li herêmê kişandina hin aşîrîna li rexê xwe» ku wê, rayadarên tirk wê bi lêv bikin. Wê li ser wê temenê re wê bixwezin ku ew temenekê ku ew karibin berxwedanê li wir a civakê bişikênin. Yan jî beî ku ew berxwedan bibê were tamirandin û tafisandin. Wê, di vê rengê û awayê de wê nêzîkî wan herêman bibin. Weke van aşîr û malbatên mazin ên ku me navê wan li jor hanî li ser ziman wê gelek aşîr û malbatên din ên ku meh ê navê wan ne hanîya li ser ziman jî wê li herêmê wê hebin. Ev rewşa demografîkî a civake kurd li wê herêmê wê, çawa wê, ji wê sûdbigirin û wê bi wê re wê, bikin ku w derbeyekê li civake kurd bixin wê bikevina nava hewldana wê de. Lê em wê ji bîr nekin ku wê, weke ku wê di rewşa demografiya civakî a kurdên afrînê de wê, were dîtin wê, aşîrî wê zêde wê li ser pîyan wê nemên. Wê malbat wê tevî hevdû bibin. Wê, bi wê re wê, rewşa wan wê xwe bide

dîyarkirin. Di dewama wê de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa aşîrên kurd wê, bi vê rengê wê xwe bi awayekê wê bide dîyarkirin.

Li wê herême wê, rewşek aşîrî a weke ya talabanîyan û ankû berzanîyan a li başûr wê nebê ku wê bixwezin ku wê bikişênina rex xwe û ew li ser wê re politikayên xwe yên li dijî civake kurd bikina merîyetê de. Di aslê xwe de wê, ev rewş wê, bi serê xwe wê sedema hêrîşên wan ên li rojava bê. Ber ku wê, li rojava wê rewşek civakî a giştî wê hebê. Ti rewşên aşîrî ku ew karibin wê manipûla bikin wê nebê. Di vê rengê û away de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Di vê rengê û awayê de wê, rewşek wê were dîtîn. Ber çî wê, di destpêkê de wê pişt a xwe wê bidina ENKSê û ew dema ku ew têkçû wê bidest hêrîşan bikin. Dawutoglu di destpêka pêşketina rojava de ku ew serokwezîr bû wê bêjê «li wir aligirên me hena û ew parastina me dixwezin.» Wê vê gotinê wê li ser ENKSîyan re wê bêjê. Wê heta ku wê, were wê astê ku wê çawa wê hebûna wan bikê sedema şer ku ew bi wê bikeve rojava û şer li dijî kurdên rojava bikê. Bêgûman Dawutoglu ne ji kulê wan ketibû. Wê çawa wê temenê hêrîşên xwe yên li dijî rojava wê çêbikin wê, li gorî xwe wê wan bikarbênin. Yanî wê, ew wê lingekê projeya wan a ku ew bi wê hêrîşî rojava û kurdên rojavayê kurdistanê û axa dikin bê. Di vê rengê û awayê de wê, mirov dikarê, wê werênê li ser ziman. Wê, di aslê xwe de wê, di demên dawî de wê, pêvajoyên wan ên li dijî afrînê wê, di dewama wê rewşa ku wan li ser ENKSîyan re pêşbixin re bê. Heta ku wê, hinek ji wan wê, di bin navê 'artaşa azad a sûrî' de ku ew hatîna di nava wê de bicihkirin wê, wan jî wê li dijî afrînê û herêmên din ên rojava wê bidina şerkirin. Di dewama wê de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, di destpêka pêşketina li rojava wê, rewşên provakatif ên li herêmên rojava ên weke amûdê, li qamişlo û hinek deverên din ku wê, bi wan li darxistina civînan bê û ankû xwepêşandinên li dijî kurdên rojava bê wê, bikin ku wan bikarbênin. Lê ew jî bi serneketin.

Di vê rengê û awayê de wê, jî ez divê ku wê, werênima li ser ziman ku wê pêvajoya hêrîşên afrînê wê, di vê rengê û awayê de wê, mejûyeka wan wê hebê.

Rayadarên tirk wê, ber çî wê, bi hişk û hovî wê hêrîşî rojava bikin? Sedema wê di serî de wê, hebûna civake kurd û xwestina statûya civake kurd û maf û azadîya wê bê. Rayadarên tirk wê, dema ku wê birêz ocalan wê pêvajoya çareserîyê wê bide destpêkirin wê wegerênina li pêvajoyek mijulkiirnê. Di dewama wê de wê ew wê, bi wê çawa wê, xwe bi serxin û kurdan di bin wê de bihêlin wê di nava hewldanên wê de bin. Hemû amaedekariya şerên ku rejîma tirk di roja me de li bakûr û rojava û deverên din ên kurdistanê bi hêrîş, provakasyon û hwd dikê wê, hê di wê demê de wê were avêtin bê. Di vê rewş de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa kurdan wê, hebê.

Li bakûrê kurdistanê wê, rejîma tirk wê, şrê xwe yê li dijî civake kurd wê bia rmanca tûnakirin, ji dîrokê birin û jenosîdkirinê ku wê meşand wê, xwe di nava wê de wê wînda bikê. Wê piştê wê, pêvajoya hêrîşên li rojava, bombardimanên li çîyayên başûrê kurdistanê ên weke qandilê û hwd wê, encama wê bin. Di vê çerçoveyê de wê, her rê û rêbazê wê ji xwe re wê bikarbênê û wê mubah bibînê ku ew karibê bi wê serkeve.

Rejîma tirk wê di ti demê de wê, di mejîyê de wê, têgînên çareserîyê wê nebin. Mînaq wê weke pîrsgirêka kurd wê, pîrsgirêka qîbrêsê jî wê, her çendî ku wê bi salan wê hevdfîtinên wê di bin navê 'çareserkirina pîrsgirêka qîbrêsê de wê bimeşênê jî lê wê, ew nebê. Ber ku wê, bi mantiqî wê xwe weke civakekê wê nebînê. Wê weke komeka ku ew hatî û ew herêm dagirkirina û piştî ku ew dagirkirin xwe weke xwediyê wan dibînê bê.

Di vê çerçoveyê de wê, dema ku mirov dîroka wê hilde li dest jî wê, ev wê, were dîtin. Wê ev wê bi awayekê vekirî wê, were fahmkirin. Di dewama wê de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa rewşa zihniyetî ku rejima tirk wê, bi wê tevdiqerihê wê, mantiqê 'aqincitîyê' ku wê, bi wateya dagirkerî û metingerîyê bê, wê tevbigerihê. Ancitî çî ya? Wê, ew bê ku ew herê deverekê û wir bi şûr û komkujiyan bidest bixê û xwe weke xwediyê wê deverê bibînê. Piştî xwe yê xwediyê wê deverê werênê li ser ziman. Bi mantiqê ku ew nêzî bakûrê kurdistanê ê di nava sînore de wê hatî hiştin de jî wê, bi vê rengê wê nêz bibê. Piştî dagirkirina qibrîsa bakûr jî wê, bi heman mantiqê wê nêzî wir bibê. Di vê rengê û awayê de wê, mirov dikarê bi teybetî wê, werênê li ser ziman. Di aslê xwe de wê, di temenê hemû neçareserkirina pîrsgîrêkan de wê ev hebê. Ev zihniyet wê, weke zihniyeteka dagirker bê. Ev zihniyeta dagirker wê, di vê rengê û awayê de wê, xwediyê rengê pêşketinê bê. Minaq wê, di dema osmanîyan de wê deverên ku ew dagirkirina wê, di roja me de jî wê, li gorî wê zihniyetê wê, xwe weke 'xwediyê wan deveran' wê bibînê û wê bi hîsê wê bikê ku ew xwe bikê wê rewşê û pozîsyonê ku ew li wan xwedî derkeve. Gotinên weke «axa me ya bi ji hev belabûna osmanî re ji dest çû» wê, di vê rengê û mantiqê de wê, werina hanîn li ser ziman. Her wusa wê, di vê çerçoveyê de piştî avabûna komarê, ku wê weke pîrsgîrêka 'mîsakî millî' wê were hanîn li ser ziman wê, 'pîrsgîrêka kerkûkê û musulê' wê di vê çerçoveyê de wê, bi zihniyetê wê, were hanîn li ser ziman bê. Di vê çerçoveyê de bi mantiqê her devera te dagirkerî tû xwediyê wê yî wê, bi wê rengê wê nêz bibê. Di vê çerçoveyê de wê, li ser vê rengê dagirkirinê re wê li ser herêmên dagirkerî re gotinên danîşandina aîdîyetê ku wê werina hanîn li ser ziman bin. Mînaq wê, bi heman mantiqê wê, di rojên berî destpêkirina pêvajoya hêrişên li ser afrînê de wê, di çapameniya tirkîya de wê gotinên weke «tirkîya wê sînore xwe wê mazin bibê.» «Wê, tirkîya wê, axa xwe ya windakirî wê bi şûn ve hilde.» Wê di dewama wê de wê, dema ku wê berî hêrişkirina li ser afrînê û piştî jî wê, gotinên nîqaşkirina lozanê wê, di aslê xwe de wê, di vê çerçoveyê de wê, mantiqek wê di temen û bingihê wê de wê hebê. Nîqaşkirina lozanê wê, bi mantiqekê metinger bê. Ez bixwe jî li dijî lozanê me. Ber ku ew hebûna xalkan di qirkirinê de derbas dibê. Sînoren ku ew bi wê hatina xîzkirin wê, heta roja me bi xwûna xalkan wê were avdan. Lê mantiqê ku ez û ankû kurdekê din dihênê li ser ziman û wê red dikê û yê ku wê T. Ardogan û ankû rejima tirk wê dikê bernîqaşê de wê, ji hevdû cûda bê.

Ev zihniyeta ku ew her tiştê ku ew dagirkerî ku ew xwe weke xwediyê wê dibinê wê, dema ku wê weke ku kurdan pêvajoya çareseriyê ku ew bi encam bikê û di encama çareseriyê de wê, minaq ku wê bigihijina li maf û azadiya xwe wê, ji xwe re wê weke kêmesiyêke wê bibinê. Ber ku wê, ya ku wê dagirkerî û xwe dikê ku weke xwediyê wê dibinê wê ji destê wê herê. Ber vê yekê pêvajoyek çareseriyê wê weke kêmesiyêke ji xwe re wê bibinê. Ber vê yekê ya ku ew salana pîrsgîrêka qibrîsê naye çareserkirin. Ber vê yekê ya ku wê çendî wê bahse çareserkirina pîrsgîrêka kurd wê were kirin jî wê newê çareserkirin û yan jî wê hemû hewldanên çareseriyê wê bikê ku ew vala derdê.

Ji aliyekê ve hertimî vala darxistina pêvajoyên çareseriyên û ankû vala darxistina wan wê, di temenê wê de wê ev rasti wê hebê. Li tirkîye wê bi gotina "amedebûna ji çareseriyê re" were hanin li ser ziman. Lê wê rasti ji wê cûdatir bê. Ku mirov ji aliyê têgina amedebûna ji çareseriyê re û ankû ne amedebûna ji çareseriyê re wê di temenê wê de wê rastîya vê zihniyetê ku ew amedebûna ji çareseriyê re ku ew weke kêmesiyêke

dibînê wê hebê. Di rewşa vê zihniyetê de wê, têgina çareseriyê ji xwe re wê weke kêmesiyeke dibînê. Ber vê yekê ya ku wê zêde di vê zihniyetê de wê cihê gotina "çareseriyê" wê nebê. Çareseriyê weke kêmesi û zayîfîyekê dibînê. Ber vê yekê di ti dem û pêvajoya xwe de wê ji çareseriyên re wê ne vekiri bê. Çareseriyên bî kirin jî wê weke ya ku ew hêza têrê ne kir û kêma wê bibinê. Dîroka wê lêkolinkirin jî wê bi wê rengê werênê li ser ziman. Di encama çareseriyeye mihtemel ku ew bi kurdan re bikê û kurd di encama wê de bigihijina li maf û azadiya xwe wê, ew wê weke zayîfîya xwe bibinê. Gotinên weke em "li ser tiştêkê bazariyê nakin. Çi di destûrê de binivise ew a." We ev gotin wê rastîya wê werênê li ser ziman. Ji aliyê hêrişên rejima tirk ên li afrînê wê ku mirov hilde li dest wê, ew wê were dîtin ku wê çawa bidest xistina wê çawa di destê de wê bigrin wê şerê wê bikin. Di asle xwe de wê rejima tirk wê li afrînê û ankû wê bi hêrişên li afrînê re wê şerê di dest de girtina bakûre Kurdistanê wê bi kurdan re wê bikê.

Ji aliyê hêrişên rejima tirk ên li afrînê ve mirov wê di binê ku wê rejim çawa çareseriyek li bakûre Kurdistanê wê pêk newê wê şerê wê bikê. Heta ku ew karibê şer bikê newê li çareseriyê. Wê li diji çareseriyekê wê li berxwe bidê. Kengi ku wê dit ku ew nikarê êdi bidomênê wê êdi wê li gori wê mantiqê wê ji neçari wê masaye muzekareyan bo çareseriyê wê rûnihê. Li gori vê zihniyeta ku ew şerê neçareseriyê bi hêrişên li afrînê re ku ew didê wê, çawa wê were li çareseriyê? Ev weke pîrseka giring bê ku mirov wê hilde li dest û wê fahmbikê. Di çanda rejima tirk de wê ew hebê ku "destê ku tu nikarê wê bi tawêne wê maçbikê" heya. Ku mirov li vê çandê bihizirê wê ev rastîya zihniyeta ku ew nayê ti çareseriyê. Hemû pêvajoyên hêrişên rejime ên li civake kurd û hwd wê, ew rewşa wê di temenê wê de wê ev rasti wê hebê. Ji wê sinorê xwe serdestkirinê wê nebê. Heta ew dikarê xwe serdest bikê. Lê vaji wê, hertimî wê ji xwe re wê weke mirinê û ankû têkçûnê wê bibinê. Bo zihniyetê wê civak wê ne giring bê. Ya giring wê ew bê ku ew çendi serdest e û xwe li girseyê daya serdest kirin. Li gori wê herkesek weke wê bikê û di gotina wê de bê wê ew jî wê re serdesti bê.

Li gori wê ew hertiştê dinane. Ya ku ew dizane û dibêjê rasta û divê ku ti kesek dernekevê dervi gotina wê. Di mantiqê wê de herêkirina hebûna civake tûne ya. Ku ew xalk yê wê axê jî bê wê dema ku ew rejim jî destê wê girtin û standina axa wê xalkê ku wê bi wê re wê şerkir û ew bi serketinê re wê weke "xwediyê wê axê" bibinê. Na bêje ku ew xalk beri hatina min li ser van axan diji û ezê ji wê re rêz û hûrmetê bigrim. Ew di çanda wê de tûne ya. Li gori wê mantiqê wê yê bihêz kî ya ew wê bi zor û hêza xwe wê bê xwediyê wê.

Rayadarên tirk wê ji aliyekê ve wê bo mijulkirina mejîyan bi wê nîqaşkirinê ve bidina girêdan bê. Lê ji aliyekê din ve jî wê, bi rastî wê, ew mantiqê metingerî ku m li jor hanî li ser ziman weke her devera ku ew dagirkir xwe weke xwediyê dide nîşandin wê, di wê çerçoveyê de wê mirov dikarê fahmbikê.

Li vir dîsa ve vegerihina li rewşên weke yê nîqaşkirina lozanê û hwd. Di aslê xwe de wê, ev rewş wê pêwîstî hinekî din li ser wê sekinînê bê. Wê, gelek derdor wê, gotinê wê mînpûle bikin û wê, werênina li ser ziman. Lê wê zihniyeta di temenê de a bi dagirkerî wê yan nebînin û yan jî wê ji nedîtî ve wê, werin. Lê vir wê, ev nîqaşkirina wê, kêrî çî were? Wê ji du aliyên ve wê, bikin ku wê, îstîsmar bikin. Yek wê, bi rengê siyaseta AKPê ve a ku ew çî pîvanên ahlâqî nasnekê ve wê girêdayî bê. Di destpêka ku wê, T. Erdogan wê were ser desthilatdriyê û wê AKPê were pêşxistin wê, gotinên çapê ên ku ew bi mirovatîyî dihatina hanîn li ser ziman wê, ji devê wan bigirê û wê, bi wan wê xwe

bikê desthilatdar. Çap wê, ne di rewş û sîyaneka wusa de bê ku ew xwe bikê desthilatdar bê. Ew têngîna dewletîfîyê a 'kemalismê' ku ew di bin bandûra wê de ya wê hertimî wê weke zincîreka koletiyê a di lingên wê de bê. Wê nikaribê xwe ji wê xilas bikê. Di aslê xwe de wê, ev rewş wê, temenê hertimî îstîsmarkirina rewşê jî bê. Wê, di vê rengê û awayê de jî wê werênê li ser ziman.

Li vir em cardin werina li ser rewşa AKP û T. Ardogan. T. Ardogan û AKPê di destpêka desthilatdarîya xwe de wê gotinên çapê ji devê wan bigirê û wê xwe bi wan bikê desthilatdar. Lê di van roj û demên dawî de wê, hanîna li rojevê a weke rengê bi 'nîqaşkirina lozanê' wê, ji aliyekê ve wê çawa wê gotinên devê sîyeseta kurd wê bikê ku wan manipûle bikê bê. Aliyê din jî wê, gotinên wan wan wê weke ku di destpêkê de wê, gotinên çapê ji devê wan bikê û xwe li wan re wê bikê desthilatdar wê, vê carê wê bihemam rengê wê dest biavêjina lîteratûra sîyeseta kurd.

Di aslê xwe de wê, destavêtina lîteratûra sîyeseta kurd wê ne nû bê. Wê, di pêvajoyên bûhûrî de wê, bi awayekê wê, weke ku wê nexwazin ku ti kesek bi wê bihisihê wê dest biavêjina li wê. Minaq wê, rejima tirk wê, zimanê kurdî wê qadaxa bikê û wê, çanda wan bikê ku asimlebikê. Lê wê T. Ardogan bixwe wê, herê almanya û wê li wir wê, gotina "asîmilasyon sûcê mirovahiyê ya" wê bilêv bikê. Ev gotin wê berê ji aliyê kurdan ve wê, li hemberî rejima tirk û sîyeseta wê ya asîmleker wê bikarbênin. Heta ku wê kurd wê, li dijî wê şûcên wê wê ji her aliyê ve wê gotinê wê werênina li ser ziman. Her çendî ku wê, T. Ardogan wê, vê gotinê wê weke di rewşa parastina tirkên li almanya de wê bikarbênê jî lê wê, di aslê xwe de wê, ji wê zêdetirî wê, ev gotineka ku wê, çawa wê, lîteratûra ku ew rastîya wan dihênê li ser ziman wê berevajî bikin wê, di wê çerçoveyê de wê bi wê armançê bilêvkiribê bê.

Di dînyayê de wê ti kesekê zimanên civakan qadaxa nekiribin. Lê rejima tirk ew kirina. Her wusa wê, ev gotin wê, rastîya sîyeseta rejima tirk a li dijî civake kurd wê, werênê li ser ziman ku 'wê dema ku wê, hêrîşî li şariştanîyekê bikin wê ji ziman û çandê wê ew hêrîş wê bê kirin.' Di vê çerçoveyê de wê, rejima tirk wê vê rewşê bikê li dijî civake kurd. Dema ku ew hêrîşî şariştanîya civake kurd û mejûya wê dikê wê, ji zimanê wê ew wê hêrîşê wê bikê. Ji aliyekê din ve jî wê, zimanê kurdî wê qadaxabikê. Wê zimanê tirkî li ser herkesekê farz bikê. Wekî din ku wê, kurd bahse maf û azadiyê bikin wê, bi gotinên weke 'qatker' û ankû weke ku ew bi tirkî dibêjin 'bolucû' wê gotinê bikarbênin û wê manipûle û kriminalize bikin. Di vê rengê û awayê de wê hemû hewldanên wan ên bi pêşketina çandî û civakî re wê, di bin pêvajoyên hêrîşên rejima tirk ên fizîkî û yên bi rengên din de bê. Wê di vê rengê û awayê de wê, pêvajoyek giştî wê, were jîyankirin.

Lê bo ku wê ti kesek wê vê gotinê li hemberî wan newênê li ser ziman wê, ew wê gotinê werênina li ser ziman. Di sîyesetê de wê, kevneşopîyekê wê bi zanebûn wê biafirênin ku wê, dema ku wî gotinek got wê weke "gotina wî" bibînin û wê ti kesek wê newênê li ser ziman. Hinek bo sedemên ku ew wî newênina li rojevê wê bi lêvnekin û hinek jî wê bi sedemna din wê newênina li ser ziman. Di vê çerçoveyê de wê, gotinên ku wê, li hemberî wan wê werina kifşkirin wê, ew bikin ku ew pêşî wan kifşbikin û wan bilêvbikin dakû ti kesekê din wan bilêv nekê. Dema ku wan bi lêvnekin wê, weke 'yên wan' wê werina dîtin. Ev jî wê, weke rewş û têngîheka şaş bê. Li koka wê nayê lêgerîn ku wî ew gotin ji kû girîfîya û bikardihênê. Her wusa wê, gotina 'asimlesyon sûcê mirovahiyê ya' jî wê, bi wê rengê wê werênina li ser ziman. Di vê çerçoveyê de bo ku

wê, ti kesekî din wê sûcên li dijî mirovahiyê bi asîmlekirina çand û zimanan a rejîma tirk wê newênê li ser ziman ew wê dikin. Di vê rengê û awayê de wê di serî de wê, werênê li ser ziman. Di vê çerçoveyê de wê, ji aliyê pîvan wê, ti pîvanên wan nebin.

Wekî din mirov dikarê wê jî wê werênê li ser ziman ku wê, rewşa sîyeseta rejîma tirk wê, di vê çerçoveyê de wê, bi tememî wê li ser asimlekirinê bê. Her wusa wê, bi wê armancê wê, zimanê kurdî wê qadaxa bikin. Wê nehêlin ku kurd bi zimanê kurdî bixwênin, xwe perwerde bikin û têkiliyê bi hevdû re dênin. Ku ser 25 milyonan re kurd li bakûrê kurdistanê dijîn wê, nikaribin bi zimanê xwe bixwênin, perwerde bibînin û xwe werênina li ser ziman. Wê tenê wê dibistanaka wan jî wê, nebê ku ew xwe û zarokên xwe di wê de perwerde bikin. Di vê çerçoveyê de wê asimlesyoneka ku wê minaqe wê li ti deverên din ên cihanê newê dîtî û di dîrokê de newê dîtî wê, li ser serê civake kurd wê, rejîma tirk wê bixadarî pêşbixê. T. Ardogan û Partiya wî AKP û rejîma tirk wê, rêveberiyê wê bin ku ew wê, asimlesyonê dikin û dimeşênin bin. Wê sûcê li dijî mirovatîyê dikin.

Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê, weke aliyekê din ê teybet wê, werênê li ser ziman ku wê, ev rewş wê weke rewşna ku wê, ji aliyê hemû cihanê ve wê werina dîtî bin. Î ro wê, weke ku emê li bakûrê kurdistanê, rojava û bi teybetî jî li afrînê û hwd wê, şerê wê, bi kurdan re wê bidin. Wê çawa wê, bi tememî wê pêvajoya asîmlesyonê wê bibina serî û wê navê kurd wê ji dîrokê bibin û wê bi tememî wê her tiştî wê bikina tirk wê şerê wê li dijî kurdan wê bidin.

Hêrişên li dijî afrînê wê aliyekê wan ê bi vê rengê jî wê hebê. Wê, bi armanca birina serî a jenosîda li ser serê civake kurd jî bê. Wê bi wê armancê jî wê ew hêriş wê li hemberî afrînê wê werina pêşxistin bin.

Dema ku mirov pêvajoya hêrişên li ser afrînê wê, li ser wê bisekinê wê, bêgûman wê gelek aliyên wê yên din jî wê, hebin ku wê werina dîtî. Di serî de wê, aliyên wê yên ku wê, werina dîtî wê bi rewşa înkara hebûna civake kurd ve girêdayî bê. Wê, di vê çerçoveyê de wê, werê dîtî. Pêvajoyên hêrişên dawî ên li ser afrînê wê, di dewama pêvajoyên hêrişên bi armanca jenosîdkirin civake kurd ku wê ji destpêka komarê ve wê li hemberî civake kurd wê, li agirî, botanê, zilanê, dersimê helebçê, şengalê û bi sadan deverên ku wê werina pêşxistin wê di dewama wan de bê. Di aslê xwe de wê, hinek xosletên hêrişa li dijî afrînê wê bişibihina pêvajoya hêrişên jenosîdkirinê ê di dema komkujîya dersimê de jî. Di vê çerçoveyê de wê, dema ku mirov xosletên wê demê û rengên hêrişên wê demê bi hemû aliyên wan ve hilde li dest û werênê li ser ziman wê, bi wê re wê, ev wê were dîtî. Di vê çerçoveyê de wê, di dema komkujîya zilanê û piştî tafîsandina raperîna şex seîd de wê, plana 'şarq û îslahatê' wê bê pêşxistin û wê bi wê bi salan û bi dehsalan wê herêmên kurdan wê, hêrişî li hebûna demografîya civake kurd wê bi armanca gûharandina wê, werina pêşxistin. Wê gelek rengên hêrişî ên bi fizîkî, çandî û gelek rengên din wê werina pêşxistin. Wê, mantiqê plana şarq û îslahatê' wê ew bê ku wê, bo serdestîya kurdan û pêşengîya wan ya civakî tûna bikin wê, serok aşîr û malbatên wan û ankû hinek aşîrên girîng wê bi tememî wê ji herêmên wan wê werina goçberkirin. Wê politikaya ku wê rejîma baasê a sûrî ku wê bi têngîna 'kembara arab' re wê li kurdistanê wê pêşbixê û wê gelek aşîrên arab wê li kurdistanê bicih bikê wê, rejîma tirk jî wê, di vê rengê û awayê de wê, politikayan wê pêşbixê.

Piştî jî wê, ev wê, werina domandin. Hêrişên ku wê li hebûna civake kurd wê, piştî jî wê, bidom in. Minaq wê, di salên 1994'an de wê, tenê di hundûrê sal dû salan de wê

ser pêncezaran re wê gundên kurdan wê werina şawitandin, wêrankirin û kavilkirin. Wê di vê demê de wê ser nêzî 10 milyon kurd wê bi darêzorê û hêrişan wê ji herêmên wan wê bên dayîn goçberkirin li rojavayê tirkiya û ankû hin deverên din ên chanê. Dîyasporaya kurd wê, di vê demê de wê, zêdetirî wê pêşkeve. Wê bi milyon kurd wê bi zorê ji herêmên wan wê bên dayîn goçberkirin li welatên ewropa. Ev rewş wê piştî jî wê, were dayîn domandin. Di dema hêrişên li ser rojava û şengalê de jî wê ev politika wê bê pêşxistin û xistin li merîyetê de. Rejimên herêmê ên weke rejima tirk jî wan dizanî ku wê, ti carî wê cihan wê destûrê nedê rêxistinaka weke ya DAÎŞê. Lê wê pêşxistina wê û ajotina bi ser kurdan de wê, fêdeya wê ji wan re wê, ew ba ku wê, bi tememî wê kurd ji herêmên wan wê daban goçberkirin. Di vê çerçoveyê de wê, hêrişên tirsandin û dana goçberkirin wê bi plankirî wê di destpêkê de wê bikin. Di vê rengê û awayê de wê, pêlên goçberan wê, piştî destpêkirina hêrişên DAÎŞê wê, li cihanê wê, pêşxistin. Wê bi hezaran wê ji aliyê saloxgeriyên rejima tirk û hwd ve wê, bêm keştîyên bi pirsgirêk de wê, di nava bahrê de wê bên noqî avê kirin. Ev wê, weke politikayaka rejimê a balkişandina li xwe bê. Di dewama wê de wê, çawa wê giringîya pêlên goçberan wê bidina dîyarkirin û wê temenê çêkirina peymanên weke ya 'peymana goçberan' wê di destpêka hêrişên DAÎŞê de wê, di nava almayan û rejima tirk de wê, di çerçoveya ne hiştina hatina goçberan wê were çêkirin wê, bo çêkirina temenê wê ew keştî tiştî mirov wê werina kirin û wê bên noqî avêkirin. Di vê çerçoveyê de wê bi hezaran wê kurd û kesên din ên herêmê wê di waan keştîyan de wê, wrina xaniqandin û kuştin. Mirov nikarê wan mirinên goçberan, bi xwezayî wê werênê li ser ziman. Ev weke planakê bû û mirov di wê çerçoveyê de wan mirinên goçberan weke komkujiyên rejimên herêmê ên di çerçoveya politikayên ên bi vê rengê de ku wan dana kirin werênê li ser ziman.

Di dema hêrişî afrînê kirin de wê, berî wê, dîsa wê qaşo wê, wergehên goçberan wê çêbikin ku kesên ku wê ji şer bi ravin wê wan di wan wergehan de wê bicih bikin. Wergehên goçberan ên bo goçberên mihtemel ên ji afrînê ku wê werin wê bi teybetî wê, werina çêkirin. Piştî jî wê, hêrişên ku wê, rejima tirk, kom 'artîşa azad' û artîşa tirk wê hêrişan li qadên jîyane sivîl wê bikin ku wê, çawa wê mirovan bidina goçberkirin. Wan di zanî ku wê li hemberî hêrişên wan wê li herêmê wê, berxwedan wê weke li kobanê wê li afrînê jî wê kurd wê pêşbixin. Minaq wê, hêrişên weke yên li gundên sîyê ên şikata ku wê bibin wê di wan de wê, hêzên artîşa tirk û komên artîşa azad wê sivîlan armanc bigirin û wê qatilkirin. Tenê di hêrişa di 9ê sibata 2018an a li vî gundî de wê, sê sivîl werina qatilkirin û wê, bi dehan sivîl wê werina giran birîndarkirin. Ev wê agahiyên destpêkê bin. Piştî wê, hin bi hin wê, hijmara kuştîyan wê bi demê re wê kêlik bi kêlik wê zêde bibê. Bo ku wê berxwedanê vala derxin û ankû weke ku ew dihênina li ser ziman 'temenê wê tûnabikin' wê, bi wê armancê wê, ew wê bikin.

Di vê rengê û awayê de wê jî mirov dikarê wê jî wê werênê li ser ziman ku wê, pêvajoya hêrişên li afrînê wê, rejima tirk wê di hêrişan de wê zêdetirî wê giraniya hêrişan wê bidina lî herêmên sivîl. Wê çawa wê herêmn sivîl wê ji sivîlan wê bidina vala kirin wê hêrişên wê li herêmên afrînê bikin. Minaq wê, di roja 10ê sibata 2018an de wê, li ser hemû herêmên afrînê, navç, navrend û gund û gundkên wê, balafirên şer didina firandin ku ew tirsê mazintir bidina çêkirin ku wê, bi komî wê goçberkirin wê ji herêmê wê werina kirin. Ev şewayên hêrişên valakirina herêmê ji mirovan wê şewayekê şerê rejimên herêmê ê li hemberî jîyane civakî a xalkên herêmê jî bê. Lê bi teybetî wê,

pirr zêde wê, rejima tirk wê, vê rêbazê wê li hemû herêm û deverên ku ew hêrişê dikin û ankû hêrişê didina kirin wê, bidina kirin. Wê, bi wê re wê, bixwezî ku ew encamê li gorî xwe bidest bixin.

Di vê rengê û awayê de wê jî mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa pêvajoya hêrişên rejimên herêmê wê xosleta wan wê bi giranî wê ew bê ku wê li jîyane civakan bê. Ber vê yekê wê, hêrişên ku ew dikin wê, xosletê wan ê pêşî wê, ew bê ku ew bi wan hêrişan bidina tirsandin û goçberkirin. Di vê çerçoveyê de wê, ev wê weke rêbazekê rejimên herêmê ên weke rejima tirk bi şer ku ew çawa mudahaleyê li demografiya jîyane xalkên herêmê dikin jî bê. Wê, di vê rengê û awayê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Ev şewayên hêrişan wê dema ku mirov li wan bihizirê wê, bi wan re wê, ew wê were dîtî ku wê rejimên herêmê wê çawa wê xwe serdest bikin û biserbixin li hemberî jîyane xalkên herêmê bê. Wê şerê wan wê bi vê rengê wê bi jîyane xalkên herêmê bê. Ber ku wê, weke ku ew dibînin û tefkîr dikin bi nîjadperestî bê û ankû bi zihniyetek din bê wê, jîyan wê weke wan wê pêşnekeve. Wê, jîyan û rengê pêşketina wê, ew wê hertimî wê wan xelat derxê. Wê, di vê çerçoveyê de wê, ew jî wê, li gorî xwe wê, "hêrişên li gorî xwe rastkirinê" wê li jîyane civakê bikin. Di vê çerçoveyê de wê, şewayekê hêrişê wê li rengê jîyane xalkan wê werê kirin. Di aslê xwe de wê, rayadarên rejimên herêmê jî wê, bibînin û wê bizanibin ku wê, pîrsgirêka wan ya mazin wê bi rengê jîyane xalkên herêmê re bê. Wê ew jî wê, bo ku ew newê dîtî û ser ziman û ankû wê çawa wê manipûle bikin wê, li ser wê re wê gotinên weke "pîrsgirêka me bi rengê jîyane ti kesekî re nîn a" wê werênina li ser ziman. Ev gotinên sernûxûmandinê û qamuflejkirina vê rastiyê bin. Wê weke gotinên berevajî dana nişandin û ji berçav dûrkirina rastiyê bê ku ew newê dîtî. Di vê rengê û awayê de wê, ew wê, were kirin.

Minaq wê, T. Ardogan bixwe wê vê gotinê wê bêjê di demên berî hêrişên li dijî afrînê de. Lê di aslê xwe de wê dema ku mirov di çerçoveya zihniyeta wî kesî û zihniyeta rejima ku ew rêve dibê ve bêjê wê, pîrsgirêka wan ya mazin wê bi rengê jîyane xalkê re bê. Wê hemû şerê wan ê li herêmê jî wê bi wê re bê. Di vê rengê û awayê de wê, dema ku wê, zimanê civakê wê qadaxabikin, wê çanda wê, tûnabikin û hwd wê, hingî wê were dîtî ku pîrsgirêka wan ya mazin bi rengê jîyane xalkên herêmê re wê hebê.

Rejimên herêmê wê, ne rejimna demên arami û aştîyê bin. Wê ne xwediye, fêr, zanîn, têgihîştin û rengê jîyan wê bin. Wê ne asayî bin. Wê, weke rejimna şer bin. Wê bi mantiqê leşkerî wê, werina bi rêvebirin. Ber vê yekê ya ku wê weke ku wê li tirkiya wê were dîtî ku wê bamdûra leşkeriyê wê li ser siyasetê û saziyên din ên sivil wê zêdetirî wê hebê. Mijar ne ew a ku wê çend leşker wê, herina wê û wê kontrol bikin bê. Wê, di serî de wê zihniyet wê, ew bê. Di vê rengê û awayê de wê, ew wê, xwediye rengekê pêşketinê bê. Di dewama wê de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, di rewşa jîyane civakî de wê, çawa wê bi mantiqê sivilane wê were bi rêvebirin wê, di wê warê de wê ne xwediye fêr û cerbê û zanîne bin. Her wusa têgihîştinên ku wê pêşbixin û ankû wê ji hin welatên ewropî bigirin wê wan jî wê li gorî zihniyeta xwe ya leşkerî wê, bi reng û awa bikin. Di vê çerçoveyê de wê, qaşo rewşek sivil wê pêşbixin wê, bi têgîna xwe re wê, bi sînorkirinên di wê de dikin re wê bi tememî wê têgîne ji rastîya wê dûrbikin.

Li vir di aslê xwe de wê mijare serdestîya zihniyeta leşkerî mirov wê, dikarê ji gelek aliyan ve wê li herêmê wê hilde li dest. Di aslê xwe de wê, ev wê bide nişandin ku wê

çawa wê, temenê jîyane civakî wê li herê mê wê were tûnakirin bi demê re wê, ew wê jî wê bi xwe re wê bide nişandin li berçav. Tûnakirina jîyane civakî li herê mê wê, di vê çerçoveyê de wê di temenê wê de wê, têtînen desthilatdarî ên rejimên herê mê wê hebê. Her wusa têtîna xalkîtîyê û civaketîyê wê, weke têtîneka beyenî bê ji wan û zihniyeta wan re. Gotinên ku ew bi têtîhiştina xalkîtîyê û civaketîyê dihênina li ser ziman wê, weke gotinna ku wê li deverta din ên dunyê ku ew dihêna li ser ziman bin. Wê ji wan hatibina girtin bin. Di vê çerçoveyê de wê jî mirov dikarê wê werênê li ser ziman ku wê, gotinên weke yê 'demorasiyê' minaq wê, werênina li ser ziman lê wê ji wan jî wê, dîr bin. Wê ne di bawerî û têtîhiştina wê de bin. Wê ji wê ravakirin û fahmkirina wê dîr bin. Wê weke gotineka ku wê ji gelek kirinên xwe yê dijçivakî, dijxalkîtî û hwd di bin rengê nîjadperestîyê de bê û ankû di biin regekê din ên zihniyetî de ku wê bikin wê çawa wê ji wê re wê bikina maskeya sernûxûmandinê qamuflej wê di wê rengê û awayê û çerçoveyê de wê bikarbênin. Di vê çerçoveyê de gîyane gotinên ku ew bikardihênin bi wate û têtîhiştina wan re wê di wan de wê nebê. Wê di mejiyê wan de wê ew wê nebê. Di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Wê, her tişt wê, weke amûr û ankû wê weke ku wê ew wê werênina li ser ziman "rêyeka xwe kirina desthilatdar", "xwe derxistina li ser desthilatdariyê" û hwd wê, bikarbênin. Rayadarên tirk wê, bi gotina weke enstrûmentekê" wê bikarbênin. Yanî wê weke amûreka ku ew bi wê xwe bijîn bê. Li vir wê çawa wê ew wê pêkwerênin ji wê zêdetirî wê, çawa wê, bikarbênin û wê xwe bi wê serdestbikin wê, bi wê mantiqê û têtîne wê nêzik bibin. Minaq wê, "xwe weke bawermend" bidina nişandin. Ankû wê xwe weke "oldar" wê bidina nişandin. Lê wê ev tenê di dîmen û dîtbarîya wan de wê hebê. Wê di rûh û ankû gîyane wan de wê ew nebê. Wê bi rastî wê bi wê bawer nekin. Di rewşên weke yê têtînen demokrasiyê, civaketîyê, xalkîtîyê û hwd de jî wê, wusa bê. Di vê rengê de wê, di olê de wê, ji kesên bi vî rengî re wê gotina "minafiqiyê" wê were bikarhanîn. Lê di aslê xwe de wê, di her rengê têtîni, felsefikî, û zihniyetî de jî wê, ew wê minafiqiyê wê bidina nişandin. Wê hemû tişt û kirinên wan wê ji dîmen û dîtbarîyekê wê derbas nebê. Wê, hemû tirk wê, di regekê dîtîne de bê. Ji xwe ew jî dibêjin "wê, giring bê ku tû çawa were dîtîne bê." Wê ber vê yekê wê, di van rejimên otorîter û bi tememî jîyane civakê tûnakirina wê, hertimî rêveberên wan ku ew derkevina berçapameniyê wê bi awayekê 'rêzkarî' û ankû 'disiplînî' wê derkevin. Wê xwe baş bedil bikin. Wê, di vê çerçoveyê de wê, saziyên ku wê, hertimî wê lêkolîn bikin ku ew divê ku ew çawa di berçapameniyê de divê ku ew werina dîtîne wê ava bikin. Wê bi wê re wê bikin ku ew kêmesiyên xwe ku ew bi wan re li berçav bi gotinê, bi xwe bedilkirinê û ankû cil li xwe kirinê û hwd re wê, were dîtîne wê, li wê bihizirin. Wê, di vê çerçoveyê de wê, hertiştî wê ji dîtîne îberet wê bibînin. Li gorî wan wê, ya rast wê bê. Li gorî wan tu nebaş jî bê ku tu baş were dîtîne wê, ya rast wê ew bê. Di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê binxatkê û bêjê ku wê, ew ti carî ji xalkên herê mê re nebaş bin. Lê wê xwe wê xwe ji wan re wê 'baş' û 'rast' bidina nişandin wê bikevina pay dîtbarîya wê de. Di vê rengê û awayê de wê, mirov dikarê wê weke aliyekê din ê teybet wê, werênê li ser ziman.

Di vê rengê û awayê de wê, çawa wê, xîtabî mejîyan bikin wê bi têtîna 'serê derûnî' wê li wê bihizirin. Wê, bikin ku wê kifşbikin ku wê mirovekê aasayî di jîyane xwe de di hizirê. Wê bi gotinekê wê bikin wê, werênina li ser ziman ku ew bala wî kişênina li ser

xwe. Wê di wê çerçoveyê de wê, ne giring bê ku ew mirov bo wan. Lê bo ku ew bale wî bikişênin û xwe di mejiyê wî de bicih bikin wê, ew wê bikin.

D vê rengê û awayê de wê jî ez dikarin wê, werênima li ser ziman ku wê, di vê rengê û awayê de wê ev wê weke rewşek teybet bê ku mirov wê li ser wê bisekinê ku wê, rewşa dîtbariyê wê çawa wê were pêşxistin bê. Ew dîtbarîya ku ew pêşdixin wê, ne tenê wê, bo wê jîyane kes û civake ku ew li şûn dihêlin ser wê binûxûmênin. Wê bi wê çawa wê, hêrîşên ku ew li wê jîyanê dikin wê, bo ser wê nûxûmandinê jî wê ew wê bikin. Di vê çerçoveyê de wê, rêbaze biqasî ya ne hiştina nivîsandina di derbarê de wê, wilqasî jî wê berevajîkirin û bi zanebûnî şaş hanîna li ser ziman jî wê, weke rê û rêbazeka ku wê serî li wê bixin bê. Di vê rengê û awayê de wê, wê ew li wê bihizirin ku deme ku wê tiştek newê nivîsandin wê ti kesek nizanibê. Wê demê wê ti kesek wê wan bi wê xirabîya wan kir wê xirab nizanibê. Di vê çerçoveyê de wê, di nava kirin û hewldanekê de bin.

Di dema pêvajoya hêrîşên li ser afrînê de wê, di vê çerçoveyê de wê, rayadarên tirk wê giraniyê bidina ser çapameniyê. Di çapameniyê de wê çawa wê were dîtin û dayîn nîşandin wê gelekî li ser wê bisekin in. Wê, dema ku ew ne serkevtî jî bin wê, çawa wê bi gotinê wê xwe serkevtî wê bidina nîşandin û wê çawa wê, hêncetan wê çêbikin wê, li ser wê bisekin in. Di pêvajoyên bi vî rengî ên nehaq de wê, nikaribin di destpêkê de hêncetek rast û dûrûst a rast ku wê herkesek wê herê bikê wê bînina li ser ziman. Wê weke ku wê rejima tirk wê bikê wê, ji aliyê din ê sînorê wê çend roketan wê bide avêtin li sînorê xwe weke li kilîs û xateyê û wê bixwezê ku ew li ser wê re herkesek gotinê bêjê. Ew gotin jî wê çawa bê? Wê bixwezê bide gotin ku hêrîş li sînorê wan dibin ew, ber wê yekê hêrîşî afrînê dikin. Ankû weke ku ew bi nav dikin ”oparasyona li dijî afrînê li dardixin.” Wekî din jî wê ew wê hêrîşê li hebûna civake kurd bikin. Wê çawa wê manipûle bikin û wê nehêlin ku navê kurdê ku ew hêrîşê lê dikin were li ser ziman wê, bi îtnayeka mazin wê li ser çapameniyê re wê bixwezin ku were nivîsandin. Ji aliyekê din ve jî wê, dema ku ew dihênina li ser ziman wê di roja me de û di asta pêşketina wê de wê, derfet wê ji wê re wê nebê ku ew bêjin ‘ez li dijî kurdan şer dikin û ankû oparasyonê dikim. Wê weke kirdeyekê wê li şûna gotina kurd wê ya terorê bicih bikê û li şûna ya terorê jî wê ya kurd bicih bikê û wê werênê li ser ziman. Di vê çerçoveyê de wê ev şewayekê zêhnî ê sernûxûmandinê bê. Wê ji wan re wê weke ‘sûka jê rê dernekeve’ bê rewşa kurd. Di vê çerçoveyê de wê, di rewşa hanîna li ser ziman de jî wê, wusa bê. Di aslê xwe de wê, bi şewayekê mazin wê çapameniyê wê di şerê xwe yê li dijî kurdan de wê bikarbênin. Wê li wê jî wê heyîder bin ku wê, yekalî wê weke ku ew dixwezin ku wê were li ser ziman. Girtina rojnema, kovarên kurdî û berhevkirina pirtûkên kurdî û ne hiştina belavkirina wan û hwd wê, di vê çerçoveyê de wê, pêşîya wan wê, were girtin. Ji aliyekê din in ve jî wê, hemû rengên hizirkirinê, nivîsandinê bi ragihandinê ên li gorî wan bê wê bikina ber hêrîşê ku ew pêşîya ragihandina wê bigirin. Di destpêka pêvajoya hêrîşên li ser afrînê de wê, rojnemeyeka tirk a li aliyê **qibrêsê ê tirk** bi navê ”**afrîka**(*)” ku wê bi sernivîsa ”dagirkirineka din jî ji aliyê tirkiya hat kirin.” Di roja duyemîn a hêrîşên li ser afrînê de wê, ev rojnema wê bi wê sernivîsê wê derkeve. Li vir wê bi hêrîşa li ser rojnemê wê çî bi giringî wê xwe bide dîyarkirin? Wê ew wê xwe bide dîyarkirin ku wê bi dezenformasyonê wê çawa wê rastiyê wê berevajî bidina nîşandin. Wê nehêlin ku wê rastî wê, were dîtin. Di rastiyê de wê sernivîsa rojnemê wê rast bê. Lê wê bo ku wê rastiyê ser bigrin wê, ew wê bikin. Di vê çerçoveyê

de wê, mirov dikarê wê, weke aliyekê din wê, werênê li ser ziman. Ev rewşa bi rengê hêrişên li ser çapameniyê û ankû pêşîya rengê ragihandinê bigirin ku wê rastî wê newina dîtin wê bi salan wê li bakûrê kurdistanê wê di serê ku ew li dijî civake kurd dimeşênin de wê, bikin. Minaq ku em tenê di çerçoveya 40 salên dawî de wê hemû nivîsandinên rojnemeyên tirk bikina berlepirsînê de û wan rastîya wan bikin ku fahmbikin ku wan çî û çawa hanîya li ser ziman wê bi wê re wê, were dîtin û kifşkirin ku wê çawa wê ser rengê rastîya şerê xwe yê li dijî civake kurd wê binûxûmênê wê bi wê armancê wê bi awayekê vekirî wê were dîtin. Çapamenî wê, bi vê rengê wê hem weke lingekê şerê rejimê ê li dijî civake kurd bê û hem jî wê, lingê wê yê berevajîkirina rastiyê bê. Di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê wê, bi awayekê vekirî wê, werênê li ser ziman.

Li vir di aslê xwe de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa şerê rejimê ê bi kurdan re wê, çapamenî wê lingekê giring ê manipûlekirinê bê. Wê, di vê çerçoveyê de wê, çapamenî wê jî aliyekê ve jî wê, çawa wê şaşîyan rast bide nîşandin û wê kriminalize bikê û hwd wê, di wê çerçoveyê de wê rol û weyn bileyizê.

Li vir di aslê xwe de em li ser gotina 'çapameniyê' re wê bêjin ku em, di demekê de dijîn ku wê ragihandin wê, weke lingekê jîyanê ê nebê nabê bê. Wê di wê rengê û awayê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Lê li vir di aslê xwe de wê, jî aliyekê ve jî wê, her rejim û welat wê bikê ku ew bi renekê weke xwe werênê li ser ziman. Rejimên weke rejima tirk wê bi tememî wê li ser esasê manipûlekirinê wê werênina li ser ziman Wê di vê çerçoveyê de wê, dîrokek xelat wê binivîsênin. Wê rastiyên ku ew hena wê weke ku ew tûna ne wê bidina nîşandin. Yên ku neyî û ankû nîn in jî wê, weke ku ew hena wê bidina nîşandin. Lê di aslê xwe de wê, çapamenî wê weke rengê nîyeta mirov a li hember derve, hundûr, komên civakê û hwd jî wê bi awayekê wê xwe bide dîyarkirin. Wê, ew ne rast hanîna li ser ziman wê demek wê were wê, weke 'bûmerengê' wê vegehihê û wê li wan bixê. Wê, ew kesên ku ew bi xirabî hanîna li ser ziman wê ew bi zanebûnî birengê şaş hanîna xwe ya li ser ziman re wê di wijdanên mirov de wê werina derizandin. Di vê çerçoveyê de wê, rewşa hanîna li ser ziman wê, çendî ku wê hinek rejim û ankû rayadarên wê, wê hizir û tefkîr bikin ku wê, weke ku ew dinivîsênin wê bimênê û wê piştre wê herkesek wê biwê re wê fêrbibin û wê bizane bibin jî wê, di aslê xwe de wê xwe bixapênin. Wê ti tişt wê vêşarî wê nemênê. Di serî de divê ku mirov wê, werênê li ser ziman. Her tişt ku ew kengî bê wê bi rastîya xwe re wê, were dîtin û wê, were li ser ziman. Di vê rengê û awayê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Ragihandin wê, di aslê xwe de wê di vê çerçoveyê de ku ew bi çî rengê were li ser ziman jî wê, piştre wê, bi aqilê mirov û kifşkirinê bi aqil re wê, temenê xwe rastkirinê wê bi wê re wê biafirênin. Ew bizanebûnê şaş hanîna li ser ziman jî wê ew jî wê tiştekek wê bi xwe re wê bidina nîşandin. Wê ew jî wê, ew bê weke nîşanaka birhan û ankû qanîta wê şerê ku wê li dijî wê civakê meşandî jî. Di vê rengê û awayê de wê, bi we re wê rengê şerê wê were dîtin û fahmkirin. Wê di dewama wê de wê, şerê wê rejimê wê were dîtin. Wê bi çî argûmanan wê ew şer meşandîya û çawa hanîya ser ziman wê, ew wê were dîtin. Di vê rengê û awayê de wê, şerê rejimê wê were dîtin. Wê ew wê were fahmkirin.

Di vê çerçoveyê de em dema ku çapameniya tirk û rengê wê yê hanîna li ser ziman a şerê rejimê ê li dijî civake kurd wê, weke birhan û ankû qaniteka wî şerê jenosîdê jî bê. Wê bi demê re wê, ew rejim wê bi wê rengê wê bidest hizirkirinê bikê. Wê dervî wê,

nebinê. Wê di wê rêyê de wê herê. Lê di aslê xwe de wê, piştê jî wê, temenê şaş hizirkirin û ne fahmkirinên wê yên bi rastîyê û ankû rastîyê bixwe jî wê, ew rengê wê yê bi zanebûnî şaş nivîsandinê wê biafirênê. Ev wê bê weke derbeyekê li rengê pêşketina civakî a xwezayî jî û ya wê bixwe jî ku ew bahse wê dikê. Wê, xwezatîya civakî û mejîyê wê yê xweza wê bikujê. Wê civak wê ji bi gelek awayan wê ji civaketîya wê were dûrkirin ku ew weke li gorî têgînekê û ankû bîrdozîyekê dijî bê. Jîyane civakê wê hertimî ji ya ku em dizanin wê zêdetir bê û wê zêdetirîya wê hebê. Çendî ku em dibêjin me ew baş fahmkirîya wê, ji wê hinek alî û tiştina ku me ne kirina wê hebin. Wê fahmkirina civakê wê hertimî wê, çendî ku em bêjin em li pêş in wê gavekê li pêşîya me bê. Ya ku wê, civakê wê hertimî bikê temenê fahmkirinê jî wê, ev rastîya wê bê. Di vê rengê û awayê de wê, di serî de mirov dikarê wê werênê li ser **ziman**.

Rejîma tirk wê, ne di wê sîyan û qûdretê de bê ku ew civakê fahmbikê. Wê li gorî fahmkirineka xwe wê bikê ku ew wê, fahmbikê û ankû wê, bi reng û awa bikê. Ev jî wê, ne fahmkirineka rast a civakî bê. Hizir, felsefe, têgîhiştin, hiş û raman wê bihemû cûreyên wan re wê tenê aliyekê fahmkirinê wê bi hebû û aliyê xwe re wê biafirênin.

Rayadarên tirk ên weke T. Ardogan û hwd wê, hertimî wê bigotinên hêrişkarî wê hêrişî civake kurd bikin. Wê di aslê xwe de wê, ew bi gotinê hêrişkirin wê ji aliyekê ve wê, di temenê wê de wê, kêmfahmkirina hebûnê wê hebê. Di rengê rewşa hêrişên wan ên li dijî civake kurd bê, li dijî çapamniyê û hwd wê, bi wê rengê mirov dikarê wê werênê li ser ziman. Di roja duyem pêvajoya hêrişên li dijî afrînê de ku wê, rojnemeya qibrêsê a bi navê 'afrîka' wê bêjê "ji aliyê tirkiya ve dagirkirineka din" wê, çawa wê piştî wê hêrişî wê bikin wê, di aslê xwe de wê, nişanaka vê rastîyê jî bê.

Piştê wê bi ferman û gotina T. Ardogan û gotinên bi rengê hêrişkarî ên li dijî rojnemê wê bikin ku wê faşîstên tirk bi girseyî hêrişî wê bikin. Ji xwe wê, di roja din a sêyemîn de wê, weşane wê were dayîn rawastandin. Wê, piştê wê, di cih de wê çawa wê bikina armanc û bin pêvajoyên hêrişê de wê, gotinên bi hêrişkarî wê bilêv bikin. Gelek kesên ku wê, vajî rengê ku ew dibînin û dixwezînin ku ew werênina li ser ziman ku ew dinivîsênin di çapamniyê û ankû 'medîya civakî' de wê, rastî hêrişên wan wê werîna. Wê nexwezînin ku ti kesek dervî gotinên wan gotinekê bibêjê. Wê ew çawa wê propaganda bikin û wê werênina li ser ziman wê, bixwezînin ku herkesek weke wê bibînê, werênê li ser ziman û ragihênê. Di vê rengê û awayê de wê, şerê çapamniyê wê bi mirovan re wê, bidin.

Di aslê xwe de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, ev wê, weke rêbazekê ku wê, çawa wê temenê şerê ku ew dikin bidina domandin û pêşxistin wê, bo wê jî bê. Di vê çerçoveyê de wê, ji xwe wê, heta roja me wê, çapamenî wê şaş bide nişandin û wê bike armanc û wê hêzên rejimê jî wê hêrişî wê bikin. Di vê rengê û awayê de wê mirov dikarê wê, werênê li ser **ziman**.

Di pêvajoya hêrişên li dijî afrînê de wê, kurdên li welatên ewropa wê li ser lîngan bin. Wê her roj wê xwepêşandinên girseyî wê li dar bixînin. Wê çapamniya kurd wê, hertimî wê bi nûçeyên lezgin û ankû 'niha' re wê, rewşê ragihênin. Wê bi wê re wê, ji aliyê hemû cihanê ve we were dîtin ku wê ev hêrişên bi armanca tûne kirina civake kurd bin kurd wê di bawerî û têgîhiştinê de bin.

Lê ya herî girîng wê weke ku wê gelek dordor ji werîna li ser ziman ku wê, baxtê ku ew bi dehan salane ku ew li dijî civake kurd didê wê li afrînê were kifşkirin. Ez vê bi vê renga wê dibînim û dibêjim ku ji destpêka pêşketina rojava û heta berxwedana kobanê û

ji wê heta ya afrînê wê, weke pêvajoya dakifşkirina wê baxtê serkevîna tekoşîna gelan bê. Rojava bû weke modeleke û tevî hemû hêrişên li wê jî ev ji aliyê xalk û gel civakên herêmê vê hat dîtin. Piştî vê wê, ti tiştî wê ne weke berê bê.

Ya ku rejimên herêmê wê dibinin jî ev bê. Di asle xwe de ew, şerê wê bi gelên herêmê re didin. Hêrişên li ser afrînê mirov, dikarê hineki jî ji vê aliyê vê wê bişênê û wê werênê li ser ziman. Afrîn wê bi rengê wê cihê cenga berxwedana jîyanê civakî jî bê.

Di rewşa hêrişên li afrînê de wê, ew jî wê were dîtin ku wê êdi gelên herêmê wê bi pêşketina xwe ve wê rabin serpiyan. Wê ti astengîyan wê nasnekin. Ji aliyê din ve ez, dema li xate berxwedana kobanê û heta ya berxwedana afrînê wê, berxwedana kawayê hesinkar wê were ber çavên min. Piştî berxwedana kawayê hesinkar wê mediya derkevê li dîke dîrokê.

Destena kawayê hesinkar wê weke destenaka kurd û herêmî bê. Wê dema ku mirov wê dixwênê mirov gelek mifteyên jîyane mirovê herêmê di wê de dibîne. Weki din jî wê dema ku mirov bi jîyanê civake kurd ve girêdayî wê dihilde li dest wê ew giyane berxwedê a wê ya ku em kobanê û î ro li afrînê dibîne mirov zêdetirî wê xate berxwedanê wê bi dîrokê re wê baştir wê fahmdîkê.

Li herêmê wê heta roja me wê civakên herêmê mafê xwe hanina li ser ziman û dana dîyarkirinê ne dîtina. Ber vê yekê civakên herêmê weke bi bêriya wê dijîn di xwe de. Hinekî jî wê temenê berxwedana wan a bênavber hem di dilê wan de û hem jî di jîyanê wan de wê ev biafirênê.

Li herêmê wê dîroka wê pîrr kevn bê. Mirov dikarê weke herêmê herî dîrok kevn jî wê werênê li ser ziman. Lê ew dîroka wê biqasî rast ne xwendinê wê, wilqasî jî wê bizanebûn wê şaş û xelat wê were nivîsandin. Wê ev jî wê rewşeka ku mirov dikeve zorê ji nav derkeve we biafirênê. Biqasî rastkirina wê dîrokê bi jinûve nivîsandinê wê, wilqasî jî wê ji nûha û pê de rastnivîsandinê jî wê giring bê.

Ber çî wê ev (rast nivîsandina wê) wê giring bê? Ber ku wê temenê yê ku wê li ser wê pêşaroja xwe wê biafirênê bê. Bo pêşketinaka baş wê, pêwistî temenekê rast wê hebê. Dîrok wê hertimî wê xwe bikê weke temen.

Di rewşa nivîsandina dîrokê de wê rejimên herêmê wê ku ew çawa dixwezîn wê bikin bidina nivîsandin. Ev jî wê weke rengê ku wê ji aliyê ve wê temenê pîrsgirêkên ku ew hebê û heta roja me wê bina temenê şer û pevçûnan jî bê. Bêguman wê aliyê wê ne rast nivîsandina dîrokê û li ser wê re wê pêşxistina rewşên siyeyî û statûyî ên ne li gori rastîya herêmê a civakî û dîrokî ya jî wê, di temenê pêvajoya hêrişên li wê bê û wê di roja me de wê dema ku mirov temenê hêrişên li dijî afrînê li wan dihezirê wê bi wê re wê ev wê were dîtin.

Ev wê ew wê bi xwe re wê, vê jî bidê nîşandin ku wê rengê nivîsandina dîrokê jî wê ji aliyê ve wê di temenê hemû pîrsgirêkên herêmê ên ku ew hene de jî bê. Dîrok rast nivîsandin wê çendî wê temenê pêşketineka rast a civakî bê wê, biheman rengê vajî wê ne rast nivîsandin wê temenê pîrsgirêk, nexweşî û şer û pevçûnên li herêmê ên ku ew bûna û ku di roja me de dibin jî bê. Nivîsandina yekalî a dîrokê wê, bi xwe re wê hertimî wê pîrsgirêkên ku em li rojhilat diji wê bi xwe re wê werênê li holê. Li rojhilat wê rejimên herêmê wê hertimî wê pîrsgirêkên xwe bi derve girêdin û çareseriyê wan li derve li wan bigerihînin. Ev tenê ji aliyê ve wê ji pîrsgirêkê çareserkirina wê ravîn bê wê, bi wê re wê temenê bizanebûn bê û ankû ne bi zanebûn bê wê, bibê temenê şaş dana fahmbikê jî bê.

Li Kurdistanê wê pirsgirêkên ku ew hene û şerê ku ew li dijî civake kurd dihê kirin wê inkarkirin û bêstatû hiştina civake kurd wê hebê. Minaq wê herkesek wê werênê li ser ziman ku kurd gelê herî kevn yê herêmê ya. Ev rast a. Lê werin li nakokiye binerin ku wê di ti demên dîrokê ên ku ew dihên nivisandin de wê navê kurd wê derbas nebê. Tenê dîroka herêmê ne wisa ya. Dîroka herêmên kurdan bixwe jî ku wê were nivisandin û wê navê kurdan di wê nivisandinê de wê newê dîtin. Vêca wê çawa ev bê nivisandinaka dîrokê a bêalî? Bêguman wê nebê. Ev rengê nivisandina dîrokê wê di temenê şerê rejimên herêmê de jî wê cih bigrê. Di temenê şerê rejimên herêmê ên weke rejima tirk a bi hêrişên wê yên li dijî afrînê de wê, rengê nivisandina dîroka wê ya ne rast û xwe bi wê dana bawerkirine jî wê hebê. Mijare nivisandina dîrokê wê li gorî wê, mijareka pîr zêde giring bê. Di vê çerçoveyê de wê, çawa wê were nivisandin û rêbaz, şêwa û rengê wê nivisandinê wê çawa bê wê, ew pîr zêde wê, giring bê. Rejimên li rojhilat xwe bi wê dana bawerkirin ku 'tu çawa binivîsênê wê êdî ew bê.' Lê ev wê new wusa bê. Dîrokê ev rengê fahmkirinê xalitanîya. Yanî ne rast daya nîşandin. Ji mirovên li rojhilat re gotîya ev ne rast a. Lê hinek ku ew çavê wan tenê ji desthilatdarîyê û pê de wê ti tiştî nebîne wê bi israrî wê nexwezî ku wê rastiya ku wê, dîrokê ew danîya ber wan ku ew birastî fahmbikin wê, bixwezî ku ew weke xwe fahmbikin û ankû rast fahm nekin. Wê, bi wê re jî wê, hem di jîyane xwe de û hem jî di jîyanê kesên dibin rêveberîya wan de wê bina temenê trejedîyên ku wê bîna li serê wan. Li rojhilat wê, dema ku wê, trejedî wê, bi wêjeyî wê, werênina li ser ziman wê, ji her demê û deverên dînyê ên din wê zêdetirî wê li wê hebin. Ev jî wê, wê bêgûman wê bi şêwayekê wê werina kifşkirin, dîtin û hanîn li ser ziman. Wê ev jî wê bina weke ders û ankû fêreke îbretî ji mirovê rojhilat re. Minaq wê bakûre Kurdistanê di nava sînorê tirkîya de wê were hiştin, dervî iredeya xalkê li wê herêmê dijî. Di dema ku ew dîroka wê herêma kurdan dinivîsênê jî wê ti cari navê xalkê wir ku navê wan kurd a wê nehêlê ku ew were nivisandin û navê wan were hildan.

Di nava me kurdan de wê gotinek wêê hebê. Wê ev gotiin wê di demên dawî de wê, bo rewşa jinê wê werê gotin. Wê bê gotin ku mrov, çendî di dijwarîyê de bijî û ankû ketî bê wê, rabûna wî jî wê wusa bi heybet û mazin bê. Wê bi wê re wê, zêdetirî wê xort û mazin wê rabê ser xwe. Ku ev rast bê em wê bêjin ku wê rojhilat û bi teybetî wê, weke herêmekê wê herî zêde wê were bindestkirin û wê bi dijwarî wê pêvajoyên bi êş û tûndûtûjiyê wê bijî. Wê demê li gorî wê têgînê ew jî divê ku derketineka mazin di xwe de bidina çêkirin û rabina li ser pîyan. Di vê çerçoveyê de wê, li gorî wê gotinê wê ev têgîn wê werê bîra me.

Pêvajoyên li Kurdistanê bi tekoşîna maf û azadîyê re kurd dijîn wê, li herêmê jî wê, di nava xalkên herêmê de wê hin bi hin wê were dîtin. Di vê çerçoveyê de wê, di alê xwe de wê, weke ku me li jor hanî li ser ziman ku wê bê gotin ku wê baxtê bindestîyan wê li afrînê wê were dîyarkirin. Ez jî wê dibêjim ku wê baxtê rojhilat li Kurdistanê û yê Kurdistanê jî wê li amed, rojava û şengalê wê were dîyarkirin. Wê baxtê rojhilatê Kurdistanê wê li mibahadê wê were dîyarkirin. Em ketina vê pêvajoya wê de.

Di aslê xwe dem divê ku wê jî wê, werênina li wer ziman ku ev pêvajoya ku em di wê de dijîn wê, bi temenî wê civake Kurdistanê wê şîyar bê û wê rabê serpîyan. Wê tekoşîn wê ber vê yekê wê bi civakî wê pêşve û pêşve herê. Hêrişên ku wê li wê bibin jî wê ber vê yekê wê, li wê temenê civakê bin. Li bakûre Kurdistanê tûnakirina bajaran bigiştî weke cizira bota, silopî, nisêbîn, gever, sûr, farqîn, hezex, şîmax û hwd wê, bi gelek

bajarên din ên ku wê artişa tirk wan bi rûxênê wê, di vê çerçoveyê de wê, bi wê rengê û awayê wê were rûxandin. Di hêrişên xwe yên li dijî rojava de wê, dema ku wê hêrişî bajarên rojava û her wusa ên başûr weke şengalê wê bikin wê bi tememî w bajarên wê tûnabikin. Ber ku wê di wan bajarên de wê dîrok, bîrewerîya civakî, bêriyên wê yên jîyanî, mejûya wê ya civakî a ku wê jîyankiriya wê hebê. Wê, hêrişî wê bikin. Di vê rengê û awayê de wê, pêvajoyên hêrişê wê pêşbixin. Wê pêvajoyên hêrişê wê bi wan çawa wê temenê civakê wê tûna bikin wê, bi wê rengê wê hêriş bikin. Minaq î ro em şahiya wê dikin ku wê artişa tirk û hin komên çekdar ku wê berhevkirina wê hêrişî afrînê bikin. Wê afrîn di rojevê de bê. Wê di rengên hêrişên li wê dibin de em dibînin ku wê, çawa wê herêmên civakî wê, wê werina armanc girtin. Wê deverên ku wê temenê jîyanê li wan heya wê werina armanc girtin. Wê navêndên gûnd, bajarok, navçe, navenda bajarê mazin a afrînê û hwd wê, armanc wê werê girtin. Wê dema ku wê hêrişî gundên wê bikin jî wê bi wê rengê û awayê wê hêriş bikin. Wê rengên hêrişan wê pêşbixin. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de ya ku mirov wê fahmbikê wê, ew bê ku wê çawa wê tekoşîn wê civakî bê û wê hêriş jî li wê civakîya wê bin. Xosleta sereka şerê li afrînê wê ev bê. Di serî de wê, divê ku mirov wê, werênê li ser ziman ku wê rewşa civake ku wê, di vê demê de bi her awayê wê di wê de wê gûharîn wê bibê. Wê hem bi ramyarî wê bibê û hem jî wê bi hêrişên ku rejimên herêmê li wê dikin re wê bibê.

Di hemû pêvajoyên hêrişên rejima tirk de wê, bi gotinên manipûlekirinê wê weke şerîkirina li dijî hêzên çekdar wê bide nişandin. Gelek dordor ê di vê demê de wê bînina li ser ziman ku wê "AKP wê, afrînê çawa wê ji kurdan re wê izêh bikê." Di zane min de ew, derdê wê jî nîn a. Yanî yên ku van gotinan dibêjin wan pêvajo baş fahm nekirîya. Ew hê li ser rengê şerê teybet ê rejimê û gotinên wê bi armanca şerê derûnî dihizirin. Ev jî dihê çi wateyê? Ew dihê wê wateyê ku ew li gorî gotinên rejimê û gotinên ku ew bi wan êdî wan mirovan bi rêve dibê ew dihizirin û diaxifin û gotinên xwe dihênina li ser ziman.

Di vê demê de wê rayadarên tirk wê, li pay wê bin ku wê çawa wê pêşîya xwepêşandinên li bakûrê kurdistanê bigirê bê. Ber ku wê di pêvajoya berxwedana kobanê de dît ku ew bi rojan li ser lingan man û serhildanên mazin kirin. Di vê demê de ew dihizirin ku wê, dema ku ew, serhildanê nekin wê, ew ti kesek heya wan ji kirinên wan nebê û wê, nizanibin. Di aslê xwe de wê, vajî wê rast bê. Kurdên bakûr êdî ew serhildanê bikin û nekin jî ew êdî bi tememî rewşek politikî dijîn. Ew hemû kirin û zihniyeta rejima tirk a dijminane a li hemberî wan dibîne. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Di vê çerçoveyê de me di aslê xwe de dikarin di çerçoveya rewşa afrînê de li ser rewşa bakûrê kurdistanê bisekin in. Ev jî wê, weke aliyekê giring bê. Ber ku wê, gelek dordor wê, di vê rewşê de wê, bikevina şaş fahmkirinê de. Di destpêka berxwedana afrînê de wê, rayadarên tirk wê çawa wê rojava û bakûr ji hevdû cûda wê bidina nişandin wê di nava hewldana wê de bin. Gotinên dawutoglu ên wê demê wê bi rengê 'rojava cûda ya û ev der cûda ya.' Lê piştê wê, çendî ku wê, ew wê gotinê bêjin jî wê, hem bi gotinên birêz ocalan û hem ên ji nava xalkê wê bi hevdûbûn û yekbûna wan re wê were li ser ziman.

Di vê demê de ew zirtên ku ew di serî de T. Ardogan li HDP, dikê û dibêjê ku 'win birijihina li sîkê wê, polisê me li ser serê we bê' wê, bi wê armancê wê werênina li ser ziman. L di aslê xwe de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê dema ku wê,

bakûrê kurdistanê wê, bi vê rengê wê di xwe de wê bimênê û wê pêşîya wê ya xwepêşandinan wê bigirin wê zêdetirî ê hêrs wê pêşkeve û wê zêdetirî wê, ji ya dema berxwedana kobanê zêdetirî wê ciwanên kurd wê biharikina li nava berxwedana afrînê ji bajarên bakûrê kurdistanê. Ji xwe nûçeyên ku ew ji herêmê dihên wê, di vê warê de wê, van gotinan wê piştrast bikin. Heta vê dema 22an a berxwedana afrînê ku wê taqabûlî 10 sibata 2018an wê bikê wê, heta vê demê wê bi hezaran ciwanên kurdên bakûrê kurdistanê wê biherikina nava berxwedana afrînê.

Ber çî wê rewş wê ev bê? Ji aliyekê pîrr giring ve rejima tirk û rayadarên wê rewşa rojava û bi teybetî ya afrînê fahm nekirina. Afrîn di serî de wê, bi serê xwe wê beş û qatek ji bakûrê kurdistanê bê. Ji xwe nivê wê, li dahma antebê, xatayê û kilîsê û hwd wê li vê aliyê wê bimênê. Yanî wê afrîn wê di aslê xwe de wê bajarekê kurd ê qatkirî weke yê kobanê ku wê nêvî li vî aliyê bakûrê kurdistanê wê were hiştin û nêvî din wê li wî aliyê rojava wê weke xwe binavê afrînê wê bimênê. Kobanê jî wê, nêvî wê li wî aliyê wê bihêlin û wê rejima sûrî wê navê kobanê wê bigûharênê wê bikê 'ayn el arab' û aliyê din ê beşa kobanê ku ew li bakûrê kurdistanê maya wê rejima tirk jî navê wê bi gûharênê û wê bikê 'ceylanpinar.' Wê heman tişt wê, were serê afrînê jî.

Rewş demografiya bajarên rojavayê kurdistanê hilde li dest wê, sadîsad wê, pîrranîya kurdistanîyên rojava wê xizm û ahlên wan wê li bakûrê kurdistanê wê li deverên cûr bi cûr wê, hebin. Di vê çerçoveyê de wê, di vê çerçoveyê de wê, di aslê xwe de wê hêrişê li afrînê û li bajarên din ên rojava wê ji aliyekê giştî û mazin ve wê li kurdên bakûrê kurdistanê jî bê. Ber ku wê her kêlîka ku wê yek ji wan wê were qatilkirin wê ew wê, weke mirovek ji malbatek kurdên bakûrê kurdistanê were qatil kirin bê. Wê bi vê rengê wê were dîtin. Ji xwe wê di rastiye de jî wê wusa bê. Di vê çerçoveyê de wê, çendî ku wê, bi fîzîkî wê rayadarên tirk wê weke dema berxwedana kobanê wê bikin ku ew pêşîya xwepêşanên li bakûrê kurdistanê bigirin jî lê wê, di aslê xwe de wê kurdên bakûrê kurdistanê wê ji jî 7 salî heta 70 salî wê bo rojava û afrînê wê li ser lingan bin. Wê kîjan kurd wê li wir wê were qatilkirin wê, kurdên bakûr wê zanibin ku ew ji kîjan malbata bakûr a. Wê di vê çerçoveyê de wê dema ku em, ji destpêka hêrişên li ser afrînê tenê de ku em hildina li dest em dikarin wê bêjin ku wê li wir çend kurd wê werina qatilkirin û birindarkirin di şer de wê, kurdên bakûr wê di nava wan de wê li ser wan re wê, bi sed hezaran wê tevgerîyek mazin wê bibê. Wê bo sersaxiyê bê û ankû bo hevdû girtinê bê wê, hertina serîya hevdû. Wê serekê li hevdû bixin. Birindarên wan weke xizmên wan ji rojava hebin wê, herina serxwasî û derbasîyê. Lê ku kuştinên wan hebin wê herina tazîye hevdû. Tenê bi vê rewşê mabê ji xwe kurdên bakûrî ji her aliyê ve li wer lingan in. Ew rewşê ji ya rojavayîyan û heta ji ya navenda leşkergeha tirk a hêrişî afrînê dikê ew, ji wê zêdetirî wir dizanin û dişopênin.

Di aslê xwe de wê di mejîyê her kurdên bakûrî de wê, ji dema berxwedana kobanê û heta ya afrînê wê şîyarîyeka mazin wê di mejîyan de wê bibê. Wê pîrr zêde wê mazin wê rabina li ser pîyan. Gotinên weke 'dinava sînor de çareserkirina pîrsgirêka kurd' ku wê weke pêwîstîyeka wê sîyaseta kurdên bakûr wê bigota, di tirkîyabûn wê, bi tememî wê, weke gotineka piçûkxistinê wê êdî wê ji aliyê kurdan ve wê were dîtin. Di vê çerçoveyê de wê, hêrişên DAÎŞê ên bi alîkariya rejima tirk û di dawîya dawî de wê artîşa tirk ku ew bixwe hêrişî afrînê dikê wê, ev rewş wê bi tememî wê, tirkîyabûnîyê wê weke piçûkbûneka xwe wê bibînin. Di vê çerçoveyê de wê, ew wê red bikin. Wê herê nekin. Li şûna wê, gotinên 'ez kurd im' wê hem di mejî û hundûrê xwe de wê

zêdetirî wê were gotin û hem jî wê di jîyanê de wê zêdetirî wê were serifendin. Gotinên 'em kurd in' wê, dema ku wê nûçevanek wê mîkrofonê wê li kîjan kurdî wê bigirê wê bersiva wê bide. Wekî din di nava civake kurd de wê, bi tememî wê, rejima tirk wê bi hemû kiryarên wê re wê, were mahkûm kirin. Di vê rengê û awayê de ez wê jî wê, werênima li ser ziman ku wê, kurdbûn wê li şûna tirkiyabûnê wê derkeve li pêş. Ez vê gotinê dibêjim, di serî de ez hewceyî wê vegotinê dibînim ku ez bêjim ku wê ti kurd wê ne li dijî nasnema û koka ti kesekî bin. Wê weke ku wê rêz û hûmetê ji ya xwe re wê êdî wê bigirin û wê bidinê wê, biheman rengê wê bidina ya yên din jî. Lê ew dixwezînin ku ew çi weke xwe werina pêşwazî kirin. Di vê rengê û awayê de wê, bi awayekê wê, ew wê êdî wê li ser hêrişên li wan dibin ên rejimên herêmê û gotinên wan ên sîyesî û rengê sîyeseta wan re wê, ji hevdu dûrketin wê bi tememî wê bibê.

Li vir ya giring ew a ku mirov wê fahmbikê wê, dema ku ew kurd jî bê, arab jî bê tirk jî bê û faris jî bê wê, herkesek wê bireng û awayê xwe re wê, bijî. Ya ku nayê fahmkirin ku kurd î ro serxwebûna kurdistanê jî denezênin wê dîsa wê li wê herêmê bijîn û wê bi xalkên wê herêmê wê re li rex hevdu wê bijîn. Ev zanîn û hişmendî ku bi wan re hebê wê, hingî wê ew jî wê nebê pirsgirêk. Lê ya ku ew nîn a ev a. Mînaq wê, danîmarkî jî, norwêcî jî û swêdî jî wê ji heman kokê bin. Wê 'wiking' bin. Lê dewletîfîya xwe jî denezendina. Norwêc ne endamê yekîfîya ewropa ya. Lê swêd û danîmarka endam in. Wê têkiliyên norwêcîyan bi swêdî û danîmarkîyan wê ew jî wê, nikaribê bi gûharênê. Li vir di zane min de wê mijar wê ne mijare denezendin û ankû nedenezendina serxwebûnê bê. Wê mijare herêkirin û pejirendina hebûna wê civakê û wê weke xwe dîtin bê. Tiştê ku ew ji xwe re rast bibîne ku ew ji yê li hemberî xwe re jî wê rast bibîne bê. Ya giring wê di serî de wê ev bê. Ya ku bi rastî ew divê ku ew were fahmkirin jî ev bê. Divê ku mirov wê, werênê li ser ziman.

Heta roja me wê, bahse 'pirsgirêka denezendina serxwebûna kurdistanê' wê were kirin. Ber çi wê weke 'pirsgirêkê' wê were binavkirin? Li vir wê di aslê xwe de wê pirsgirêkê ku mirov bi denezendina wê serxwebûnê re bi tenê şîrove bikê wê bi tememî wê newê fahmkirin. Ber ku wê, li vir wê mijar di serî de wê ne ew bê. Wê rewşeka ku em bi zihniyetê weke pirsgirêk wê di temenê wê gotina 'pirsgirka denezendina serxwebûnê' de wê werênina li ser ziman wê, pirsgirêka zihniyeta rejimên herêmê a herêkirin û ankû herênekirina hebûna wê civakê bê. Dema ku ew civak hebûna wê newê pejirendin û weke civak newê dîtin û di armanca wê zihniyetê de tûna hasibandin û ankû tûnakirina wê hebê wê, hingê wê, ew rewşa denezendina serxwebûnê jî wê, bi çerçoveya hebûna wê civakê re wê bo wê zihniyetê wê weke pirsgirêkê wê xwe bide dîyarkirin. Wê, ew li vir wê hinek aliyên din jî mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Ew jî wê, bi zihniyeta desthilatdarî re bê. Desthilatdarîyeka ku ew bi armanca serdestî û desthilatdarîya xwe dijî wê, ji wê re wê serdestî û serwerî wê giring bê. Wê rewşa hebûna serwerîyê wê bo xwe weke jîyanê bibîne. Vajî wê jî wê, weke mirinê wê bibîne. Di vê çerçoveyê de wê, dema ku wê civakên din ên di bin destê wê de bibina xwedî statû û ankû denezendina serxwebûna xwe bikin wê, ew jî wê, weke hêzek desthilatdarî wê derkevina li holê. Ev zihniyeta desthilatdar wê, heta ji wê were wê, li dijî wê, serxwebûnê wê bi armanca serdestîya serdestîya xwe wê bi vê rengê wê li dijî wê bisekinê. Di vê çerçoveyê de wê, her cûre pirsgirêkê jî wê karibê derxê.

Di aslê xwe de wê, ev rewş wê, weke rewşek teybet bê ku mirov wê, hilde li dest bê. Di vê çerçoveyê de wê, dema ku wê, ew desthilatdarî wê, axa wê civakê wê di nava xwe

de parse bikê û ankû parvebikê û wê weke 'ya xwe' wê bibînê û wê xwe 'weke xwediyê wê' bibînê wê, hingî wê, hebûna wê civakê wê ji binî ve wê, bi hemû reng û awayên wê yn heyînî û ankû ew bi wê heya wê ji wê re wê weke pîrsgirêkê wê xwe bide dîyarkirin. Di vê çerçoveyê de wê, bi rengê kirina weke xwe bê bi rêbazên bişavtinê û ankû bi komkujiyên fizîkî û hwd de wê, hewl bide ku ew wê civakê wê tûna bikê. Di vê çerçoveyê de wê, armanca wê zihniyeta wê desthilatdarîyê wê ew bê ku ew wê civakê bi tememî ji holê rakê û ji dîrokê bibê. Di vê çerçoveyê de wê, wê ji dîrokê birina hebûna wê civakê wê, ji xwe re wê 'meşrû' jî wê bibînê. Her wusa wê, weke ku wê îran, sûrî, îraq û tirkîya û hwd wê, di çerçoveya gotinên weke 'mafê parastina sînorên xwe' de wê, ew wê hildina li dest û wê di wê çerçoveyê de wê, bi hebûna wê civakê esasî a xwediyê wê axê re wê her cûre komkujiyê û kirin û kiryarê wê kirina wê li dijî wê civakê wê ji xwe re wê mubah û 'meşrû' wê bibînin. Di vê çerçoveyê de wê, şer ji di nava wê de wê, her tiştê wê bi vê rengê wê ji xwe re wê mubah bibînin.

Ya ku em dii aslê xwe de î ro li kurdistanê bi rengên hêrîşên rejimên herêmê re wê dibînin jî wê ev bê. Di vê rengê û awayê de wê jî mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa rejimên herêmê wê, divê çerçoveyê de wê, bi zihniyeta wan re wê, çendî ku wê li ser kêmetewekê re wê xwe weke bi wê civakê û ankû netewîya wê re wê werênina li ser ziman jî lê, di aslê xwe de wê ji zihniyetek ku ew her rêyê ji xwe re mubah dibînê ku ew xwe bikê desthilatdar wê ji wê derbas nebin. Wê reşên têgînî ên weke ol, nîjadperestîti û hwd jî wê, weke têgînna ku wê xwe û rastîya xwe di bin wê de wê vêşarên û wê hewl bidin ku bikina desthilatdar.

Di vê çerçoveyê de wê dubare mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, têgînaka civakî û ankû ya bi hevdû re jîyankirinê bi xalk, kêmetew û civakên re wê, bi wan re wê nebê. Pîrsgirêka herêkirina hebûna civakê wê bi rejimên herêmê re wê, hertimî wê xwe bide dîyarkirin. Wê rêz û hûmeta wan li hebûna civakan wê nebê. Wê gotinên weke yên "ûmmetê" ku wê di nava olê de wê werina li ser ziman wê bi têgîneka giştî, gelemperî û gerdûnîya jîyane bi hevdû re wê werê li ser ziman jî wê, ew jî wê, ji wan re wê, weke rewşeka ku wê çawa wê xwe bi wê bikina desthilatdar wê li wê binerin. Wê jî rast nexwênin û nayênina li ser ziman. Çendî ku wê, li ser wê re wê hebûna xwe bi xalkên din û komên din ên civakî û xalkî wê bidina herêkirin û wê wan biikina bin serwerîya xwe de wê, bahse 'ûmmetîtyê' wê bikin. Lê ku ew di vê çerçoveyê de kêfî wan nehat wê ew wê jî wê dev ji wê karhanîna wê jî berdin. Wê minaq gotinên rayadarên tirk ên bi ûmmetîtyê wê bikardihênin wê, biqasî wan hêstirên dema berî ya şerê DAÎŞê ku wê weke 'hêstirên dawutoglu' ên li filistênê kirin wê were li ser ziman wê qalb û ne jidil û bi armanca xapandinê bê.

Jîyane bi hev re wê, di aslê xwe de wê, weke xosletekê jîyane mirov a gerdûnî bê. Wê, mirov nikarê wê înkâr bikê. Lê wê ev wê bi çî rengê wê bibê wê, fahmkirina wê jî wê giring bê. Di vê rengê û awayê de wê, dema ku mirov wê li demên berê ên şariştanîyên mesopotamîkî wê binerê wê, gelek xalk wê bihevdû re wê, bijîn. Wê gotina "72 millet ku ew bi hevdû re dijîn" wê bo dema babilîyan û dema medîya wê were bikarhanîn. Wê wateya wê gotinê wê ew bê ku wê wilqas millet wê bihevdû re wê li rex hevdû bijîyan. Wê têkiliyên wan wê bi hevdû re wê hebûban. Wê hebûna wan jî hevdû re wê aciz nehata û wê li dijî hevdû nebûban. Wê di nava hevdû de wê tevî hevdû bûban. Wê di reng û awayekê yekîtya ewropa a roja me de wê, bi hevdû re wê li rex hevdû wê bijîyan û wê bi hevdû re wê bidan û wê bistanan.

Î ro di nava yekîfîya ewropa de wê, pirranîya xalkên ku ew hena û dijîn wê xwediyê wê denezendinê bin. Lê wê li ser wê re wê têkiliyekê wê bi hevdû re wê dênin. Wê bi hevdû re wê bijîn. Wê ew sînore wan ê welatî wê tenê wê weke sînorekê dîtbar wê bimênê. Wê, ji wê derbas nebê. Dema ku mirov bi aliyê civakî ve binerê wê denezendina serxwebûnê jî wê, weke rewşek asayî a civakî bê. Lê dema ku ew, ji aliyê netewa din ku wê nîjadperestek ji wê lê binerê wê, ew wê weke tûnabûna xwe û ankû dawîya dînyê wê bibînê. Li vir wê, li rojhilat wê ne nerîya pêşî lê ya duyemin wê serdest bê. Wê rengê sîyeseta wan wê bide diyarkirin. Di vê çerçoveyê de wê, hêrîşî civake kurd û ankû civakeke din wê bikin. Nîjadperestî wê, nerîneka ku ew bi çavika haspê dinerê bê. Wê ji wê derbas nebê bê. Wê tenê wê ji xwe re wê rast bibinê. Wê ya xwe rast bibînê. Wê serdestîya xwe wê ya rast û mazin û divê ku were herêkirin wê bibînê. Ev wê, di aslê xwe de wê di asta dawî de wê, weke nexweşiyekê jî wê karibê xwe bide diyarkirin.

Î ro di pêvajoya hêrîşên li ser afrînê de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa hêza ku ew hêrîşî wê dikê wê rejima tirk wê li ser esasê nîjadperestîtîyê wê xwe bi gotina tirkîtiyê bikê û wê li ser wê re wê hêrîş bikê. Di vê çerçoveyê de wê, gotinan wê werênê li ser ziman. Wê, di vê rengê û awayê de wê, di awayê de wê, rewşa wê were dîtin. Ez li vir wê jî wê, werênima li ser ziman ku wê, rewşa hêrîşên li dijî civake kurd ku e ji îranê li rojhilatê kurdistanê bin, ji rejima baxdadê li başûrê kurdistanê bin, ji rejima sûrî li rojavayê kurdistanê bin û ji rejima tirk li bakûrê kurdistanê bin wê, di temenê wan de wê, têgihîştineka nîjadperestî a ku ew gihiştîya asta faşîzmê wê hebê. Di aslê xwe de em hertimî bahse faşîzme hitler dikin. Lê di roja me de ew faşîzme ku ew bi rejimên rojhilat re heya û hinek bi awayekê sergirtî wê dijîn û hinek wê bi awayekê vekirî û ankû servekirî wê dijîn wê, temenê û hemû hêrîşên wan li jîyane xalkên herêmê bê.

Hêrîşên li ser afrînê wê, weke renekê hêrîşî ku ew ji wê re çî rengê hêncet û sedemê bibînin û bi wê werênina li ser ziman wê, sedem û hênceta wê ya esasî wê statûya civake kurd û bi wê re ya komên din ên civakî ên li herêmê bê. Wê, çawa wê pêşîya bi îredebüyîna wan wê bigirin wê di wê çerçoveyê de wê ew wê hêrîşê bikin. Ber vê yekê wê, gotina 'li afrînê, pêşaroja xalkan tekoşîna wê dihê dayîn' wê were bikarhanîn. Wateya vê gotinê wê, di aslê xwe de wê, di vê rengê û awayê de wê, di serî de wê mirov dikarê wê weke aliyekê giring wê, werênê li ser ziman. Wê, di vê rengê û awayê de wê, li herêmê wê, pêvajoya hêrîşên li afrînê wê tenê mînaqek ji wan mînaqên hêrîşên wê zihniyeta serdest a rejimên herêmê bê.

Hertimî wê rejimên herêmê bi hêrîş, ji destê wan girtina mafê jîyane wan û hwd re wê tehdîd bikin. Di dewama wê de wê, weke aliyekê din jî wê, dema ku wê, kesek ne li gorî wan bijî wê, dînyê lê bikina zindan. Wê hemû mafê wî yê jîyanê wê ji destê wî bigirin. Di rewşa piştî rewşa qaşo a 'teşebûsa derbeyê' a 15 temûzê' ku wê, rayadarên tirk wê bi deh hezaran mamoste û karmendan wê ji kar biavêjin wê, ew weke naqandinek bê. Wê ew kesên ku ew ev mafê wan ên jîyanî ji destê wan hatîya girtin wê weke kesên kurd bin. Wê, dema ku wan doza maf û azadîya xwe kirîya, yan jî li cihê din tevî xwepêşandinaka demokratîkî a bo mafên xwe yên civakî bûna, yan jî wan înzaya xwe avêtîya li qaxîzê di 'kampanya înzeyan' de, yan jî wan li deverna din gotina 'em kurd in' û hwd wê bisedemên bi vê rengê wê, ew bînin kirin sedema hêrîş kirina li jîyane wan. Mînaq ew kesên ku ew weke mamoste û ankû karmend ku ew ji kar hatina avêtin û

ankû 'îxrackirin(*)' wê, di arşîvên dewletê de wê, yan imzaya wan di kampanyeka înzeyan de heya û yan jî wan li deverê din berteka xwe ya mirovî dana nîşandin û tevli xwepêşandinekê bûna. Wê ber wê sedemê wê, ew ji kar werina avêtin. Minaq wê berê wê demê wê gelek caran wê bi sed hezaran wê kurdistanî wê înzayên xwe biavêjin di înzayên kampanyan de bo xwestina mafê perwerdeya bi zimanê dayikê û yan jî gotina 'em kurd in' û bi wê rengê îmza berhevkirina û şandina meclise tirk û ankû sazîyên w bi vê rengê ên serokwezîrîyê. Wê di wê dema ku wê lîsteyên îxrackirinên mirovan wê werina çêkirin û wê piştê wê li gorî wê mirov wê ji karên wan werina îxrackirin wê, ew qaxizên înzayên kampanyayan wê, werina li berçav girtin û wê ew lîsteyên îxrackirinê wê, werina derxistin. Di vê çerçoveyê de wê, ev rewş hemû wê bi vê rengê wê werina pêşxistin. Hinek kesên ku ew navê wan di wan lîsteyan de hena û ne hatina îxrackirin jî wê, ew jî bîr kirin bin pêvajoya şopandinê ku ew çavtirsandî bûbûn ji yê ku ew hatina îxrackirin wê ew di rewşa xwe de wê bimênin. Ku ew nebûbin wê, ew jî wê di dewana wan de wê werina avêtin. Di vê çerçoveyê de wê, ev jî wê, bi rengekê politikayî wê were pêşxistin.

Di aslê xwe de wê, di vê rengê û awayê de wê, ew mirov wê, bi vê rengê wê çawa wê bîr kirin bin kontrola xwe de wê, bi vê rengê wê, li dijî wan wê ew rewş wê werina pêşxistin. Di dewama wê de wê, weke aliyekê din wê ew wê, were pêşxistin. Di vê çerçoveyê de wê, rewşên weke 'rewşên demokratîkî' ên weke 'xwepêşandin' û ankû berhevkirina înzeyan bi kampanyayan wê, di vê rengê û awayê de wê, rejimên herêmê wê, çawa wê bikina temenê ji hevdû naqandina bi vê rengê a mirovan di nava civakê de û wê bi wê re wê herina bi ser wan de wê bikarbênin. Yanî wê ji aliyekê din ve wê, ew rewşên demokratîkî jî wê, bi vê şewayê û bi gelek şewayên din wê, weke şewa û rêbazên bêdengkirinê û ankû tafisandinê wê werina bikarhanîn.

Di vê çerçoveyê de wê, qaşo wê rejimên herêmê wê gotina 'demokrasiyê' wê çawa wê di vê çerçoveyê de wê tafisandinê wê çêbikin û wê xwe serdest bikin û herkesekê bikina bin kontrola xwe de wê, li ser wê re wê bikarbênin. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Li herêmê wê, ew rewşên ku me bahse wan kir wê weke wê gelek rewş wê bîr xistin li temenê hêrişên li beşên civakê de jî. Minaq ez, wê bêjim wê bajarên kurdan ên weke yê 'cizîra bota, silopî, geve, nisêbîn, hezex, farqin, lîce, sîr û hwd wê bi gelek deverên din ên ku wan hêrişî wan kir û rûxandin û kavilkirin wê, bajarên ku wê ti partiyên rejima tirk nedikarî jî wan deng bigirin ban. Di vê çerçoveyê de wê, ew bajar di "lîsteya rejimê a reş" de bin. Wê, di vê çerçoveyê de wê, ew hêriş wê weke ku wê piştî hêriş li wan bajarên kurd wê kesna bi navê 'şewîrmendê n Ardogan' wê derkevina li tv'yên derve û wê bîrîna li ser ziman ku 'li van bajarên otorîteya rejimê ne serdest bû, me xwest ku em otorîteya rejimê serdest bikê. Ti rejim di nava xwe de wê hewldanên dewletên cûda wê xweş pêşwazî nekê.' Wê bi van gotinan wê Kesê ku ew van gotinan dibêjê jî wê bi navê "Ilnur çevik bê. Wê di vê çerçoveyê de wê, çawa wê temenê hêrişên xwe wê biafirînin û wê wan 'meşrû' bidina nîşandin wê li ser wê re wê ew wê wan gotinan wê bibêjin. Di vê rengê û awayê de wê mirov dikarê wê werênê li ser ziman ku wê, rewşa hêrişên rejimê wê di çerçoveya armancên wê yê desthilatdarî de bê. Wê

(*)Ixrackirin wê weki din bo dizaynkirinê wê werê kirin. BI teybetî wê, girseyên kurd wê ji nava qadên siyasetê û karên dewletê wê werina dûrkirin. Wê rêjeya wan kêmbikin bo kontrol kirinê

gotinên weke ‘parastina jîyane civakê’ û hwd wê weke gotinna maske û sernûxûmandinê bin. Di dema ku wê, hêrişî afrînê bikin de jî wê bêjin ku em bo herêmê ji terorîstan bpaqij bikin, aramiya herêmê tesîs bikin û jîyane wê herêmê kurd, arab, êzîdî, elewî û hwd bi hevdu re biparêzên.” Lê ev gotin wê tenê wê weke gotinna maske û sernûxûmandinê bin. Wê çawa wê, hêrişên xwe wê ‘maşrû’bidina nîşandin wê di vê çerçoveyê de wê, ew wê hêrişê bikin. Di dewama wê de wê, weke aliyekê din mirov dikarê werênê li ser ziman ku wê çawa wê, temenê hêrişên xwe bi berdewamî wê çêbikin wê di vê çerçoveyê de wê ew wê werênina li ser ziman. Bêgûman ew ne ji kulê ti xalkê ne ketina. Wê ne di derdê wan de jî bin. Derdê wan ew bê ku ew xalkên wê herêmê weke kurd û hwd ew li herêmên xwe nebina xwediyê ti satatûyê hwd. Di vê çerçoveyê de wê bi vê rengê û awayê wê ew wê hêrişê bikin. Bi gotineka din wê ew hêriş wê, bi armanca bêstatû hiştina xalkên herêmê dibin dest û metingerîya xwe de jî bê. Di vê çerçoveyê de wê jî mirov dikarê wê werênê li ser ziman ku wê hêrişên li ser afrînê ji aliyê rejima tirk û armancên wê yên di temenê hêrişê ve weke hêrişên wê yên li bakûrê kurdistanê û li kurdên bakûrê kurdistanê jî wê, werênê li ser ziman. Ji xwe wê ji aliyekê ve wê kurdên bakûrê kurdistanê wê bi tememî wê di temenê hêrişên wê yên li ser afrînê de bê. Wê sedema wê ya mazin û hênceta wê ya sereka wê ew bê. Di aslê xwe de wê, rejima tirk ê, bi şer û hêrişên wê li dijî rojava, afrînê û bi hêrişên wê yên li beşên din ên kurdistanê ên weke başûrê kurdistanê û hwd wê, şerê bakûrê kurdistanê wê bi kurdan re wê bikê. Wê, çawa wê bi tememî wê bi kurdan wê bide herêkirin ku ew hukumraniya xwe û desthilatdariya xwe li ser wê bide domandin wê şerê wê bi kurdan re wê bikê. Gotinên weke ‘sînorê me dihên tehdîd kirin, em ber wê hêrişî afrînê dikin’ û hwd wê, di wateya wan a li pişt wan de wê, rewşa bakûrê kurdistanê wê hebê. Di vê rengê û awayê de wê, di serî de wê mirov dikarê wê, weke aliyekê din ê teybet wê, werênê li ser ziman.

Di vê çerçoveyê di mirov ku rewşa bakûrê kurdistanê ji berçav dûrbikê wê, rewşa hêrişên rejima tirk ên li başûr, rojava û deverên din ên kurdistanê wê baş newê fahmkirin. Di serî de wê, divê ku mirov wê, werênê li ser ziman.

Ber vê yekê wê dema ku mirov hewl bide reng û awa û hêncetên wê yên bi hêrişa li dijî afrînê û ankû deverên din ên rojava re wê hilde li dest mirov divê ku wê, bi rewşa bakûrê kurdistanê û şerê wê yê li bakûrê kurdistanê ê bi kurdan re wê hilde li dest. Di vê rengê û awayê de wê, hingî wê baştir û rasttir wê were dîtîn û wê fahmbikin. Di vê çerçoveyê de wê, şerê bakûrê kurdistanê ku wê rejima tirk bi hêrişên wê yên li dijî afrînê û hwd wê li dijî rojava wê bikê wê, weke şerekê qirêj bê. Di vê çerçoveyê de wê, dîroka wê şerê wê, ev 40 salên dawî bi şerê wê yê li dijî civake kurd re wê were dîtîn û ser ziman. Ji aliyekê din ve jî wê, mijare hêrişên wê li dijî afrînê û hêrişên wê yên li bajarên din ên rojava û hwd wê, bi rewşa statûya kurdistanî a rojava ve wê girêdayî bê. Di serî de divê ku mirov wê hilde li dest. Em wan nikarin ji hevdu cûda werênina li ser ziman. Wekî din jî em wê jî wê, werênina li ser ziman ku wê, hêrişên li dijî rojava wê, bi wê re wê gelek dordorên kurd û ne kurd wê bi awayekê rast wê werênina li ser ziman ku ”rejima tirk, dixwezê pêşîya statûya kurd li rojava bigirê” û ankû ‘naxwezê ku kurd li rojava bibina xwedî statû.” Ev rast a. Lê jî wê rastbûna wê zêdetirî wê, ew wê bi wê re wê hebê ku wê, rojava wê bi rewşa wê ya ardnîgarî û demografîyî re wê, weke rewşeka bakûrê kurdistanê bê. Ev wê hem ji aliyê malbatên herêmê ên kurd ve wê wusa bê û hem jî wê ji aliyê ardnîgarîyê ve wê wusa bê. Dema ku komare tirk ava bû wê, xate

trenê a alman û firansizan a li herêmê wê weke sînor wê, werê danîşan kirin. Wê bi wê re wê, bajarê weke yê kobanê, afrînê û hinek bajarên din ên ber sînor wê bi rewşa wê ya civakî û malbatîyên herêmê ê kurd ve wê were qatkirin. Wê hinek li wî alî wê were hiştin û hinek jî wê li vê aliyê wê werina hiştin. Di vê rengê û awayê de wê, qatkirin wê were pêşxistin. Piştî jî wê, hertimî wê şerê wê bi kurdan re wê were kirin. Di dewama wê de wê ew jî wê bê ku wê, hertimî wê, li wer hevdû wê payman û paxt û hwd wê weke paxta sadabadê û hwd wê, piştî ya konfaransa lozanê wê werina li darxistin. Di wan de wê hertimî wê rewşa kurdan wê, were hildan li dest. Wê rewşa sînoran wê were hildan li dest. Paxta sadabadê wê piştî komkujiya dersimê ku wê rejima tirk û rejimên din ên herêmê wê bihizirin ku wan êdî kurd tafisandin û bédengkirin wê, li ser wê bédengîya ku ew didina çêkirin bi komkujiyan re wê were çêkirin. Wê, paxtê de wê, hem temenê avakirina rejima sûrî wê were çêkirin û wê bi wê re wê temenê vekişîna hêzên firansîz ji herêmê wê were çêkirin. Wê, di vê çerçoveyê de wê paxta sadabadê wê bê paxtaka giring ku wê mijare nîqaşn sînoran wê di wê çerçoveya dewama ya lozanê de wê bi wê rengê wê bibê li sêrî bê. Wê di vê çerçoveyê de wê, şerê wê piştî wê bi kurdan re wê were kirin. Gotinên weke 'jidandina sînoran' wê piştî paxta sadabadê wê weke gotinên wê paxtê wê werina bilêvkirin. Wekî din jî wê hinek mijarên din jî wê werina nîqaşkirin. Ew jî wê bin ku wê, dema ku wê li beşeka kurdistanê wê, raperîn û hwd wê bibin û wê gelê kurd wê rabê serpiyan wê rejimên din ên kurdistan di nava wan de hatîya qatkirin wê alikariyê nedina kurdan û wê vajî wê, alikariyê wê bidina hevdû ku ew bi hevdû re raperînen kurd bitafisênin. Piştî Lozanê, peymanî Ankara a bi firansizan re wê weke paymana bi sûrîya re ku wê, were bi navkirin û wê weke 'paymana ankara(*)' jî wê were bi navkirin wê, çerçoveya paxta sadabadê wê ji aliyekê ve wê di wê de wê, were kifşkirin. Wê di vê civînê de wê, pirsgirêka xatayê û îskenderûnê jî wê, were pêşxistin. Bi tevî nava sînorê tirkîya kirina van bajarên re wê, temenê wê, pirsgirêkê wê bê afirandin. Ji aliyekê din ve jî wê, ev jî wê, weke mijarên ku wê werina li ser wan axiftin bin.

Ji aliyekê din ve jî mirov dikarê wê werênê li ser ziman ku wê, rewşa sînoran wê di vê çerçoveyê de wê, hertimî wê, di rojevê de bê. Bi du sedeman wê hertimî wê di rojevê de bê. Yek wê ber ku wê ti carî wê nikaribin wan sînorên ku wan xîzkirina bi kurdan bidina herêkirin bê. Ya din jî wê, di çerçoveya rejimên herêmê de wê, dema ku ew jî pêşdikevin wê şerê desthilatdarîyê wê bi hevdû re wê bidin. Minaq wê piştî wê, ketina hêzên îraqê li kuweytê û bûna wê temenê şerê kendevê û hwd wê, weke aliyekê bê. Şerê îranê û îraqê ê li ser herêmên weke şatîl-arab û deverna din ên weke nêzî bahre hurmûzê û hwd wê, temenê wê şerê wan bê. Ji aliyekê din ve jî wê, rewşa tirkîya û sûrî wê ji destpêkê ve wê pirsgirêka sînoran wê bi rewşa tevî sînorê tirkîya kirina xatayê û îskenderûnê wê hertimî wê zindî bimênê. Ev jî wê weke aliyekê din bê. Di vê rengê û awayê de wê, pirsgirêkê û nakokîyên sînoran wê ti carî wê dawî li wan newê.

Lê li vir ez wê jî wê werênîma li ser ziman ku wê rewşa sînoran wê, di wê de wê ti carî wê ne rejimên herêmê û ne jî yên dervî herêmê ku ew li herêmê sîyesetê dikin wê hebûna xalk û civakên herêmê wê esas negirin di wê xîzkirina sînoran de. Ji xwe wê,

 (*)Peymana anqarê wê di sale 1921 wê de wê di nava hêzên firansî û yên kamalîstan de wê were çêkirin. Wê piştî wê peymanê wê xatayê û îskenderun wê tevî nava sînorê tirkîya wê were kirin. Wê ev peyman wê, weke aliyekê ku wê meclîsa anaqara were avakirin û firansa bi wê re têkiliyê dênê wê were ser ziman. Lê wê, bi wê peymanê wê, di temenê avakirina tirkîya de wê rola firansa jî wê bide dîyarkirin.

pirsgirêkan sînoran û sedemên şer ên li ser wê re ku ew dihên afirandin jî wê, hinekî wê ev di temenê wê de bê. Di vê rengê û awayê de wê divê ku mirov wê, werênê li ser ziman ku wê di vê rewşê de wê pirsgirêka sînoran wê her hebê.

Piştî ku wê, li herêmê wê weke gomlekekê dînan wê têgîneka netewî wê weke rejimên weke rejima tirk ku wê li herêmê wê bi îxracîna wê êdî wê werênina li herêmê wê ev rewşa pirsgirêkên sînoran û ya civakan wê zêdetirî wê bi tirejîkî wê xwe bide domandin. Di vê rengê û awayê de wê, ev jî wê, weke aliyekê wê yê din bê ku wê xwe bide domandin bê. Pirsgirêka sînoran wê, wê di vê demê de wê, ne rejimên herêmê wê, bi sînorên ku ew di nava wê dijîn wê, bi wê bawer bin û ne xalk. Lê wê rejim wê şerê wê bi xalkan re wê bikin. Mînaq di demên dawî de cardin hanîna li rojevê a weke nîqaşkirina lozanê li tirkîya ji aliyê T. Ardogan ve wê, di aslê xwe de wê, hinekî jî wê ev rastî wê di temenê wê de wê hebê. Ew bixwe jî wê, dema ku wê pêwîstî bi wê bibînin ew ti sînorî nasnekin û wê ji wê derbas bibin. Mînaq ev bi deh salin ku wê di meclisa tirk de wê "destûnameyên şer" wê weke temenê hêrîşkirinên rejima tirk ên li dijî başûrê kurdistanê û piştî bo hêrîşkirina li rojavayê kurdistanê wê sal bi sal wê derxin. Ev jî wê, nîşanaka wê bê. Di aslê xwe de wê, di vê çerçoveyê de wê ji sînoran zêdetirî wê şerê zihniyeta xwe wê bi hevdu re wê bikin.

Di vê rengê û awayê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê rewşa sînoran wê weke rewşeka teybet bê ku mirov wê hilde li dest. Di dewama wê de wê weke ku me bi rejiman re bahse pirsgirêka sînoran kir wê, bi rejima tirk û ya yewnanistanê re jî wê 'pirsgirêka giravan' wê were pêşxistin. Ev pirsgirêkên ku ew derdixin wê ji du aliyên ve wê, ji xwe re wê ev rejim wê bikina temen. Ji aliyekê ve wê, li ser wê re wê hertimî wê weke 'rejimên tengezerîyan' wê xwe û civakên herêmê bi rêvebibin. Ji aliyê din ve jî wê, hemû pirsgirêkên hundûrîn ku ew derdikevin û hena wê bi wan re wê heya mirov wê ji wan wê bidina alîkî li yê derve. Aliyekê din ve jî wê, wan pirsgirêkên sînoran wê, xwe bi wan re wê, hertimî wê di rewşek tengezerîyî de wê bihêlin. Di vê rengê û awayê de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Piştî dagirkirina qibrêsê ji aliyê artîşa tirk ve wê, çawa wê ew wê di dest de bihêlin wê ji du aliyên ve wê li ser wê bileyizin. Yek wê bi kes û mirovên ku ew dişênina wir û dmografiya wir li gorî xwe digûharin bê. Aliyê din jî wê, weke pirsgirêk wê pirsgirêkên weke ya 'pirsgirêka giravan' wê, beremberê wê, çawa wê pirsgirêka qibrêsê li leyha xwe wê careser bikin wê bo wê bê. Di vê rengê û awayê de wê, têkiliyeka ve mejiyê van pirsgirêkan wê bi hevdu re wê bi têkiliyî wê hebê. Di pirsgirêka kurd de jî wê, ev pirsgirêk wê bi rewşa hebûna civakê re wê xwe bide dîyarkirin. Li kurdistanê wê, bo ku ew wê rewşa kurd ji holê rabikin wê, hêrîşan bi gelek awayan wê li demografiya civake kurd wê bikin. Wê zimanê kurdî wê qadaxa biikin. Qadaxakirina zimanê kurdî wê, ji aliyekê ve wê çawa wê aîdiyeta civake kurd a li herêmên wan tûna bikin wê bi wê armancê wê, ew wê were kirin. Di vê çerçoveyê de wê, zimanê kurdî wê qadaxa bikin û wê, zimanê tirkî wê li ser wan farz bikin. Di vê rengê û awayê de wê weke ku wê di demên dawî de wê were dîtin kesên ku ew bi kurdî biaxifin wê rastî hêrîş, êşkence û kuştinê ji aliyê rayadarên rejima tirk ve wê werin. Di vê rengê û awayê de wê, ev wê weke rewşeka ku wê bi politikayên wan ve wê girêdayî bê.

Weke hêrîşên li ser zimanê kurdî wê, hêrîşên li rengên çandî û kevneşopîyên civake kurd wê pîr zêde wê, werina pêşxistin. Mînaq wê, di demên dawî de wê, bi şitta hêrîşên rejima tirk ên li dijî civake kurd de wê, hêrîşî goristanên kurdan wê bikin. Di vê

çerçoveyê de wê, minaq wê 'goristana garzanê' wê ser 350 cangoriyên tekoşîna azadiya kurd' wê di wê de wê vêşarî bin. Wê hemûyan ji mezêlên wan derxin û wê bibina devereke din. Wê wekî din wê gelek goristanên din ên kurdan wê hertimî wê bi awayekê plankirî wê bikevina bin hêrîşên rayadarên rejîma tirk dê. Kurd ê, ji aliyê êşa xwe ve wê, "mijare hêrîşên li goristanan a ji aliyê hêzên rejîma tirk ve" wê werênina li rojevê. Lê aliyekê wê yê din jî wê hebê. Rejim wê ji du aliyan ve wê bi armancî wan hêrîşan li wan goristanên kurdan wê bikê. Yek wê, bo ku ew nîşanakên pêvajoyên jenosîdkirina civake kurd bi tememî ji holê rabikê wê, ew wê bikê. Ji aliyê din ê duyem ve jî wê, ew wê, çawa wê, aîdiyeta civake kurd a kurdistanî a li wan herêman a li ser wê re wê, tûna bikê wê bi wê armancê wê ew wê bikê. Di vê rengê û awayê de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Pêvajoya hêrîşên li goristanên kurdan li bakûrê kurdistanê mirov rengê wê yê hêrîşî di hêrîşên rejîma tirk a li ser afrînê de mirov wê dibînê. Wê dema ku ew hêrîşî bibina li ser afrînê ê giranî bidina wê ku ew ji hewa ve bombardimanan bikin. Wê, di bombardimanan xwe de wê, herêmên jîyane civake sivil a kurd wê ji xwe rê wê bikina armanc. Ji aliyekê din ve jî ve jî wê, deverên dîrokî ên weke "girê endarê" ku wê weke devereke parastgehî a ji dema hûrî û mîtannîyan maya wê ji xwe re wê bikê armanc. Li vê devera dîrokî a ku ew li afrînê dimenê wê peykelên şêran ên mazin, hêtên kirmanî ên naqşkirî û hwd wê, li wê hebin. Ev wê, weke parastegeha jî dema bawerîya hûrîyan mabê. Di dema ku ew hêrîşên hîtîfîyan wê wê herêmê wê bibin wê hîtîfî jî wê, ew wê xira nekin. Ber ku ew devereke pîroz dihat dîtî. Wê ev bawergeha çavê darê wê di dema hûrîyan de wê weke ku ew ya lipît îştar jî bê wê di wê de wê jî wê re wê bergan bikin. Wê dema ku wê mûsa ji misrîyan wê bisipêrê wir û wê li wir jî wê demekê wê bimênê û wê bi wê re wê rengê bawerîya wan wê a li wir wê nasbikê û heta ku wê ew wê weke demeka perwerdeyî wê bi wê rengê wê bi xwe re wê li wir wê derbas bikê. Ev devera dîrokî û bi qadr û qiymetê hê ji gelek aliyên erkolojîkî ve ne hatîya baş lêkolîn kirin. Gelek zanînen ku ew hatina li ser ziman bi wê re wê, kêma û yekalî bin. Wê bawergeha hûrî û mîtannîyan wê ji gelek demên şariştanî re wê şahidiyê wê bikê.

Wê weke vê herêmê wê gelek dever û herêmên din ên dîrokî wê hebin ku wê werina tûnakirin bin. Di vê çerçoveyê de di aslê xwe de rejimên herêmê ên weke rejîma tirk wê rewşa şer wê hertimî wê ji xwe re wê weke firsendekê wê bibînin ku ew deverên bi vî rengê ên ku ew aîdiyeta wê civakê a dîrokî pênase dikin û dihênina li ser ziman ku ew wan tûnabikin. Li bakûrê kurdistanê wê, bi hênceta şer û ankû bi xelat hatîya bombakirin û ankû ne dihat zanîn ku ew dever giring a û hwd wê, bihezaran deverên dîrokî ên bi vî rengê wê werina tûnakirin. Di nava rewşa şer de wê çawa wê temenê dîrokî û tişt û rewşên weke kirman û hwd ku wê aîdiyete dihênina li ser ziman û rastîya wê civakê didin dîyarkirin û her wusa bi wê re wê, rewşên jîyane civakî wê bi hevdu re wê, çawa wê tûna bikin wê bi wê rengê û awayê wê, hêrîşê li wê jîyanê pêşbixin. Hêrîşên li afrînê ku ew dihên kirin wê ev herdû aliyên wan jî wê hebin. Wê di hêrîşan de wê hem deverên jîyane sivil wê ji xwe re wê bikina armanc û hem jî wê deverên dîrokî ên weke 'girê endarê' û ankû 'girê çavdarê' ku wê deverên dîrokî bin wê ji xwe re wê bikina armanc û tûna bikin. Ji girê darê û heta herêma 'til-Teynatê' wê ev dever wê, di demên hûrî û mîtannîyan de wê, gelek deverên weke niştecihî bin û wê deverên pîroz jî bin. Wê weke ku wê li til-teynatê wê peykelên mazin wê werina dîtî wê, rewşa giringîya wê bide dîyarkirin. Di dema çanda 'kûra axarêşê' de wê, ku wê li dora sê

hezar berî zayîna îşsa wê bikevê wê li vê herêmê wê jîyaneka kevn wê herêmê wê hebê. Ev herêm ji demên peleolîtîkê ve jî wê, weke herêmeka zû zûwa dibê û li wê mirovê neandertal û ankû piştîre homo-sapiens dijî jî bê. Ev herêm wê giring bin. Di dema hûrîyan de wê, li wan jîyaneka bicihî wê hebê. Piştîre ku wê hûrîyî zayîfkevin wê hîtîtî wê firsendê bidest xî ku ew herêmê dagir bikin. Wê keyê hîtîtî key Suppiluliuma di dema wî de wê ev herêm wê werina dagirkirin. Wê bo ku ew mazinahîya xwe bide dîyarkirin wê peykelên xwe wê li wê deverê wê bide çêkîrin. Wê di vê çerçoveyê de wê, bixwezê ku ew bi rêz û hûrmet were pêşwazî kirin. key Suppiluliuma wê, di dema wî de wê hêrîşên pîrr mazin wê li herêmên hûrîyan wê were kirin. Wê, ew bixwezê ku ew hemû herêmê bikê bin destê xwe de. Lê wê li hemberî hûrîyan de wê, di wê armanca xwe de wê, bisernekeve. Wê weke key Tuthalya sêyem ku ew jî keyekê Hîtîtî ya wê, gelek herêman dagirbikê û bi di şûr de derbaskirinê wê ji naqşeyê bibê. Lê wê ew jî wê bi sernekevê. Di dema hûrîyan de wê, wê hêrîşên key Suppiluliuma yekem û berî wê di dema bavê wî jî wê gelek hêrîşan li wê herêmê wê bide kirin.

Wê di dema Armanca girtina wê de vera dîrokê û gelek deverên din ên dîrokê yê li wê herêmê mirov, dikarê bi perspektîfa rejîma tirk a ku wê şûr ku wê weke kîrmanaka dîrokî a dema hûrîyan û mîtanîyan bê ku wê tûna bikê bi jîyane di wê de ku ew heta roja me dijî re wê werênê li ser zîman. Di vê çerçoveyê de wê tîkîliya van alîyan wê bi hevdu re wê hebê. Wê bihemana armancê wê werina tûna kirin. Wê, bi heman armanca ku wê bi wê çawa wê jîyane civake kurd û temenên wê yê dîrokî weke bermehiyên demên bûhûrî ku ew hena wê tûna bikin wê bi wê rengê wê tûnabikin.

Jîyane civakî û temenê wê bi zanebûnî wê were armanca girtin. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser zîman. Ber ku wê pîrsgîrêka wê rejîmê û zîhniyeta wê, wê weke ku wê bi hêrîşên wê re jî wê were dîtin bi wê bi rengê jîyane wê koka wê û aîdîyeta wê ya li wê herêmê heya re wê hebê. Di vê rengê û awayê de wê weke pîrsgîrêkê rejîma tirk û ankû rejîmên din ên herêmê jî bi rengê jîyane xalkên herêmê wê mirov dikarê wê, werênê li ser zîman.

Demaya ku wê, weke ku wê rejîma tirk wê bikê wê zîmanê civake kurd wê were qadaxa kirin, wê hêrîş li jîyane wê û temenê jîyane wê û rewşên jîyanî ên wê werina kirin û wê deverên wê yê dîrokî weke kîrmanc û hwd ku ew aîdîyeta wê ya dîrokî wê pênase dikin wê, bombardîman bikê û tûna bikê wê, hingî wê, pîrsgîrêka wê rejîmê wê bi jîyane wê civakê û hebûna wê re wê hebê. Di vê çerçoveyê de jî wê, şerê jenosîdkirina civakê wê bi wê re wê were kirin û meşandin. Di aslê xwe de wê, ev rewş ku mirovekê bi wijdan wan şîrovebikê wê di cih de wê weke jenosîdê û hêrîşên bi armanca jenosîdê wê pênasebikê. Ber ku mirovê bi wijdan wê rastiyê wê di mejî de wê ne qûsênê û ne vêşarê. Wê weke ku ew çawa dibîne wê werênê li ser zîman.

Di aslê xwe de wê, pêvajoyên jenosîdkirina civakê wê di herdemê de wê bi hêrîşên li jîyane û temenê jîyane wê dibin re wê were pêşxistin. Wê hêrîş li jîyanê û temenê wê werina kirin. Wê temenê xwe pêşxistina wê, bi civakî, çandî felsefîkî û hwd wê were hewl bê dayîn ku ew were tûnakirin. Wê hêrîş li navê wê, civakê wê, werina kirin. Wê li wê were bi heybûn ku wê, navê newê bikarhanîn. Ti tişt bi navê wê newê ser zîman. Wê, bi hebûna wê û yê ardnîgarîya wê re wê, were qadaxakirin. Wê zîmanê wê, were qadaxakirin. Wê ev wê, bi berdeyamî wê, rengêkê şerê jenosîdkirina civakê a di demên ku wê, bê gotin ku ew bi aqîl pêşdikevin de bê. Piştîre jî wê, bi rewşên weke qadaxayên li ser zîman re wê, bikin ku pêşî li xwe afirandin, pêşxistin û hanîna li ser zîman were

girtin. Ev rewş hemû wê di rewş û armançê de wê werina kirin û pêş xistin. Di vê çerçoveyê de wê, di pêvajoyên şerê jenosîdkirinê ku wê rejima tirk wê li kurdistanê bimeşênê de wê, ew wê, weke aliyekê giring û teybet wê xwe bi dijarî wê bide dîyarkirin. Her wusa qadaxaya zimanê zindiyekê wê bi serê xwe wê zilma herî hov û xadar bê li wê zindiyê. Vêca wê di dewama wê de wê hêrişên tûnakirinê û hwd ku ew hatina pêşxistin wê, ew hê xadartir bikê. Di vê çerçoveyê de wê, rewşa kurdan wê di pêvajoyeka pîr zêde xadar de wê derbas bibê. Wê, pêvajoyên hêrişên mazin wê li wan wê werina darxistin.

Bêgûman ku mirov pêvajoyên jîyane civake kurd bi demên wê yên bûhûrandina û yên ku ew î ro dijîn re ku em lê dikolin û li wan dinerin em bi wê re wê, van rewşên ku me hanîna li ser ziman emê bi awayekê vekirî bibînin. Hem jî wê bi awayekê pîr bi xadarî û hov wê werina dîtin. Hebûna civake kurd wê, di bin pêvajoyên hêrişên li çand, kevneşopî, ziman û hebûna wê ku wê werina kirin de wê were hiştin.

Civake kurd wê, dema ku mirov wê dîroka wê lêbikolê mirov wê rastî gelek demên jîyanê ên demên wê yên jîyanî ên demên berê werin. Di dewema wê de emê bibînin ku wê çawa wê rengên hêrişan pêşxistina. Tenê ku em pêvajoya ji dema destpêka avakirina komare ve wê hildina li dest wê, dem bi dem wê bi awayekê plankirî wê plan û stretejiyên ku wê li hemberî civake kurd wê pêşbixin wê hebin. Di destpêkê de wê, 'zagona şarq û îslahatê' wê tenê ji yek ji wan bê. Piştî wê, 'zagonên dersimê' wê werina pêşxistin. Her wusa di vê çerçoveyê de wê, di vê dema ku wê weke 'rewşa teşebûsa derbeyê a 15 temûzê wê were bi navkirin wê, ew jî wê, weke pêvajoyeka wusa ku wê zagon, destûr û deestûrnameyên di hikme zagonan de ku wê pêşbixin. Ji xwe wê ev wê dema 'demeka destûrnameyên di hikmê zagonan de' wê were bi navkirin. Wê weke demeka ku wê wusa were bi wan wê were binavkirin bê.

Di aslê xwe de wê, rewşa 15ê temûzê wê ji derbeyekê zêdetirî wê weke konseptek şer a ku rayadarên tirk wê pêşxistina bê. Piştî hîlbijartinên 8ê hezirene 2015n ku wê kurd wê care pêşî wê bi rêjeyek bilind wê bi wekilan wê hem benda ji sadî 10 derbas bikin û hem jî wê, dengên xwe wê pîr zêde bikin wê herina meclisê bê. Piştî wê re wê, ev konseptê 15ê, temûzê wê werê pêşxistin. Di dewama wê de bi lezûbez biyara cardin çûyina hîlbijartinê a 1ê mijarê a 2015an jî wê, di wê de wê bixwezî ku ku ew partîya kurd di bin bendê de bigirin. Lê wê di wê de wê, bi sernekevin. Piştî wê, di dewama wê de wê hemû rêveber û serokên wê bi hemû şaradariyên kurd re wê, bèn berhevkin, girtin û wê bèn avêtin li zindanan.

Di dewama wê de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, ev rewşa kurdan wê, piştî wê, çawa wê bê xistin bin pêvajoyên hêrişan de wê, piştî wê, di dewama wê de wê, hêrişên DAÎŞê û piştî wê yên li ser afrînê wê bèn pêşxistin. Di vê rengê û awayê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Li vir wê, hêrişa afrînê wê, hêrişeka di dewama ya 15ê temûzê de ku wê li hebûna civake kurd a bakûrê kurdistanê wê bê xistin bê. Wê bi wê hizrê û mantiqê wê hêrişên li ser afrînê wê werina pêşxistin. Di vê çerçoveyê de wê, wateya hêrişên li ser afrînê wê hebê. Em ku van aliyên li şûn hêrişa li afrînê em nebînin emê rastîya wê jî wê bi başî fahm nekin. Di dewama wê de emê nikaribin wê bi sedem û hêncetên wê re wê bi tememî wê werênina li ser ziman. Wê mantiqê derbeya 12ê êlûnê(*) wê ew bê ku wê tevgerîya di nava civake

(*) di wê demê de derbeya 12ê êlûnê dibê. Wê rejima ku ew heta roja me li ser kar e wê were avakirin ji aliyê Kenan evren ve. Rejima Erdogan wê weke ya dewama wê bê.

kurd bi ew bi şîyarî pêşdikeve wê, bêî ku ew bibê wê bitafisênê bê. Piştîre jî wê, rewşa 15ê, temûzê wê weke zaroyê derbeya 12ê êlûnê wê, dema ku wê fahmbikin wê li rojava wê rewşa statûya kurd wê pêşkeve û wê li bakûrê kurdistanê kurd gihiştina şîyarîyeka mazin wê, çawa wê, van rewşên civake kurd wê, tûnabikin û wê bikina bin hêrişan û wê bi wê re wê derbeyê li kurdan bixin wê bi wê temenê, mantiqê û felsefeyê wê were pêşxistin. Di vê rengê û awayê de wê, di serî de wê mirov dikarê wê, weke aliyekê din ê giring wê werênê li ser ziman.

Hêrişên li ser afrînê ku mirov wan bi çend gotinan wan werênê li ser ziman wê di vê rengê de bin. Rewşa hêrişên li afrînê de em, hineki li ser rewşa anyên şer jî bisekinê. Ji gelek anyên şer ve wê hêriş bikin. Di seri de wê ji 11 anyan ve wê bigiştî wê hêrişî li afrînê bikin. Ji 11 anyan wê 2 li şêra û 3 anî jî wê li aliyê bilbilê bin. 4 ji anî jî wê li reco bin. 1 li sîyê û 2 anî jî wê li cindirîsê bin. Bigiştî wê ji van anyan ve wê hêrişî afrînê bikin. Çendi ku wê ji anyan ve wê hêriş bikin jî wê bi wê re jî hewa ve jî wê bombardimana balafirên şer wê bibê. Lê bi wê re jî wê nikaribin encamê weke ku ew dixwezî bidest bixin. Weki din jî wê ji aliyekê sînorê tirkîye ve wê hertimî wê agir bê kirin. Wê ji aliyê iskenderûnê ve wê fuzeyan wê biavêjina li afrînê. Wê bi tank, top û fuzeyan û balafirên şer û halikopteran wê hêriş bikin. We ji aliyê îrrîta(**kilis**) û îrtah (**reyhanli**) ve jî wê bi roket û hwd wê hêrişan wê bikin. Navê Reyhanliya roja me wê, di demên hûrî û mîtannîyan û piştîre wê, heta destpêka demên zayîna îsa jî wê, îrtah bê. Wê weke herêmekê bi şêkoşeya afrîn, kobanê û çemê firatê ve girêdayî bê. Artah Hê jî di nava xalkê de wê, di navê çemekê wê yê herêmi îrtah bê. Yê din jî wê 'Îmma' bê. Ev herêm wê, di dema hûrîyan de jî wê, dema ku wê hêrişên hittîyan wê li wê biê wê bi piştî xwe dayîna li herêmen afrîn-kobanê re wê xort bê. Wê hingî wê bi navê 'kanûla' ku wê til-aççana jî wê were binavkirin wê, cihê wê yê navendî bê wê, weke navendeka hûrîyan û piştîre ya mîtannîyan bê. Di demên li dora zayîna îsa de wê, di pêş bin desthilatdarîya îskender keve û piştîre ya komegenîyan keve. Piştî wê, dema ku wî bîzansî wê, li ser wê şopê wê pêşkeve weke desthilatdarîyek mesihî wê têkevê bin destê wê de. Wekî din wê keleha wê ya navê bajêr ê destpêkê lê ya îrtah wê bîzansî wê nûbikin û zaxmtir bikin û wê piştîre wê, di wê de wê bijîn. Di dewama wê de mirov dikarê wê jî bêjê ku wê, herêma entebê wê, heta herêma **îrtah û îrrîta**(*) wê, girêdayî wê bin. Di dema hûrî û mîtannîyan de wê, navê kîlîsa roja me ku wê, îrrîta bê. Wê, ew jî wê, bi ser herêma entebê ve bê û wê enteb jî wê bi ser herêma afrînê ve bê. Wê ev herêm wê bi serê xwe wê weke keyanîyeka kurdî a demên berê wê de wê bijî. Î ro em dikarin wê bi ewlah û ji xwe bi êmin bêjin ku wê di dema hûrîyan de jî û dema mîtannîyan de jî wê, afrîn wê weke mîrgehekê wê bi serê xwe wê xwedî rêveber û desthilatdarîyeka kurdistanî bê. Wê, dewlemendî û rengê pêşketina wê herême wê hertimî wê di wê demê de wê bala keyên hittîyan wê bikişênê. Ber vê yekê wê di her demê de wê, pêvajoyên hêrişan wê li wê bikin. Dem bi dem wê, keyên hittîyan herêmen ber sînorê wê mîrgeha kurdistanî a li dora entebê, Hattî(xatayê^(*)) û ji wir jî heta mîrga '**amîkê**' û hwd wê, bi vê herêma kurdistanê ve wê, girêdayî bin. Di aslê xwe de wê, heta demên şerê cihanê ê yekem jî wê wusa bê. Lê piştîre wê, dagirkirinên finansz û ingilistan û avakirina komare tirk û hwd re wê, ev herêm wê li hevdu wê werina

 (*)Navê wan herêman ê dema mîtannîyan bê

(*)Navê xatayê ê dema mîtannîyan

qatkirin. Piştire wê ew qatkirin wê heta roja me wê bidomê.

Her çendi ku wê rayaderên tirk wê bêjin "ji aliyê din ê sînora top û roket û fuzeyan wê werinina avêtin li sînora me" wê ev gotina rayaderên tirk wê derew bê. Wê vaji wê rast bê. Artîşa tirk wê ji sînora tirkiya bê navber wê roket, fuze û topan wê biavêjina aliyê din ê sînora li afrînê. Bi gotineka din wê rayaderên tirk wê bo ew ser wan hêrişên xwe yên ku ew jî sinora dikin ew ser wê binûxûmênin wê bêjin "ew roketan diavêjin li sînora me". Yani ev gotin ji wê weke gotineka sernûxûmandinê jî bê.

Ji aliyê din vê ew di pêvajoya hêrişên li afrînê de wê bo ew hêrişên xwe "meşrû" bidina nişandin wê wan gotinan wê bêjin. Di dem û rojên ku wê hêrişî afrînê bikin de wê bi israri wê, gotina 'ewlahiya sînora' wê werênina li rojevê. Piştî ku hêrişan li afrînê dana destpêkirin wê, piştire wê, ew bîna li rojevê ku YPGê, roket avêtina li sînora me li kilis û xatayê. Piştire YPGê ew derewandin. Lê piştî wê re wê, tiştê din jî wê derkeve li holê. BI teybetî ev deverên ku rayadarên tirk b israri dibêjin ku YPGê, roketan di avêjê wan li hundûrê sînora wê, deverna ku wê ji wan wê bê navber wê artîşa tirk ji wan top, roket û fuzeyan biavêjê aliyê din ê sînora li afrînê. Yanî wê ev dever wê ji aliyê artîşa tirk ve wê weke deverna anîya şer ê hêrişkirina bi top, roket û fuzeyan wê werina bikarhanîn bê. Di vê çerçoveyê de wê, hasabbikin ku wê herkesek wê piştire wê zanibê ku ew ji wan sînora top, roket û fuzeyan diavêjin. Bo ku ew xwe biparêzênin wê bêjin ku ew roketan divêjin. Em jî bo ku xwe biparêzênin bersivê didin. Lê ev jî wê derew bê. Di roja 10ê sibata de wê di ANHA'yê de hevpeyvîna bi sîpan hemo re ku wê ragihênê wê di wê de wê ev rastî wê bi carekê wê derkevina li holê.

Di aslê xwe de wê, di her gotina ku wê, di wê de wê bahse hêrişa li afrînê bikê wê di dewama wê de wê, bahskirin û nivîsandina gotinên weke "roket hatina avêtin li sînora me" wê, di vê çerçoveyê de wê, rewşeka manipûlekirinê a di çerçoveya şerê rejima tirk ê li hemberî kurdên rojava û bi teybetî jî afrînê bê. Di vê çerçoveyê de wê gotinên ku ew li ser wan siyasetê bikin wê, çawa wê siyasetê bikê wê di vê rengê û awayê de wê, rastîya wê, werênê li ser ziman. Em dema ku van rastîyan nebînin emê nikaribin wê rastîya wê bi tememî baş fahmbkin û wê, werênina li ser ziman. Di aslê xwe de wê, di rewşa pêvajoya hêrişên li ser afrînê de ku wan, hêriş da destpêkirin wê, di nava rewşa şer de wê, bixwe wê rewşên ku wê di vê çerçoveyê de wê bidina nîqaşkirin wê pêşbixin. Minaq wê, weke ku wê serokê seloxgerîya tirk Hakan fiden wê bîna ser ziman ku ez dikim ji aliyê din çend fûzeyan bidina avêtin li sînora me û sedema şer derxim li holê" wê, di vê rengê de wê, ev roketên ku ew li wan herêman dikevin jî wê, ew biavêjin. Pirranîya van herêman çendî ku ew pîr ji wan ji çanda wan hatibina dûrkin jî wê kurdên asîmlekirî bin. Wekî din wê hinek ji wan wê di farqe rastîya xwe de jî bin. Kurdên wî aliyê din ê li afrînê û giştîya rojava jî wê, bi zanebûna xwe serwaxî wê bin. Di vê çerçoveyê de wê, dema ku wê, ev were gotin wê, çawa wê ji kuştina kurdan re wê kurdan weke hêncet wê bidina nişandin wê, di wê rewşê de wê bin.

Li vir di aslê xwe de wê mirov dikarê wê werênê li ser ziman ku wê, ev gotin wê, derew bin. Di vê pêvajoyê de wê, wilqasî piçûk bikevin ku wê, niakribin li rûyê mirovekê bi wijdan binnerin û gotineka rast bibêjin. Di vê çerçoveyê de wê, çawa wê gotinên ku wê, weke 'hêncet' wê werina dîtin wê bûyarên wan wê di nava rewşa şer de wê pêşbixin wê piştî ku wan pêvajoya şerê li dijî afrînê da destpêkirin wê bikevina pay pêşxistina wê de.

Li vir di aslê xwe de wê, pêvajoya hêrîşa li afrînê wê weke ku wê, barkirina şerê rejima tirk ê li bakûrê kurdistanê li rojava jî bê. Di vê çerçoveyê de jî wê mirov dikarê wê bixwênê.

Di aslê xwe de wê, dema ku wê, pêvajoya hêrîşên li dij rojava wê bidina destpêkirin wê, di vê çerçoveyê de wê, bikin ku ew temenê wê çêbikin. Di aslê xwe de ew, hewce nabînin ku ew temenê wê jî çêbikin. Rayadarên tirk ew di mejiyê xwe de ew dizanin ku ew şerê jenosîdê dimeşênin li dijî kurdan. Di vê çerçoveyê de ew li bakûrê kurdistanê wî şerê dimeşênin. Di dewama wê de wê, bi berdewamî wê ew wî şerê wê biherikênina li rojava. Li ser gotinên weke 'parastinan sînoran' hwd re gotin hanîna li ser ziman jî wê, tenê û tenê wê rewşeka wê hêrîş bi qawlik û maske bikê û ser wê binûxûmênê bê. Ji wê û pê de wê ti wateya wê nebê.

Di dewama wê de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, pêvajoya hêrîşên li dijî afrînê wê, dema ku mirov wê tenê bi rewşa destûrdayîna rûsya re wê werênê li ser ziman wê kêmbimênê. Rûsya wê nakokîyê dibînê û ew jî li gorî xwe ew, ku em ahlaqî bibînin jî û nebînin jî ew dixwezê ku ew weke hêzek hegomonîkî sûdbigirê. Ya ku ew dikê ev a.

Lê ji aliyekê din ve jî wê dema ku mirov wê ji aliyê rojava, amarika û hwd ve wê, hilde li dest wê, ev wê were dîtî ku wê, weke hêza ku wê dawî li hêrîşên DAÎŞê hanî hêzên kurdên rojava wê piştî ku wê, wan dawî li DAÎŞê hanî dana destpêkirina pêvajoyên li dijî afrînê û di awayekê zimnî de li hemberî wê bêdeng mayîna wan mirov, li vir ji rewşek politikî û gotina berjewendiyê zêdetirî bi ahlaqî û mirovî hinekî li wê bînerê. Di aslê xwe de wê, rojava û amarika jî wê ji aliyê ahlaqî û wijdanî ve wê, dibin wê hêrîşa li dijî afrînê de wê bimênin. Ber çî wê wusa bê? Ber ku wê, ew hêza kurd ku ew dawî li DAÎŞê hanî wê, heta wê derê wê weke li rex wê bin. Lê piştî wê destûra hêrîşkirina li wê bidin. Ji aliyekê din ve jî wê, bi rengê sîyeseta xwe re wê, ne tenê rûsya wê amarika û rojava jî wê bikevina pozisyoneka di rengê politikaya DAÎŞê bixwe de. Wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Li vir di serî de wê, divê ku mirov wê, werênê li ser ziman ku wê, pêvajoya hêrîşên li afrînê wê, weke hêrîşeka li wijdan û ahlaqê mirovatîyê jî bê. Wê, di vê çerçoveyê de jî wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman û wê li ser navê mirovatîyê sermazar û mahkûm bikê.

Bêgûman wê hêrîşa li afrînê wê ji gelek aliyên ve wê dema ku mirov wê şîrove dikê wê weke hêrîşeka herî namerdene bê. Wê weke hêrîşeka li ahlaqê mirovatîyê bê. Wê weke hêrîşeka li jîyane mirovatîyê bê. Wê, di serî de wê bi wê rengê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Hêrîşeka bi vî rengê a bêahlaq wê, divê ku mirov wê, bi rengê wê yê bêahlaq a li jîyane mirov û mirovatîyê wê werênê li ser ziman. Me li jor hinekî bahse wê kir. Li vir jî ez bi gotineka din jî wê, werênîma li ser ziman ku wê hêrîşa li afrînê wê weke hêrîşeka ku wê, li jîyane civakê bê. Me li got ku wê, ev dem wê weke demeka ku wê di nava civakê de wê pirr zêde wê şiyarî wê pêşkeve. Wê di dewama wê de wê, bi awayekê sivilane wê hemû berxwedanên wê bi serhildanene bin. Di dewama wê de wê, berwşa kurd û ew berwşa kurd ku wê bi gotina 'pirsgirêka kurd' re wê, were hanîn li ser ziman wê, di vê pêvajoya wê de wê, ne tenê li rojava wê, li bakûr, başûr û rojhilatê kurdistanê jî wê, gelê kurd wê bi hemû beşên xwe re wê rabê ser pîyan. Di vê çerçoveyê de wê di bin navê hêrîşên leşkerî û ankû şerê di nava dû hêzan de wê, di serî de wê, armanca hêzên weke rejima tirk wê ew berwşa civakî bê. Wê, di serî de wê mirov dikarê

wê, werênê li ser ziman. Wê ji hêrişên leşkerî wê zêdetirî wê hêrişên li jîyane sivîlan wê pêşbixin. Wê, di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Weke aliyekê din ê vê rewşê jî mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa hêrişên li jîyane civake kurd wê, di vê rengê û awayê de wê bîn pêşxistin.

Rayadarên tirk wê, herî zêde wê, mijare dayîna hinek çekan li hêzên kurd ên ji aliyê amarika ve wê, bikê mijar û wê werênê li ser ziman. Sedema wê jî wê, heta roja me wê bi hêza ve li serê kurdan daya û ew tafisandina. Ji vir û pê de jî wê, dixwezê. Ber vê yekê ew dixwezê ku wê dema ku ew wê bikê ku wê demê ti tişt di destê kurdan de nebê. Êdî ku ew karibê derbeyê li kurdan bixê. Rewşa nîqaşkirina çekên di destê kurdan de wê hinekî wê di vê çerçoveyê de wê xwediyê temenekê û rengêkê hişmendiyê ê di mejiyê wan de bê.

Li vir divê ku mirov wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, çeka di destê hêzên kurd de wê, rejima tirk wê ji aliyekê ve wê li pêşîya birina sêrî a pêvajoya jenosîda kurd wê weke astengiyekê wê bibînê. Ber vê yekê ew dikê mijar û bi tundî li dijî wê disekinê. Di vê çerçoveyê de wê di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Heta roja me wê, kurdan wê, rejima tirk wê şerekê bêsînor û bêahlaq wê li hemberî wan wê bimeşênê. Wê hemû çekên di destê xwe de wê li hemberî kurdan wê bi kar bînin. Wekî din jî wê, weke ku wê ji salên 1990î û heta me wê gelek caran wê were li rojevê jî wê, cih bi cih wê di cihê ku wê di nava hêzên gerilla ên kurd û artişa wê de wê şer derkeve de wê, çekên kimyewî jî wê bikarbinê. Pirraniya cangorîyên kurd ên di goristana garzanê de vîsarî wê di encama hêrişên bi çekên kimyewî wê werina qatilkirin bin. Her wusa deverên weke “geliyê tiyara” û hwd wê tenê ye ji wan deverên ku wê li wê çekên kimyewî wê were bikarhanîn bê.

Di vê çerçoveyê de wê, fêrûazmûna rejima tirk a bikarhanîna çekên kimyewî wê pîr zêde wê li ser kurdan wê hebê. Di vê çerçoveyê de wê, di pêvajoya hêrişên li dijî afrînê de jî wê, bombayên weke yên qadaxakirî ên ‘mîsketê’ wê werin bikarhanîn. Her wusa li hin deverna wê, bahse bikarhanîna hin çekna kimyewî jî wê were kirin.

Li gelek deveran wê, hinek kurdên ku wê werina qatilkirin wê dema ku wê ji wan wê were bahskirin wê bê gotin “ew bi rengêkê gasê hatina bê bandûrkirin û piştê gûle hat berdan li wan.” Ev rengê gasê çî ya ez li wê ne waqifim. Lê li rojava wê li gelek deveran wê, bahse wê were kirin. Heta ku wê, di pêvajoya şerê navxweyî ê sûrî de wê, gelek caran wê were li rojevê ku ‘komên artişa azad’ û DAÎŞê gaza bi zahr bikarhanîya. Di vê çerçoveyê de wê, ev wê hinek caran wê bo tangavkirina rejimê wê werê kirin. Hin caran jî wê bo şikandina anyên şer wê bê kirin. Rejima esad wê biqasî ya tirk wê kujar bê. Lê li dijî wê jî bê çekên kimyewî bikarhanîna wê, ne dîrûstayî ya û ne ahlaqî ya. Ya ku ez di rastiyê dibînim ev a. Di aslê xwe de em di cihaneka wusa dijîn ku wê ewlahiya jîyane ti kesekî wê nebê. Ber ku ev cihan wê bi çekên kimyewî û ankû bombayên atomê di wê de wê hebin û ankû ji aliyekê din ve wê tişt çek were kirin. Di vê rengê û awayê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman wê, weke ku wê li naqazakî,, hîroşîma helebçê û hwd wê dema ku wê bikarhanîna çekên kimyewî wê were kirin wê tenê wê bi wan herêman bi sînor re wê were nîqaşkirin. Lê di aslê xwe de mirov divê ku wê di çerçoveya giştîya jîyanê û pêşaroja wê de wê hilde li dest û li ser wê bisekinê.

Î ro li kurdistanê jî wê gelek caran wê were li rojavê ku wê rejima tirk wê ew wê bikarbinê. Wekî wê, ji salên 1980yî ve wê, her roj hema bêja wê komkujiyan wê bikê. Lê heta roja me wê ber ku wê endamê NATO bê û hwd wê ti kesek wê ew wan

komkujiyên wê newênina li rojevê û ji wê ji wan bahs nekin. Wê herkesek wê li hemberî wan komkujiyan wê 'sê-meymonan' wê bileyizê. Di serî de wê, divê ku mirov wê, werênê li rojevê. Wê li ser wan nese kin in. Heta ku wê, dema ku wê, şerê rejima tirk ê li dijî kurdan wê were li ser ziman wê bigotinên "parastina sînorê xwe", "şerê li dijî terorê", "pirsgirêka navxweyî a tirkîya" û hwd re wê, werê li ser ziman. Di aslê xwe de wê, di rengekê wê ev gotin û rengên hanîna li ser ziman wê, weke gotinna xafkî jî bin. Ber ku wê, dema ku ew bahse sînorê dikin wê, mirov ji bîr nekê ku ew ew sînorê ku ew bahsê dikin ji vê aliyê wê jî û li wê aliyê wê jî wê kurd bijîn. Wê axa kurdan bê. Lê wê, li vir wê, çawa wê, dervî wê, werê li ser ziman û wê weke ku ew neyê wan a û kurd li wir najîn û ew li wir hêrişê dikin wê, rengekê fahmkirinê ê xafkî wê bi wan gotinan re wê bi wê rengê wê xwe bide dîyarkirin. Lê di aslê xwe de wê ev rewşên gotinî wê, dema ku mirov wan baş fahm nekê û wan werênê li ser ziman mirov wê, di farqê de û ankû ne di farqê de wê bikevê wan xafkên gotinî de. Li vir di serî de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, li vir wê, çawa wê dervî aîdfiyeta kurdan wê herêmên wan wê bi navê xwe wê werênina li ser ziman wê ev gotin wê di wê çerçoveyê de wê werina gotin û wê bi wê re jî wê, heta roja me wê şerê wê bi civake kurd û hebûna wê re wê, were meşandin. Rejima tirk wê li van deveran komkujiyan bikê. Wê weke ku wê, hêriş li wê bûya wê bide dîyarkirin. Lê di aslê xwe de wê, ev ne rast bê. Ew bixwe hêrişê dikê. Dema ku wê, bahse komkujiyên xwe ku wê kirina wê bikê wê, bêjê ku 'di encama hêrişên terorîstî de ew kuştin bûna.' Lê di aslê xwe de wê, ev jî wê, ne rast bê. Wê, di vê çerçoveyê de wê, hertimî wê, ew hebûna civake kurd wê, di bin pêvajoyek hêrişên fizîkî ên weke bi komkujiyan û yên weke yên bi asimlesyonê û hwd de wê bihêlê. Di vê çerçoveyê de wê, dema ku ew bi rengekê wê bi wê rengê wê dide dîyarkirin di aslê xwe de wê, ew rengê dayîna nişandinê wê ji wan hêrişên xwe yên pîrralî ên li civake kurd ku ew dikê re wê weke qawlik û maskeyek sernûxûmandinê jî wê, werênê li ser ziman. Di vê çerçoveyê de wê, rewşê wê, bi wan gotinan wê, ji rastîya cûdatir wê bi rengekê din ên bi derewînî wê bide nişandin. Di vê rengê û awayê de wê, di serî de mirov dikarê wê, wernê li ser ziman. Wê dema ku ew wê bi vê rengê wê ji rayagiştî a rojhilat û ankû ya ewropa û hwd re wê, werênê li ser ziman re jî wê, dema ku wê kesên ku ew dîrokê û rastîya herêmê a rejima tirk û ya civake kurd nizanibin wê bikevina wê rewşa bi w bawerkirinê de jî. Heta ku wê, bi wê bawerbikin ku wê, hêrişên terorîstena li wan bibin. Di vê çerçoveyê de wê, ber ku wê endamê NATO ya wê, rengê ku wê, tirkîya wê bixwezê bi wê bide ravakirin bi rayagiştî wê, ew jî wê, pêşî ji wê re wê vekin û ankû wê ji gelek aliyên ve bina alîkar jî. Heta ku wê, cih bi cih wê, gotinên wê, bikarbênin. Di vê çerçoveyê de wê, li ser wan re wê di rewşeka bédengiyê de jî wê xwe bidina hiştin. Ev jî wê, ji rejima tirk re wê bê temen ku ew heman rewşê li ser serê civake bi komkujiyan û tûndûtûjî û zorê weke xwe bide domandin. Wê bi van gotina wê hem hênceta bédengîya xwe wê çêbikin û hem jî wê, bi awayekê li berçavê rayagiştî wê qawlikekê sernûxûmandinê wê ji wan kirin û komkujiyên wê re wê bi van gotinan wê were çêkirin. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Ber ku wê heta roja me wê, rayadarên tir wê hem ew xwe bi van gotinan wê biparêzên û kesên dervî wan wê bi van gotinan wê bahse wan kirinên wan bikin wê, di vê pêvajoya hêrişên li afrînê de jî wê, serî li van gotin û argûmanan bidin û wê werênina li ser ziman. Wê xwe bi wan wê biparêzên. Wê temenê parastina xwe wê bi wan gotinan

wê bidin çêkirin. Di vê çerçoveyê de wê li ser wan gotinan re wê propagandaya xwe ya bo xwe parastinê jî wê, bi van gotinan wê were pêşxistin.

Di vê rengê û awayê de wê, rengê xwe hanîna li ser ziman jî wê, pêşbixin. Minaq wê, rayadarên tirk wê dema ku wê li ser gotina ‘parastinê’ re wê, werênina li ser ziman wê, çawa wê çekdayîna li kurdan wê kriminalize bikin wê, bêjin ‘ew, çekên ku ew hatina dayîn li dijî me dihê bikarhanîn.’ Di vê rengê û awayê de wê gotinan wê bilêvbikin. Lê ji aliyekê din ve jî wê, ew wê, her çekên ku wê ji wan girtina li dijî kurdan bikardihênê. Di vê demê de wê, di pêvajoya hêrişên li dijî afrînê de wê, gelek caran wê were li ser ziman ku wê, “artişa tirk wê tankên almanan wê li dijî kurdan di hêrişa li afrînê de wê bikarbênin.” Di vê çerçoveyê de wê, ji aliyê çapameniya alman, ya kurd û ya gelek dordorên cihanê de jî wê ew wê were piştrastkirin.

Mijara bikarhanîna çekan wê weke mijareka manipûlekirinê bê. Lê ji aliyekê ve wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, heta roja me wê, ev di hundûrê wê 40 saliya wê de wê rejime tirk wê çekên ku ew ji welatên ewropa, amarika û rûsya dikirê wê li dijî kurdan wê bikarbênê. Di vê rengê û awayê de wê, di serî de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Minaq di roja 9ê sibatê 2018an de wê, halîkotereka tirk wê li afrînê wê were xistin. Ev halîkopter jî ji wan welatên ewropî û ankû amarika û an jî kû ji rûsya hatîya kirin. Ew halîkopter ji kîjan dewletê hatîya kirin? Yan jî ew halîkoptêra kîjan dewletê bû wê bombardiman dikir. Heta roja me, çend dewletan ew balafirên şer ên f-16’an ên tirk modernîze kirina û ew î ro li dijî kurdan bikardihênê. Weke vê mirov dikarê gelek minaqan bibînê û werênê li ser ziman.

Mijare dayîna çekan û bikarhanîna tûndûtûjîyê wê, di aslê xwe de wê di gotinên ku em li vir hinekî bi wan bihizirin û hinekî li ser wan bisekin in bin. Ez dema ku wan, bertekên rayadarên netewên yekbûyî, amarika, ewropa û hwd li wan dinerim wê, di nava gotinên wan de kifş dikim ku wê, gotina “tûndûtûjîyê bi sînor bikarbênê” rastî wê dihêm. Gotineka din jî wê, were bikarhanîn. Wê ew jî wê ew bê ku wê, were gotin “divê ku tu di bikarhanîna tûndûtûjîyê de dernekeve dervî sînorê wê.” Ew sînor tûndûtûjîyê çi ya? Li vir wê ji vê gotinê wê were fahmkirin ku ‘tu heta ast û radeyekê dikarê tûndûtûjîyê bikarbênê. Lê sînorek heya û divê ku tû ji wê derbas nekê.’ Di vê çerçoveyê de wê, ev gotin wê ji aliyekê ve wê, werina wê wateyê ku wê, heta ast û radeyekê wê derfeta bikarhanîna tûndûtûjîyê li dijî hebûna civake kurd wê mafê wê bidina wê rejimê. Ji vê gotinê wê ev di serî de wê were fahmkirin. Wê di demên berê de jî wê, dema ku wê xwepêşandiinên sîvil kurdistanî wê bikin wê, rayadarên ewropî wê ve gotinê wê bikarbênin û wê bêjin ku “divê ku tû di bikarhanîna tûndûtûjîyê de sînorê wê derbas nekê.” Rayadarên tirk jî wê, piştî wê, gotinên bersivdayînê wê bilêvbikin û wê bêjin ku ‘em, di hewldanên xwe de sînor derbas nekirin.’ Di vê çerçoveyê de wê, ew hêrişên li civakê, kuştin û ankû komkuji wê di nava wê sînorê ku ew dihê gotin de wê, weke ku wê werina hasibandin. Li vir sînorê bikarhanîna tûndûtûjîyê wê, dema ku ew bi vê rengê hat bilêvkirin wê, hingî wê ew wate di wê de wê hebê ku tû bi sînorê wê re bi sînor bimêne û tûndûtûjîyê bikarbênê. Di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Ji aliyekê din ve jî wê, mijare “tevlî karên min ên hundûr nebe” wê dema ku wê, tûndûtûjî wê were bikarhanîn wê were bilêvkirin. Ev wê gelek rayadar wê bilêvbikin. Yanî wê, wateya wê ew bê ku “ez di nava sînorê xwe yê rejimî de î bikim û çend komkujiyan bikim ew ti kesek wê alaquadar nekê û ti kesek wê serê xwe bi wê re wê neêşênê û wê gotinê li ser wê nebêjê. Wê, di dewama wê de wê ti kesek wê li hemberî

wê nebê. Di vê çerçoveyê de wê, dema ku wê rejima tirk wê hêrişî afrînê wê bikê wê, bi wê re jî wê bêjê ku ‘ez bo ewlehiya xwe wê ‘oparasyonê dikim.’ Ew navê hêrişî li afrînê bi gotina ‘oparasyonê’ dihênê li ser ziman. Navê wê oparasyonê jî wê, bi rengê “çiqila dara zeytûnê” wê werênê bi navkirin. Ev nav wê weke ku me li jor jî hanî li ser ziman wê navên manipûlekirinê bê. Wê dema ku wê di sale 1999an û si sae 2000an de wê li zindanan jî wê oparasyon wê werina kirin û wê bi sedan girtiyên kurd û yên çape tirk wê werina qatil kirin wê, navê “oparasyona wergera li jîyanê” wê, li wê were kirin. Di wê demê de wê wezirê adeletê hikmet samî turk bû. Wê hingî wê ew wê navê lêbikin bo ku wê dema ku wê di demên piştre wê, hinek mirovan ew nav xwend wê bi wê hihizirin ku ew birastî li jîyane mirovan dihizirî û wê diwest ku ew wan wergerênê li jîyanê ew oparasyon kirîya. Lê di aslê xwe de wê ev derew û manipûle bin. Wê tenê wê ew navlêkirin wê weke renekê oparasyona têgihê a li mejiyê mirovê demên pêş ku ew li wê bihizirê jî bê. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Saddam jî navê oparasyonên xwe yên jenosîdkirinê wê, bi navê “enfalê” wê werênê li ser ziman. Gotina ‘enfalê’ wê navê sûreyekê ji kuranê jî bê. Wê, di vê çerçoveyê de wê, dema ku wê, mirovên cihanê wê bixwênin wê, çawa wê, weke ku wî ew oparasyon bi armancaka din kiriya wê bide nîşandin bê. Di vê çerçoveyê de wê, navlêkirin wê rewşeka manipûlekirinê a herî zêde kevn û rojane ku wê rejimên herêmê wê bikarbênin bê.

Di pêvajoya hêrişî li afrînê de jî wê, bi vê rengê wê çawa wê ji rastîya wê cûda bidina nîşandin wê, li ser navlêkirinan re wê bikin ku ew rewşê cûda bidina nîşandin. Di aslê xwe de wê, navlêkirin wê ji aliyekê ve wê weke rewşeka sernûxûmandinê bê û ji aliyekê din ve jî wê rewşa bi zanebûnî şaş dana fahmkirinê bê. Di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Di pêvajoyên hêrişên artişa tirk û komên bi navê ‘artişa azad a sûrî li afrînê wê di serî de wê, armanca wan wê giştîya rojava bê. Ji vê aliyê ve jî em hinekî li vir wê li ser wê bisekin in. Herêma afrînê wê weke ku me hinekî li ser navên wê yên kevn re bi herêmî û ardnîgarî ku me hanî li ser ziman wê bi wê re wê were dîtî ku wê, herêmeka kurdistanê a ku wê ji aliyekê ve wê li bahse sipî wê vebê. Ji aliyekê din ve jî wê, herêmeka ku wê, li anatolia wê vebê û ji aliyekê din ve jî wê weke herêmeka ku wê li helebê wê vebê û ji aliyekê din ve jî wê weke herêmeka ku wê li herêmên din ên rojava wê vebê bê. Bi wê re wê ji aliyekê ve jî wê sînorê herêmên araban jî bê. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Ji aliyê ardnîgarî ve wê bi vê rengê bê. Ji aliyê herêmê û derfetên jîyanê ên li wê jî wê, weke herêmeka cihanê a herî kevn bê. Di destpêka serdemên peleolîtîkê de wê, ev herêm wê weke herêma herî zû ku wê ji jîyane re wê vebê bê. Li vê herêmê wê jîyane neandertal û ya homî-sapiens jî wê nîşanakên wê werina dîtî. Di vê çerçoveyê de wê, weke herêmeka giring bê. Piştî wê jî wê zûtîrîn wê li wê herêmê wê, jîyane neolîtîkî wê, di dema nava peleolîtîkê û neolîtîkê a mezolîtîkê de wê destpê bikê. Heta ku wê, ji wê zûtîr jî wê destpê bikê bê. Di vê rengê û awayê de wê, di serî de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Wê, ji wan deman û piştre wê heta roja me wê, li berçemê firatê û şatên wê yên piçûk û mazin ku ew di herêmê re derbas dibin de wê, jîyane şariştanî wê hin bi hin wê temenê wê were pêşxistin û wê pêvajoyên wê bîn jîyankirin. Wê di vê çerçoveyê de wê, weke herêmeka giring bê. Herêm wê hem bi rewşên xwe yên şerardî ên weke bi çandiniyê û hwd re wê, weke herêmeka pîrr zêde dewlemend bê. Ji aliyê dewlemendiyên binardî ve jî wê, bi heman

rengê wê dewlemend bê. Di aslê xwe de wê, hinekî wê sedema hêrîşên li wê mirov dikarê di çerçoveya bi armanca bi dest xistina wan dewlemendiyên wê yên binardî de wê hilde li dest û wê werênê li ser ziman. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de wê, ev wê, were dîtîn. Li herêmê pêvajoyên hêrîşên ku ew dibin wê, di vê çerçoveyê de wê, werina li ser ziman. Li herêmê pêvajoyên jîyane civakî wê, bi wê re wê, çandaka giştî wê bi hevdu re wê temenê wê pêşbixê. Di demên wê yên berê de wê, her demê wê hûrîyî û piştr mîtannîyî wê li wê serdest bin. Hîtîtî jî wê bixwezin ku ew hertimî ew xwe bigihênina li herêmê. Heta ku wê, hema bêja di dema hemû keyên hîtîtî de wê, pêvajoyîna hêrîşê ên li wê herêmê wê bibin. Wê keyanîyên hûrî û mîtannîyî ên ku ew bi wan li herêmên anatolia jî serdest û serwer in wê, keyanîyên bi navê *Arzawa*, *Kizzuvatna*(*) û *Ahhiyava* bin. Ev Ev keyanîyên hûrîyî wê, heta dawîya dema mîtannîyan wê, li herêmê wê serdest û xort bin. Wê, herêmên wan wê hîtîtî wê gelek caran wê hêrîşî wan bikin. Arzawa wê, ne bi tememî li herêmên anatolia bê. Wê li herêmên li dora meletî, elezîzê û semsûrê wê li wan wê serdest bê. Di vê çerçoveyê de wê, ev keyanîyeka kurd a pirranîya wê ku wê li van herêmên kurdistanê ên li sînorê anatolia ku wê serdest bê wê bi wê re wê, li herêmên ji wê wirde ên anatolia jî wê bandûr û serdestîya wê dem bi dem wê bibê. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê ev keyanîya kurdistanî wê, heta dawîya mîtannî jî wê, bijî. Di dema ku wê levcivîna ku wê temenê avakirina desthilatdariya medîya wê biavêjê û biafirênê ku wê were li darxistin de jî wê, ji wê keyanîya kurd wê, kes û serokên herêmê ên pêşeng wê tevî wê bibin. Ji wê mirov fahmdikê ku wê heta wê demê jî wê, hebûna xwe bi zortayî wê bide domandin. Li herêmê wê di navberê de wê dema ku wê mîtannî zayifkevin wê bi wê re wê li herêmê wê desthilatariya urartûyan wê pêşkeve. Wê, piştgirîya wê keyanîyê jî wê ji wê re wê xort wê hebê. Di vê rengê û awayê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Di aslê xwe de wê, di wê demê de jî wê afrîn wê hertimî wê jîyane xwe ya kurdistanî a civaknasîya wê xort re wê ji xwe di nava civakê de wê bide bahskirin. Bi teybetî wê, dû herêmên kurdistanê wê bi wê rengê wê bi civaknasîya wan ya civakî a xort re wê ji wan wê were bahskirin. Wê yek ji wê ji cizira bota û heta nisêbînê ew xate herêma botanê bê. Herêma din jî wê ji afrînê û heta qamişlo bê. Ev herdû xatên kurdistanî ên ku wê weke xatên herêmên botan ên k uew digihijina li hevdu jî wê, ji aliyê çandî, rewşenbîrî, jîyane civakî û hişmendîya wê û hwd ve jî wê, li herêmê wê li pêş bin. Di vê rengê û awayê de wê, di serî de mirov dikarê wê werênê li ser ziman ku wê ev herêm wê weke herêmna ku mirov dikarê wê giringîya wan a çandî û civakî bi jîyane civakî a kurdistanî re wê bi dîrokek dirêj re wê, hûrûkûr wê werênê li ser ziman. Di vê rengê û awayê de wê, weke aliyekê giring ê jîyane herêmê bê. Di vê çerçoveyê de em wê dibînin ku wê di dema hûrî û mîtannîyan de jî wê, ev herêm wê weke keyanîyeka kurdistanî a bi serê xwe bê. Piştî wê, di dawîya mîtannîyan û dema desthilatdariya medîya de wê, dîsa wê ew giringîya wê were dîtîn. Wê keyên medî wê, hertimî wê bo ku ew xweş û xweşik bijîn wê, di dawîya jîyane xwe de wê, werina li wir û demeka xwe ya jîyanê a dirêj wê derbas bikin.

Bi wê re mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê ev rewşa herêmê wê

(*)Wê keyanîyeka kurd a dema mîtannîyan a li herêmên anatolia bê.

bidemê re wê derkeve li pêş. Wê jîyane wê herêmê û hertimî xweşbûna wê li pêş bê. Ev herêm ji bilî wê, wê weke herêmeka kurdistanî a ne tenê xweş a pîroz jî wê, werê dîtin. Wê navê afrîn wê di mîtolojiya kurdan de wê, navê yazdanekê xort a serdest bê. Wê, di vê çerçoveyê de wê ew bandûra wê yazdanê wê zêdetirî wê, mirovan wê bikişênê li xwe. Hîtîtîyên ku ew ji aliyekê ve wê, bawerîya xwe bi nîrxên pîroz ên hûrî û mîtannîyan wê werin û wê wersîyoneka bawerîyê ji wan wê ji xwe re wê biafirênin wê, ew jî wê li ser wê re wê bixwezin ku ew xwe bigihênina wê herêmê. Keyên hîtîtî wê, di wê çerçoveyê de wê, bi seferî wê werina wê herêmê. Lê dîrokê şanî me daya û bi wê re wê weke ku wê bi vegotînî û hwd wê di nava gel de wê were li ser ziman w ti carî wê, nikaribin li herêmê xwe bigirin. Wê, hertimî wê di bin bandûra çanda hûrî û mîtannîyan a civakî û bawerîyî de bijîn.

Minaq wê, çanda kîbele a anatolîa wê ya yazdanaka bereketê a weke ya hebedê û hinek jî dibêjin wê ji ya îştâr jî bê. Di vê rengê û awayê de wê ew wê hebê. Di dewama wê de wê bandûra herêmê wê zêdetirî wê li wê herêma anatolîa wê hebê. Herêma afrînê wê di kevîya wê bandûrê de wê weke herêma herî zêde bi bandûr xwe dide nîşandin bê. Di vê çerçoveyê de wê, ber wê yekê wê hertimî wê herkesek wê qasî wê bikê.

Ji aliyekê din ve jî mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê rewşa afrînê wê, di vê çerçoveyê de wê, di demên berê de jî û yên piştê jî wê li pêş bê. Di demên piştî zayinê de jî wê, hertimî wê weke xatekê di nava nisêbîn û afrînê de wê, bahse wê were kirin. Di sêkîka afrîn, nisêbîn û qamişlo de wê, bahse rewşeka jîyanê a kurdistanî ku wê hertimî wê bal û heya mirov wê bikişênê li ser xwe. Wê dema ku wê bahse nisêbînê wê werê kirin wê weke “gûleka bi reng” wê li wê were bahs kirin. Wê bi rengînyekê wê jî wê were bahskirin. Wê bi heman rengê wê ji afrînê jî wê bahs wê were kirin. Di vê rengê û awayê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Di vê rengê û awayê de wê jî mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê rewşa afrînê wê, bi rengînyê wê ya çandî û hişmendîya li wê re wê were li ser ziman. Di serdemên kevnera de wê li herêmê wê gelek deverên weke cihên tîyatroyên antîkk, bawergehên mazin ên bi bandûr û hwd wê li wê hebin. Bawergeha endarê wê tenê wê ji yek ji wan bê. Di vê çerçoveyê de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, bawergeh wê li dora xwe wê, bi şewayekê wê regekê jîyane civakî wê hin bi hin wê bide pêşxistin. Di dewama wê de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê li dora afrînê û li navende wê bi zêdeyî ku wê ev hebin wê êdî wê bi wê re wê, çanaka civakî a xort û pêşketî wê li herêmê wê xwe bi wê re wê bide dîyarkirin. Bi teybetî wê, dema ku em demên berê zayina îsa dinerin wê di dema hûrîyan de wê li herêma rojava giştî ku ew li wê serdest û serwer in wê, li wê tîyatroyê, bawergeh û hwd wê bi gelek reng û awayên wê pêşbixin. Wê kûleyên bilind dibin bi ber azmana ve wê çêbikin. Di vê rengê û awayê de wê, gelek reng û rewşên bi wê rengê ên bi awadanî wê li herêmê wê bermehiyên wan wê heta roja me jî wê xwe bidina domandin.

Ev rewşa herêma rojava û bi wê re ya dora wê, piştê jî wê, weke rewşeka navendî di rewşa pêşketina herêmê de wê xwe bide dîyarkirin. Di dewama wê de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa herêmê wê, bi teybetî ku em ji dema hûrîyan ve di hildina li dest li herêmê wê, di şewayekê hemdemîya wê de wê, xwe bide dîyarkirin. Di vê rengê û awayê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Ji aliyekê din ve jî mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, bi dîrokê re wê li dûv hevdu wê pêşî gûtî-qasî wê li herêmê serdest bin. Piştê wê di dewama wan de

wê, hûrî mîtannîyî wê werina û serdest bin. Piştire wê, mediya wê werin. Dem bi dem wê, asûrî, babilî û hwd jî wê werina li herême. Lê desthilatdariya hûrîyan jî û ya mîtannîyan jî wê ji ber çemê firatê ji giştîya rojava wê heta ber çemê xabûrê wê bi xortayî wê hebê û wê bijî. Di dewama wê de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, di vê rengê û awayê de wê ew wê, xwe bide dîyarkirin. Di rewşa rojava de wê, dema ku em bahse wê dikin î ro, em dibêjin ku wê, li wê hûrî mîtannî wê di demên wê yên kevn de wê serdest bin û hebin. Lê em ê divê ku wê bêjin ku em rewşa rojavayê kurdistanê wê, weke rewşeka ku wê girêdayî bakûrê kurdistanê bê. Di vê çerçoveyê de wê, ev herêm wê tenê herêmek ji wan herêmên hûrî û mîtannîyan ku wê li wê serdest bin. Di dewama wê de divê ku mirov wê, werênê li ser ziman ku wê, herêmên ber sînor ên wê bin. Di dewama wê de wê, herêmên weke **îrtah, îrrîta, amîka, hattî, weşokanî û hwd** wê çend ji wan herêmên ku wê, bi van herêmên ku em dikina mijare gotinê ve girêdayî bin. Wê di di aslê xwe de wê herêmên wê bin. Yanî wê, di roja me de wê, rewşa herême wê, weke rewşeka qatkirî wê were dîtin. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Herêmên afrînê ku em wê werênina li ser ziman wê weke ku me hinekî li jor hanî li ser ziman wê, herêmên li dora entebê û navenda wê jî di nav de wê, bi wê ve girêdayî weke qata wê bin. Di vê çerçoveyê de wê herêmên îrtah, îrrîta, amîka û hwd jî wê, bi wê ve wê girêdayî bin. Wê herêma 'îskenderûna roja me wê bi navê 'qadû' wê girêdayî wê bê. Wê herêma *qadû* wê weke herêmekê dikevê ber avê de. Di zimanê hûrî de wê, weke ku em bi wateya kurdîya roja me jî wê werênina li ser ziman wê, were wateya 'cihê avî' û ankû 'qada avî.' Wê di wê demê de wê, herêm bi herêm wê ji aliyê hûrîyan û mîtannîyan ve wê werê bi navkirin. Wê minaq wê çendî wê navê îrtah wê ji reyhanîya roja me re wê were bikarhanîn. Mîtannîyan navê "kurûloû" jî li wê navenda wê kirina.

Ev herêm wê piştî zayina îsa wê heta dema desthilatdariya kurdistanî a eyûbûyan jî wê, di nava xalkê de wê navê wan yê dîrokî ê ku ew ji berê ve hena wê bi wan ew werina bi navkirin û wê werina li ser ziman. Di vê rengê û awayê de wê, ew wê, were dîtin. Eyûbî wê, di dewama merwanîyan de wê, li herême wê bigihijina li serdestî û desthilatdariyeka kurdistanî. Wê salahadînê eyûbî ku wê weke kurdekê ji malbata merwanîyan û şadadîyan bê wê, ji herêmên başûr û bakûr ên kurdistanê wê bi herikina li wir û wê li wir wê bicih bibin. Sedema wê jî wê ew bê ku ew dema ku wê li herême wê bo parastina herême jî seferên xaçîyan wê artişê wê ji xalkên herême wê avabikê wê, ji rojava û heta digihijê li şamê wê ji xwe re wê bikê navend. Di vê çerçoveyê de wê, evder wê ber vê yekê wê, di dema eyûbîyan de jî wê bê navend. Lê eyûbî wê di salên xwe yên piştire de wê, hin bi hin wê, bakûrê kurdistanê wê bi tememî wê xwe li wê serdest bikin. Wê li herêma heskîfe roja me wê bikina navendeka bazirganiyê.

Eyûbîyan rewşa pêşketî a herêma rojava wan dizanî ew li wê serwaxt bûn. Wê di vê çerçoveyê de wê, ev herêm wê xwe li wê bicih bikin û wê ji wi wê hewirdora xwe wê bi rêve bibin. Wê wê herême wê, bikê navendeka olî jî. Ji xwe wê, herêmên weke yên helebê wê bi li wan derketina pêxemberên weke 'mesîyas' û hwd wê, weke navend bin. Wekî din wê reha wê weke cihê ku wê li wê birehim xalîl derketibê. Wê di vê çerçoveyê de wê, ev herêm wê bi wê rengê wê, di wê de wê, gelek rengên bawerîyî wê hin bi hin wê cih bibin.

Li herême wê, dema ku mirov li dîroka wê dinerê wê, hertimî wê hêrîş li wê bibin. Lê wê dîsa wê karibê rabê serpîyan. Ew xosleta herême wê ji rastîya wê ya karîna xwe

afirandina wê werê. Di dewama wê de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê herêma rojava wê, weke herêmeka ku wê hertimî wê bale mirov wê bikişênin bin.

Ez li vir wê werênima li ser ziman ku wê, rewşa vê herêma kurdistanê wê dema ku mirov ji aliyê, çandî û zimanî û hwd ve wê dihilde li dest wê, rewşa wê bi mejûya wê re mirov wê bihesanî wê kifş dikê. Herêmên weke azaz, cerablûs, marê û hwd wê, weke herêma ku wê li wan hin navedên pîroz wê li wan hebin di demên berê de. Wê ev herêm wê weke herêma ku wê ji aliyê çandî ve jî wê, li pêş bin. Di lêkolînên erkolojîkî ên li marê de wê, bineterên nivîskî ên weke 'nivîsên bizmarî' wê di derbarê rewşa jîyane demên berê ên herêmê û hwd de wê karibin gelek tiştan bi me bidina ravakirin û fahmkirin.

Çerçoveya navenda afrînê û bi ber hewirdora wê ve wê, dema ku mirov wê lê dinerê wê, ew rewşa wê bi başî wê were fahmkirin. Wê dema ku mirov wê herêmên li dora wê ên weke marê lê dikolê wê mirov dixwezê wê fahmbikê. Wê li vir wê, di rewşa rengê jîyane herêmê de wê, rastîya pêşketina wê baştir wê were dîtin.

Rastîya rengê jîyane herêmê a demên bûhûrî wê, bi tememî wê ve wê ji gelek aliyan ve wê, heta roja me wê bi tememî ne hatibê fahmkirin. Her wusa wê, gelek şîroveyan erkolojîkî û hwd ku wê li ser herêmê wê werina kirin û wê, ji fahmkirina rastîya herêmê wê dûr bin. Wê, di vê çerçoveyê de wê, rastîya zimanê wê, bi heman rengê wê, dema ku wê, bineterên nivîskî weke nivîsên bizmarî wê, ji rastîya navê wê dûr wê werina pênasekirin û ser ziman. Di vê çerçoveyê de wê, ev jî wê, weke rewşeka pêşîya rast fahmkirina wê girtinê bê.

Ez li vir wê jî dikarin wê werênima li ser ziman ku wê rewşa herêmê wê, di vê rengê û awayê de wê, bi zêdeyî wê, derkeve li pêş. Di vê çerçoveyê de wê, di aslê xwe de wê, di roja me de ku wê rojava wê weke modeleka jîyane xalkan a bi hevdu re ku wê were dîtin û li ser ziman û wê bi vê rengê wê hewl bê dayîn pêşxistina wê, di aslê xwe de wê hinekî jî wê, temenê wê li ser wê rengê pêşketina mejûya wê bê. Di vê çerçoveyê de wê mejûya wê divê ku mirov wê, di serî de wê bi tememî û baş wê fahmbikê û wê werênê li ser ziman. Di vê rengê û awayê de wê, mirov dikarê wê werênê li ser ziman ku wê rewşa jîyane herêmê wê, ji du aliyan ve wê pîr dîmenî bê. Aliyek wê bi dîregehîya wê bi dîroka wê re bê. Aliyê din jî wê bi berfirehîya wê ya demkî re bê. Di vê çerçoveyê de wê, di aslê xwe de wê, aliyê wê yê bi dirêgehîya wê ya bi dîrokê re wê weke aliyekê ku mirov wê dilper bikê ku mirov wê lêdikolê û wê dikê ku wê fahmbikê. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Rastîya jîyane herêmê wê, dema ku mirov wê li wê dihizirê wê, ji van aliyan ve wê gelek wê têgîneka xort wê bide me. Lê ez wê jî wê werênima li ser ziman ku mirovekê di mejiyê xwe de bêî zanîn û têgihîştina jîyane civake herêma bakûrê kurdistanê û rastîya wê bê wê, di fahmkirina rastîya dîrok û civakîya rojava de jî wê bikeve zorê de. Di vê çerçoveyê de wê, têkiliyê û giringîya wê binxat bikin û wê werênima li ser ziman. Ber ku wê rastîya rojava wê, bi bakûrê kurdistanê re wê hebê. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Ji herêma botanê a cizira bota-nisêbînê û heta afrînê-qamişlo û hwd divê ku mirov wê di xatekê û çerçoveyekê de wê hilde li dest û wê werênê li ser ziman. Wê hingî wê ew rastîya wê, baştirin wê were fahmkirin. Piştî pêşketina rojava wê 'hêtê şermê' ku wê rejima tirk wê di nava rojava û bakûrê kurdistanê de wê lêbikê wê armanca wê jî wê ew bê ku ew têkiliya civakî, dîrokî,

çandî û felsefîkî û hwd bi hevdu re ew, newê danîn bê. Wê bi wê mantiqê wê ew hêt wê were lêkirin.

Ber vê yekê, di serî de divê ku mirov bi fahmkirin û mejiyê xwe re derkeve dervî wê hêfî. Divê ku mirov wê, weke astengîyeka ji fahmkirina xwe re bibînê, wê şermazar bikê û ji holê rabikê. Ew hêt wê, çawa wê pêşîya rast fahmkirina rastîya jîyanê wê bigirê wê xwediyê wateyeka bi wê rengê bê. Ji hêtekê zêdetirî wê di vê çerçoveyê de wê, wateya wê hebê.

Dema ku wê dest bi lêkirina wî hêfî wê were kirin wê kurd û kurdistanî wê wateya wê pîrr zêde wê baş zanibin. Ber vê yekê wê xwepêşandinên civakî ên şermazarkirinê wê bi xortî wê li dijî wê li dar bixin. Di vê rengê û awayê de wê, di serî de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Di mejiyê her kurdî de wê têkiliya nisêbînê û afrînê û ankû ya entebê û afrînê û herêmên din ên rojava û yên bakûrê kurdistanê wê bi civakî û ardnîgarî û dîrokî wê kurd wê pîrr zêde wê di xwe de wê hîs bikin. Wê dema ku wê, ew hêtê şermê wê were lêkirin wê kurd wê weke 'zilemekê' û ankû dagera (sembola) wê zilmê wê ew wê hêtê şermê wê binav bikin. Wê bi wê rengê wê êdî wê werênina li ser ziman.

Di vê çerçoveyê de wê, weke aliyekê giring wê, ev hêtê şermê wê çawa wê têkiliya civaknasîya van herêman a raast ya civakî wê ji hevdu qûtbikê wê bi wê armancê bê. Di serî de wê, divê ku mirov wê kifşbikê û wê werênê li ser ziman.

Di aslê xwe de wê, kurd wê dema ku wê ew wê hêtê şermê ku rejima tirk wê lêkirîya wê şermazar bikin wê, şirove bikin wê weke hêrişeka li hebûna civakê, çanda wê, dîrok û rastîya wê ya dîrokî wê bînin. Di rastiyê de jî wê, rastî wê ev bê. Wê rastî wê bi vê rengê bê. Di serî de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Di destpêka pêşketina rojava de wê, hêtê şermê wê were lêkirin. Di destpêkê de wê, rayadarên tirk wê hêvîya bi hêrişên DAÎŞê ve wê girêbidin. Wê heta ku wê DAÎŞê wê hebê û hêriş bikê wê ew hêt wê newê li rojevê û lêkirin. Lê piştî ku ew têkçû li kobanê û deverên din ên rojava, şengalê û deverên din ên başûr û hwd wê, êdî wê, rayadarên tirk jî wê bidest kişandina li sînoran têt û piştê hêt. Di vê çerçoveyê de wê, ev hêt wê were lêkirin. Armanca wê hêtê ku kurd wê weke 'hêtê şermê(*)' bi navdikin wê, ew bê ku wê çawa wê têkiliya kurdên rojava û yên bakûrê kurdistanê wê ji hevdu wê bibirre. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de wê, ew hêt wê bi armancakê wê were lêkirin. Di vê lêkirina hêt de wê, armanca sereka wê ev bê, ku wê ew bi wê were lêkirin.

Berî lêkirina wê hêtê şermê wê, sînor bi têt û kûleyên ewlehiyê wê were parastin. Wê gelek caran wê, kurd wê, bi 'qaçaxî' wê li sînoran bixin û wê mirina xwe wê bidina berçavê xwe ku ew herina aliyê din ê sînor û ku ew xizmên xwe yên li wir bibînin. Di vê çerçoveyê de ku wê bê mijare filman jî wê, di dema sînor derbaskirinê de wê bi dehan û sadan kurd û kurdistanî wê, yan pêl mayînan bikin û wê dawî li jîyane wan wê were û yan jî wê dema ku ew sînor derbas dikirin wê rastî gûlbarana leşkerên tirk wê werin û wê werina qatilkirin.

Ev mijare sînorê di nava rojava û bakûrê kurdistanê wê bi gotina 'serxat' û 'binxatê' wê ji destpêka avakirina komare tirk ve wê di rojevê de. Ber ku wê hertimî wê bê sedema mirina kurdan. Ew sînor di nava malbatên kurdan de hatibû xêzkirin û wê ew malbat hatibûbûna qatkin. Wê, her rojevên cejnan de wê, li herêmên reha, nisêbîn û deverên din ên sînor wê, bi hezaran wê kurdistanî wê hem li wî aliyê sînor wê rêx bibin

(*)Hêtê ku rejima tirk di nava rojava û bakûrê kurdistanê de lêkir

û hem jî wê li vê aliyê sînor wê li ber têlan wê rêz bigirin û wê weme ku ew di zindanê de na wê hevdiînan wê li wir wê bikin.

Di vê çerçoveyê de wê, ev dîmen wê her sal wê di rojên cejnan û rojên giring ên civakî de wê were dûbarekirin. Bi demê re jî wê rayadarên tirk wê hertimî wê çawa wê, pêşîya hevdiîna kurdan wê bigirin wê serî li rê û rêbazên cûr bi cûr wê bixin. Her wusa di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê wê werênê li ser ziman ku wê piştî ku wê li rojava wê rojava wê pêşkeve û pê de wê, ew hevdiîna li ber sînoran jî wê, newê hiştin ku ew were kirin.

Di vê çerçoveyê de wê, gotina 'binxat(*)' û 'serxatê(*)' wê, weke gotineka ku wê, wê rewşa sînor ê di nava wan malbatan de hatî kişandin ku ew dihênê li ser ziman bê. Wê kurd wê di mejiyê xwe de wê ew wê bi wê rengê û awayê wê bikarbênin. Di dewama wê de divê ku mirov wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, rewşa sînor wê, di vê çerçoveyê de wê piştî pêşketina rojava wê reng û awayê din wê bistênê. Wê piştî ku wê rojava wê pêşkeve. Wê ji aliyê hemû aliyên sînor ve wê, kesên ku ew ji wê vê aliyê sînor ve nêzî sînor dibin wê werina qatilkirin û yên ku wê ji wê aliyê sînor ve jî wê nêzî sînor bibin wê werina qatilkirin. Di vê çerçoveyê de wê, hema bêja wê her roj wê nûçeyên kuştina kurdên ku ew li bersînor ji aliyê leşkerên tirk ve hatina qatilkirin wê bikeve rûpel û malperên nûçeyan ên înternetê de.

Di vê rengê û awayê de wê, rewşek pirr trejîkî wê xwe bide dîyarkirin. Ji vê demê û pê de wê, mirovek ku ew nêzî sînor bû, bo ku ew were qatilkirin tenê kurd de wê têra qatilkirina wî bikê. Ku kurd bê wê di cih de wê ji aliyê hêzên sînor ên artişa tirk ve wê werina qatilkiirn.

Kurdên ku wê, heta wê demê jî wê, hertimî wê herina aliyê din ên sînor ku ew malbat û xizmên xwe bibînin wê nikaribin ew cihê xwe de bisekin in. Tabata wan nayê ku ew xizmên xwe yên li aliyê din ê sînor nebînin. Wê di vê çerçoveyê de wê, rewşeka cûda wê li wir wê hebê.

Di rewşa sînor de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê sînoren ku wê di nava kurdan de wê, bi îranê tirkiya, îranê û îraqê, tirkiya sûrî, sûrî û îraqê û hwd wê, ji hemû aliyên ve wê ev sînor wê hertimî wê bina sedema mirina kurdan. Wê di van sînoran de wê, ji destpêka şerê cihanê ê yekem û heta roja me ve wê her roj wê kurd wê dema ku ew derbas dibin wê werina qatil kirin. Di vê warê de wê, gelek filmên ku wê wan bûhûrîna kurdan weke 'qaçaxçî' didina nişandin ku wê werina kişandin wê biibn. Gotina 'qaçaxçîtiyê' wê li ser wê rewşê re wê weke gotineka ku wê pirr zêde wê, di nava jîyane kurdan de wê, were bikarhanîn bê. Gotina "kurdên qaçaxçî" wê li ser wê re wê, werê pêşxistin. Ev kurdên weke qaçaxçî wê, weke kurdên ku ew hertimî wê mirina xwe wê bidina berçavê xwe wê di ardên mayînkirî û di bin gûlabarandina leşkerên tirk, îranî, îraqî û sûrîyî de wê derbas bibin bin. Jîyane wan wê, dema ku ew wê carê xilas dibûn û derbas dibûn wê weke xelatekê ji wan re wê maba.

Ne tenê bo xizmtiyê wê ew derbasîya li sînor wê bûba. Wê hertimî wê di demên berê de wê ji rojhilat li bakûrê kurdistanê, û ji bakûrê kurdistanê li rojhilat, û ji rojava bi ber bakûr û başûr ve wê seferên bi komî ên mirovan ên bo bazirganiyê wê bûban. Kesên ku wê, bi vê rngê wê bazirganî bikin di kurdî de ji wan re 'kolber' dihê gotin. Kesên kolber

(*)Binxat wê navê aliyê din ê kurdistanê rojava bê. Piştî ku sînor di nava kurdên rojava û bakur de hat kişandin wê kurdên bakûr wê navê lê bikin.

(*)Serxat wê dahma sînor aliyê sînor ê bakûrê kurdistanê bê.

wê, bi birina mal ji deveran li deveran û bi firotina wan wê debera xwe bikin. Wê mirovan wê tûrê xwe wê tişî mal bikiran wê, minaq wê bakûr biriban rojhilat û wê ji wir jî wê tûrê tişî mal bikiran û wê bihanîyan li bakûr û li wir wê bi firotan. Bi vê rengê wê, ji her deverên kurdistanê wê li deverên din wê seferên kesên ku ew bi karê bazirganiyê ve mijulbûn wê bûba. Di dewama wê de wê, ev rewş wê, weke rewşeka xwe jîyankirinê a gelek malbatên kurd û kurdistanî jî ba.

Bi gotineka din wê, bo dabara xwe û malbata xwe bikiran wê ew jîyane bitelûke a di “sînoren mirinê” de derbaskirinê wê ji xwe re wê bikiran kar. Kurdan ew sînor bi navê ‘sînoren mirinê’ di mejiyê xwe de bicihkiribûn. Ber ku wê, her roj wê, gelek kes wê dema ku ew derbas dibûn wê jîyane xwe wê ji dest daban. Wê biheta kuştin di sînor de. Hinek caran wê, mrovna di sînor de dihatina qatilkirin wê laşê wan wê bi rojan wê li bersînor wê di bin wê tavahavînê a germ de wê bihata hiştin. Leşkerên tirk ên sînor destûr ne didan ku ew malbatên xwedîyê wî mirovî, herin û miriyê xwe ji wir rakin û bidefinênin. Wê ew ew destûr nedaban wan.

Di rewşa hêrîşên li sînoran ên li kurdan de wê, hertimî wê bûban. Bo ku rayadarên tirk deerbasîya ji sînoran bidan sekinandin wê oparaasyonên leşkerî wê her dayimî wê li herêmên dordorê ên gûnd û navçeyên wê bikiran. Wê çawa wê tîkiliya kurdên wî aliyê sînor û yê aliyê din ê sînor wê ji hevdû wê were qûtkirin û birrîn wê di wê çerçoveyê de wê ew bikiran. Lê kesekî li wê ne dihisand. Ber ku wê, kurdên wî aliyê sînor û yê vî aliyê sînor jî wê xizmên hevdû bûn. Wê hertimî wê, bi ser hevdû re wê biçûyan.

Piştî ku wê rewşa rojava wê pêşkeve wê, mijare sînoran wê bi vê rengê wê zêdetirî wê cardin bi dijwarî wê were li rojevê. Wê bi zêdebûna kuştina mirovan li sînor ji aliyê leşkerên tirk re wê were li rojevê. Rayadarên tirk wê, piştî wê bigotina “sînorê min qûl dikin” re wê, bikê ku ew mijarê ji aliyê xwe ve ew werênê li ser ziman. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Dema ku wê mijare sînoran wê were rojevê wê bi israrî û bi awayekê teybet wê, çawa wê dîmenê ku wê kurdên herdû aliyên sînor ew xizmên hevdû de wê ji berçav wê dûr bikin wê li ser wê bisekin in. Wê çawa wê cûda bidina nişandin wê li ser wê bisekin in. Di vê rengê û awayê de wê rewşa sînoran wê werênina li rojevê. Di dewama wê de mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, di pêvajoya pêşketina rojava de jî wê, heman tiştê wê bikin. Di destpêka pêşketina rojava de wê, dema ku wê xwepêşandinên kurdên bakûr wê bo rojava wê bibin wê, hingî wê, serokwezîrê demê ê hikimeta tirk Ahmed Dawutoglu wê, derkeve berçapameniyê û wê hewl bide ku rojava û bakûr ji hevdû cûda bide nişandin û wê li ser wê re wê bêjê ku “ewder û evder wê ji hevdû cûda bin. Ti tîkiliya wan bi hevdû re nîn a.” Wê bi vê gotinê wê bikê ku ew werênê li ser ziman. Lê di aslê xwe de wê ev ne rast ba. Wê ev gotin wê weke gotinên berevajîkirina rastiyê ban. Wê weke gotinên bi zanebûnî şaş îzehkîrin û hanîna li ser ziman ban. Di vê çerçoveyê de wê, di wê de wê hingî wê ‘pêvajoya çareserîyê’ wê bidomîya. Wê çawa wê bi wê gotina ‘pêvajoya çareserîyê’ wê kurdan bêdeng bikin wê li ser wê re wê bêjin ku “win, xwepêşandinan bikin wê zirarê bide pêvajoyê.” Lê kurdan li van gotinên bi aermanca xapandinê ne dihisandin. Kurdan wan, ne di xwestin ku ew birederên xwe yên li rojava bi tenê bihêlin. Ew jî kurd bûn û yê li aliyê din ê sînor jî kurd bûn. Ti farqe wan ji hevdû nebû. Lê yên ku ew farq dikirinê de wê, rayadarên rejîma tirk û yên rejîmên din ên herêmê ên ku civake kurd û kurdistan di nava wan de hatibû qatkirin ban.

Di vê demê de jî wê, bi heman rengê wê li ser afrînê re wê heman tiştê bixwezin ku wê bikin. Lê vê carê wê rayadarên tirk wê bizanîyan ku wê derewên weke ewder cûdaya û evder cûdaya wê ti îtîbarê ji aliyê kurdan ve wê nebînin. Wê vê carê wê serî li derewên din bidin. Mînaq wê, bêjin ku wê li wir wê arab hebin û xalkên din hebin herêm ji deestê wan hatîya standin emê bigirin û bidina wan. Gelek aşîrên arab ku ew li wir bicih in wê, di çerçoveya kembera arab de wê, rejîma baasê wê wan bo guharandina demografiya herêmê wê bicih bikê. Lê wê ew jî wê têrê nekê ku ew karibê xwe bi ser ya kurdan bixê. Di vê demê de wê, rewşa afrînê wê, rewşeka cûda bê. Di aslê xwe de mirov dikarê kobanê weke destpêka wê werênê li ser ziman. Di dewama wê de wê, afrîn wê li ser navê hemû herêmên kurdistanê wê bê weke muharebeyeka şer. Wê rejimên herêmê ku ew bi kurdan re şerê jenosîdê dimeşênin wê şerê xwe wê barî afrînê bikin. Wê, di vê çerçoveyê de wê, çawa wê afrînê bişikênin û wê, kurdên ji wir wê bidina goçberkirin û wê gelek goçberên arab û ankû tirkmen ên ji sûrî hatina tirkîya wê ew li wir wê werina bicihkirin û wê bi wê re wê, derîyê rojava wê ji aliyekê ve wê were girtin wê bi wê armancê wê ev hêriş wê werina pêşxistin û kirin li afrînê.

Pirranîya hêrişên li afrînê ê di vê çerçoveyê de wê werina pêşxistin. Di aslê xwe de wê, ev weke renekê politikaya rejimê li dijî giştîya rojava bê. Di destpêka şerê DAÎŞê ê li dijî rojava de wê, hêrişên dana goçberkirin a girseyên herêmê ên kurd wê bikin. Bi wê re wê di destpêkê de wê bi sed hezaran wê kurdistanî wê, werina şandin li tirkîya. Piştî ku wê, rojava ji DAÎŞê wê were paqijkirin wê, hingî wê, gelek kurdên ku ew dixwezîn wergerihina li warên xwe wê destûr ji wan re wê nedê nîşandin. Wê bi zorê wê bikin ku wan bişênina li welatên ewropa. Gelek jî bi vê rengê wê ji aliyê sazîyên îstîhbarata tirk ve wê, werina şandin li rojava. Gelek jî wê, di rêya şandina li ewropa de wê werina noqî aavêkirin û qatilkirin. Ew qatilkirin jî wê bi awayekê plankirî wê bîn kirin.

Lê tevî hemû astengîyan û hêrişan jî wê gelek kurdên ku ew ji rojava ber şer ravîna derve wê wergerihina li ser axa xwe. Wê, dîsa wê malên xwe wê avabikin û wê di wê de wê jîyane xwe wê bidina domandin.

Di vê dema ku wê pêvajoya hêrişî afrînê wê werina kirin de wê, dîsa wê, bi heman rengê wê, bixwezin ku ew pêvajoyekê bi goçkirinên ku ew ji afrînê bidina kirin bidina pêşxistin. Di vê çerçoveyê de wê, heta ku wê bi dîzî wê gelek kesên ku ew bi aslê xwe kurd in wê wan jî wê bixapênin û wê wan berî dema hêrişa li afrînê wê bişênina li nava herêmên afrînê û wê ji wan re bêjin ku win ji girseyan re bêjin “winê, nûha bi komî herina tirkîya û piştê wê ew wê bişênê li ewropa.” Wê bi vê rengê wê bixwezin ku ew mirovan bixapênin. Lê wê di vê demê de wê, ti kesekê nikaribin ji afrînê derxin. Ber vê yekê ya ku wê dema ku wê pêvajoya hêrişên li afrînê wê bidin destpêkirin wê hêrişên dana goçberkirinê wê li herêmê bikin. Wê deverên jîyane sîvîl, navçeyên bajarî û navendên wan wê werina bombardiman kirin. Wê ji aliyekê din ve jî wê, zevîyên çandî, çihên ku ew avê ji wê digirin wê werina bombardiman kirin. Wê di vê çerçoveyê de wê, çawa wê mirovan wê ji herêmê wê bidina goçberkirin wê hêrişên wê bidina kirin.

Li vir em di vê ku wê jî wê, werênina li ser ziman ku wê di vê rengê û awayê de wê, renekê hêrişî ê ku wê bi awayekê plankirî temenê jîyane sîvîlan wê armanc bigirê wê li afrînê wê were pêşxistin. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de em binxatbikin û wê werênina li ser ziman. Hemû hêrişên li rojava wê, yên ne tenê li afrînê wê yên li deverên

din jî wê, hêrîşên plankirî ên dana goçberkirinê bin. Di vê rengê û awayê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Di hêrîşên li ser afrînê de wê, ew jî wê, weke aliyekê din ê giring wê were dîtin û ser ziman ku wê, rewşa di destpêka hêrîşên li afrînê de wê T. Erdogan bixwe wê weke kujarê ku wî fermana hêrîşên li afrînê daya wê, bêjê ku “emê, nehêlin ku rewşek din weke ya kobanê li herêmê rû bibê.” Lê di aslê xwe de wê, afrîn wê, di rewşa xwe de wê, hê di pêvajoya hersê hefteyên pêşî ên berxwedana xwe wê ji kobanê wê ji gelek aliyan ve wê derbas bikê. Di serî de wê, divê ku mirov wê werênê li ser ziman. Rast a ku wê ti kesek wê nebê ti kesek. Wê afrîn jî wê ne kobanê. Lê kobanê çiqasî kobanê ya wê afrîn jî wê wilqasî wê afrîn bê. Ya ku di serî de wê werênê li ser ziman wê ev bê. Di hêrîşa li kobanê de wê rastarast wê ti rejim wê ne di nava şer de bin. Çendî wê, bi hemû hêza xwe wê rejimên weke rejima tirk wê dibin nav DAIŞê de wê li kobanê di şer de bin lê wê, li afrînê wê ew rastarast wê hebê. Di vê çerçoveyê de serkevtina afrînê wê ne tenê serkevtina hemû kurdistanê li hemnerê tirkiya tenê bê. Wê li hemberî îraqê, sûrî û îranê jî bê. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de wê werênê li ser ziman. Piştî afrînê wê bêgûman wê bo wan rejimên ku me navê wan got wê rewş wê ti carî wê bi têkiliyên wan ên bi beşên kurdistanê ê di nava sînorê wan de wê ne weke berê bê. Di serî de wê divê ku mirov wê werênê li ser ziman. Îran wê rastiyê dibînê. Ber vê yekê ew dibêjê û ji tirkiya dixwezê ku ew hêrîşa li dijî afrînê dawî li wê werênê. Wê di dewama wê de wê serokê îranê hasan rûhanî wê bêjê “hêrîşa li afrînê nafiye ya.” Li afrînê bi berxwedana wê ya li hemberî hêrîşên rejima tirk ên dijwar wê heta 12 sibatê wê sê hefteyên berxwedanê wê li şûn xwe wê bihêlê. Di vê demê de wê were dîtin ku afrîn, ji wê demê û pêde encama wê berxwedanê çî bê bila bibê wê, bandûra wê pîrr zêde wê li herêmê wê hebê. Wê di vê çerçoveyê de wê, bandûra brxwedana afrînê wê bandûra berxwedana kobanê wê li herêmê wê derxê li ast û pêvaneka din a hê bilintrir. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Hêrîşa li afrînê û berxwedana li hemberî wê, bandûra li îranê û rewşa wê zêdetirî wê hebê. Wê piştî referandûmê bi çeteyên haşdî sabî re hêrîşên wê yên li başûr û dîmenê ku ew herêmên başûr ên dagirkirina ku wan afirand ew dîmen tûz û buz kir. Ji hevdû felîşend. Di serî de wê divê ku mirov wê werênê li ser ziman. Di vê çerçoveyê de wê, li rojava wê û bi wê re wê li beşên din ên kurdistanê wê dîmenekê din wê biafirê.

Di vê çerçoveyê de mirov dikarê wê jî di dewama wê de wê, werênê li ser ziman ku wê rewşa afrînê wê, weke rewşeka ku mirov wê dikarê bi gelek aliyan ve wê hilde li dest bê. Berxwedana afrînê wê zêde dirêj wê bikişênê. Ji vê yekê wê, gûmana me nebê. Lê li vir li ser wê dirêjkişandina wê em, wê gotinê dikarin bêjin ku wê, ji aliyekê ve wê, di dewama berxwedana kurdistanîyan a 40 salên dawî de wê ew berxwedan wê pêşkeve. Di vê rengê û awayê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Li herêmê wê rewşa kurdan ku ew di roja me de bi asta pêşketin, şîyar û destkevtiyên wan re hatiyê de wê, rewşeka dîrokî bê. Di aslê xwe de wê, ji her aliyê ve wê, kurd wê, şîyarbûn û rabûna li ser pîyan wê bi wan re wê bibê. Wê weke berxwedana kobanê wê ya afrînê jî wê, bandûra wê li wê şîyarî û li xwe xwedî derketina kurdan wê bandûra wê mazin bê. Di vê demê de wê, di berxwedana kurdan a wê demê de wê sê nûqta û ankû rewş wê pîrr zêde wê, bandûrê wê li mejiyê gelê kurd ê giştî wê bikin. Wê, pêşî wê rewşa hêrîşên li ser afrînê û berxwedana wê bê. Piştî wê weke aliyê duyem wê rewşa şengalê, dagirkirin û destavêtina li jinên şengalî û firotina wan ji aliyê çete û hovên

DAÎŞÊ wê bê. Rewşa din a sêyemin jî wê, ev pêvajoya berxwedana afrînê bê. Ev hersê nûqta wê temenekê mazin ê têgîni, têgîhiştîni û civakî wê bi xwe re wê biafirênê. Di aslê xwe de wê, di çerçoveya beşên kurdistanê de ku mirov hilde li dest wê, her beşê kurdistanê wê xosletên wê yên cûda wê bi demê re wê, xwe bide dîyarkirin. Weke aliyekê din ê giring ku mirov di dewama van hersê aliyên ve werênê li ser ziman wê berxwedana xweserîyê a bajarên bakûrê kurdistanê a li cizira bota, nisêbîn, silopî, gever, farqîn, sûr, hezex, şirmax û hwd bê. Ev pêvajo wê, bi tememî wê di mejiyê kurdan de wê, rewşa rejîma tirk wê derxê li nûateyeka safî û zelal. Berê wê, rayadarên tirk wê li ser sîyesetê re wê reşa kurdan w manipûle bikiran. Wê bigotina 'em kurd bira na.' 'Em û kurd xwediyê jîyaneka bihevdu re a bi hezar salî na.' Wê bi vê rengê wê gelek gotinan wê bi sîyesî û ankû derewên sîyesî wê bo xapandinê wê werênina li ser ziman. Lê pêvajoya berxwedana bajarên kurdan ên li bakûrê kurdistanê ew rewşa wan tûnakir. Bi tememî êdî ku ew nikaribin bi wê bijîn ew tûnakir. Di vê çerçoveyê de wê, jî aliyekê ve wê bi tûndî di temenê hêrişkirina wan li afrînê de jî wê ev wê hebê. Li vir hizir dikirin ku wê wusa wê rastî berxwedanaka mazin wê newin. Wê di cih de wê, di çend rojan de wê bikina dest de. Wê li ser wê re wê, bikin ku ew têgîheka din bi kurdan re bidina çêkirin. Wê bi wê re wê xwekevtî bidina nîşandin û wê bi wê rengê têkiliyeka nû wê li ser wê re wê bi kurdan re wê dênin. Lê rewşa afrînê û berxwedana wê ew tûnakir. Di aslê xwe de wê berxwedana afrînê û her çendî ku ew pêvajoya wê ya berxwedana dirêj dibê wê di mejiyên kurdên bakûrê kurdistanê wê encamên wê mazin bibin. Wê bandûra afrînê wê jî ya li rojavayîyan zêdetirî wê li bakûrîyên kurd ên bakûrê kurdistanê wê zêdetirî wê hebê. Di vê çerçoveyê de wê, bi wê re wê dîtîni ku wê, çawa wê, rejîma tirk bi armanca tûnakirinê hêrişî wan dikê. Vêca nûha rayadarên tirk wê çawa wê vê rengê fahmkirinê wê ne zelal biki mejîyan de wê, hin kurdên xwefirota derwletê ên weke orhan mîroglu ku ew destê wan ketîya xwûna kurdan de wê bidina axiftandin û wê bi wan bidina gotin ku 'ev hêrişa li afrînê ne li dijî kurdan a.' Di vê çerçoveyê de wê, çawa wê, vê rewşê wê bikin wê, nûha bikevîna nava hewldana wê de. Di vê çerçoveyê de wê, hemû yên xwe yên ku ew dikarê xwe bi wan bigihênê li mejiyên kurdan ên bi vî rengê wê wê gotinê wê bi wan bide gotin. Wê di wan rêyan de wê ew wê gotinê wê bide gotin.

Lê li vir wê, rewşa afrînê wê, jî ya kobanê cûdatir wê rengê şerê kurd û tirk wê bi zelalî wê bide li berçav. Ev wê, weke aliyekê wê yê zelal bê. Di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Di vê rewşê de wê bo ku ew wê dîmenê bi tememî jî berçav dîr bikin wê, gotinên xwe wê li ser 'artîşa azad a sûrî' re wê bidina gotin. Wê di vê çerçoveyê de wê, bi gotinên xwe tenê weke alîkar dikin didina nîşandin wê bikarbênin. Wê li ser wan re wê, rengekê manipûlekirinê wê bikin ku ew wê bidina li berçav. Di serî de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Di vê pêvajoyê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê, pêvajoya şerê kurd û tirk wê di vê rengê û awayê de wê, bi zelalî wê xwe bide dîyarkirin. Rayadarên tirk wê, dema ku wê bi axîfîn wê li ser destûrdayîna rûsya a hêrişkirinê re wê, gotinên xwe wê werênina li ser ziman. Lê nizanin ku rûsya li wan çî xafk vekirîya û ew xistinê de. Di vê çerçoveyê de di aslê xwe de wê, bi hêrişa li dijî afrînê re wê, têgîha şerê kurd û tirk wê bi tememî û zelalî wê ne tenê di serê her kurdî de wê di serê her mirovê ku ew rewşê di şopên de wê biafirênê. Di vê çerçoveyê de wê, rewşa afrînê wê jî vê aliyê ve wê, weke aliyekê giring wê xwe bide dîyarkirin. Bi temenê wê afrîn wê, rengê şerê rejîma tirk ê bi kurdan re wê li berçavê hemû cihanê wê

bi wê re wê bide safî kirin. Di vê çerçoveyê de wê, her demê wê di demên berê de wê bigotan “em, li dijî terorê şer dikin.” Bi vê rengê wê, bi awayekê aktiv wê demeka weke 40 salî wê bi şerkirina bi kurdan re wê derbas bikin. Di vê çerçoveyê de wê, reşa hêrişa li afrînê û berxwedana wê, wê di vê rengê wê şerê rejimê ê 40 salî ê li hemberî civake kurd wê daya meşandin jî wê rengê wê bi awayekê vekirî wê raxê li berçavê hemû cihanê. Di serî de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Di rewşa hêrişên li ser afrînê de wê, di vê çerçoveyê de wê, wê encama wê ya sereka wê ew bê ku wê rengê şerê rejimê ê li hemberî kurdan wê zelalîya wê di mejîyan de wê bi dîtbarîya wê re wê bide afirandin bê. Di serî de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Di vê rengê û awayê de wê, ev jî wê, were dîtîn û kifşkirin ku wê rewşa şerê kurd û tirk wê di vê rengê û awayê de wê, xwe biawayekê giring wê bide dîyarkirin. Di aslê xwe de wê, rewşa şerê kurd û tirk wê were dîtîn. Wê di vê çerçoveyê de wê, were dîtîn ku wê rejima tirk wê weke rejimeka şer a bi kurdan re wê çawa wê were bi rêxistin kirin wê ew rengê wê were dîtîn. Di serî de mirov di vê pêvajoyê de wê, dikarê wê di serî de wê kifşbikê. Di vê rengê û awayê de wê, rengê wê di mejî de wê êdî wê bi zelalî wê were dîtîn.

Heta roja me wê, gelek caran wê, di wê pêvajoya meşandina şer de wê, weke ku wê, nêvî kurd bêhtir wê li aliyê wê bê. Wê ew wê întûbayê wê hertimî wê bide dînyayê hemûyî Wê, di vê demê de wê bi rewşa hêrişa li afrînê û rojava re wê ev wê were dîtîn ku ew bi çi rengê ya. Di vê rengê û awayê de wê, rengê şerê rejimê ê bi kurdan re wê, bi afrînê û berxwedana afrînê re wê were dîtîn. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Di vê çerçoveyê de wê, di aslê xwe de wê, di nava kurd û tirk de wê, afrîn û hêrişa li wê û berxwedana afrînîyan wê bê xateka stûr a dîrokî ku wê ti kesek wê nikaribê wê înkâr bikê bê. Di serî de wê, mirov wê kifşbikê û wê werênê li ser ziman. Di vê rengê û awayê de wê afrîn wê, rewşeka teybet bê. Di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê wê jî wê, werênê li ser ziman ku wê, bi wê re wê, ew jî wê, were dîtîn ku wê heta roja me wê rejima tirk wê, bi teknîkek mazin û astbilind wê hertimî wê hêrişî kurdistanîyan bikê. Di hêrişa li afrînê de wê, hemû teknîka xwe ya şer wê bikarbênê. Wê ne tenê hêzn bejehî wê pîr zêde wê giranîyê bide bombardimanên hewayî ên bi balafirên şer. Wê, ev wê, weke aliyekê din ê giring bê. Hema bêja wê heta roja me wê pîranîya bajar û bajarok, navçe û gûndên herêmê wê bi balafirên şer ên tirk wê were bombardiman kirin. Di vê çerçoveyê de wê, mirov dikarê wê, weke aliyekê din ê teybet wê, werênê li ser ziman. Her wusa di vê rengê û awayê de wê mirov dikarê werênê li ser ziman.

Pêvajoya berxwedana afrînê ku mirov ji kîjan aliyê ve li wê binerê wê dîrokî bê. Wê weke berxwedanaka ku wê encamên wê, hem ên dîrokî hem kurdan, hem bo herêmê û hem jî wê bo hêzên herêmê wê hebê. Di serî de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Wê li herêmê wê bi xalkên herêmê re jî wê bê temenê şîyarîyeka li xwe. Di vê rengê û awayê de wê di serî de mirov dikarê wê, werênê li ser ziman.

Afrîn wê, dîroka wê ya di nava dîroka civake kurd û ya kurdistanê de jî wê, di wê de wê xwediyê cihekê teybet bê. Di serî de mirov wê binxatbikê û wê werênê li ser ziman. Di vê çerçoveyê de wê, dema ku wê hêriş li afirênê wê werina kirin kurd wê di mejiyê xwe de dizanin ku ew hêrişa li afrînê dihê çi wateyê. Ev di mejiyê gelê kurd de zelal û safî ya. Çendî ku wê rayadarên tirk wê li ser wê re wê, gotinên manipûlekirinê wê

bikarbênin jî wê, di serî de wê nikaribin wê rastiye ji berçav w dûrbikin. Gotinên ku ew dihênina li ser ziman wê tenê kêrî tişteki wê were. Ew jî wê ew bê ku ew, çawa dikin kurdan bixapênin bê. Kurd ew, wê jî dibînin êdî. Di serî de wê mirov wê jî binxatbikê. Her gotina ku rayadarên tirk wê dibêjin wê, vajî wê ya ku ew dixwezîn bi wê di mejiyê kurd de biafirênin wê bafirê. Di serî de wê mirov dikarê wê werênê li ser ziman.

Li vir di aslê xwe de wê afrîn wê weke nûqteyeka zelal a di mejiyê kurdan de bê. Afrîn wê rengê hêrîşên rejîma tirk ên li bajarên bakûrê kurdistanê ku artişa tirk kir wê, weke rengê wê jî bê. Wê weke rengê berxwedana wê jî bê. Di vê rengê û awayê de wê mirov dikarê wê werênê li ser ziman. Di aslê xwe de wê afrîn wê ji vê aliyê ve wê, ji ya ku em fahm dikin wê zêdetirî wê wateyeka wê hebê. Mirov dikarê wê di serî de wê, werênê li ser ziman. Berxwedana afrînê wê, rengê wê weke berxwedana kurdên bakûr bê. Wê di vê çerçoveyê de wê rengê berxwedana bakûrê kurdistanê bê. Em wê di serî de wê, dikarin wê werênina li aser ziman.

Berxwedana afrînê wê, ji van aliyan û gelek aliyên din ve jî wê, giringîya wê hebê. Di serî de wê kurd wê, weke ku wê li kobanê wê, têja serkevtinê wê tahmbikin wê bi ya afrînê re wê, bi têja berxwedanê re wê ya serkevtinê wê zêdetirî bi giştî wê têj bikin. Wê di vê çerçoveyê de wê, berxwedana afrînê wê, weke ya kobanê wê bi gelek wateyên derûnî jî wê bo kurd wê bi wate bê. Di serî de wê, kurd wê, fahmbikê ku ew berxwe bide wê karibê serkeve. Wê ew bi wê ew bawerîya wî wê were li wî. Wê bi wê re wê, her ku ew serdikeve û wê dibîne wê, êdî wê di wê de wê germ bibê û wê dev ji wê neberdê. Ev wê weke aliyekê din ê gîyane berxwedanî a afrînê bê ku ew xwe dide dîyarkirin bê.

Gîyane berxwedanî a ku wê xwe bi kobanê re w rengê xwe da li der wê bi berxwedana afrînê re wê derkeve li ser asta xwe ya herî bilind. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê wê werênê li ser ziman. Afrîn, berxwedana wê piştî sê hefteyan ev encamên wê yên ku wê afirand wê, ji vê demê û pê de serkevtin û ankû serkevtin wê bo wê ne giring bê. Wê di her halûkarê de wê, di rewşeka gîyanî a serkevtî de wê xwe bide dîyarkirin û domandin. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de mirov dikarê werênê li ser ziman.

Berxwedana afrînê wê, di vê çerçoveyê de wê encamên wê yên derûnî wê bo mejiyê kurd wê nekêmî ya encamên berxwedana kobanê bin. Di vê çerçoveyê de wê, wê şahbûnê wê bi gîyanî di dilê her kurdî de dide çêkirin. Ber vê yekê ya ku wê, artişa tirk wê bi balafirên şer heta ji wê tê bombardimanan dikê ku ew hemû rewşên serkevtî û berxwedanî di bin wê dîmenê rûxandinê de bide windakirin. Aliyekê bi zêdeyî topbaran û bombardimana wê ya bi şitt re wê ev alî bê. Wê ev jî wê, weke aliyekê giring ê wê bê.

Di destpêkê de wê hasabên ku ew hatibûna kirin wê, yek jî wê li afrînê lev dernekevê. Wan hasab dikir ku wê di çend rojan de wê ew wê afrînê bi tememî kontrol bikin. Wî wê bawerîyê wan xwe avêt nava hêrîşa li afrînê de. Gotineka kurdan heya. Ew dibêjin ku “hasabê ku ew li yê sûkê li hev derneket.” Rewşa ya artişa tirk û rejîma wê jî bi vê rengê bê. Di vê çerçoveyê de wê, di vê rengê û awayê de wê, were dîtin. Lê ew jî wê, weke encama dîrokî a hêrîşa li afrînê û berxwedana wê bê ku wê, encamên wê bi zêdeyî wê di nava kurdên bakûrê kurdistanê û kurdên beşên din ên kurdistanê de wê xwe bi zêdeyî wê bidina dîyarkirin. Kurdên rojavayî wê, ew wê weke kurdên herêmê wê, di nava wê berxwedanê de bin. Lê kurdên beşên din ên weke yên bakûr, başûr û rojhilatê kurdistanê wê, di rewşeka dîtbar de wê temaşavanê wê bin. Wê ber vê yekê wê pîrr zêde

wê ew wê hîsbikin di xwe de. Wê bahse wê, di wan de wê bi zêdeyî wê xwe bide dîyarkirin.

Ber vê yekê wê li ser pêvajoya hêrîşên artîşa tirk a li bajarên bakûrê kurdistanê re wê kurdên bakûrî wê zêdetirî wê ew wê di xwe de wê hîsbikin. Wê zêdetirî wê şîyarî û hêrsbûn wê bi wê hêrîşa li dijî afrînê wê bi wan re wê çêbibê. Piştî hêrîşê ku bi kîjan kurdî re were axiftin wê gotina “baxtê romê nîn a” wê bilêvbikin. Wê bi vê gotinê wê hêrsbûnên xwe wê werênina li ser ziman. Di vê çerçoveyê de wê, piştî pêvajoya rûxandina bajarên bakûrê kurdistanê wê rayadarên tirk wê, li wê bihizirin ku wan piştî wê kurd bédeng kîrin. Lê di aslê xwe de wê her bédengî wê ne bédengî bê. Di serî de mirov wê werênê li ser ziman. Ew bédengîya baş jî wê mirov nikarê wê weke bédengiyê wê werênê li ser ziman. Wê weke rewşeka hêrsbûnê bê. Êdî wê her kurdên bakûrî wê, wê dema ku wê bi axiftin û ankû wê devê xwe wê vekin wê bahse ‘berxwedana afrînê’ bikin. Wê bêjin berxwedana afrînê weha û ankû berxwedana afrînê wusa. Wê her serê gotina wan wê bê berxwedana afrînê.

Lê ez wê bêjim ku kurd êdî ew di xwe de ew zelal in. Ew êdî şîyarîya wan bi tememî bûya. Ji xwe wê, hemû hêrîşên rejîma tirk wê li wê şîyarîyê bin. Ew hêrîş dikê li wê şîyarîyê lê her hêrîş zêdetirî şîyarbûna wan pêşdixê. Di vê rengê û awayê de wê di serî de mirov dikarê wê werênê li ser ziman.

Di rewşa berxwedana afrînê de wê, bi vê rengê wê kurd wê êdî wê dema ku wê li xwe bihizirin wê, ne bi rejîma tirk re wê li xwe wê bihizirin. Ev bi zêdeyî bi wan re pêşket. Dema ku wekilê HDP ê şîrnaxê hesip kaplan gotina wî ya weke “bile tirkek newê dewsa salahadin demirtas” wê ne sedem bê wê encam bê. Di serî de wê, mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Her çendî wê HDP bixwe wê, li ser navê biratîya gelan wê ew wê gotinê rexne bikê û wê mahkûm bikê jî lê di aslê xwe de wê ew gotin wê di encama derûnîyeka ku ew pîr kûr di nava xalkê de pêşketîya wê were li ser ziman bê. Di vê çerçoveyê de wê, di serî de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman. Li vir wê, dema ku wê êdî wê gotinên bi vî rengê wê werina bi lêvkirin wê li şûna li rast û ne rastîyîya wê were lêgerîn wê, çawa wê bi rengekê wê mirov wê bi derûnî wê xwe werênê li ser ziman û bertekên xwe wê bide nîşandin wê ew wê encama wê bê. Li vir wê, di gotinên bi vî rengî de wê, li rastî û ne rastîyîyê wê newê lêgerîn. Wê dema ku ew rewş were li ser ziman dibê ku ew weke hêsteka tişbûyî bê. Lê ji wê zêdetirî ew êdî weke hizrekê jî ya ku ew di nava civakê de pêşketîya bê. Li vir şûna ku em gotinên bi vî rengî ên weke encam darizênin em di serî de li ser çî temenê ew hatina gotin û ew sedem û temenê ku ew dana gotin di nava civakê de em hinekî li wan bihizirin. Di rewş û demên weha de wê hêst wê derkevina li pêşîya hizran. Ev jî wê rewşeka weke wê bê. Di serî de mirov dikarê wê werênê li ser ziman. Bêgûman wê, dema ku mirov rewşeka weke ya navaroka wê gotinê kir wê, ew tenê temenê dijberîya li hevdû bê. Bi dijberîyan wê tenê temenê şeran wê were pêşxistin. Gotina hasip kaplan ez bixwe jî wê rast nabînim. Lê ez divê ku wê temenê wê yê civaknasîyî ê ku ew di temenê wê gotinê de ku ew hatîya gotin ku ew afrîya wê jî divê ku ez dahûrbikin û wê werênima li ser ziman.

Ku mirov tenê li ser gotinê û çima ev gofîya û divê ku wî ev gotin negotiba ku em bi wê rengê li wê bihizirin emê, zêde ne gihijina encamek baş. Di serî de mirov, li vir ji aliyê civaknasî û derûnî û gelek aliyên ve rewşa civakê dahûr bikê û wê bi wê bide fahmkirin. Civakek ku ew xwe fahmbikê bi rewşa xwe, çanda xwe, zimanê xwe û feslefeya xwe û mejû û dîroka xwe re wê, ew kêmesî û têrîyên xwe jî wê bibîne. Wê ji

wan wê fêr û dersan wê derxê. Di serî de divê ku mirov wê, bi vê rengê wê werênê li ser ziman.

Rastîya civake kurd mirov wê hilde li dest ez wê dikarim bi wê re wê werênima li ser ziman ku wê ev ser 40 salî re di bin pêvajoyek şerê rejimê de dijî. Wê gelek encamên vî şerê ên derûnî, civaknasî, civakî, dîrokî û hwd ku wê kurd bijîn wê hebê. Mînaq wê, komkujiyên weke ya zilanê, dersimê, helebçê, şengalê, kobanê û hwd wê, bi dehan û sadan wê bijî. Wê ev rewş hemû wê, derûnîyekê wê bi mirov re wê bi civakî wê biafirênin. Ew dîrok wê dîroka wê civakê bê. Wê çawa wê, ew wê fahmbikê û rast dahûr û şîrovebikê wê, di serî de wê li ser têgihîştin û hişmendîya rêbazê û ankû metodolojîyê a dîrokê wê fahmkirinek bo fahmkirin û têgihîştinê û ankû derxistina li têgihîştinê wê pêşxist bê. Ber vê yekê ez, di serî de hemû reşên roja me û yên demên berî bi hevdû têkiliya wan didênin û dênima li ser ziman. Biqasî têkiliya roja me bi dîrok û demên bûhûrî re danînê wê, pêwîst bê ku têkiliya demên bûhûrî û wê jîyane civakî a demên berê, bi roja me re jî têkiliya wê were danîn. Wê ev wê, çerçoveyek baş a fahmkirinê wê bi xwe re wê pêşbixê.

Wê, male her kurdî wê bi serê wî de wê were rûxandin û xwerê. Di dewama wê de wê, bajarên wan wê werina rûxandin û kavilkirin. Wê dîroka wan wê weke dîrokeka komkujiyê wê were nivîsandin. Ev rewş hemû wê, bi gelek rewşên din re wê, weke rewşna ku em ji aliyê civakî, felsefîkî, dîrokî, civaknasî, derûnî û hwd re wê mihtacê şîrovekirinê û fahmkirina bi wan aliyên bin. Di serî de wê, divê ku mirov wê werênê li ser ziman. Di dewama wan pêvajoyên şer û rûxandinan de wê pêvajoya hêrişên li dijî afrînê wê were pêşxistin. Her kurd dizanê ku ev şerekê jenosîdê ya û hêrişa li dijî afrînê jî wê, bi wê armanca jenosîdkirina civakê wê were kirin bê. Di serî de wê mriov dikarê weke aliyekê giring wê binxat bikê û wê werênê li ser ziman. Ev alî û gelek aliyên din wê weke aliyên ku mirov wan fahmbikê bê. Di vê rengê û awayê de wê mirov dikarê wê werênê li ser **ziman**.

Di asle xwe de wê, şerê rejimên herêmê ên li hemberî civake kurd wê bi afrînê re wê bikevê reng, rewş û pêvajoyeka din de. Hêrişên li beşên din ên Kurdistanê wê bi hêrişên li afrînê re wê bikevê pêvajoyeka din de. Ev wê bo pêvajoya hêrişên rejima îranê û iraqê bi hevdû re û bi alîkarîya rejima tirk a li dijî başûrê Kurdistanê jî bi awayekê vala derketina wê pêvajoyê jî wê wusa ba. Ku bi hêrişên xwe serketiban wê hingî wê, ew pêvajo wê li leyha wan wê bi encam bûban. Lê li hemberî berxwedana kurdistanîyan têkçû. Ber ku wê ev rewşa bi hêrişên li afrînê re wê pêvajoyê bi hemû pêşketinên wê bikê rewşek bilez de.

Rûsya jî hasab dikir ku wê hinek berxwedan bibê. Lê wê wusa dihê fahmkirin ku wê hasab dikir ku wê rejima tirk wê bi artişa xwe re wê kontrola wan herêman wê bidest bixê. Lê piştî ku wê dît ku wê ne wusa bê wê, weke berderkê rûsya ê netewên yekbûyî Vasiliy Nebenzya wê gotinên bi rengê hêrişkirin û reşkirina hêzên QSDê ên bi rengê “DAÎŞî, di nava wê(QSD) de ku ew şer dikin hena” wê werênê li ser ziman. Di aslê xwe de wê berxwedana afrînê wê hasabê pirranîya hêzên piçûk û mazin ên li herêmê sîyesetê dikan wê weke di dema kobanê de wê bibê de wê xira bikê.

Rewşa hêrişên li afrînê wê, piştî ku ew hatina dayin destpêkirin ku ew hêriş wê, di roja 24an a hêrişan de ku bê niqaşkirin dawi lê were hanin û ankû were domandin ji wê disa wê pêşiya pêşketinên ku wê li Kurdistanê û herêmê wê bibin wê nikaribê bidê girtin. Dema ku wê mirov nikaribê demê bi şûn vê bipêçê wê demê wê mirov nikaribê

encamên berxwedana afrînê û berxwedana wê ya dîrokî ji holê rabikê. Kurd wê bi pêvajoya hêrişên li afrînê re wê bikevina pêvajoyeka ku wê rewş û pêvajoya ku em di wê de nâ we hertişt wê bileztir bikê.

Afrin wê destpêkek bê ji demên pişt xwe re ku wê werin. Hêrişên li afrînê wê bi awayekê ku wê rejima tirk organize bikê wê werina pêşxistin li afrînê. Wê komên çekdar wê T. Erdogan wê dema ku ew dişibîne "Kuwai millîye" wê, hêrişî afrînê bikin û wê derbeyên giran wê bixwûn. Sedema ku ew wê, bişibihên li 'kûwai millîye' ew bê ku wan hêviyên mazin bi wan girêdane. Kurd, berxwedana afrînê ku wê weke "berxwedana serdemê" ji wê bi navbikin wê, bikina temenekê tekoşîna xwe ya hemdem a li herême. Afrîn wê bi berxwedana wê re wê şiyarî û têgihîştina kurdîstanî wê bi dîroka wê re wê zêdetirî wê mazntir bikê. Kurd wê, bi berxwedana afrînê re wê li rojava ji temenê xwe xorttir bikin. Berxwedana afrînê wê, di destpêka wê de jî kurd wê weke 'misogeriya statûya rojava' jî wê bi navbikin. Li gorî wê, amedekarîyên xwe yên mazin bo berxwedanê dikin.

Rejima tirk wê, beremberê wê amedekarîyê wê komên DAÎŞê, cebetil-nasr, gelek komên din ên tundrew ku ew li herême bi cihkirina wê, di bin navê 'artişa azad a sûrî de wê, berhev bikê û wê hêrişkirin li ser afrînê. Bi gotineka din wê, heman komên DAÎŞî ku wan didan hêrişkirin li kobanê wê, bèn jinûve bi rêxistinkirin û bi navkirin û wê di bin navna din de wê dayin hêrişkirin li afrînê jî. Ji vê aliyê ve jî wê, pêvajoyê hêrişên li kobanê wê berdewamiya wan heta hêrişên li afrînê wê bê domandin. Kurd jî wê, ji berxwedana kobanê û heta ya afrînê wê bênavber berxwedana xwe wê bidina domandin.

Ku mirov hêrişên li afrînê jî aliyê bakûre Kurdistanê ve wê hilde li dest wê, weke ku me li jor jî hani li ser ziman wê weke pêvajoyeka hêrişan a hem di dewama pêvajoya hêrişên rejime ên li kurdên bakûre Kurdistanê de bê û hem jî wê weke hêrişek li wan bixwe jî bê. Wê, pêvajoya hêrişên li afrînê wê ne tenê kurdistanîyên bakûr wê kurdistanîyên hemû beşên kurdistanê wê li xwe û li hebûna civake kurd wê weke hêrişên bi armanca jenosîd wê bibînin û wê pênase bikin. Hêrişên li ser afrînê wê ji aliyê bakûre Kurdistanê ve wê wateya di serê de wê ev bê.

Di dewama wê de wê jî mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê ev rewş wê, xwe weke aliyekê din jî wê bide dîyarkirin. Ew jî wê, rewşa giştî a kurd û kurdistanî ku wê ew wê li xwe bibînin. Di aslê xwe de wê, rewşa hêrişên li afrînê wê, ji aliyekê ve wê ne tenê wê tekoşîna maf û azadî û parastina hebûna civake kurd bê. Wê ji aliyekê din ve jî wê, wateya wê hebê. Kurdên ku wê, heta roja me wê, tekoşîne li dij DAÎŞê bikin û wê taqdîra herkesekê ji rojava, amarika û hwd wê di vê çerçoveyê de wê bigirin wê, çawa wê ev hêz û rejim wê çawa wê li hemberî hêrişên li dijî afrînê yan bédeng in û yan jî çawa wê çend gotinan wê weke 'bertek' wê bînina li ser ziman û wê bi wan gotinan wê fikar û metirsiyên xwe wê werênina û wê ji wê derbas nebin. Wê bi wê rengê wê weke hêrişa li afrînê ê li berçavê hemû cihanê wê li kurd û wijdanê hemû mirovatîyê ku wê were kirin bê.

Li vir di aslê xwe de wê, rewşa hêrişên li ser afrînê wê, weke li rewşa projeya statûya kurd ku wê, hinek wê bi gotina 'xweserîyê' wê werênina li ser ziman, hinek wê bi gotina 'federasyonê' wê werênina li ser ziman û hinek jî wê bi gotina 'statûya kurd a li rojava' wê werênina li ser ziman wê li wê bê. Di vê rengê û awayê de wê mirov dikarê wê, werênê li ser ziman ku wê pêvajoya hêrişên li ser afrînê wê, weke pêvajoyeka ku wê

li jîyane civakî a kurdistanî û kurdî jî bê. Wê, di vê rengê û awayê de jî wê, binxat bikê û wê werênê li ser ziman. Di vê rewşê de wê, dema ku wê rewşa hêrîşên li ser afrînê wê werina li ser ziman wê, bi çerçoveya giştîya rojava ve girêdayî wê, were li ser ziman. Ev jî wê, ne belesebep bê. Rejîma tirk wê, di van hêrîşan de wê, ku wê di bin navê komên 'artişa azad a sûrî' de wê bide şerkirin wê, bi hezaran endamên DAÎŞê û cebetil nasr' ku ew li tirkiya hatina ragirtin û vêşartin wê, wan bidina şerkirin. Di vê çerçoveyê de wê, ev jî wê, dîmenekê xapandinê bê. Di vê çerçoveyê de wê, weke ku ew ew tenê ji azmana ve bi hêrîşên hewayî tenê şer dikê wê bi demê re wê dîmenekê wê bikê ku ew biafirênê. Ev jî wê, weke rêyeka xwe ji pêvajoya têkçûnê û dîrkirinê bê. Yanî wê, dema ku wê, têkçûn bibê wê, li ser wê dîmenê re wê tenê wê têkçûnê wê bikina malê 'hêzên komên artişa azad a sûrî' ku ew wan bo armancên xwe didina şerkirin ew wê dîmenê bo wê dikin ku bi wê rengê biafirênin. Bi vê rengê tenê weke komên artişa azad şerkirinê û hêrîşkirinê dana nîşandin û gotinên T. Ardogan ên di civîna koma xwe ya meclisê de wê, şibandina wan 'kuwaî millîya'yê jî wê, hinekî wê bi vê armancê bê. Di vê çerçoveyê de wê, ev wek renekê taqîtkî ê bi sîyesî ku wê, di qada leşkerî de wê, were pêşxistin, bikarhanîn û dayîn nîşandin bê. Mirov dikarê wê, weke 'kûrnaziya şarqê' jî wê werênê li ser ziman.

Dîrok wê piştî berxwedana afrînê wê bo kurdan wê were nivîsandin. Ji vê yekê ti gûman nîn a. Di nava rûpelên dîrokê de wê, ev berxwedan wê çawa wê cih bigirê wê, ew jî wê mihtacê hanîna wê ya li ser ziman bê. Wê dîrok wê rêya zelal a dîtî û fahmkirinê bê. Wê cih ji ti xelatîyê re wê nehêlê. Wê weke ku wê kurd wê carna wê werênina li ser ziman di nava civatên xwe yên berê de ku ew, di wan de li hevdû dirûniştin. Wê bigotan "her tişt wê li aslê xwe wê vegehihê. Wê dîrok wê di wê de wê ti tişt wê vêşarî wê nemênê weke ku heta roja me vêşarî nemaya. Li kurdistanê dîrok jinûve bi berxwedana kobanê û ya afrînê a kawayî dihê nivîsandin. Wê piştî berxwedana kawa wê kurd bi desthilatdarîya kurd re wê derkvina li dika dîrokê û piştî wê ew wê hebûna xwe wê bidina domandin. Di roja me de jî bi berxwedana kobanê û ya afrînê re wê heman dîrok wê bi şewayekê ku wê bi wê rengê ku wê xwe li bîra me bixê wê wer nivîsandin. Wê encama wê jî wê ne kêmi ya dema medîya bê. Em hemû bi hevdû re wê, meşa dîrokî bişopênin û bibînin ku ka wê çawa ew wê bibê.

Abdusamet Yigit, kurdistan, Cizîra bota, 12 sibate 2018,
